

Datum: 2023-03-30

Tid: 17:00

Plats: Bollebygdskolans matsal

Ordförande

Emma Isfeldt (S)

1. Upprop

2. Val av protokollsjusterare

Ärendet i korthet

Förslag digital signering: Onsdag 5 april kl 16. Föreslagna justerare: Tomas Andersson (M) och Lisette Vermeulen (SD), ersättare Peter Rosholm (S).

3. Meddelanden

Anmälningar

- KS2328040 KS2023/1-6 Protokoll SÄRF 2023-01-27
- KS2328105 KS2022/212-10 Beslut om efterträdarval, ersättare (KD), beslut från Länsstyrelsen
- SBN2342182 SBN2021/215-4 §34 SBN Medborgarförslag om permanenta vägbulor på Erikstorpsvägen
- SBN2342183 SBN2021/218-4 §35 SBN Medborgarförslag om övergångsställe på Erikstorpsvägen-Rans Floges väg
- SBN2342184 SBN2021/216-4 §36 SBN Medborgarförslag om skyltar kring lägre hastighet Erikstorpsvägen-Rans Floges väg
- SBN2342185 SBN2021/217-4 §37 SBN Medborgarförslag om sänkt hastighet på Erikstorpsvägen-Rans Floges väg
- SBN2342186 SBN2021/257-4 §38 SBN Medborgarförslag om hög hastighet på Elviras väg
- SBN2342187 SBN2022/318-4 §39 SBN Medborgarförslag om att bygga en pumptrackbana i Olsfors
- SBN2342188 SBN2022/317-5 §40 SBN Medborgarförslag om actionsportpark i Bollebygd
- SBN2342189 SBN2022/238-4 §41 SBN Medborgarförslag om laddstolpar i lyktstolpar
- SN232824 SN2022/162-5 §19 SN Svar på medborgarförslag om att återinföra tjänsten budget- och skuldrådgivning
- KS2328154 KS2023/1-8 Årsrapport socialnämnden 2022(SN2022126-2)
- KS2328155 KS2023/1-9 Protokoll GRYAAB styrelsesammanträde 2023-02-03
- KS2328173 KS2023/1-10 Justerat protokoll för Direktionen för Södra Älvsborgs räddningstjänstförbunds sammanträde 2023-02-24
- KS2328061 KS2022/308-2 Bollebygds kommun - uppföljning av samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete 2022
- KS2328175 KS2022/308-5 Budget och ekonomisk redovisning 2022 för lokalt folkhälsoarbete i Bollebygds kommun
- KS2328227 KS2023/1-12 Skrivelse Trafikverket gällande förbättrad kommunikation vid infraåtgärder
- KS2328230 KS2023/1-13 Protokoll Gryaab konstituerande styrelsesammanträde 2023-03-08
- KS2328231 KS2023/1-14 Protokoll Gryaab årsstämma 2023-03-08

4. Inkommet medborgarförslag: Medborgarförslag om fler gatlyktor på Erikstorp

KS2023/59

5. Inkommet medborgarförslag; Medborgarförslag om återbruk
KS2023/76

6. Inkommet medborgarförslag; Medborgarförslag angående
cykelställ vid busshållplats Erikstorp
KS2023/81

7. Remiss; betänkandet Statens ansvar för skolan – yttrande till
Utbildningsdepartementet
KS2023/54

Sammanfattning

Obs! Omedelbar justering

Remissen i sin helhet (ca 1500 sidor) hittas här: [Statens ansvar för skolan – ett besluts-
och kunskapsunderlag - Regeringen.se](#)

8. Befrielse från uppdrag, samt val av nya auktoriserade revisorer
för Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder
KS2023/71

Sammanfattning

Obs! Omedelbar justering

9. Revidering av kommunstyrelsens reglemente
KS2023/11

10. Revidering av arvodesreglemente för förtroendevalda i
Bollebygds kommun
KS2021/284

11. Svar på motion (V) om vindkraft
KS2022/181

12. Svar på motion (M) om odlingslotter i Kråktorp
KS2022/64

13. Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan
kommuner inom Sjuhärad
KS2023/23

14. Fördelning av arbetsmiljöuppgifter i Bollebygds kommun
KS2023/36

15. Fråga (FR) till kommunstyrelsens ordförande angående
tågsträckning mellan Göteborg och Borås
KS2023/57

4. Inkommet medborgarförslag:
Medborgarförslag om fler gatlyktor på
Erikstorp KS2023/59

Här skriver du rubriken på ditt medborgarförslag

Gatlyktor på två ställen

Här beskriver du ditt medborgarförslag

Hej! Jag skulle vilja föreslå att man sätter upp gatlyktor vid övergångsstället på "baksidan" av Eriksgårdens förskolan (vid ingången till köket) och över Skräddaregårdsvägen (upp mot Övre Skräddaregårdsvägen). Det är så otäckt att man inte ser tydligt om det står någon och vill gå över. Det finns en lykta en bit ifrån övergångsstället men ingen precis vid tyvärr. Det har blivit mycket bättre och ljusare sedan ni tog bort sly längs med Övre Skräddaregårdsvägen men är det mörkt ute skulle det behövas mer ljus vid övergångsstället. Det är också väldigt mörkt i början av Övre Skräddaregårdsvägen. Där promenerar många och avsaknaden av trottoar gör att man går ute på vägen och kan vara svår att upptäcka eftersom det inte finns gatlyktor mellan Skräddaregårdsvägen och Tyfta hages väg. Kommer bilar snabbt från båda håll kan det bli riktigt farligt för den som promenerar eftersom de inte har någonstans att ta vägen. Vet inte varför det är så mycket längre avstånd mellan lyckstolparna just där men det är det tyvärr. Skickar med en karta så det blir lättare att se vad jag menar. Övergångsstället där det saknas belysning är markerat med ett blått streck och ytan i början på Övre Skräddaregårdsvägen där det saknas belysning helt är inringad med blått.

Här motiverar du varför kommunen ska genomföra ditt förslag

För att öka trygghet och säkerhet.

Dina kontaktuppgifter

Förnamn

Susanne

Efternamn

Borg

E-post

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

5. Inkommet medborgarförslag;
Medborgarförslag om återbruk KS2023/76

Vår miljö är viktig och vi måste bli bättre på att ta vara på de resurser vi redan har. **Därför föreslår vi att kommunen ska starta en plats för återbruk, en kretsloppspark.**

Här kan lokaler förberedas där företag och föreningar kan starta sina butiker eller verksamheter inom återbruk. Möjligheterna är många med både återbruk, närodlat, jordtillverkning, verkstad för till exempel cyklar och elektronik, fritidsbanken mm.

På platsen kan också kommunens planerade återbruks-butik kunna ligga, vilket ger möjlighet till arbetsträning och introduktionsjobb.

Vi tror att en sådan här satsning inte bara är lönsam för vår gemensamma miljö utan även kommer locka besökare och ge mycket uppmärksamhet och intäkter till kommunen och dess invånare.

Som exempel finns **Retuna** i Eskilstuna, en återbruksgalleria där allt som säljs är återbrukat, återanvänt, ekologiskt eller hållbart producerat, Ett annat bra exempel är **Bruksbutiken** i Mölndal där de säljer byggmaterial och trädgårdsavfall som lämnats in på deras återvinningscentral. Båda verksamheterna är kommunalt ägda.

En lämplig plats för detta skulle vara Flüggers gamla fabriker som till stor del står helt tomma. Här finns stora, lediga ytor bestående av både kontor och lager. Med många parkeringsplatser, busshållplats mitt i området, nära till motorvägen och promenadstigar från centrum är Grönkullen en mycket tillgänglig plats.

Extra bra är att Grönkullen ligger granne med Råssa, och dit åker många kommuninvånare för att besöka återvinningscentralen. Nu kan de enkelt stanna till på Grönkullen för att lämna av sådant de tänkt slänga men som kan vara till nytta för någon annan. Många slänger tyvärr fullt fungerande saker för att de inte vet vart de ska lämna det i stället.

Madeleine Klar

[Redacted signature]

Lilie Drugge

[Redacted signature]

Länkar: www.retuna.se

<https://www.facebook.com/aterbruketikas>

6. Inkommet medborgarförslag:
Medborgarförslag angående cykelställ vid
busshållplats Erikstorp KS2023/81

Här skriver du rubriken på ditt medborgarförslag

Cykelställ vid ändhållplats Erikstorp busslinje 110.

Här beskriver du ditt medborgarförslag

Jag tycker det bör finnas ett cykelställ vid busshållplatsen Erikstorp. Det finns bara en lyktstolpe att låsa cykeln i. Cykelstället får gärna vara så att man kan låsa fast cykeln i det utan att allt kan köras iväg på ett flak.

Här motiverar du varför kommunen ska genomföra ditt förslag

På vår och sommar cyklar några stycken dit pga av att det är sista hållplatsen och man vill inte bara lägga cykeln på gräsmattan.

Dina kontaktuppgifter

Förnamn	Hillewi
Efternamn	Elgstrand
E-post	[REDACTED]
Telefon	[REDACTED]
Adress	[REDACTED]
Postnummer	[REDACTED]
Ort	[REDACTED]

---

7. Remiss; betänkandet Statens ansvar för skolan – yttrande till Utbildningsdepartementet
KS2023/54

§44

KS2023/54

**Remiss; betänkandet Statens ansvar för skolan – yttrande till
Utbildningsdepartementet****Beslut****Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Kommunfullmäktige bifaller utbildningsnämndens förslag, och antar yttrande daterat 2023-01-17 som remissvar på betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts och kunskapsunderlag (SOU 2022:53).

Ärendet

Bollebygds kommun är remissinstans för betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53). Betänkandet innehåller en redovisning av utredningen om ökat statligt ansvar för skolan. Utredningens uppdrag har varit att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap eller stärkt statligt ansvar för skolan. Utredningen menar att det behövs förändringar av det svenska skolsystemet av mer grundläggande karaktär. I enlighet med sina direktiv lägger utredningen därför fram två möjliga alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem:

- ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan
- ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan.

Båda förslagen innebär en stor förändring av kommunernas ansvar för skolor, fritidshem och vuxenutbildning och därmed en påverkan på den kommunala kompetensen och ekonomin. Trots att utbildningsnämnden i sitt reglemente är ansvarig för att fullgöra kommunens uppgifter enligt skollagen bedöms förslagen i betänkandet vara av sådan principiell beskaffenhet att frågan ska lyftas till kommunfullmäktige.

Utbildningsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2023-02-22, § 14, och nämnden föreslår kommunfullmäktige att anta yttrande daterat 2023-01-17 som remissvar på betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts och kunskapsunderlag (SOU 2022:53).

Förslag till beslut**Ledamöternas förslag till beslut**

Ulf Rapp (S) föreslår att kommunstyrelsen ska tillstyrka utbildningsnämndens förslag. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- §14 UN Remiss SOU 202253 Statens ansvar för skolan

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

- UN, förslag till yttrande på remiss
- UF tjänsteskrivelse; remiss Statens ansvar för skolan
- Sammanfattning betänkandet
- Missiv remiss; Statens ansvar för skolan

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

§14

UN2023/17

Remiss SOU 2022:53 Statens ansvar för skolan - ett besluts- och kunskapsunderlag

Beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta yttrande daterat 2023-01-17 som remissvar på betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts och kunskapsunderlag (SOU 2022:53).

Ärendet

Bollebygds kommun är remissinstans för betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53). Betänkandet innehåller en redovisning av utredningen om ökat statligt ansvar för skolan. Utredningens uppdrag har varit att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap eller stärkt statligt ansvar för skolan. Utredningen menar att det behövs förändringar av det svenska skolsystemet av mer grundläggande karaktär. I enlighet med sina direktiv lägger utredningen därför fram två möjliga alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem:

- ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan
- ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan.

Båda förslagen innebär en stor förändring av kommunernas ansvar för skolor, fritidshem och vuxenutbildning och därmed en påverkan på den kommunala kompetensen och ekonomin. Trots att utbildningsnämnden i sitt reglemente är ansvarig för att fullgöra kommunens uppgifter enligt skollagen bedöms förslagen i betänkandet vara av sådan principiell beskaffenhet att frågan ska lyftas till kommunfullmäktige.

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta yttrande daterat 2023-01-17 som remissvar på betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts och kunskapsunderlag (SOU 2022:53).

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Remiss SOU 2022:53
- Borttagen på grund av personuppgifter.
- Remiss SOU 2022:53 Statens ansvar för skolan - ett besluts- och kunskapsunderlag

Skickas till

Handläggare

Utbildningsdepartementet

Paragrafen är justerad

Utbildningsnämnden

Teresia Granlund | Utvecklingsledare
0734-64 72 10 | teresia.granlund@bollebygd.se

Dnr : **UN2023/17-11**

Utbildningsdepartementet

Remiss SOU 2022:53 Statens ansvar för skolan - ett besluts- och kunskapsunderlag (U2022/03523)

Sammanfattning

Bollebygds kommun ställer sig positiv till utveckling av det svenska skolsystemet för att ge bättre förutsättningar för en mer likvärdig skola av hög kvalitet. Fokus för denna utveckling måste vara åtgärder som utgår från kunskapsuppdraget och har ett barn- och elevperspektiv.

Utredningen presenterar ett beslutsunderlag där det beskrivs *hur* ett förstatligande kan göras vilket innebär att det saknas skarpa förslag eller författningsförslag. Utredningen tar inte ställning till *om* ett förstatligande ska göras. Utifrån att förslagen som presenteras är på en övergripande nivå, att utredningen konstaterar att fortsatt utredning behövs inom ett flertal områden samt att det i detta läge saknas förslag på hur ett praktiskt genomförande skulle gå till kan Bollebygds kommun inte ta ställning till förslagen som presenteras. Däremot görs vissa reflektioner som medskick i det fortsatta arbetet.

Reflektioner

Problembild

Bollebygds kommun instämmer i stort i utredningens problembeskrivning av dagens skolsystem som ett system som styrs på olika samhällsnivåer, av ett stort antal aktörer med varierande kapacitet och förutsättningar samt där den statliga styrningen från skolmyndigheter ibland är delvis överlappande. Samtidigt ser kommunen, precis som utredningen, att det finns mycket i den svenska skolan som fungerar väl. I det fortsatta utrednings- och utvecklingsarbetet är det viktigt att ha detta som utgångspunkt.

Förskolan

Förskolan har inte omfattats av utredningens uppdrag, vilket Bollebygds kommun ställer sig frågande till. Förskolan är en viktig del i att skapa förutsättningar för en likvärdig skola av hög kvalitet. Gällande de konsekvenser för förskolan som utredningen presenterar under 20.9 delar Bollebygds kommun de farhågor som beskrivs.

Små kommuner

Utredningen beskriver att det finns stora skillnader i kommunernas förutsättningar att hantera sitt ansvar, både som huvudman och hemkommun, där små kommuner kan ha svårt att ha den kapacitet och kompetens som krävs för att fullt ut bedriva skolverksamheten samt att klara kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Bollebygds kommun, som hör till kategorin små kommuner, delar utredningens bild av att kommunernas förutsättningar som huvudmän varierar mycket. Precis som utredningen ser dock kommunen inte sambandet

mellan storlek, kapacitet och effektivitet som självklart. Det finns fördelar med mindre organisationer som skapar en flexibilitet och närhet i organisationen och till andra aktörer. I det fortsatta arbetet med utveckling av skolsystemet är det viktigt att utreda vidare vilka ekonomiska och praktiska lösningar som kan vara möjliga för att skapa mer likvärdiga förutsättningar oavsett kommuners storlek.

Fortsatt utvecklingsarbete

Oavsett hur det fortsatta arbetet kommer se ut kring utveckling av skolsystemet i Sverige vill Bollebygds kommun betona vikten av att syftet med olika reformer har en förankring i såväl forskning som skolans praktik och vardag. Kommunen delar utredningens bedömning att det krävs en långsiktig politisk överenskommelse oavsett vilken sorts reform som blir aktuell.

BOLLEBYGDS KOMMUN

Emma Isfeldt
Ordförande kommunfullmäktige

Monica Holmgren
Kommundirektör

Utbildningsförvaltningen

Teresia Granlund | Utvecklingsledare
0734-64 72 10 | teresia.granlund@bollebygd.se

Utbildningsnämnden

Yttrande betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta yttrande daterat 2023-01-17 som remissvar på betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts och kunskapsunderlag (SOU 2022:53).

Ärendet

Bollebygds kommun är remissinstans för betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53). Betänkandet innehåller en redovisning av utredningen om ökat statligt ansvar för skolan. Utredningens uppdrag har varit att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap eller stärkt statligt ansvar för skolan.

Utredningen menar att det behövs förändringar av det svenska skolsystemet av mer grundläggande karaktär. I enlighet med sina direktiv lägger utredningen därför fram två möjliga alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem:

- ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan
- ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan.

Båda förslagen innebär en stor förändring av kommunernas ansvar för skolor, fritidshem och vuxenutbildning och därmed en påverkan på den kommunala kompetensen och ekonomin. Trots att utbildningsnämnden i sitt reglemente är ansvarig för att fullgöra kommunens uppgifter enligt skollagen bedöms förslagen i betänkandet vara av sådan principiell beskaffenhet att frågan ska lyftas till kommunfullmäktige.

Bakgrund

Bollebygds kommun är remissinstans för betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53). Remissvaret ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet senast den 31 mars 2023. Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. Andra remissinstanser, såsom Bollebygds kommun, är inbjudna att lämna synpunkter.

Sammanfattning betänkande

Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan (U 2020:07) har haft i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap eller stärkt statligt ansvar för skolan. I utredningen har alla skolformer utom förskolan ingått. Även fritidshemmet, som inte är en skolform, har ingått. För förskolan har uppdraget varit att analysera vilka konsekvenser det skulle få om huvudmannaskapet för den skolformen är oförändrat medan övriga skolformer får ett statligt huvudmannaskap.

Utredningen redovisar sitt uppdrag i betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53). Att utredningen ska ta fram ett beslutsunderlag innebär att de inte lämnar skarpa förslag eller författningsförslag, utan bedömningar. Innan dessa bedömningar eventuellt kan realiserats krävs ytterligare utredning. Utredningens uppdrag är inte att ta ställning till om skolan ska förstatligas utan att beskriva hur detta kan göras.

Utredningen drar följande slutsatser:

- Det svenska skolsystemet har alltför många styraktörer, på både nationell och lokal nivå. Ansvarsfördelningen är inte tydlig, och ansvar och befogenheter hänger inte alltid ihop. Systemet är splittrat och kännetecknas snarare av att vara summan av många lokala skolsystem än ett sammanhållet nationellt skolsystem.
- Den statliga styrningen är omfattande och detaljerad och inte anpassad efter huvudmännens varierande förutsättningar. För att göra den statliga styrningen mer ändamålsenlig kan viss styrning behöva minska eller avvecklas. Nuvarande skolmyndighetsstruktur har sina förtjänster, men också sina brister, bland annat att det finns flera myndigheter som delvis har överlappande uppdrag.
- Kapaciteten att styra på den lokala nivån varierar. Alla kommuner har inte tillräcklig kapacitet för sitt uppdrag. Som exempel styr många kommuner inte sin resursfördelning på det sätt som riksdag och regering har bestämt. Inte heller förmår alla kommuner att analysera verksamhetens resultat och sedan anpassa resursfördelningen och styrningen efter detta. Förmågan att fatta beslut om placering i grundskolan och gymnasieskolan varierar också.
- Alla huvudmän – kommunala och enskilda – har inte heller den kapacitet som krävs för att de fullt ut ska klara sitt uppdrag att driva, följa upp och utveckla den verksamhet som de ansvarar för.
- Ansvar för kompetensförsörjningen till skolan är fördelat på många aktörer och ingen myndighet har ett övergripande ansvar för en strategisk kompetensförsörjning. Lärares och rektors möjligheter till professionsutveckling ser också olika ut, bland annat för att huvudmännens kapacitet att erbjuda kompetensutveckling varierar och för att kompetensutvecklingsinsatserna ofta är kopplade till den befintliga skolan, verksamheten eller huvudmannen.
- Skolsystemets konstruktion kan vara alltför komplicerad och komplex, och det finns en brist på kunskap om vad olika aktörer förväntas göra. Inte heller lyckas skolsystemet i tillräcklig utsträckning bidra till och underlätta för huvudmän, skolor och verksamheter att lösa sina uppgifter. På det hela taget styr och stödjer inte systemet aktörerna tillräckligt mycket så att det skapar goda förutsättningar för likvärdighet och hög kvalitet.

Mot denna bakgrund menar utredningen att det behövs förändringar av det svenska skolsystemet av mer grundläggande karaktär. I enlighet med sina direktiv lägger utredningen därför fram två möjliga alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem:

1. ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan
2. ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan.

I det första alternativet har staten både systemansvar och huvudmannaansvar. Systemansvaret inbegriper såväl offentliga skolor och komvux som fristående skolor. Det innebär bland annat att staten tar över kommunernas ansvar för fördelning av ekonomiska resurser till skolan.

Staten har också huvudmannaansvaret för de offentliga skolorna och för komvux. Det innebär bland annat att staten har lednings- och driftansvar för de offentliga skolorna samt arbetsgivaransvar för offentligt anställd skolpersonal. Inom komvux kan huvudmannaskapet vara skilt från lednings-, drifts- och arbetsgivaransvaret om utbildningen bedrivs på entreprenad. Då ligger detta ansvar i stället på de enskilda utbildningsanordnarna. Fristående skolor har fortfarande enskilda huvudmän och ingen förändring sker jämfört med i dag vad gäller lednings- och driftansvaret samt arbetsgivaransvaret för dessa.

Det finns två nya skolmyndigheter i stället för Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen. En myndighet hanterar statens systemansvar för skolan och arbetar med styrning och stöd både till de offentliga skolorna och komvux samt till de fristående skolorna. En annan myndighet hanterar huvudmannaskapet för de offentliga skolorna och komvux.

I det andra alternativet har kommunerna kvar huvudmannaansvaret för de kommunala skolorna och komvux. Fristående skolor har fortfarande enskilda huvudmän och ingen förändring sker jämfört med i dag vad gäller lednings- och driftansvaret samt arbetsgivaransvaret för dessa.

På samma sätt som i alternativet med ett fullgånget förstatligande har staten systemansvar såväl för kommunala skolor och komvux som för fristående skolor. Systemansvaret kan däremot se lite annorlunda ut i jämförelse med det fullgångna förstatligandet, eftersom det behöver anpassas till att det finns fler huvudmän i detta alternativ. Det kommer också att uppstå en skillnad i ansvaret för resursfördelningen där kommunerna i olika grad, utifrån de varianter som utredningen skisserar, behåller ett visst ansvar.

Avseende skolmyndigheter finns den systemansvariga myndigheten även i detta alternativ, men det finns ingen ny myndighet med huvudmannaansvar.

Barnkonsekvensanalys

Barns rätt till utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Hur skolsystemet konstrueras kan ha stor betydelse för barns möjlighet att ta del av sin rätt till utbildning. Konsekvenser av utredningen ur ett barnrätts- och ungdomsperspektiv beskrivs i betänkandet. Sammanfattningsvis syftar stärkt statligt ansvarstagande i förlängningen till höjda kunskapsresultat och ökad likvärdighet för skolväsendet vilket bedöms vara till barns bästa.

Utbildningsnämndens yttrande innehåller inga bedömningar som direkt påverkar barn och elever.

Beslutsunderlag

- Yttrande betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53), tjänsteskrivelse 2023-01-17
- Yttrande betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53), förslag till yttrande 2023-01-17
- Remiss betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53), remissmissiv

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Webbplats	E-post
517 83 Bollebygd	Ballebovägen 2	033-231300	033-231428	www.bollebygd.se	kommunen@bollebygd.se

- Remiss betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53), betänkandet [Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag - Regeringen.se](#)

Skickas till

Handläggare

Utbildningsdepartementet

BOLLEBYGDS KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

Johan Berntsson

Utbildningschef

Teresia Granlund

Utvecklingsledare

Sammanfattning

Utredningens uppdrag och arbete

Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan (U 2020:07) har haft i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap eller stärkt statligt ansvar för skolan. I utredningen har alla skolformer utom förskolan ingått. Även fritidshemmet, som inte är en skolform, har ingått. För förskolan har uppdraget varit att analysera vilka konsekvenser det skulle få om huvudmannaskapet för den skolformen är oförändrat medan övriga skolformer får ett statligt huvudmannaskap.

Att utredningen ska ta fram ett beslutsunderlag innebär att vi inte lämnar skarpa förslag eller författningsförslag, utan bedömningar. Innan våra bedömningar eventuellt kan realiserats krävs ytterligare utredning. Som uppdraget är formulerat ska vi inte heller ta ställning till *om* skolan ska förstatligas, utan vår uppgift är att beskriva *hur* detta kan göras. När vi har överlämnat beslutsunderlaget blir det beslutsfattarnas uppgift att avgöra om ett förstatligande eller ett ökat statligt ansvar för skolan ska tas vidare, och i så fall på vilket sätt. Utöver bedömningarna pekar vi i betänkandet på mängder av möjliga sätt att utveckla det svenska skolsystemet, både i stort och i smått. Det handlar om tänkbara utredningar, initiativ, regleringar och förändringsarbeten. Dessa frågor behöver prövas och utredas vidare i ett eventuellt fortsatt arbete med att förändra skolsystemet.

Under arbetet har vi haft många externa kontakter för att samla in underlag, stämna av beskrivningar av problembild, bakgrund och nuläge samt diskutera tänkbara lösningar för ett eventuellt framtida förstatligande eller stärkt statligt ansvarstagande för skolan. Våra texter grundar sig också på många skriftliga källor. Dessutom har OECD för vår räkning arrangerat ett seminarium med internationell repre-

sensation och publicerat en skriftlig rapport med utgångspunkt bland annat i seminariet.

Utgångspunkter och problembild

Att förstärka skolan eller stärka statens ansvar skulle främst bli en styrnings- och strukturreform, som inte primärt avser skolans inre arbete. Däremot är syftet att ge bättre förutsättningar för en mer likvärdig skola av hög kvalitet. För att åstadkomma detta måste skolans kärna – undervisningen och mötet mellan lärare och elev – ges de bästa förutsättningarna. I detta ingår också att lärare och rektorer, som ansvarar för undervisningen, måste ha goda förutsättningar för sitt arbete. Trots att utredningens uppdrag är av styrnings- och strukturkaraktär är det alltså viktiga utgångspunkter att undervisningen och eleverna ska stå i centrum vid en eventuell förändring av skolsystemet.

En annan viktig utgångspunkt är att skolverksamheten i grunden fungerar bra i dag. I väldigt många klassrum möts engagerade lärare och elever, och där sker undervisning av hög kvalitet. Andra funktioner som elevhälsa, studie- och yrkesvägledning, skolbibliotek samt skolmåltider bidrar också till att utbildningen fungerar som en helhet. Men under de senaste decennierna har olika utredningar och rapporter även visat på problem i skolsystemet. Dit hör att kunskapsresultaten och likvärdigheten har försämrats, även om resultaten på senare tid har vänt uppåt. När det gäller kommunal vuxenutbildning (komvux) visar rapporter att alla elever inte får tillgång till den utbildning de behöver.

I dag är ansvaret för skolan delat mellan stat och kommun. Statens styrning innebär att riksdag och regering har ett övergripande nationellt ansvar för resultat och utveckling. Staten anger nationella mål och riktlinjer som ska garantera att utbildningen i landet blir likvärdig och håller en hög kvalitet. Vidare styr staten skolväsendet genom sina skolmyndigheter. Kommunerna i sin tur har dubbla roller, dels som huvudmän för kommunala skolor och komvux, dels som hemkommuner för de barn, unga och vuxna som bor i kommunen. I skolsystemet finns också enskilda huvudmän som driver fristående skolor. Komvux har inga enskilda huvudmän, men där kan enskilda utbildningsanordnare bedriva utbildning på entreprenad inom ramen för det kommunala huvudmannskapet.

Såväl OECD som Skolkommissionen har pekat på att den svenska skolans nuvarande rollfördelning är problematisk och att det finns oklarheter på flera nivåer i styrkedjan. Utöver de oklara ansvarsförhållandena finns bland annat en splittrad nationell styrning, bristande kapacitet hos många huvudmän, brister i resursfördelningen, en otillräcklig kompetensförsörjning till skolan och otillräckliga förutsättningar för professionsutveckling.

Bakgrund och nuläge

Statens ansvar för skolan har varierat över tid

Dagens ansvarsfördelning mellan stat och kommun utformades i princip i samband med den så kallade kommunaliseringen 1991. Då gick också den svenska skolan från att vara i huvudsak regelstyrd till att bli mål- och resultatstyrd. Ungefär samtidigt infördes friskolereformen och skolvalet, som bland annat medförde en snabb ökning av antalet fristående skolor.

Kommunaliseringen var egentligen resultatet av en lång decentraliseringstrend. Under mellan- och efterkrigstiden hade den svenska skolan haft en ganska stark central styrning. På 1970-talet inleddes den decentralisering som sedan ledde fram till kommunaliseringsreformen. Både riksdag och regering poängterade dock i samband med reformen att utbildningens likvärdighet över landet inte fick äventyras. Likvärdigheten skulle garanteras genom att staten behöll vissa styrmedel, bland annat tydliga läroplaner, lärarutbildningen och den ekonomiska styrningen. Men efter kommunaliseringen förändrades och i vissa fall avvecklades dessa styrmedel, och decentraliseringen och avregleringen gick därmed längre än det först var tänkt. Decentraliseringen förstärktes också av friskolereformen, bland annat genom att elever och föräldrar via skolvalet samt nya skolaktörer fick ett större inflytande över skolan än de tidigare hade haft.

I slutet av 1990-talet inleddes sedan en period där staten gradvis började återta ett allt större ansvar för skolväsendet och utöva tydligare styrning. Det statliga ansvarstagandet har därefter ökat ytterligare och staten har successivt stärkt sin styrning av skolväsendet. Trots denna utveckling finns uppfattningen att det inte räcker, utan att staten bör ta ett ännu större ansvar för skolan, eller i alla fall delar av skolverksamheten. Det är framför allt när det gäller skolans finansiering som ett

ökat statligt ansvar efterfrågas, men också i fråga om ökad statlig närvaro på regional nivå för att stödja huvudmännen. Regeringen och olika utredningar har lämnat förslag inom båda dessa områden. Exempelvis kommer Skolverket att inrätta regionala kontor med start 2022.

Skolan styrs på olika nivåer

Som tidigare nämnts är ansvaret för skolan delat, vilket alltid har varit fallet. Även om ansvaret har varierat över tid har skolan som helhet aldrig varit helt statlig eller helt kommunal. Det delade ansvaret gör att även styrningen av skolan sker på olika samhällsnivåer.

På nationell nivå styrs skolväsendet av riksdag och regering, som i sin tur ger uppdrag till de ansvariga skolmyndigheterna. Den statliga styrningen är delvis överlappande och har över tid blivit mer omfattande och detaljerad. Hos dagens skolmyndigheter – Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen och Skolforskningsinstitutet – finns vissa uppgifter som vilar på flera myndigheter. Det gäller till exempel olika typer av stöd till skolväsendet, utbetalning av statliga bidrag och forskningsrelaterade frågor.

Styrningen på huvudmannanivå utförs av både offentliga och enskilda huvudmän. Huvudmännen har enligt skollagen ett övergripande ansvar för att utbildningen genomförs i enlighet med skolans författningar. Kärnan i utbildningen är självklart undervisningen, men huvudmännens ansvar omfattar också många andra delar, bland annat elevhälsa, studie- och yrkesvägledning, skolbibliotek och lärverktyg, skolmåltider samt lokaler. När myndigheter, organisationer och olika utredningar har granskat utbildningens olika delar är en återkommande slutsats att elevernas tillgång till de olika funktionerna och kompetenserna varierar mellan huvudmän och skolor, såväl kommunala som fristående. En annan återkommande slutsats är att utbildningens olika delar inte är integrerade med varandra och inte heller omfattas av det systematiska kvalitetsarbetet. Därför motsvarar de inte alltid elevernas behov.

Kommunerna har utöver sitt huvudmannaskap för de kommunala skolorna och komvux ett grundläggande planerings- och finansieringsansvar för utbildningen. Detta ansvar följer av att kommunerna också är hemkommuner för de barn, unga och vuxna som bor i kommunen. I hemkommunsansvaret ingår bland annat att ansvara för att

utbildning kommer till stånd, fördela resurser till utbildningen, bevaka skolplikten, besluta om mottagande av elever i grundsärskolan och gymnasiesärskolan,¹ ansvara för skolskjuts, ha aktivitetsansvar för ungdomarna i kommunen samt ansvara för att söka upp, vägleda och upprätta individuella studieplaner för individer i behov av komvux. På samma sätt som för huvudmannauppgifterna finns det variationer och brister i kommuners hantering och organisering av dessa hemkommunsuppgifter.

Utöver kommuner och enskilda huvudmän utövar rektorer och lärare professionell styrning på lokal nivå. Rektorer ska bland annat leda och samordna det pedagogiska arbetet, verka för att utbildningen utvecklas, besluta om sin enhets inre organisation samt fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Lärare har bland annat ansvar för den undervisning de bedriver och för att sätta betyg.

Skolan är kommunernas största verksamhet

För kommunerna är skolan den volymmässigt största verksamheten. År 2020 uppgick kommunernas totala kostnader till drygt 715 miljarder kronor. Av dessa utgjorde kostnaderna för pedagogisk verksamhet drygt 310 miljarder kronor (då är även förskolan inräknad trots att den inte ingår i utredningens uppdrag). Som jämförelse kan nämnas att den andra stora kostnadsposten – vård och omsorg – uppgick till drygt 272 miljarder kronor. Av samtliga anställda i kommunal verksamhet i november 2020 fanns 44 procent inom skolväsendet och 32 procent inom vård och omsorg.

Huvudmännen har olika förutsättningar att hantera sitt ansvar för skolan

Det finns närmare 1 100 huvudmän i de skolformer och verksamheter som ingår i utredningens uppdrag. Om man även räknar med förskolan finns det ungefär 2 800 huvudmän. Vid sidan av de 290 kommunala huvudmännen finns cirka 800 enskilda huvudmän. Sammantaget drev de kommunala huvudmännen 3 957 grundskolor och 812 gym-

---

¹ Den 2 juli 2023 byter grundsärskolan namn till anpassad grundskola och gymnasiesärskolan byter namn till anpassad gymnasieskola.

nasieskolor läsåret 2020/2021. De enskilda huvudmännen drev samma läsår totalt 822 fristående grundskolor och 449 fristående gymnasieskolor. En majoritet av eleverna i grund- och gymnasieskolan går i en kommunal skola, men omkring 15 procent av grundskoleeleverna och nästan 30 procent av gymnasieeleverna går i en fristående skola.

Många kommuner är små

Alla kommuner har i grunden samma ansvar för skolverksamheten, både i sin roll som huvudman och i sin roll som hemkommun. Men det finns stora skillnader i kommunernas förutsättningar att hantera sitt ansvar. Skillnaderna i storlek mellan kommuner är påfallande, från fler än 975 000 invånare till färre än 2 400 invånare. En genomsnittlig svensk kommun har omkring 35 000 invånare, men många kommuner är betydligt mindre än så och mediankommunen hade 2020 runt 16 000 invånare. För små kommuner kan det vara svårt att ha den kapacitet och kompetens som krävs för att fullt ut bedriva skolverksamheten.

Många av de enskilda huvudmännen är också små

Även för enskilda huvudmän varierar förutsättningarna. Den typiska fristående skolan har en allmän pedagogisk inriktning, drivs av ett aktiebolag och finns i en storstadsregion. Men variationen är stor också här.

Det man kan konstatera är att många fristående skolor är små, och att de flesta enskilda huvudmän bara driver en enda skola. Som exempel kan nämnas att över en tredjedel av de fristående grundskolorna hade färre än 100 elever läsåret 2020/2021. Och nästan 9 av 10 av de enskilda huvudmännen för grundskolan hade bara en skolenhet. Samtidigt finns några riktigt stora enskilda huvudmän. Som exempel var den största enskilda huvudmannen i grundskolan, uttryckt i antalet elever, större än alla kommunala huvudmän förutom Stockholm, Göteborg och Malmö.

På samma sätt som för kommunerna kan det vara svårt för små enskilda huvudmän att fullt ut sköta sitt uppdrag.

Skolan finansieras av kommunalskatt och av generella och riktade statsbidrag

Den svenska skolan är i princip helt finansierad av offentliga medel. Det är kommunerna som via kommunalskatten finansierar skolan. Därutöver får kommunerna generella statsbidrag som de disponerar fritt och riktade statsbidrag för specifika insatser. Det generella statsbidraget ges via det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Omfattningen av de riktade statsbidragen till skolan har varierat över tid. På senare år har de riktade statsbidragen blivit mer omfattande och därmed kommit att spela en större roll för skolans finansiering. De riktade statsbidragen har dock mött kritik, bland annat för att de försvårar långsiktig planering, leder till kortsiktighet i verksamheten samt skapar administrativt merarbete för huvudmännen i fråga om att bevaka, söka och redovisa bidragen.

Totalt sett kostade de skolformer och verksamheter som ingår i utredningens uppdrag drygt 224 miljarder kronor under 2020. Den största kostnadsposten är undervisningskostnader, som svarar för mer än hälften av de totala kostnaderna i de flesta skolformerna.

Det finns stora skillnader mellan kommuner när det gäller kostnaden per elev. En del av skillnaderna har en naturlig förklaring. Skolan kostar olika mycket i olika kommuner beroende på faktorer som är svåra att påverka, exempelvis löneläge, bebyggelsestruktur och demografisk utveckling. Det är också rimligt att skolan kostar mer där behovet av stödinsatser är större. Men en betydande del av skillnaderna beror på annat än verksamhetens och elevernas förutsättningar, till exempel att olika kommuner har olika ambition för och effektivitet i skolverksamheten.

Resurser ska fördelas efter elevernas olika förutsättningar och behov

Utöver att ansvara för den huvudsakliga tilldelningen av resurser till skolväsendet har kommunerna ett övergripande ansvar för resursfördelningen, både till de egna skolorna och till enskilda huvudmän och utbildningsanordnare.

Hur resursfördelningen ska gå till är i huvudsak en kommunal fråga. Men skollagen ställer krav dels på att resurser ska fördelas med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov, dels på hur bidra-

gen till enskilda huvudmän ska fördelas. Bestämmelsen om resurser efter behov rör fördelningen såväl till kommunernas egna verksamheter som till de enskilda huvudmännen. Skollagen reglerar dock inte närmare *hur* resurserna ska fördelas inom kommunen. När det gäller ersättningen till de enskilda huvudmännen finns däremot detaljerade bestämmelser om hur resursfördelningen ska gå till. Principen är att kommunerna ska ersätta de enskilda huvudmännen utifrån samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning till de egna skolorna genom ett så kallat grundbelopp för varje elev. Utöver grundbeloppet ska kommunerna under vissa omständigheter lämna tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd. Ersättningen i gymnasieskolan är dessutom differentierad efter program och eventuell inriktning.

Även när det gäller resursfördelningen finns det stora skillnader mellan olika kommuner. En majoritet av kommunerna omfördelar resurser i grundskolan utifrån förutsättningar och behov genom en resursmodell som tar hänsyn till skillnader i elevernas socioekonomiska bakgrund. Men trots skollagens bestämmelse om att resurser ska fördelas kompensatoriskt är det drygt 4 av 10 kommuner som inte tillämpar någon socioekonomisk omfördelning inom grundskolan. Vilken resursfördelningsmodell som används varierar också mellan kommunerna. I gymnasieskolan är det mindre vanligt att det sker en socioekonomisk omfördelning än i grundskolan.

Ungefär 200 000 är sysselsatta i den kommunala skolan

Skolan är en stor arbetsplats. År 2020 var cirka 200 000 årsarbetskrafter sysselsatta i den kommunala skolan. Lärarna var den största yrkesgruppen, följt av elevassistenter och ledningspersonal.

Lärare i kommunala skolor är oftast anställda av huvudmannen, inte på en särskild skolenhet. För lärare och andra yrkesgrupper som arbetar inom komvux på entreprenad, är det den enskilda utbildningsanordnaren som är arbetsgivare, inte huvudmannen. Skolpersonal kan arbeta både inom olika skolverksamheter och inom olika kommunala verksamheter.

Sedan kommunaliseringen har staten ingen avtalsrelation med lärare, skolledare eller studie- och yrkesvägledare. Däremot finns fortfarande viss annan reglering kvar kring tjänsterna, framför allt i fråga

om vem som får anställas. För att kunna tillsvidareanställas som lärare krävs lärarlegitimation. För att få anställas som rektor krävs enligt skollagen att man genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt. Skolpersonalens anställningsvillkor bestäms i förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Det finns vissa skillnader i villkor mellan statliga och kommunala avtal, exempelvis gällande arbetstid, semester och pension.

Det finns utmaningar för skolan när det gäller att vara en attraktiv arbetsgivare

En av dagens stora utmaningar är kompetensförsörjningen till skolan. Trots att lärarbehörigheten nu ökar är bristen på behöriga lärare stor. Skolverket har beräknat att examinationsbehovet av lärare och förskollärare kommer att uppgå till cirka 153 000 under perioden fram till 2035. Samtidigt beräknas endast cirka 141 000 lärare och förskollärare examineras under perioden. Det innebär att det enligt Skolverkets prognos kommer att saknas cirka 12 000 behöriga lärare och förskollärare 2035. Denna prognos har skrivits ner jämfört med tidigare prognoser, eftersom antalet barn och unga förväntas minska något under kommande femtonårsperiod. Lärarbristen varierar också stort mellan såväl olika lärarkategorier som olika regioner i Sverige. Därtill har skolor med svaga förutsättningar i genomsnitt färre behöriga lärare samt lärare med kortare erfarenhet och lägre utbildningsnivå än skolor med starka förutsättningar. Både svenska lärare och rektorer stannar också kortare tid på sin skola jämfört med i andra länder, något som leder till bristande kontinuitet.

Flera faktorer påverkar lärares, skolledares och annan skolpersonals arbetsmiljö. Som exempel upplever många lärare och rektorer en hög arbetsbelastning. Administrativt arbete och dokumentation leder till stress och tar tid från både lärares och rektorers kärnuppgifter – undervisningen respektive det pedagogiska ledarskapet. Att dokumentera mer än vad som behövs kan även ses som ett uttryck för lärares och rektorers minskade handlingsutrymme och autonomi. På senare år har det blivit vanligare att skolpersonal utsätts för hot och våld. Det finns också brister vad gäller den fysiska arbetsmiljön. Dessutom anser få lärare att läraryrket har hög status i samhället.

Ytterligare en faktor som påverkar skolpersonalens arbetssituation är tillgången till kompetensutveckling. I internationell jämförelse ligger svenska lärare på OECD-snittet vad gäller att ha deltagit i någon typ av kompetensutveckling. Däremot ägnar svenska lärare mindre tid åt detta än i andra länder. Huvudmännen har också olika kapacitet att erbjuda kompetensutveckling till såväl lärare som rektorer.

Slutsatser

Utifrån den bild som ges av bakgrunden och nuläget drar utredningen följande slutsatser:

- Det svenska skolsystemet har alltför många styraktörer, på både nationell och lokal nivå. Ansvarsfördelningen är inte tydlig, och ansvar och befogenheter hänger inte alltid ihop. Systemet är splittrat och kännetecknas snarare av att vara summan av många lokala skolsystem än ett sammanhållet nationellt skolsystem.
- Den statliga styrningen är omfattande och detaljerad och inte anpassad efter huvudmännens varierande förutsättningar. För att göra den statliga styrningen mer ändamålsenlig kan viss styrning behöva minska eller avvecklas. Nuvarande skolmyndighetsstruktur har sina förtjänster, men också sina brister, bland annat att det finns flera myndigheter som delvis har överlappande uppdrag.
- Kapaciteten att styra på den lokala nivån varierar. Alla kommuner har inte tillräcklig kapacitet för sitt uppdrag. Som exempel styr många kommuner inte sin resursfördelning på det sätt som riksdag och regering har bestämt. Inte heller förmår alla kommuner att analysera verksamhetens resultat och sedan anpassa resursfördelningen och styrningen efter detta. Förmågan att fatta beslut om placering i grundsärskolan och gymnasiesärskolan varierar också.
- Alla huvudmän – kommunala och enskilda – har inte heller den kapacitet som krävs för att de fullt ut ska klara sitt uppdrag att driva, följa upp och utveckla den verksamhet som de ansvarar för.
- Ansvaret för kompetensförsörjningen till skolan är fördelat på många aktörer och ingen myndighet har ett övergripande ansvar för en strategisk kompetensförsörjning. Lärares och rektorers möjligheter till professionsutveckling ser också olika ut, bland annat

för att huvudmännens kapacitet att erbjuda kompetensutveckling varierar och för att kompetensutvecklingsinsatserna ofta är kopplade till den befintliga skolan, verksamheten eller huvudmannen.

- Skolsystemets konstruktion kan vara alltför komplicerad och komplex, och det finns en brist på kunskap om vad olika aktörer förväntas göra. Inte heller lyckas skolsystemet i tillräcklig utsträckning bidra till och underlätta för huvudmän, skolor och verksamheter att lösa sina uppgifter. På det hela taget styr och stödjer inte systemet aktörerna tillräckligt mycket så att det skapar goda förutsättningar för likvärdighet och hög kvalitet.

Mot denna bakgrund menar vi att det behövs förändringar av det svenska skolsystemet av mer grundläggande karaktär. I enlighet med våra direktiv lägger vi därför fram två möjliga alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem: ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap och ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannskapet för skolan.

Bedömningar

Två alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem

Utredningen beskriver två alternativ för att utveckla ett nytt skolsystem. I båda alternativen skiljer vi mellan ansvaret för skolsystemet, härafter benämnt *systemansvar*, och ansvaret som huvudman.

I *det första alternativet*, med ett fullgånget förstatligande av skolan, har staten både systemansvar och huvudmannansvar. Systemansvaret inbegriper såväl offentliga skolor och komvux som fristående skolor. Det innebär bland annat att staten tar över kommunernas ansvar för fördelning av ekonomiska resurser till skolan.

I detta alternativ har staten också huvudmannansvar för de offentliga skolorna och för komvux. Det innebär bland annat att staten har lednings- och driftsansvar för de offentliga skolorna samt arbetsgivaransvar för all offentligt anställd skolpersonal. Inom komvux kan huvudmannskapet vara skilt från lednings-, drifts- och arbetsgivaransvaret om utbildningen bedrivs på entreprenad. Då ligger detta ansvar i stället på de enskilda utbildningsanordnarna. Fristående skolor har fortfarande enskilda huvudmän och ingen förändring sker jäm-

fört med i dag vad gäller lednings- och driftsansvaret samt arbetsgivaransvaret för dessa.

Det finns två nya skolmyndigheter i stället för Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen. En myndighet hanterar statens systemansvar för skolan och arbetar med styrning och stöd både till de offentliga skolorna och komvux samt till de fristående skolorna. En annan myndighet hanterar huvudmannaskapet för de offentliga skolorna och komvux.

I *det andra alternativet* förstärker staten sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan. Det är också i frågan om huvudmannaskapet den stora skillnaden jämfört med det första alternativet ligger: i detta alternativ har kommunerna kvar huvudmannansvaret för de kommunala skolorna och komvux. Fristående skolor har fortfarande enskilda huvudmän och ingen förändring sker jämfört med i dag vad gäller lednings- och driftsansvaret samt arbetsgivaransvaret för dessa.

På samma sätt som i alternativet med ett fullgånget förstatligande har staten systemansvar såväl för kommunala skolor och komvux som för fristående skolor. Systemansvaret kan däremot se lite annorlunda ut i jämförelse med det fullgångna förstatligandet, eftersom det behöver anpassas till att det finns fler huvudmän i detta alternativ. Det kommer också att uppstå en skillnad i ansvaret för resursfördelningen där kommunerna i olika grad, utifrån de varianter som utredningen skisserar, behåller ett visst ansvar.

Avseende skolmyndigheter finns den systemansvariga myndigheten även i detta alternativ, men det finns ingen ny myndighet med huvudmannansvar.

Alternativ 1 – ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan

Inom ramen för det första alternativet – ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan – gör utredningen nedanstående bedömningar. Bedömningarna är grupperade inom olika områden: systemansvar, ekonomi, kompetens, huvudmannaskap och skolmyndigheter. Ansvaret för tilldelning och fördelning av ekonomiska resurser, för obligatoriska kvalitetsdialoger med efterföljande kapacitetshöjande stöd samt för professionsutveckling och kompetensförsörjning till skolan är centrala delar i det statliga systemansvaret.

Statligt systemansvar för skolan

- Staten bör i organiseringen av sin skolverksamhet skilja på systemansvar och huvudmannaskap. Medan systemansvaret omfattar alla huvudmän, skolor och verksamheter rör huvudmannaskapet endast de offentliga skolorna och komvux.
- Staten bör ta det samlade ansvaret för styrningen av skolan och därmed ta över kommunernas roll som styraktörer, inklusive den ekonomiska styrningen av skolan. Staten bör också se över och vid behov ompröva den nuvarande styrningens inriktning, omfattning och utformning.
- Staten bör i sin roll som systemansvarig ta ett större ansvar för en effektiv planering och dimensionering av utbildning i olika skolformer. Inom ramen för systemansvaret bör staten bland annat ansvara för ett gemensamt system för önskemål och beslut om placering i grundskolan samt för att alla skolpliktiga barn har en skolplacering. Staten bör också ha ansvaret för en gemensam antagningsorganisation i gymnasieskolan. Ansvaret för planering och dimensionering bör även omfatta etableringen av fristående skolor.
- Staten bör ta ett samlat ansvar för utredning och beslut om mottagande av elever i grundsärskola och gymnasiesärskola.
- Staten bör ge kapacitetshöjande stöd till huvudmän, skolor och verksamheter, både offentliga och fristående. Stödet bör ges med utgångspunkt i obligatoriska kvalitetsdialoger mellan staten och huvudmännen – såväl den statliga som de enskilda.
- Staten bör ta ett ökat ansvar för uppföljning och utvärdering av skolsystemet och av skolreformer.
- Staten bör ta ett övergripande ansvar för att samordna frågor om digitalisering och effektiva it-lösningar. Staten bör också utveckla och administrera it-system som är gemensamma för hela skolsystemet.
- Kommunerna bör i sin roll som hemkommuner, även vid ett fullgånget förstatligande, ha ett fortsatt ansvar för skolskjuts, samordning av insatser vid problematisk frånvaro, det kommunala aktivitetsansvaret och den uppsökande verksamheten för individer i behov av komvux.

Ekonomiska resurser till skolan

- Staten bör ta det fulla ansvaret för tilldelning och fördelning av ekonomiska resurser till skolan.
- Följande principer bör vara vägledande för en nationell fördelning av resurser till skolan:
  - Resursfördelningen bör riktas till huvudmän – inte till skolenheter.
  - Resursfördelningen bör spegla skillnader i behov, kostnadsläge och ansvar.
  - Resursfördelningen bör vara begriplig, transparent och förutsägbar.
  - Resursfördelningen bör skapa stabila förutsättningar för undervisningen.
  - Resursfördelningen bör i liten utsträckning påverka hur huvudmännen väljer att utforma sin organisation.
  - Resursfördelningen bör i liten utsträckning ske via riktade statsbidrag.
- En nationell resursfördelningsmodell bör införas för grundskolan och förskoleklassen. Den bör baseras på följande ersättningsgrunder:
  - en grundersättning per elev
  - ett strukturtillägg som avser att kompensera för att olika huvudmän har olika strukturella förutsättningar
  - ett ansvarstillägg som avser att kompensera för att olika huvudmän har olika ansvar enligt lagstiftningen
  - ett individtillägg, dels i form av tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, dels för elever som deltar i modersmålsundervisning.

Den nationella resursfördelningsmodellen för grundskolan och förskoleklassen bör utredas vidare innan den kan implementeras, bland annat eftersom modellen kräver författningsändringar.

- En nationell resursfördelningsmodell bör införas för gymnasieskolan. Den bör baseras på samma ersättningsgrunder som för grundskolan och förskoleklassen. Men grundersättningen bör därutöver vara differentierad per program och i förekommande fall inriktning. Även för gymnasieskolan bör resursfördelningsmodellen utredas vidare.
- Den statliga huvudmannen bör ansvara för att ta fram egna resursfördelningsmodeller för de olika skolformsdelarna inom komvux. Ovanstående principer bör vara vägledande för den statliga huvudmannens arbete med att fördela resurser.
- Nationella resursfördelningsmodeller för grundsärskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet bör utredas vidare. För specialskolan och sameskolan bör finansieringen utredas vidare i relation till en statlig finansiering för de övriga skolformerna.
- Systemet med tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd bör ses över i särskild ordning.
- En skatteväxling mellan staten och kommunerna krävs om staten ska ta över finansieringen av skolan vid ett fullgånget förstatligande. En sådan skatteväxling bör utredas i särskild ordning. Utredningen bör bland annat föreslå hur en skatteväxling ska gå till samt analysera konsekvenser för det kommunalekonomiska utjämningsystemet och den kommunala beskattningsrätten.

Lärares och skolledares kompetens

- Vid ett fullgånget förstatligande av skolan bör det fortsatt vara huvudmännens ansvar att se till att personalen får kompetensutveckling. Men staten bör också, inom ramen för systemansvaret, öka sitt ansvarstagande för lärares och rektorers professionsutveckling. Detta bör göras genom att staten bygger vidare på det nationella professionsprogrammets ramverk. Den systemansvariga myndigheten bör därför få till uppgift att säkerställa att det finns ett utbud av kompetensutvecklingsinsatser av hög kvalitet. Vidare bör staten säkerställa lärares och rektorers möjligheter till finansiering av kompetensutveckling som stärker yrkesskickligheten, via det samlade statsbidraget för fortbildning och via omställningsstudiestödet.

- Staten bör stödja ett systematiskt förhållningssätt till skolutveckling där kunskaper och erfarenheter som lärare utvecklar i olika professionsutvecklande insatser bidrar till att utveckla undervisningen. Staten bör därmed främja lärares deltagande i undervisningsutvecklande forskning och utveckling så att fler lärare än i dag får möjlighet att delta antingen i praktiktäna forskning eller i annan systematisk utveckling av undervisningen.
- Staten bör säkerställa att lärare inom komvux har didaktisk kompetens för att undervisa vuxna. Universitet och högskolor bör därför se till att ämnes- och yrkeslärarutbildningar förbereder alla studenter för att undervisa inom komvux. Den systemansvariga myndigheten bör också säkerställa att kompetensutvecklingsutbudet som myndigheten ansvarar för innehåller insatser som är relevanta för lärare inom komvux.
- Staten bör, inom ramen för systemansvaret, öka sitt ansvarstagande för kompetensförsörjningen till skolan. Den systemansvariga myndigheten bör därför få ett nationellt och strategiskt ansvar för detta. I ansvaret bör ingå att ha överblick över skolans kompetensbehov, samverka med relevanta aktörer och stödja skolans huvudmän i den strategiska kompetensförsörjningen.
- Regeringen bör tillsätta en utredning som utvärderar om lärarlegitimationen i dess nuvarande utformning i tillräcklig utsträckning bidrar till att öka läraryrkets attraktionskraft och till högre kvalitet i undervisningen.

Statligt huvudmannaskap för offentliga skolor och komvux, inklusive statligt arbetsgivaransvar för offentligt anställd skolpersonal

- Vid ett fullgånget förstatligande bör staten ta över huvudmannaskapet för de offentliga skolorna och komvux. Det innebär att staten blir huvudman för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och komvux. Dessutom bör staten liksom i dag vara huvudman för specialskola och sameskola. Statens huvudmannaskap bör omfatta det ansvar som huvudmannen har i dag och alla delar av utbildningen. Eftersom ett statligt huvudmannaskap för komvux innebär att *kommunal* vuxen-

utbildning upphör bör en större genomgripande översyn av skolformen övervägas.

- Den statliga huvudmannen bör ansvara för att utbildning erbjuds de barn, unga och vuxna som enligt skolans författningar har rätt till eller behöver det. Vidare bör den statliga huvudmannen ha ansvaret för sin egen lokalförsörjning och mandat att använda olika lokallösningar.
- Den statliga huvudmannen bör utveckla strukturerade former för samverkan med kommunerna på områden där skolverksamheten har beröringspunkter med annan kommunal verksamhet och där det i dag på många håll redan finns en etablerad samverkan inom kommunerna. Den statliga huvudmannen bör också utveckla former för samverkan med arbetslivet och andra samhällsaktörer som har verksamhet som på olika sätt kan beröra utbildningen och eleverna, liksom med regionerna och statliga myndigheter som har anknytning till verksamheten. Dessutom bör den statliga huvudmannen utveckla forum och former för insyn och dialog med företrädare för olika lokala och regionala intressenter.
- Inom komvux bör den statliga huvudmannen kunna bedriva utbildning i egen regi och lägga ut utbildning på entreprenad. Såväl enskilda utbildningsanordnare som kommuner och i vissa fall regioner bör kunna bedriva utbildning på uppdrag av den statliga huvudmannen. Den statliga huvudmannen bör kunna använda olika modeller för att lägga ut utbildning på entreprenad. Modeller som används redan i dag – upphandling och auktorisation – bör fortsatt kunna användas. Dessutom bör nya modeller kunna prövas, till exempel en ansökningsmodell eller en modell där huvudmannen ger riktade uppdrag till olika anordnare. Rektorn för utbildningen bör finnas hos anordnaren av utbildningen. För komvux bör den statliga huvudmannen även överta vissa specifika uppgifter från hemkommunen.
- Vid ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan bör arbetsgivaransvaret för offentligt anställd skolpersonal samlas i staten. Den statliga huvudmannen bör vara ensam arbetsgivare för hela den offentligt anställda skolpersonalen, det vill säga lärare, skolledare och övriga yrkesgrupper som är anställda i offent-

liga skolor och verksamheter. För komvux är detta enbart aktuellt för den utbildning staten bedriver i egen regi.

- De allra flesta grupper av befintligt anställda i den offentliga skolan skulle troligtvis omfattas av verksamhetsövergång vid ett fullgånget förstatligande. Däremot finns vissa oklarheter vad gäller anställda inom kommunal skolförvaltning. De utredningar som ska föreslå den närmare myndighetsorganisationen för det statliga skolsystemet bör därmed också få i uppdrag att analysera frågan om verksamhetsövergång. Även andra arbetsrättsliga frågor med koppling till organisation bör analyseras av utredningarna.
- En utredning bör tillsättas för att se över 1965 års förhandlingsrättsreform om parterna, vid en eventuell inrangeringsförhandling mot bakgrund av ett förstatligande av skolan, kommer fram till att ett nytt huvudavtal och en förändrad partsställning i staten vore önskvärt.
- Vid ett fullgånget förstatligande av skolan bör systemet kvarstå att enskilda ska kunna bli godkända som huvudmän för fristående skolor. Den systemansvariga myndigheten bör ansvara för prövning och beslut om godkännande. Fristående skolor bör omfattas av skolsystemets rutiner och system för skolplacering, uppföljning och redovisning av information. Regelverket för olika huvudmän kan i större utsträckning behöva anpassas och differentieras så att förutsättningarna för eleverna i slutändan ska bli likvärdiga. Om beslutsfattarna vill gå vidare med en sådan möjlighet behöver den utredas vidare.

Nya skolmyndigheter

- Vid ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap bör nuvarande skolmyndighetsstruktur förändras. Två nya skolmyndigheter bör införas med olika funktion och delvis olika målgrupper. Den ena bör hantera statens systemansvar för skolan och rikta sig såväl mot offentliga skolor och komvux som mot fristående skolor. Den andra bör ha huvudmannansvar för offentliga skolor och komvux.

- Den systemansvariga myndigheten bör arbeta med såväl styrning som stöd till hela skolsystemet, det vill säga både till offentliga skolor och komvux och till fristående skolor. Myndigheten bör ersätta Skolverket, Skolinspektionen och delar av Specialpedagogiska skolmyndigheten. Den systemansvariga myndigheten bör ha en nationell och en regional organisation. Om regeringen väljer att gå vidare med en sammanhållen systemansvarig myndighet bör dess uppgifter, organisation och styrning utredas mer i detalj.
- Myndigheten med huvudmannansvar bör arbeta med drift av de offentliga skolorna och ha arbetsgivaransvar för den offentligt anställda skolpersonalen. Inom komvux kan drifts- och arbetsgivaransvaret ligga både på staten och på andra anordnare. Myndigheten bör ha en nationell, regional och lokal organisation. Om regeringen väljer att gå vidare med en myndighet med huvudmannansvar bör dess uppgifter, organisation och styrning utredas vidare.

Alternativ 2 – ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan

Det andra alternativet – ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet för skolan – har likheter med alternativ 1, men också skillnader. Likheterna består i att systemansvaret ser ut på ungefär samma sätt i alternativ 2 som vid ett fullgånget förstatligande. Skillnaderna består i att kommunerna i det andra alternativet fortsätter att vara huvudmän för de kommunala skolorna och för komvux. Därmed behåller kommunerna i alternativ 2 lednings- och driftansvaret för de kommunala skolorna samt arbetsgivaransvaret för all skolpersonal i dessa skolor. Inom komvux kan kommunerna, precis som i dag, bedriva utbildning både i egen regi och på entreprenad.

Mot denna bakgrund gör utredningen inom ramen för det andra alternativet endast bedömningar på områdena systemansvar, ekonomi, kompetens och skolmyndigheter, alltså inte vad gäller huvudmannaskap och arbetsgivaransvar.

Statligt systemansvar för skolan

Inriktningen för det statliga systemansvaret för skolan bör vara densamma i alternativ 2 som vid ett fullgånget förstatligande. Men när staten inte är ensam offentlig huvudman kan vissa uppgifter komma att te sig annorlunda, eftersom fler aktörer då blir föremål för både styrning och stöd. Staten kan också behöva styra med delvis andra medel, när staten inte själv är huvudman. Skillnaden blir mest påtaglig inom komvux, där det vid ett oförändrat kommunalt huvudmannaskap finns över 200 huvudmän, att jämföra med en enda statlig huvudman vid ett fullgånget förstatligande.

I detta alternativ bör kommunerna få behålla ett visst ansvar för resursfördelningen till skolan. Det medför att systemansvaret ser något annorlunda ut än vid ett fullgånget förstatligande. Hur stor denna skillnad blir i praktiken avgörs av i vilken utsträckning och på vilket sätt regeringen anser att staten bör ta ansvar för den ekonomiska styrningen i ett system med oförändrat huvudmannaskap. Vi skisserar i utredningen fyra olika varianter.

Ett annat exempel där uppgifter i detta alternativ kan te sig annorlunda jämfört med vid ett fullgånget förstatligande rör planering och dimensionering av utbildning. Vi bedömer att det i detta alternativ, när staten inte själv är huvudman, finns anledning för staten att ta ett större ansvar för att samordna de olika huvudmännens arbete med att hantera ansökningar, antagning och skolplaceringar.

Vissa uppgifter kan även bli mer omfattande än vid ett fullgånget förstatligande, eftersom antalet huvudmän är större. Så kan bli fallet med kvalitetsdialogerna och det efterföljande kapacitetshöjande stödet till huvudmännen.

Ekonomiska resurser till skolan

Den ekonomiska styrningen av skolan är en viktig del av statens systemansvar. Här finns en del skillnader mellan de två alternativen. Vid ett fullgånget förstatligande tar staten det fulla ansvaret för tilldelning och fördelning av ekonomiska resurser. I detta alternativ gör utredningen i stället följande bedömningar:

- Staten bör förstärka sitt ansvar för tilldelningen och fördelningen av resurser till skolan jämfört med i dag.
- Det finns skäl att separera systemet för finansiering av fristående skolor från den kommunala skolfinansieringen. Kommunerna bör behålla ett visst ansvar för att fördela resurser till de egna skolorna.
- Staten bör ansvara för resursfördelningen till enskilda huvudmän. För grundskolan och förskoleklassen samt för gymnasieskolan bör det ske genom att staten tillämpar samma resursfördelningsmodeller som vid ett fullgånget förstatligande. När det gäller de övriga skolformerna och fritidshemmet bör nationella resursfördelningsmodeller för de enskilda huvudmännen utredas vidare.
- Hur tilldelningen av resurser till de enskilda huvudmännen ska gå till bör utredas vidare.
- Staten bör förstärka sitt finansieringsansvar även för de kommunala huvudmännen. I förhållande till kommunerna kan det ske på ett antal olika sätt, till exempel genom att staten
  - tillämpar samma resursfördelningsmodeller som vid ett fullgånget förstatligande
  - anger bindande miniminivåer för tilldelningen av resurser
  - inrättar ett sektorsbidrag för undervisningskostnaderna
  - förstärker likvärdighetsbidraget och breddar det till att omfatta fler skolformer.

Utifrån den variant som regeringen förordar bör den närmare utformningen utredas vidare.

- Även i detta alternativ bör den systemansvariga myndigheten ansvara för tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd hos alla huvudmän. Det innebär att systemet med tilläggsbelopp också bör omfatta kommunala huvudmän. Hur detta ska gå till bör utredas vidare.

Lärares och skolledares kompetens

De bedömningar vi gör inom ett fullgånget förstatligande om lärares och rektorers professionsutveckling, undervisningsutvecklande forskning och utveckling, lärares kompetens för att undervisa vuxna, kompetensförsörjningen till skolan samt en utvärdering av lärarlegitimationen är giltiga även i detta alternativ.

Eftersom kommunerna kvarstår som huvudmän kommer dagens situation med varierade förutsättningar och kapacitet i stor utsträckning att finnas kvar. Då blir statens stödjande och främjande insatser ännu viktigare. De statliga insatserna kan utgöra ett verktyg för staten att utjämna den variation som finns mellan olika huvudmän.

En ny skolmyndighet

I ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att ta över huvudmannaskapet bör den systemansvariga myndigheten införas, men inte myndigheten med huvudmannaansvar. Den systemansvariga myndigheten kommer i princip att ansvara för samma uppgifter i detta alternativ som vid ett fullgånget förstatligande. Men uppgifterna kan, som framgår ovan, te sig lite olika i de olika alternativen.

Fler möjligheter till ett ökat statligt ansvarstagande för komvux

Komvux har delvis andra förutsättningar än övriga skolformer. Därför är våra bedömningar om komvux ibland mer detaljerade. I det andra alternativet gör vi några specifika bedömningar för komvux som inte finns med i det fullgångna förstatligandet. Det handlar om att

- staten bör vidta åtgärder för att höja kvaliteten på och utveckla styrningen av utbildning på entreprenad
- staten bör styra, stödja och stimulera regional samverkan mellan kommuner inom komvux i högre utsträckning än i dag
- staten bör ta ett större ansvar för att nationellt styra och samordna samt stödja vissa utbildningar inom komvux där det finns ett nationellt behov eller intresse

- staten bör initiera en försöksverksamhet där kommuner organiserar en gemensam antagningsorganisation för hela eller delar av komvux.

Analys

Utredningen har analyserat de båda alternativen utifrån hur de kan antas påverka elevernas kunskapsresultat, likvärdigheten, skolans kvalitet och läraryrkets attraktivitet.

Ett statligt systemansvar kan förbättra likvärdighet och kvalitet

I båda alternativen har staten systemansvar och tar ett samlat ansvar för styrningen av skolan. Genom att samla de systemrelaterade uppgifterna hos *en* myndighet minskar också antalet styraktörer radikalt i jämförelse med dagens 290 kommuner, som i sin tur kan ha flera nämnder och förvaltningar inom skolområdet, samt flera skolmyndigheter. Därmed kan skolsystemet bli mindre splittrat. Det är också en stor styrka att det statliga systemansvaret är gemensamt för alla huvudmän. Därigenom träffar statens styrning både de offentliga och de enskilda huvudmännen.

Sammantaget anser vi att ett statligt systemansvar för skolan, där statens styrning samlas men också görs om för att bli mer ändamålsenlig, har goda förutsättningar att förbättra såväl likvärdigheten som kvaliteten i skolsystemet som helhet. Eftersom staten har systemansvaret i båda alternativen kan man förvänta sig likartade positiva effekter såväl av ett fullgånget förstatligande som i ett system där staten förstärker sitt ansvar men utan att vara huvudman.

En central del i systemansvaret är en ökad grad av nationell resursfördelning. Enligt vår bedömning är detta den enskilt viktigaste åtgärden för att skapa förutsättningar för ökad likvärdighet, åtminstone på kortare sikt. Men även att säkra kompetensförsörjningen till skolan, främst när det gäller lärare, är av avgörande betydelse för likvärdigheten över längre tid och för kvaliteten. En mer samlad styrning samt obligatoriska kvalitetsdialoger med efterföljande kapacitetshöjande stöd bör också över tid kunna höja kvaliteten och likvärdigheten. Införandet av en sammanhållen skolmyndighet för systemansvaret, där olika uppgifter samlas och överlappningar kan undvikas, kan också

bidra till att minska variationerna i kapacitet samt att öka likvärdigheten och kvaliteten i skolsystemet.

En nationell resursfördelningsmodell är av stort värde för likvärdigheten och elevernas kunskapsresultat

Vid ett fullgånget förstatligande övergår den ekonomiska styrningen helt till staten. I ett system där staten förstärker sitt ansvar kan styrningen i olika grad övergå till staten.

Dagens ekonomiska styrning av skolan uppvisar flera problem, bland annat lyckas skolan inte i tillräcklig utsträckning fördela resurser kompensatoriskt utifrån elevernas behov och förutsättningar. En nationell resursfördelningsmodell har potential att stärka sambandet mellan skolverksamhetens resurser och skolverksamhetens behov och förutsättningar. För såväl likvärdigheten i skolan som elevernas kunskapsresultat gör vi bedömningen att en sådan förändring är av stort värde.

Ett ökat statligt ansvar för kompetensförsörjningen till skolan och för professionsutvecklingen kan stärka skolans kvalitet och likvärdighet samt leda till ett mer attraktivt läraryrke

I dag är kompetensförsörjningen till skolväsendet en stor utmaning. En av de viktigaste framgångsfaktorerna för att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet är att attrahera, behålla och utveckla skickliga lärare och andra personalgrupper. Vi gör bedömningar som är tänkta att förstärka det nationella och strategiska ansvaret för kompetensförsörjningen, något som avser att åtminstone till viss del utjämna skillnader i elevers tillgång till grund- och vidareutbildade lärare i olika delar av landet. Om dessa skillnader utjämnas kan undervisningens kvalitet höjas över lag och det kan i sin tur leda till att eleverna får en mer likvärdig utbildning oavsett var i landet den anordnas.

Vi anser också att det behövs ett ökat statligt ansvarstagande för professionsutvecklingen. Om staten tar ett större ansvar för professionsutvecklingen och jämnar ut de kapacitetsskillnader som finns i dag mellan olika huvudmän kan lärarkårens yrkesskicklighet öka. Vi menar att det är viktigt för att stärka läraryrket som profession. I förlängningen kan det även bidra till att läraryrket blir mer attrak-

tivt. Vår slutsats är därför att investeringar i kompetensutveckling som stärker lärares yrkesskicklighet kan bidra till bättre förutsättningar för undervisning av hög kvalitet och därmed förbättrade kunskapsresultat och ökad likvärdighet. Motsvarande argumentation kan föras för andra yrkesgrupper, till exempel skolledare och elevhälsopersonal.

Ett statligt huvudmannaskap och arbetsgivaransvar kan få både positiva och negativa konsekvenser

Som framgår ovan anser utredningen att ett statligt systemansvar har goda förutsättningar att leda till ökad likvärdighet, högre kvalitet och ett mer attraktivt läraryrke.

Ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap för skolan skulle kunna möjliggöra en renodling av ansvar och därmed ge bättre förutsättningar för att uppväga skillnader mellan skolor och verksamheter i olika kommuner. Myndigheten med huvudmannansvar förväntas också kunna hålla en jämnare kapacitet och skapa mer likvärdiga förutsättningar än flera kommunala huvudmän. Det bör även vara lättare för myndigheten att samla och upprätthålla kompetens, tillgodose olika samhällsintressen samt uppnå stordriftsfördelar, vilket är faktorer som kan öka likvärdigheten.

Samtidigt finns det nackdelar med ett statligt huvudmannaskap. Det finns en risk att det blir svårare att anpassa utbildningen till lokala förutsättningar och att dagens flexibilitet minskar. En stor statlig huvudmannaanorganisation kan också bli trög och byråkratisk. Genom ett statligt huvudmannaskap frikopplas skolan även från andra viktiga medborgarnära processer i kommunen, och samverkan kan försvåras åtminstone under en övergångsfas. Det medborgerliga inflytandet via lokalpolitiker kommer att försvinna och kommunernas politiska inflytande kommer också att påverkas. Ett statligt huvudmannaskap innebär även många praktiska svårigheter, varav lokalfrågan är en av de största. Dessutom skulle ett ändrat huvudmannaskap innebära stora omflyttningar av både medel och personal från kommunal till statlig sektor, och personalens arbetsvillkor skulle ändras. Sammantaget skulle förändringar av den här typen få mycket stora konsekvenser såväl för kommunsektorn som för staten, och inte bara påverka skolektorn utan många andra politikområden.

Ett fullgånget förstatligande kan vara en omotiverat stor förändring

Ett fullgånget förstatligande där också huvudmannaskapet övergår till staten skulle innebära en mycket stor och drastisk förändring. Trots att det finns behov av en mer grundläggande strukturell reform går det ändå att ifrågasätta om ett ändrat huvudmannaskap, med de möjliga och troliga positiva konsekvenser som det kan bidra till, är det som krävs för att skapa förutsättningar för en likvärdig utbildning av hög kvalitet. En så omfattande förändring är förstås möjlig att genomföra, men resursåtgången och osäkerheten talar emot. Andra faktorer som talar emot är den stora påverkan på såväl den kommunala som den statliga sektorn i stort.

Ett starkt argument för alternativ 2 i stället för alternativ 1 är att många av de fördelar som kan uppnås med alternativ 1 skulle kunna uppnås även med ett förstärkt statligt ansvar med oförändrat huvudmannaskap för skolan, samtidigt som det innebär en mindre omfattande förändring. Vi menar att omfattningen av förändringen och dess troliga effekter och konsekvenser ser rimligare ut i det andra alternativet, i förhållande till problembilden och skolsystemets behov av en mer grundläggande strukturell reform.

Genomförande

Utredningens betänkande är ett första steg i en längre process. Vi har tagit fram ett beslutsunderlag för ett statligt huvudmannaskap respektive ett ökat statligt ansvarstagande för skolan. Innan våra bedömningar eventuellt kan realiserats krävs mer utredning och att beslutsfattarna tar ställning till hur det svenska skolsystemet fortsatt ska utvecklas.

De bedömningar vi lägger fram kan kombineras på många olika sätt. Statens ansvar kan också stärkas stegvis i en successiv process. Det blir beslutsfattarnas uppgift att avgöra hur underlaget ska användas. Oavsett hur beslutsfattarna väljer att använda beslutsunderlaget och hur långt de vill gå i att stärka statens ansvar för skolan behövs en genomtänkt implementering av en eventuell reform.

Om det blir aktuellt med en reform bör regeringen ta fram en strategi för implementeringen. Ett eventuellt införande av ett fullgånget förstatligande med statligt huvudmannaskap bör kunna införas inom en tjuugoårsperiod. Ett system där staten förstärker sitt ansvar

men utan att ta över huvudmannskapet bör kunna införas inom en tioårsperiod. Men för att över huvud taget inleda en sådan reform bör det finnas en långsiktig politisk överenskommelse. Om man ska införa reformen bör man också avsätta vissa ekonomiska resurser för själva förändringen. Dessutom bör det finnas en särskilt inrättad förändringsorganisation under införandet.

För att lyckas med en reform där staten förstärker sitt ansvar eller tar över huvudmannskapet för skolan bör reformutvärdering prioriteras redan i planeringen av reformen. Såväl implementeringen som resultaten och effekterna av en sådan reform bör följas upp och utvärderas. En myndighet bör också få i uppdrag att dels analysera vilka data som behöver följas under ett genomförande av en eventuell reform, dels påbörja insamlingen av dessa redan nu. Dessutom bör reformen följas av forskare.

Ekonomiska konsekvenser

Varken ett fullgånget förstatligande där staten är huvudman för de offentliga skolorna och komvux eller ett stärkt statligt ansvarstagande utan ändrat huvudmannskap för skolan innebär på en övergripande nivå någon ökning av det offentliga samlade åtaganden. Utredningens bedömningar är därmed inte kostnadsdrivande på systemnivå. Där-
emot behövs en omfördelning mellan stat och kommun. Hur omfattande den är och hur den bör genomföras beror på vilket av alternativen som är aktuellt att införa. Reformen som sådan innebär också vissa kostnader, främst för närmare utredningar av bland annat myndigheterna och deras bemanning samt kostnader förknippade med implementeringen av reformen.

Utbildningsdepartementet

Remiss av betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53)

Remissinstanser

Arbetsförmedlingen
Arbetsgivarverket
Arboga kommun
Avesta kommun
Barnombudsmannen
Bollebygd kommun
Borlänge kommun
Centrala Studiestödsnämnden
Dals-Eds kommun
Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet
Diskrimineringsombudsmannen
Ekonomistyrningsverket
Elevernas riksförbund
Eskilstuna kommun
Flens kommun
Friskolornas riksförbund
Funktionsrätt Sverige
Föräldraalliansen Sverige
Gnesta kommun

Gällivare kommun
Göteborgs kommun
Haninge kommun
Hedemora kommun
Helsingborgs kommun
Huddinge kommun
Hässleholms kommun
Högskolan Dalarna
Hörselskadades Riksförbund
Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU
Integritetsskyddsmyndigheten
Jämställdhetsmyndigheten
Kalmar kommun
Karlskrona kommun
Knivsta kommun
Kristianstads kommun
Kristinehamns kommun
Kungälv kommun
Laholm kommun
Linköpings universitet
Luleå kommun
Läraryrket
Lärarnas Riksförbund
Malmö kommun
Malmö universitet
Markaryds kommun
Migrationsverket
Myndigheten för delaktighet
Mälardalens universitet
Nacka kommun

Nässjö kommun
Orsa kommun
Region Sörmland
Region Stockholm
Region Östergötland
Riksdagens ombudsmän, JO
Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar
Riksförbundet vuxenutbildning i samverkan
Sameskolstyrelsen
Sametinget
Skatteverket
Skolforskningsinstitutet
Socialstyrelsen
Sotenäs kommun
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Statens institutionsstyrelse
Statens skolinspektion
Statens skolverk
Statistiska centralbyrån
Statskontoret
Stockholms kommun
Storfors kommun
Svenskt näringsliv
Sveriges elevkårer
Sveriges elevråd
Sveriges Dövas Riksförbund
Sveriges Kommuner och Regioner
Sveriges skolledarförbund
Sveriges universitets- och högskoleförbund
Sveriges universitetslärare och forskare

Synskadades Riksförbund
Surahammars kommun
Tibro kommun
Tillväxtverket
Umeå universitet
UNICEF Sverige
Universitets- och Höskolerådet
Vaggeryds kommun
Vansbro kommun
Varbergs kommun
Vetlanda kommun
Västra götalandregionen
Västerås kommun
Ängelholms kommun
Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet **senast den 31 mars 2023**. Svaren bör lämnas per e-post till u.remissvar@regeringskansliet.se. Ange diarienummer U2022/03532 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av betänkandet via ett [beställningsformulär hos Elanders Sverige AB](#).

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Eva Lenberg
Departementsråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com

8. Befrielse från uppdrag, samt val av nya auktoriserade revisorer för Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder KS2023/71

Bollebygds Kommun
Kommunfullmäktige
517 83 Bollebygd

Revisorsförändringar

Stiftelsen har beslutat att tillskriva Bollebygds kommunfullmäktige för att besluta om att utse två auktoriserade revisorer och två ersättare.

Enligt § 18 i nu gällande stadgar (1963) för Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder ska kommunfullmäktige utse minst tre revisorer och tre revisors suppleanter.

Vid kommunfullmäktiges möte 2022-11-17 valdes Elin Axelsson (SD) till lekmanarevisor och Jan-Åke Andersson (S) till ersättare.

Auktoriserad revisor Fredrik Ekelund, och ersättare Anders Willfors, Ernst & Young och har båda begärt att få bli entledigade från sina uppdrag.

För att uppfylla kravet enligt stadgarna om minst tre revisorer och tre suppleanter, behöver ytterligare fyra revisorer utses. Ett revisionsbolag föreslås utföra uppdraget och utse två auktoriserade revisorer och två ersättare. Fler lekmanarevisorer behöver inte utses, utan kravet i stadgarna om minst 6 revisorer är uppfyllt. Bollebo föreslår att Ernst & Young AB utses att vara revisionsbolag och att de utser två auktoriserade revisorer och två ersättare för uppdraget.

Stiftelsen ber därför Bollebygds kommunfullmäktige att utse Ernst & Young AB med organisationsnummer 556053-5873 som ansvarigt bolag för revisionsuppdraget.

Bollebygd 2023-03-17

Heléne Persson Alsin
VD

9. Revidering av kommunstyrelsens reglemente KS2023/11

§49

KS2023/11

Revidering av kommunstyrelsens reglemente

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Förslag till reglemente för kommunstyrelsen antas, och börjar gälla från 2023-05-01.

Reservation

Daniel Persson (SD), Sandra Lindholm (C), Cecilia Carlhson (KD) och Peter Gregorics (FR) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut till förmån för eget förslag.

Ärendet

Ulf Rapp (S) och Peter Hemlin (M) har gjort en framställan om justering av kommunstyrelsens reglemente utifrån avsikten att ordförande skulle företräda majoriteten, vice ordförande skulle företräda majoriteten, 2:e vice ordförande skulle företräda oppositionen.

En revidering av kommunstyrelsens reglemente utifrån den förändring som föreslås kräver att arvodesreglementet med bilaga ändras på så sätt att vice ordförande erhåller ett fast arvode om 25% av kommunstyrelsens ordförandes arvode och 2:e vice ordförande erhåller ett arvode om 65% av kommunstyrelsens ordförandes arvode.

Om revideringen antas av kommunfullmäktige behöver kommunfullmäktige göra om valet som kommunfullmäktige gjorde den 17 november 2022, § 134; ”Val av kommunstyrelse samt ordförande, 1:a vice ordförande och 2:a vice ordförande, mandatperioden 2022-2026”

De revideringar som behöver göras för att uppfylla framställan avseende justering av kommunstyrelsens reglemente gäller § 8 och § 10 i reglemente för kommunstyrelsen. Nedan beskrivs nuvarande och förslag till ny lydelse.

Nuvarande lydelse

§ 8 Styrelsen

Kommunstyrelsen består av 9 ledamöter och 9 ersättare. Kommunfullmäktige utser bland ledamöterna en ordförande, en 1:e vice ordförande och en 2:a vice ordförande. Av kommunstyrelsens ledamöter ska det antal ledamöter som fullmäktige beslutar ägna hela eller del av sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Föreslagen ny lydelse

§ 8 Styrelsen

Kommunstyrelsen består av 9 ledamöter och 9 ersättare. Kommunfullmäktige utser bland ledamöterna en ordförande, en 1:a vice ordförande och en 2:a vice ordförande. Ordförande och 1:a vice ordförande väljs ur majoriteten och 2:a vice ordförande väljs ur oppositionen. Kommunstyrelsens ordförande benämns kommunalråd. Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande benämns oppositionsråd. Av kommunstyrelsens ledamöter ska det antal ledamöter som fullmäktige beslutar ägna hela eller del av sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Nuvarande lydelse

§ 10 Ordföranden (kommunalråd)

Kommunstyrelsens ordförande har ansvar att:

- närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens förvaltningar,
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheterna och ta initiativ i dessa frågor,
- representera kommunstyrelsen vid uppvaktning hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i särskilda fall.

Då kommunstyrelsens 1:a vice ordförande tillika är oppositionsråd ska följande gälla:

Vid kommunstyrelsens ordförandes frånvaro gäller att under de första 30 dagarnas frånvaro träder kommunstyrelsens 1:a vice ordförande in som tillförordnad ordförande. Skulle frånvaron pågå under längre period än 30 dagar träder kommunstyrelsens 2:a vice ordförande in som tillförordnad ordförande under den tid som frånvaron pågår.

Föreslagen ny lydelse

§ 10 Ordföranden (kommunalråd)

Kommunstyrelsens ordförande har ansvar att:

- närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens förvaltningar,
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheterna och ta initiativ i dessa frågor,
- representera kommunstyrelsen vid uppvaktning hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i särskilda fall.

Vid kommunstyrelsens ordförandes frånvaro träder kommunstyrelsens 1:a vice ordförande in som tillförordnad ordförande under den tid som frånvaron pågår. Om vare sig kommunstyrelsens ordförande eller 1:e vice ordförande kan fullgöra uppdraget träder 2:e vice ordförande in som ställföreträdande ordförande under tiden.

Förslag till beslut**Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Förslag till reglemente för kommunstyrelsen antas, och börjar gälla från 2023-05-01.

Ledamöternas förslag till beslut

Daniel Persson (SD), med instämmande av Sandra Lindholm (C), Cecilia Carlhson (KD) och Peter Gregorics (FR), föreslår att ändringsförslag avslås, med följande motivering: Revidering av reglementet §8 och §10 borde skett före mandatperiodens början och inte mitt i mandatperioden.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag, dels arbetsutskottets, dels Daniel Persson (SD) m.fl. Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt arbetsutskottets förslag. Omröstning begärs och ska genomföras. Följande beslutsordning godkänns:

Ja-röst för bifall till arbetsutskottets förslag
Nej-röst för Daniel Perssons (SD) m.fl avslagsförslag

Omröstningsresultat

Med 5 ja-röster mot 4 nej-röster beslutar kommunstyrelsen att bifalla arbetsutskottets förslag. Omröstningslista finns i anslutning till paragrafen i protokollet.

Reservation

Daniel Persson (SD), Sandra Lindholm (C), Cecilia Carlhson (KD) och Peter Gregorics (FR) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut till förmån för eget förslag.

Protokollsanteckning

Ulf Rapp (S) får anteckna följande till protokollet: För att ytterligare förstärka majoritetens avsikter med förslaget till revidering av kommunstyrelsens reglemente samt arvodesreglementet och undanröja de tvivel som oppositionen ger uttryck för vill jag härmed lägga följande protokollsnotering. Vi från majoritetens sida tar vårt ansvar för att dom ekonomiska förutsättningarna för dom personer beslutet berör skall kvarstå. Reglementena, nytt reglemente för kommunstyrelsen samt nytt arvodesreglemente, börjar gälla först när bägge besluten vunnit laga kraft. Vi kommer lägga ner våra röster vid valet av ks 2e vice ordförande.

Ersättare Michael Plogell (FR) får anteckna följande till protokollet: Jag har två kommentarer till hanteringen av ärendet.

1. I Kommunallagen föreskriver 4 kap 9 § under vilka förutsättningar en förtroendevald kan entledigas; antingen ska denne ha vägrats ansvarsfrihet eller gjort sig skyldig till viss kvalificerad brottslig gärning.

Den vänsterstyrda majoriteten har i ärendet föreslagit ändring i kommunstyrelsens reglemente på sätt att det ska ske en rockad genom att förste vice ordförande byter plats med andre vice ordförande. Rent formellt innebär detta att resp ordförande först avträder sin post och sedan inträder på den nya posten. Detta innebär de facto att förste vice ordförande först entledigas från sin roll för att sedan inträda som andre vice ordförande. Eftersom kommunallagen enligt ovan preciserar under vilka förutsättningar entledigande kan ske är den föreslagna rockaden rättsvidrig. Det kan endast ske med den förste vice ordförandens samtycke.

Under debatten vid kommunstyrelsen uppgav efter mitt påpekande av ovan bl. a nuvarande andre vice ordförande sig vara införstådd med regelverket och bekräftade att rockaden endast skulle ske med förste vice ordförandens samtycke. Något annat var inte aktuellt.

Jag frågade vidare om det följande ärendet 20 var kopplat till detta ärende, på sätt att om inte förste vice ordförande frivilligt samtyckte till att lämna sin post, skulle nuvarande andre vice ordförande få det arvode som förste vice ordförande har idag? Alltså, om majoriteten försökte tvinga förste vice ordförande att acceptera frånträdet, vid risken att annars förlora sitt arvode. Något tydligt svar gavs inte.

När förste vice ordförande senare under debatten yrkade avslag på majoritetens förslag, ställde jag återigen frågan om den vänsterstyrda majoriteten, trots att förste vice ordförande inte samtyckt till att lämna sin post och trots vad som tidigare hade sagts av majoritetsföreträdare om att samtycke förutsattes, vidhöll att ändring av reglementet skulle ske. Jag fick då svaret att ”vi vill

ha det så”. Majoriteten vill sålunda driva igenom sin vilja trots vad lagen föreskriver och trots att oppositionsrådet bestrider det.

2. Jag har under min tid som kommunalråd infunnit mig till en mängd möten av olika slag. Det är sällan som jag kontrollerat vilka personer som varit med på den sändlista som legat med inbjudan. Ibland har sändlista t o m saknats. Till flera av dessa möten har även förste vice ordföranden kallats – oppositionsrådet - utan min kännedom. Det hände ofta att vi kom till samma möte utan föregående synkning. Vid flertalet möten har vi noterat att andre vice ordförande frånvarit. Ibland har jag senare frågat varför denne inte infunnit sig och det svar jag då fått har i flertalet fall berott på att denne inte fått någon kallelse.

Om den av den vänsterstyrda majoriteten föreslagna rockaden genomförs finns det av skälen ovan en överhängande risk för att oppositionen inte ges möjlighet att närvara vid olika möten. De som arrangerar möten vet inte vem som är i majoritet och vem som är i opposition. De utgår troligen från att den information som inhämtats efter valet alltså gäller (d v s att rockader inte skett efter valet). Deras möjligheter att ta reda på hur det egentligen ligger till försvåras sannolikt än mer av att det faktum att det traditionella oppositionspartiet M, numera ingår i vänsteralliansen. Sålunda, det finns en stor risk att företrädare för S och M närvarar vid möten, men att företrädare för oppositionen är frånvarande p g a utebliven inbjudan. Detta skulle begränsa den transparens som majoriteten i andra fall förordar, vilket i sin tur kan vara till skada för demokratin i Bollebygd. Vid debatten försäkrade kommunalrådet att man skulle tillse att tidigare rutiner vidmakthålls och att oppositionsrådet erhåller alla inbjudningar. Den som lever får se.

Av ovan 1 och 2 kan konstateras att det i Bollebygd förefaller vara möjligt att fatta politiska beslut som ignorerar gällande lag och att maktfullkomligheten är så pass stor att man inte heller bryr sig om övriga demokratiska spelregler. Vi kom snabbt tillbaka till den oreda som betecknat kommunen under långa perioder.

Beslutsunderlag

- §32 KSAU Revidering av kommunstyrelsens reglemente
- Revidering av reglemente för kommunstyrelsen
- Reglemente för kommunstyrelsen, reviderad kf 2021-06-09(KS202125-12)
- §27 KS Framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente - uppdrag till kommundirektör

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Voteringslista: §49

Ärende: Revidering av kommunstyrelsens reglemente, KS2023/11

Voteringslist(or)

Arbetsutskottets förslag mot Daniel Perssons (SD) m.fl avslagsförslag

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Ulf Rapp (S), ordförande	X		
Daniel Persson (SD), vice ordförande		X	
Ingridh Anderén (M), 2:e vice ordförande	X		
Beatrice Ekelund (S), ledamot	X		
Helena Thelin (S), ledamot	X		
Stefan Hederdal (M), ledamot	X		
Peter Gregorics (FR), ledamot		X	
Cecilia Carlhson (KD), ledamot		X	
Sandra Lindholm (C), ledamot		X	
Resultat	5	4	0

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren | Kommunchef
0734-64 70 01 | monica.holmgren@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Revidering av reglemente för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Förslag till reglemente för kommunstyrelsen antas, och börjar gälla från 2023-05-01.

Ärendet

Ulf Rapp (S) och Peter Hemlin (M) har gjort en framställan om justering av kommunstyrelsens reglemente utifrån avsikten att ordförande skulle företräda majoriteten, vice ordförande skulle företräda majoriteten, 2:e vice ordförande skulle företräda oppositionen.

En revidering av kommunstyrelsens reglemente utifrån den förändring som föreslås kräver att arvodesreglementet med bilaga ändras på så sätt att vice ordförande erhåller ett fast arvode om 25% av kommunstyrelsens ordförandes arvode och 2:e vice ordförande erhåller ett arvode om 65% av kommunstyrelsens ordförandes arvode.

Om revideringen antas av kommunfullmäktige behöver kommunfullmäktige göra om valet som kommunfullmäktige gjorde den 17 november 2022 § 134 ”Val av kommunstyrelse samt ordförande, 1:a vice ordförande och 2:a vice ordförande, mandatperioden 2022-2026”

De revideringar som behöver göras för att uppfylla framställan avseende justering av kommunstyrelsens reglemente gäller § 8 och § 10 i reglemente för kommunstyrelsen. Nedan beskrivs nuvarande och förslag till ny lydelse.

Nuvarande lydelse

§ 8 Styrelsen

Kommunstyrelsen består av 9 ledamöter och 9 ersättare. Kommunfullmäktige utser bland ledamöterna en ordförande, en 1:e vice ordförande och en 2:a vice ordförande.

Av kommunstyrelsens ledamöter ska det antal ledamöter som fullmäktige beslutar ägna hela eller del av sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Föreslagen ny lydelse

§ 8 Styrelsen

Kommunstyrelsen består av 9 ledamöter och 9 ersättare. Kommunfullmäktige utser bland ledamöterna en ordförande, en 1:a vice ordförande och en 2:a vice ordförande.

Ordförande och 1:a vice ordförande väljs ur majoriteten och 2:a vice ordförande väljs ur oppositionen.

Kommunstyrelsens ordförande benämns kommunalråd. Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande benämns oppositionsråd.

Av kommunstyrelsens ledamöter ska det antal ledamöter som fullmäktige beslutar ägna hela eller del av sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

Nuvarande lydelse

§ 10 Ordföranden (kommunalråd)

Kommunstyrelsens ordförande har ansvar att:

- närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens förvaltningar,
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheterna och ta initiativ i dessa frågor,
- representera kommunstyrelsen vid uppvaktning hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i särskilda fall.

Då kommunstyrelsens 1:a vice ordförande tillika är oppositionsråd ska följande gälla: Vid kommunstyrelsens ordförandes frånvaro gäller att under de första 30 dagarnas frånvaro träder kommunstyrelsens 1:a vice ordförande in som tillförordnad ordförande. Skulle frånvaron pågå under längre period än 30 dagar träder kommunstyrelsens 2:a vice ordförande in som tillförordnad ordförande under den tid som frånvaron pågår

Föreslagen ny lydelse

§ 10 Ordföranden (kommunalråd)

Kommunstyrelsens ordförande har ansvar att:

- närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens förvaltningar,
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheterna och ta initiativ i dessa frågor,
- representera kommunstyrelsen vid uppvaktning hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i särskilda fall.

Vid kommunstyrelsens ordförandes frånvaro träder kommunstyrelsens 1:a vice ordförande in som tillförordnad ordförande under den tid som frånvaron pågår. Om vare sig kommunstyrelsens ordförande eller 1:e vice ordförande kan fullgöra uppdraget träder 2:e vice ordförande in som ställföreträdande ordförande under tiden.

Beslutsunderlag

Förslag till reglemente för kommunstyrelsen i Bollebygds kommun, daterat ~~2023- XX-XX~~

Skickas till

Kommunchef, kommunsekreterare

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Webbplats	E-post
517 83 Bollebygd	Ballebovägen 2	033-231300	033-231428	www.bollebygd.se	kommunen@bollebygd.se

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren
Förvaltningschef

Gäller för: Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig: Kommunsekreterare

Dnr : KS2021/25-12

Reglemente för kommunstyrelsen

Gäller från och med 2021-04-01.

Utöver det som föreskrivs i kommunallagen, andra lagar, kommungemensamt reglemente för nämnderna i Bollebygds kommun, och styrmodell för Bollebygds kommun gäller bestämmelserna i detta reglemente.

Verksamhetsområde

§ 1 Ledningsfunktion

Kommunstyrelsen är under kommunfullmäktige kommunens ledande politiska instans. Styrelsen har ett helhetsansvar för att leda, samordna och följa kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning med ett särskilt ansvar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska ha fokus på utveckling av kommungemensamma frågor, strategisk styrning och stöd, samt ska med uppmärksamhet följa den verksamhet som bedrivs i de andra nämnderna i kommunen.

I styrelsens ledningsfunktion ligger att leda, samordna och besluta om:

- utveckling av den lokala demokratin och medborgarinflytande,
- övergripande kvalitetsarbete,
- personalpolitik,
- den översiktliga planeringen av användningen av mark och vatten,
- strategiska miljö-/klimat-/hållbarhets- och naturvårdsfrågor,
- mark- och bostadspolitik,
- informationsverksamhet,
- omvärldsrelationer av betydelse för kommunens utveckling,
- trafikplanering som berör flera kommuner,
- lokalresursplanering,
- köp av mark och fastighet i enlighet med fastställd budget antagen av kommunfullmäktige,
- försäljning av mark och fastighet i de ärenden som samhällsbyggnadsnämnden inte ansvarar för enligt sitt reglemente,¹
- strategiska bredbandsfrågor och laddinfrastruktur,
- övergripande energiplanering samt främjande av energihushållning,
- turism och besöksnäring.

¹ I samhällsbyggnadsnämndens reglemente: försäljning av mark och fastighet då försäljning avser att verkställa ett sedan tidigare fattat beslut.

§ 2 Styrfunktion

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår att:

- leda arbetet med övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten,
- lägga förslag till fullmäktige i frågor som inte är annan nämnds ansvar,
- övervaka att de av fullmäktige fastställda målen för verksamhet och ekonomi efterlevs och att kommunens löpande förvaltning är rationell och ekonomisk,
- ansvara för att uppföljning sker till fullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret,
- ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag och stiftelser som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen,
- ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i kommunalförbund eller gemensamma nämnder där kommunen är medlem, vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv men också avseende övriga förhållanden av betydelse för kommunen,
- tillvarata kommunens intresse vid bolags- och föreningsstämmor och andra liknande sammanträden i de företag och andra organisationer som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.

§ 3 Ekonomisk förvaltning

Kommunstyrelsen ansvarar för den kommunala medelsförvaltningen enligt fullmäktiges föreskrifter. Medelsförvaltningen omfattar placering och upplåning av medel. I uppgiften ingår också att bevaka att kommunens fordringar och skulder betalas i tid samt att de åtgärder som behövs följs för att driva in förfallna fordringar.

Kommunstyrelsen har också hand om övrig ekonomisk förvaltning. I denna uppgift ingår bland annat att:

- underhålla och förvalta kommunens fasta och lösa egendom i den mån det inte är annan nämnds ansvar,
- se till att kommunens behov av försäkringsskydd är tillgodosett,
- vara ansvarig för egen donationsförvaltning samt efter samtycke från annan nämnd placera sådana medel som ingår i donation som förvaltas av den nämnden,
- ha övergripande ansvar för upphandlings- och inköpsfrågor.

§ 4 Personalpolitik

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens strategiska personal- och lönepolitik.

Kommunstyrelsen är kommunens personalinstans, och ska ha hand om frågor som rör förhållanden mellan kommunen som arbetsgivare och medarbetarna och har i det sammanhanget att:

- med bindande verkan för kommunen, genom kollektivavtal, reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och medarbetarna,

- förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11-14 § och 38 § lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL) inom andra nämnders verksamhetsområden,
- besluta om stridsåtgärder,
- avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och medarbetarna,
- själv eller genom ombud föra kommunens talan i mål och ärenden som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och medarbetarna,
- lämna uppdrag enligt 6 kap. 3 § lagen om vissa kommunala befogenheter.

Kommunstyrelsen anställer en kommunchef som ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara direkt underställd styrelsen. Kommunchefens uppgifter fastställs närmare i en särskild instruktion.

Kommunstyrelsen anställer, efter samråd med berörda nämnder, förvaltningschefer för kommunens förvaltningar och utformar deras anställningsvillkor.

Kommunstyrelsen avslutar kommunchefs och förvaltningschefers anställning.

Kommunstyrelsen ska också:

- samordna personaladministration och verka för personalförsörjning och personalutveckling, ledarförsörjning och ledarutveckling, arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård och jämställdhetsfrågor,
- ge råd och hjälp i arbetsgivarpolitiska frågor,
- fastställa och utveckla lönepolitiken,
- ansvara och besluta i frågor om tolkning och tillämpning av bestämmelser rörande pensioner, försäkringar, arvoden och andra ersättningar till kommunens förtroendevalda,
- ansvara och besluta i frågor om pensioner och avtalsförsäkringar,
- besluta om förflyttning/omplacering av anställda mellan nämnder samt beslut om avsked, uppsägning av personliga skäl och disciplinär åtgärd.

§ 5 Plan- och byggnadsväsende samt miljö- och hälsoskyddsområdet

Kommunstyrelsen ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta kommunens översiktsplan och dess fördjupningar, detaljplaner, områdesbestämmelser och planprogram.

Kommunstyrelsen initierar aktualitetsförklaring av kommunens översiktsplan.

Kommunstyrelsen ansvarar för och beslutar om planprioritering och exploateringsavtal.

Kommunstyrelsen beslutar om att markanvisning ska ske. För projekt av strategisk eller principiell betydelse, beslutar kommunstyrelsen även om val av tilldelningsmetod samt godkänner program inför markanvisning.

Kommunstyrelsen yttrar sig över förslag till fysiska planer, enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken, som omfattar mark och vatten som berör flera kommuner.

§ 6 Kommunstyrelsens särskilda uppgifter

Kommunstyrelsen ansvarar för:

- kommunens digitala anslagstavla. Styrelsen samordnar innehållet i och ansvarar för kommunens externa och interna webbplats,
- att uppdatera den kommunala författningssamlingen och se till att denna hålls tillgänglig på lagstadgat sätt,
- näringslivspolitiska frågor och åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen,
- ärenden rörande tillstånd att använda kommunens vapen enligt lag (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar,
- att lämna yttrande enligt kamerabevakningslag (2018:1200). Kommunstyrelsen ger samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att i varje sådant enskilt ärende där tillstånd beviljats, verkställa beslutet enligt lämnade villkor. Avseende kamerabevakningsfrågor inom kommunens fastigheter ansvarar samhällsbyggnadsnämnden för den delen, och inte på kommunstyrelsens uppdrag.
- de uppgifter som enligt lag ska verkställas av den kommunala nämnden inom räddningstjänsten om inte detta lagts på annan instans,
- IT-strategiska frågor,
- att samordna kommunens folkhälsoarbete,
- övergripande kollektivtrafikplanering, färdtjänst, riksfärdtjänst och andra samhällsbetalda resor,
- GIS (geografiska informationssystem) som ett verktyg för service och tjänster internt samt för tjänster till allmänhet och företag,
- de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som inte uppdragits åt annan nämnd.

Kommunstyrelsen är arkivmyndighet. Närmare föreskrifter om arkivvården finns i kommunens arkivreglemente.

Då yttrande begärs från flera nämnder inom kommunen är det kommunstyrelsens ansvar att samordna ett svar från kommunen efter att ha inhämtat övriga nämnders synpunkter.

§ 7 Delegering från fullmäktige

I följande grupper av ärenden delegeras till kommunstyrelsen rätt att:

- ta upp lån inom den beloppsram och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt med särskild hänsyn till de föreskrifter om säkerheten som kommunfullmäktige fastställt,
- ingå borgen till stöd för bostadsförsörjningen,
- besluta kommunstyrelsens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som fullmäktige fastställt,
- lämna yttrande för kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för det kommunala självstyret. Styrelsen får också besluta i sistnämnda slag av yttranden om remisstiden inte tillåter att yttrandet behandlas på ordinarie sammanträde med fullmäktige.
- meddela föreskrift om förbud, helt eller delvis, mot eldning utomhus, om liknande förebyggande åtgärder mot brand, i enlighet med 2 kap 7 § Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor.

Sammansättning

§ 8 Styrelsen

Kommunstyrelsen består av 9 ledamöter och 9 ersättare. Kommunfullmäktige utser bland ledamöterna en ordförande, en 1:a vice ordförande och en 2:a vice ordförande.

Av kommunstyrelsens ledamöter ska det antal ledamöter som fullmäktige beslutar ägna hela eller del av sin arbetstid åt uppdrag för kommunen.

§ 9 Förvaltning

Under kommunstyrelsen lyder kommunstyrelseförvaltningen. Kommunstyrelsen ansvarar, inom sitt verksamhetsområde, för och leder arbetet som utförs av kommunstyrelseförvaltningen. Förvaltningen leds av en förvaltningschef, tillika kommunchef, som inför nämnden är ansvarig för verksamheten. Kommunstyrelsen har personalansvaret inom sitt ansvarsområde, inklusive för kommunchefen.

Kommunchefen är ansvarig för hela kommunens förvaltning och arbetar på direkt uppdrag av den politiska ledningen.

Kommunstyrelsen får utfärda riktlinjer för kommunstyrelseförvaltningen och dess personal.

§ 10 Ordföranden (kommunalråd)

Kommunstyrelsens ordförande har ansvar att:

- närmast under kommunstyrelsen ha uppsikt över kommunens förvaltningar,
- med uppmärksamhet följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och ekonomiska intressen samt effektiviteten i verksamheterna och ta initiativ i dessa frågor,
- representera kommunstyrelsen vid uppvaktning hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte kommunstyrelsen bestämt annat i särskilda fall.

Då kommunstyrelsens 1:a vice ordförande tillika är oppositionsråd ska följande gälla: Vid kommunstyrelsens ordförandes frånvaro gäller att under de första 30 dagarnas frånvaro träder kommunstyrelsens 1:a vice ordförande in som tillförordnad ordförande. Skulle frånvaron pågå under längre period än 30 dagar träder kommunstyrelsens 2:a vice ordförande in som tillförordnad ordförande under den tid som frånvaron pågår.

§ 11 Arbetsutskott

Inom kommunstyrelsen ska det finnas ett arbetsutskott. Utskottet utses av kommunstyrelsen och består av tre ledamöter, företrädesvis de som av kommunfullmäktige valts till ordförande samt 1:e och 2:e vice ordförande i kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen väljer bland utskottets ledamöter en ordförande och en vice ordförande.

De ärenden som ska avgöras av kommunstyrelsen i sin helhet ska beredas av arbetsutskottet om beredning behövs. Utskottet får överlämna ett ärende till kommunstyrelsen utan eget förslag till beslut.

Utskottet sammanträder på dag och tid som utskottet bestämmer. Sammanträden ska också hållas när ordföranden anser att det behövs. Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Vid utskottssammanträden ska protokoll skrivas.

§27

KS2023/11

Framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente - uppdrag till kommundirektör**Beslut**

Kommundirektören får i uppdrag att skyndsamt till kommunstyrelsen lägga fram förslag till nya reglementen för kommunstyrelsen samt ett nytt arvodesreglemente med arvodesbilaga i enlighet med denna framställan.

Ärendet

Den nya majoriteten har gjort en framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente och vill därmed ge ett uppdrag till kommundirektören.

Jäv

Daniel Persson (SD) anmäler jäv och deltar inte i handläggning och beslut i ärendet.

Förslag till beslut**Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunchefen får i uppdrag att skyndsamt till kommunstyrelsen lägga fram förslag till nya reglementen för kommunstyrelsen samt ett nytt arvodesreglemente med arvodesbilaga i enlighet med denna framställan.

Ledamöternas förslag till beslut

Cecilia Carlhson (KD) och Lisette Vermeulen (SD) föreslår följande: Vi yrkar avslag på denna framställan med följande motivering; Ändringar i reglementen borde skett före mandatperiodens början. Under paragraf 40 i kommunfullmäktiges arbetsordning står det tydligt att val- och arvodesberedningen ska lägga fram förslag på arvodesreglemente. Uppdraget måste komma från kommunfullmäktige.

Sandra Lindholm (C) föreslår följande: Jag yrkar avslag. Denna typ av förändringar bör hanteras inför kommande mandatperiod och inte för innevarande mandatperiod som här är avsikten.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag från arbetsutskottet, samt två avslagsförslag. Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot de två avslagsförslagen och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt arbetsutskottets förslag. Omröstning begärs och ska genomföras. Följande beslutsordning godkänns:

Ja-röst för bifall till arbetsutskottets förslag
Nej-röst för avslag på arbetsutskottets förslag

Omröstningsresultat

Med 5 ja-röster mot 4 nej-röster beslutar kommunstyrelsen enligt arbetsutskottets förslag. Omröstningslista finns i anslutning till paragrafen i protokollet.

Protokollsanteckning

Michael Plogell (FR) får anteckna följande till protokollet: Vid förra kommunstyrelsemötet omordnades ksau. Vid dagens tillfälle beslutades att även presidiet i kommunstyrelsen ska omordnas. Det sistnämnda innebär att kommunfullmäktige måste entlediga nuvarande förste vice ordförande. Därefter ska reglementet för arvoden justeras. Det finns stora osäkerheter med dessa nu beslutade väsentliga avsteg från de reglementen och kommunstyrelsens arbetsordning som reglerar förfarandet. All formalia som reglerar förfarandet har satts åt sidan. Man kan konstatera att den stora oordningen som rådde före 2019 har återuppstått.

Beslutsunderlag

- §14 KSAU Framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente - uppdrag till kommunchef
- Fasta arvoden, bilaga arvodesregl.

Skickas till

Kommundirektör, kommunsekreterare

Paragrafen är justerad

Voteringslista: §27

Ärende: Framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente - uppdrag till kommundirektör, KS2023/11

Voteringslist(or)

Avslag eller bifall ksau förslag

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Ulf Rapp (S), ordförande	X		
Ingridh Anderén (M), 2:e vice ordförande	X		
Beatrice Ekelund (S), ledamot	X		
Helena Thelin (S), ledamot	X		
Stefan Hederdal (M), ledamot	X		
Peter Gregorics (FR), ledamot		X	
Cecilia Carlhson (KD), ledamot		X	
Sandra Lindholm (C), ledamot		X	
Lisette Vermeulen (SD), ersättare		X	
Resultat	5	4	0

10. Revidering av arvodesreglemente för
förtroendevalda i Bollebygds kommun
KS2021/284

§50

KS2021/284

Revidering av arvodesreglemente för förtroendevalda i Bollebygds kommun

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Reviderat arvodesreglemente antas och börjar gälla från 2023-06-01 för att synka med valet i kommunfullmäktige.

Reservation

Lisette Vermeulen (SD), Sandra Lindholm (C), Cecilia Carlhson (KD) och Peter Gregorics (FR) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut till förmån för eget förslag.

Ärendet

Den nya majoriteten har genom Ulf Rapp (S) och Peter Hemlin (M) gjort en framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente. Kommunstyrelsen beslutade på sammanträde 2023-01-24, § 27, att kommunchefen får i uppdrag att skyndsamt till kommunstyrelsen lägga fram förslag till nytt reglemente för kommunstyrelsen samt ett nytt arvodesreglemente med arvodesbilaga i enlighet med denna framställan.

Av framställan framgår att majoriteten vill att kommunstyrelsens ordförande ska företräda majoriteten, och så även kommunstyrelsens 1:a vice ordförande, medan kommunstyrelsens 2:a vice ordförande ska företräda oppositionen. I dagsläget företräder kommunstyrelsens 1:a vice ordförande oppositionen. Genom framställan av ovanstående vill majoriteten även revidera kommunens arvodesreglemente, med bilaga, på så sätt att 1:a vice ordförande får ett fast arvode om 25% av kommunstyrelsens ordförandes arvode och 2:e vice ordförande får ett arvode om 65% av kommunstyrelsens ordförandes arvode.

Förslag på förändringar enligt ovan redovisas enligt nedan.

Nuvarande lydelse i punkt 3.4 *Uppräkning av arvoden*: Kommunstyrelsens ordförande är tillika kommunalråd. Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande är tillika oppositionsråd. I årsarvodet till företrädare för oppositionen, som är vice ordförande eller 1:e vice ordförande, är invänt tid för samordning inom oppositionen.

Föreslagen ändring i punkt 3.4 *Uppräkning av arvoden*: Kommunstyrelsens ordförande är tillika kommunalråd. Kommunstyrelsens 2:a vice ordförande är tillika oppositionsråd. I årsarvodet till företrädare för oppositionen, som är vice ordförande (i nämnderna) eller 2:a vice ordförande (i kommunstyrelsen), är invänt tid för samordning inom oppositionen.

Förslag på ändring i arvodesreglementets *bilaga* för fasta arvoden (årsarvoden) redovisas i kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-01-26.

Jäv

Daniel Persson (SD) och Ingridh Anderén (M) deltar i handläggning av ärendet, men anmäler jäv under själva beslutsdelen.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras kl 18.10-18.20.

Förslag till beslut**Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Förslag till reviderat arvodesreglemente för mandatperioden 2022-2026, inkl bilaga för fasta arvoden, antas och börjar gälla från 2023-05-01.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande ändringsförslag: Reviderat arvodesreglemente antas och börjar gälla från 2023-06-01 för att synka med valet i kommunfullmäktige.

Cecilia Carlhson (KD), med instämmande av Sandra Lindholm (C), Lisette Vermeulen (SD) och Peter Gregorics (FR), föreslår att ändringsförslag avslås, med följande motivering: I kommunallagen står det att fullmäktige ska anta en arbetsordning. I Bollebygds kommunfullmäktiges arbetsordning under paragraf 40 står det ”Att val- och arvodesberedningen ska lägga fram förslag till arvodesreglemente”. Kommunstyrelseförvaltningen och kommunstyrelsen ska sedan yttra sig om förslaget innan det går till kommunfullmäktige. Val- och arvodesberedningen har inte fått något uppdrag av kommunfullmäktige om att revidera reglementen och arvoden. Att göra sådana här ändringar under pågående mandatperiod är olämpligt och mot praxis. Det råder också en osäkerhet kring vilka följder som kan uppstå. Man bör istället ta upp frågan igen inför nästa mandatperiod och då titta på hela den politiska organisationen.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns 3 förslag; dels arbetsutskottets, dels Ulf Rapps (S) ändringsförslag, dels Cecilia Carlhsons (KD) m.fl avslagsförslag. Ordföranden ställer först arbetsutskottets förslag mot Ulf Rapps (S) förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt Ulf Rapps (S) förslag. Därefter ställer ordföranden Ulf Rapps (S) förslag mot Cecilia Carlhsons (KD) m.fl förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt Ulf Rapps (S) förslag. Omröstning begärs och ska genomföras. Följande beslutsordning godkänns:

Ja-röst för bifall till Ulf Rapps (S) förslag

Nej-röst för Cecilia Carlhsons (KD) m.fl avslagsförslag

Omröstningsresultat

Med 5 ja-röster mot 4 nej-röster beslutar kommunstyrelsen att bifalla Ulf Rapps (S) ändringsförslag. Omröstningslista finns i anslutning till paragrafen i protokollet.

Reservation

Lisette Vermeulen (SD), Sandra Lindholm (C), Cecilia Carlhson (KD) och Peter Gregorics (FR) reserverar sig mot kommunstyrelsens beslut till förmån för eget förslag.

Protokollsanteckning

Ulf Rapp (S) får anteckna följande till protokollet: För att ytterligare förstärka majoritetens avsikter med förslaget till revidering av kommunstyrelsens reglemente samt arvodesreglementet och undanröja de tvivel som oppositionen ger uttryck för vill jag härmed lägga följande protokollsnotering. Vi från majoritetens sida tar vårt ansvar för att dom ekonomiska förutsättningarna för dom personer beslutet berör skall kvarstå. Reglementena, nytt reglemente för kommunstyrelsen samt nytt arvodesreglemente, börjar gälla först när bägge besluten vunnit laga kraft. Vi kommer lägga ner våra röster vid valet av ks 2e vice ordförande.

Ersättare Michael Plogell (FR) får anteckna följande till protokollet: Jag har två kommentarer till detta ärende.

1. När ärende 19 hade avhandlats och då det redan hade blivit klarlagt att vice ordföranden inte ville ta platsen som andre vice ordförande ställde jag frågan om det var lämpligt att handlägga detta ärende. Detta ärende handlar om en förändring av arvodesreglerna, varigenom förste vice ordförande ska få det arvode som andre vice ordförande har idag och vice versa. Pondera att ärende 19 överklagas och beslutet undanröjs, kommer då andre vice ordförande få det arvode som oppositionsrådet erhåller idag? Vore det inte bättre att detta ärende bordläggs i avvaktan på att ärende 19 vinner laga kraft? Svaret var blankt nej. Det kan då tilläggas att kommunalrådet uppgav att han på något sätt skulle tillse att oppositionsrådet får sitt nuvarande arvode framdeles oavsett hur ärende 19 slutar. Det blir intressant att se hur det kan sluta om ärende 20 bifalls, men 19 undanröjs. Då kan argumenteras att andre vice ordförande erhållit ett positivt förvaltningsbeslut och blir därmed också berättigad till samma arvode som oppositionsrådet. Ytterligare ett skäl till att bordlägga ärendet.

2. Det kan sedan konstateras att ärendet handlar om pengar till personer, inte till roller. Detta innebär i sin förlängning att de personer som är involverade i en sådan debatt inte ska beröras av frågan. Jag frågade därför om lämpligheten i att förste och andre vice ordförande medverkade i den eftersom det kunde vara fråga om jäv. Efter en stund förklarade båda sig jäviga. Då hade debatten redan pågått ett tag. Även om de hade lämnat mötet när beslutet skulle fattas i saken hade de medverkat i debatten och gjort sina röster hörda i frågan. Beslutet är därigenom möjligt att överklaga.

Av detta ärende 20 sett isolerat i sig, men även tillsammans med ärende 19, framgår tydligt att konceptet inte till någon del är genomtänkt. Varken majoriteten eller någon annan har en aning om vilka konsekvenser besluten kan få om ett av dem eller båda blir fastställda av kommunfullmäktige. Det visar med tydlighet att den här typen av frågor ska hanteras före val, inte efter. Vi har lagar, arbetsordningar och reglementen som styr hur och när frågor av det här slaget ska hanteras, något som majoriteten tydligen inte anser att det finns anledning att beakta. Vi är redan tillbaka i den gamla goda tiden i Bollebygd då våra regelverk värmdes hyllor.

Beslutsunderlag

- §33 KSAU Revidering av arvodesreglemente för förtroendevalda i Bollebygds kommun, mandatperioden 2022-2026
- Revidering av arvodesreglemente
- Arvodesreglemente för förtroendevalda i Bollebygds kommun, mandatperioden 2022-2026

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Voteringslista: §50

Ärende: Revidering av arvodesreglemente för förtroendevalda i Bollebygds kommun,
KS2021/284

Voteringslist(or)

Ulf Rapp (S) förslag mot Cecilia Carlhsons (KD) m.fl avslagsförslag

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Ulf Rapp (S), ordförande	X		
Beatrice Ekelund (S), ledamot	X		
Helena Thelin (S), ledamot	X		
Stefan Hederdal (M), ledamot	X		
Peter Gregorics (FR), ledamot		X	
Cecilia Carlhson (KD), ledamot		X	
Sandra Lindholm (C), ledamot		X	
Lisette Vermeulen (SD), ersättare		X	
Eva Svantesson (M), ersättare	X		
Resultat	5	4	0

Kommunstyrelseförvaltningen

Suzanna Bengtsson | Kommunsekreterare
0734-64 70 10 | suzanna.bengtsson@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Revidering av arvodesreglemente

Förslag till beslut

Förslag till reviderat arvodesreglemente för mandatperioden 2022-2026, inkl bilaga för fasta arvoden, antas och börjar gälla från 2023-05-01.

Ärendet

Den nya majoriteten har genom Ulf Rapp (S) och Peter Hemlin (M) gjort en framställan om revidering av kommunstyrelsens reglemente samt kommunens arvodesreglemente. Kommunstyrelsen beslutade på sammanträde 2023-01-24, § 27, att kommunchefen får i uppdrag att skyndsamt till kommunstyrelsen lägga fram förslag till nytt reglemente för kommunstyrelsen samt ett nytt arvodesreglemente med arvodesbilaga i enlighet med denna framställan.

Av framställan framgår att majoriteten vill att kommunstyrelsens ordförande ska företräda majoriteten, och så även kommunstyrelsens 1:a vice ordförande, medan kommunstyrelsens 2:a vice ordförande ska företräda oppositionen. I dagsläget företräder kommunstyrelsens 1:a vice ordförande oppositionen. Genom framställan av ovanstående vill majoriteten även revidera kommunens arvodesreglemente, med bilaga, på så sätt att 1:a vice ordförande får ett fast arvode om 25% av kommunstyrelsens ordförandes arvode och 2:e vice ordförande får ett arvode om 65% av kommunstyrelsens ordförandes arvode.

Förslag på förändringar enligt ovan redovisas enligt nedan:

Nuvarande lydelse i punkt 3.4 *Uppräkning av arvoden*

Kommunstyrelsens ordförande är tillika kommunalråd. Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande är tillika oppositionsråd. I årsarvodet till företrädare för oppositionen, som är vice ordförande eller 1:e vice ordförande, är invägt tid för samordning inom oppositionen.

Föreslagen ändring i punkt 3.4 *Uppräkning av arvoden*

Kommunstyrelsens ordförande är tillika kommunalråd. Kommunstyrelsens 2:a vice ordförande är tillika oppositionsråd. I årsarvodet till företrädare för oppositionen, som är vice ordförande (i nämnderna) eller 2:a vice ordförande (i kommunstyrelsen), är invägt tid för samordning inom oppositionen.

Förslag på ändring i arvodesreglementets bilaga för fasta arvoden (årsarvoden) enligt nedan:

Förtroendeuppdrag	Procent	Fast arvode /mån	Fast arvode /år
Kommunstyrelsens ordförande	100%	kr 58 631	kr 703 572
Kommunstyrelsens 1:a vice ordförande	25%	kr 14 951	kr 179 412
Kommunstyrelsens 2:a vice ordförande	65%	kr 38 873	kr 466 471

Skickas till

Kommunsekreterare, nämndsekreterare

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Suzanna Bengtsson

Förvaltningschef

Kommunsekreterare

Fastställt: Kommunfullmäktige 2022-06-08,
§ 80

Gäller för: Samtliga förtroendevalda i
Bollebygds kommun

Dokumentansvarig: Kommunsekreterare

Dnr : **KS2021/284-7**

Arvodesreglemente för förtroendevalda i Bollebygds kommun, mandatperioden 2022-2026

Innehållsförteckning

1. Allmänna bestämmelser	3
1.1 Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna.....	3
1.2 Representanter	3
1.3 Ersättningsberättigade sammanträden och förrättningar	3
2. Ersättning för förlorad arbetsinkomst samt för förlorad semester- och pensionsförmåner	4
2.1 Förlorad arbetsinkomst	4
2.2 Förlorad semesterförmån	4
2.3 Semester kommunalråd	5
2.4 Pensionsförmån	5
2.5 Särskilda arbetsförhållanden.....	5
3. Arvoden	5
3.1 Årsarvode.....	5
3.2 Jourersättning.....	6
3.3 Arvode vid sammanträden och förrättningar	6
3.4 Uppräknig av arvoden	6
4. Ersättningar för kostnader.....	6
4.1 Resekostnader	6
4.2 Barntillsynskostnader	7
4.3 Kostnader för vård och tillsyn	7
5. Funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader	7
6. Övriga kostnader	8
7. Tolkning av reglementet	8

1. Allmänna bestämmelser

Arvodesreglementet ska ses över i god tid inför varje ny mandatperiod.

1.1 Förtroendeuppdrag som omfattas av reglementet

De grupper av förtroendevalda som omfattas av reglementet är:

- Förtroendevalda på heltid (eller betydande del av heltid); kommunalråd
- Förtroendevalda på deltid; ordförande i kommunfullmäktige, 1:a och 2:a vice ordförande i kommunfullmäktige och kommunstyrelse, ordförande och vice ordförande i nämnder, revisionen och överförmyndare
- Förtroendevalda utan hel- eller deltid; ordinarie ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige, nämnder, styrelsen, beredningar och andra uppdrag enligt särskilt beslut.
- Andra uppdrag efter beslut av kommunfullmäktige, styrelsen, nämnd eller revisionen.

Rätten till arvode enligt reglementet gäller tills förtroendeuppdraget upphör genom att en förtroendevald inte längre är valbar (4 kap. 7 § KL), fullmäktige befriar en förtroendevald som önskar avgå från uppdraget (4 kap. 6 § KL), eller om fullmäktige återkallar uppdraget (4 kap. 10 § KL).

1.2 Representanter

Då kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller annan nämnd tillsatt en samrådsinstans med representanter för andra organisationer tillämpas reglerna om ersättning enligt punkt 4.1-3 för dessa. Ersättning betalas ut dock inte till den som deltar i sammanträdet i tjänsten eller då motsvarande ersättning betalas ut från den organisation ledamoten/ersättaren representerar.

1.3 Ersättningsberättigade sammanträden och förrättningar

Förtroendevalda har rätt till arvode om de kallats till:

- a. sammanträde med kommunfullmäktige, fullmäktigeberedning, kommunstyrelsen och övriga nämnder, nämndutskott, nämndberedningar, utredningskommittéer, projektgrupper och arbetsgrupper, liksom revisorernas sammanträden
- b. presidiummöte i fullmäktige, fullmäktigeberedning, nämnd eller utskott
- c. sammankomst med kommunal samrådsinstans/intressentsammansatt instans
- d. konferens, informationsmöte, studiebesök, uppdrag som kontaktperson, studieresa, kurs eller liknande som rör kommunal angelägenhet och som har ett direkt samband med det kommunala förtroendeuppdraget
- e. förhandling eller förberedelse inför förhandling med personalorganisation eller annan motpart till kommunen
- f. överläggning med företrädare för annan kommunal instans än den den förtroendevalda själv tillhör
- g. överläggning med förvaltningschef eller annan anställd vid den kommunala instans den förtroendevalde själv tillhör
- h. besiktning eller inspektion
- i. överläggning med utomstående myndighet eller organisation
- j. representation, uppvakning eller liknande officiellt uppdrag som företrädare för kommunen i dess helhet
- k. fullgörande av granskningsuppgift inom ramen för ett revisionsuppdrag
- l. borgerlig vigsel

2. Ersättning för förlorad arbetsinkomst samt för förlorade semester- och pensionsförmåner

Ersättning för förlorad arbetsinkomst eller förlorade semesterförmåner betalas inte ut om den förtroendevalda får 40 procent eller mer i fast arvode.

2.1 Förlorad arbetsinkomst

Ersättning betalas ut för varje påbörjad halvtimme som den förtroendevalde förlorar arbetsinkomst på grund av sitt kommunala uppdrag, med arbetsinkomst jämföras ersättning från arbetslöshetskassa och försäkringskassa, den förlorade arbetstiden ska meddelas vid ett sammanträde inom tre månader för att ersättning ska utgå.

Ett intyg från arbetsgivaren ska lämnas in för att styrka det eventuella löneavdrag som görs vid ledighet från ordinarie arbete. Vid en eventuell inkomstförändring ska ett nytt intyg lämnas in, den förändrade ersättningen betalas ut från månaden efter det att intyget lämnats in. För ersättning över 8 timmar ska schema eller intyg från arbetsgivaren lämnas in och undertecknas av nämnds- eller styrelseordförande.

Ersättning betalas ut för resa till och från sammanträdet.

Egenföretagare ska lämna in intyg där det tydligt framgår att uppgiften avser den egna verksamheten, inkomsten ska inte inkludera arvoden. Ersättning ges för tiden mellan klockan 07.00-18.00. Intyg ska lämnas in från ett av följande alternativ:

- a) Slutskatteskedel från föregående år
- b) Företagets revisorer

Kommunalt uppdrag som utförs under semester eller annan betald ledighet berättigar inte ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Om ett sammanträde ställs in med kort varsel och den förtroendevalde hunnit lämna den ordinarie arbetsplatsen betalas ersättning ut för förlorad arbetsförtjänst för den tid som den förtroendevalde orsakats inkomstförlust.

2.2 Förlorad semesterförmån

Ansökan om ersättning för förlorad semesterförmån till följd av förtroendeuppdraget ska kunna styrkas genom ett intyg från arbetsgivaren. Detta ska lämnas in inom två år från det sammanträde som orsakat förlusten. Ersättning betalas ut med högst 14 procent av den sammanlagda ersättningen för förlorad arbetsförtjänst under året som den förtroendevalde har fått vid fullgörandet av förtroendeuppdrag i kommunen.

2.3 Semester kommunalråd

Kommunalråd anses inte vara arbetstagare såsom avses i semesterlagen (1977:480), och kan inte ta ut lagenlig semester (ledighet). Däremot kan kommunalrådet ta ledigt från sitt kommunala uppdrag – lika länge som semesterledigheten är för anställda i kommunen – utan att arvodet minskas.

2.4 Pensionsförmån

Förtroendevald omfattas av Bestämmelser om omställningsstöd och pension till förtroendevalda (OPF-KL).

2.5 Särskilda arbetsförhållanden

Rätten till ersättning omfattar nödvändig ledighet för förtroendevald med speciella arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden som medför att det inte kan anses rimligt att den förtroendevalde utför sina kommunala uppdrag i direkt anslutning till sina ordinarie arbetsuppgifter.

3. Arvoden

Arvode avser ersättning för det uppdrag som är förenat med förtroendevalds uppdrag i kommunen.

Arvoden och ersättningar betalas ut månadsvis. Ersättning enligt punkt 2.2 betalas dock årsvis. (förlorad semesterförmån som räknas ut från inkomsten under hela året.)

Årsarvoden betalas ut med en tolfteedel per månad.

Utgift i samband med sammanträde eller förrättning ska styrkas med kvitto eller motsvarande verifikation.

3.1 Årsarvode

Det fasta årsarvode ersätter allt arbete i den politiska instans som arvode avser.

Årsarvoderad förtroendevald som på grund av sjukdom eller annan anledning är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag under mer än 30 kalenderdagar ska arvode minskas i motsvarande omfattning. Avdrag ska också göras för karensdag för de förtroendevalda med beräknad tjänstgöring på 50 procent eller mer av heltid, avdraget för varje karensdag är månadsarvode dividerat med 30.

Om en ersättare har utsetts enligt 6 kap. 22 § KL* för den som tar emot årsarvode, får ersättaren arvode som motsvarar tjänstgöringstiden.

Avgår förtroendevald som får årsarvode under tjänstgöringsperioden ska fördelning av arvode mellan denne och efterträdaren ske i förhållande till den tid var och en av dem haft uppdraget.

Årsarvoderad förtroendevald har rätt till ledighet med 30 dagar per år för semester utan att arvode reduceras. Ledigheten ska förläggas på sådant sätt att uppdraget kan fullgöras.

Årsarvode till kommunstyrelsens vice ordförande motsvarar 24 timmar arbete per vecka.

3.2 Jourersättning

Till ordförande i sociala utskottet, som utses av socialnämnden, utbetalas särskild jourersättning med det belopp som fullmäktige beslutat enligt bilaga. Om ordförande är förhindrad att fullgöra sin tjänstgöring ska ersättare utses av socialnämnden. Vid beräkning av jourersättning till ersättaren divideras årsarvode med 365 dagar och multipliceras därefter med antal jourdygn.

3.3 Arvode vid sammanträden och förrättningar

Sammanträdesarvode betalas ut per påbörjad halvtimme, första timmen betalas ut i form av ett grundarvode. På sammanträdet ska den förtroendevalde anmäla närvaro på närvarolistan, som nämndsekreteraren är ansvarig för, och som ska attesteras av ordföranden.

Vid sammanträden enligt punkt 1.3 a-c utbetalas arvode för högst 5 tim/dygn. Vid förrättningar enligt punkt 1.3 d-l utbetalas arvode för högst 8 tim/dygn. Vid borglig vigsel (punkt 1.3 L) utbetalas arvode för högst 2 tim/dygn.

*Fullmäktige bestämmer vem som ska fullgöra ordförandens uppgifter när varken ordföranden eller en vice ordförande kan tjänstgöra. (6 kap. 22 § KL)

Vid förrättning enligt punkt 1.3 e-m utanför kommunen utbetalas arvode för den sammanlagda tiden för resa och förrättning. Förrättningen anses påbörjad respektive avslutad vid tidpunkten för avfärd från och återkomsten till den förtroendevaldes bostad.

Ett sammanträde eller förrättning ska anses som sammanhängande om det fortsätter efter uppehåll för lunch eller liknande. Avdrag för tid motsvarande uppehållet ska dock göras.

Sammanträdesarvode betalas inte ut för gruppmöten.

Förrättning är ett uppdrag för kommunens räkning som inte är sammanträde men som fullgörs på grund av att ett beslut tagits av kommunfullmäktige, styrelse, nämnd, beredning eller utskott. För att få ersättning ska därför beslutet kunna redovisas. Ett sådant beslut kan alternativt tas i efterhand av vederbörande instans.

Arvode betalas ut för punkt 1.3 e-m endast i de fall då ersättning från en utomstående myndighet eller organisationen inte betalas ut.

Om styrelse/nämnd har planerings-/utbildningsdag (förrättning) i anslutning till sammanträde ska sammankomsterna ersättas var för sig.

3.4 Uppräkning av arvoden

Årsarvode betalas ut till innehavare av uppdrag, som finns angivna i bilaga för årsarvoden.

Riksdagsmannaarvodet är utgångspunkten för fastställande av årsarvodets storlek för kommunstyrelsens ordförande. Årsarvodet för kommunstyrelsens ordförande är utgångspunkten för fastställande av övriga årsarvodens storlek. Varje uppdrag är fastställt i procent av årsarvodet för kommunstyrelsens ordförande.

Uppräkning av arvodet till kommunstyrelsens ordförande görs så att det är 84 % av riksdagsmannaarvodet. Uppräkningen av övriga årsarvoden görs vid samma tillfälle proportionellt utifrån fastställda procentsatser.

Kommunstyrelsens ordförande ska vara heltidsengagerad, i förekommande fall tillsammans med annat kommunalt uppdrag.

Kommunstyrelsens ordförande är tillika kommunalråd. Kommunstyrelsens 1:e vice ordförande är tillika oppositionsråd.

I årsarvodet till företrädare för oppositionen, som är vice ordförande eller 1:e vice ordförande, är invänt tid för samordning inom oppositionen.

Heltidsengagerad förtroendevald ska på heltid ägna sig åt kommunala uppgifter.

Åtar sig heltidsengagerad förtroendevald presidieuppdrag med fast arvode i Västra Götalandsregionen ska denna arvodesersättning samordnas och minska den arvodesersättning som Bollebygds kommun betalar ut till den förtroendevalde.

4. Ersättningar för kostnader

4.1 Resekostnader

Kostnader för resor till och från sammanträden eller motsvarande ersätts enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstagare i det kommunala reseavtalet om avståndet mellan den förtroendevaldes fasta bostad alternativt arbetsplats överstiger 5 km, enkel resa.

För årsarvoderad förtroendevald med beräknad tjänstgöring på 40 procent av heltid eller mer betraktas kommunhuset som den förtroendevaldes arbetsplats. För dessa förtroendevalda utbetalas inte reseersättning för resor till och från arbetsplatsen (s.k. arbetsresor).

Traktamente samt ersättning för övriga resekostnader och vid sammanträde, förrättningar eller andra uppdrag utanför kommunen utbetalas enligt de grunder som fastställts för kommunens arbetstagare i det kommunala reseavtalet. I de fall tåg, buss eller flyg nyttjas ska biljetter beställas genom kommunstyrelseförvaltningen (receptionen).

När en förtroendevald reser utomlands inom ramen för sitt uppdrag, har den förtroendevalda rätt till traktamente på samma sätt som för en anställd. Traktamentet styrs av Skatteverkets regler och är beroende av till vilket land resan sker. Beräkning görs bland annat utifrån antal timmar utlandsvistelsen varar och med avdrag för mottagna måltider.

Samma regler gäller för kommunens förtroendevalda som för kommunens anställda avseende tjänstresor etc. utifrån aktuella riktlinjer för resor, möten och transporter i Bollebygds kommun.

4.2 Barntillsynskostnader

Ersättning utbetalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldas familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla 12 år. Om det finns särskilda skäl kan ersättning utbetalas även för äldre barn. Ersättning betalas dock med högst det belopp som fullmäktige beslutat enligt bilaga. Denna ersättning betalas ut inte tillsammans med ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Ersättningen gäller oavsett om enskild person med A-skatt, företag eller enskild med F-skattsedel anlitas. Denna bestämmelse gäller inte kommunalråd och de förtroendevalda med en betydande del av heltidsuppdrag. Ersättning betalas ut med styrkt belopp oavsett antal barn. Ersättning utbetalas för högst 9 timmar per dag.

Ersättning betalas inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av mor- och farföräldrar, inte heller för tid då barnet vistats i kommunal barnomsorg där kommunen har tillsynsansvaret.

Ansökan om ersättning för barntillsynskostnader ska lämnas in innan det aktuella sammanträdet valda tid för justering av protokoll. Ersättning utbetalas mot kvitto på styrkta kostnader.

4.3 Kostnader för vård och tillsyn av familjemedlem

Ersättning utbetalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av familjemedlem som vistas i den förtroendevaldas bostad. Ersättning utbetalas dock med högst det belopp som fullmäktige beslutat enligt bilaga. Ersättning utbetalas inte för tillsyn som utförs av egen familjemedlem eller av annan närstående.

Ansökan om ersättning för kostnader för vård och tillsyn av funktionsnedsatt eller svårt sjuk ska framställas senast inom ett år från dagen för sammanträdet eller motsvarande, till vilken kostnaden riktar sig.

5. Funktionsnedsatt förtroendevalds särskilda kostnader

Ersättning utbetalas till funktionsnedsatt förtroendevald för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt. I detta ingår kostnader för t ex resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning och uppläsning av handlingar och liknande.

Ansökan om ersättning för särskilda kostnader för funktionsnedsatt förtroendevald ska lämnas in senast inom ett år från dagen för sammanträdet eller motsvarande, till vilken kostnaden riktar sig.

6. Övriga kostnader

För andra kostnader än som avses i styckena 4-5 utbetalas ersättning om den förtroendevalda kan visa att särskilda skäl funnits för dessa kostnader.

Ersättning utbetalas inte om den förtroendevalda haft rimliga möjligheter att genom omdisponering av arbete eller på annat sätt kunnat förhindra att kostnaderna uppkommit. Ansökan om ersättning för övriga kostnader ska lämnas in senast inom ett år från det aktuella sammanträdet.

7. Tolkning av reglementet

Frågor om ersättning enligt, samt tolkning och tillämpning av, detta reglemente prövas i varje enskilt fall av kommunfullmäktiges presidium.

11. Svar på motion (V) om vindkraft
KS2022/181

§46

KS2022/181

Svar på motion (V) om vindkraft

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige avslår motionen eftersom det redan finns en aktuell vindbruksplan som är inarbetad i den nya översiktsplanen som antogs 2022.

Ärendet

Tomas Ridell (V) föreslår i motion daterad 2022-07-11 att kommunen skyndsamt utreder var vindkraftverk kan placeras i kommunen och att kommunen därefter kontaktar/informerar berörda myndigheter och exploatörer för möjlighet till igångsättning av byggnation. Kommunfullmäktige har på sammanträde 2022-09-22, § 103, remitterat motionen till kommunstyrelsen för handläggning.

Bollebygds kommun har en vindbruksplan som antogs av kommunfullmäktige 2011. Vindbruksplanen var ett tematiskt tillägg till den gamla översiktsplanen och i samband med framtagandet av den nya översiktsplanen gjordes en aktualitetsförklaring för att fastställa i vilken utsträckning innehållet i den gamla planen fortfarande var aktuellt. Det tematiska tillägget för vindbruk ansågs fortfarande vara aktuellt och är nu en integrerad del av den nya kommunövergripande översiktsplanen som antogs 2022. En utredning som visar var vindkraftsverk kan placeras i kommunen finns därmed redan.

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) 3 kap. 23 § ska en planeringsstrategi antas under varje mandatperiod och i denna ska fullmäktige bland annat ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar som är av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Därmed kommer aktualitet och eventuella ändringsbehov av vindbruksplanen att fångas upp i den processen.

Gällande byggnation av vindkraftsverk i kommunen så beslutade Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götaland 2017-08-10 om tillstånd att uppföra 4 vindkraftverk på fastigheterna Töllsjö-Slätthult 4:1 och Töllsjö-Slätthult 1:32. Fastigheterna ligger inom översiktsplanens utpekade område V3 som lämpligt område för vindbruk. Beslut om förlängd igångsättningsstid för vindkraftsverken togs 2022-05-05. Byggnationen är planerad att starta 2024.

Gällande att ta kontakt med exploatörer för utbyggnad av vindkraft så arbetar inte kommunen med uppsökande verksamhet på det sättet. Exploatörer som vill bygga vindkraftsverk i kommunen måste ansöka om detta hos Länsstyrelsen i Västra Götaland eller hos kommunen som sedan handlägger och beslutar i ärendet. För alla vindkraftverk, utom så kallade miniverk, krävs antingen bygglov enligt plan- och bygglagen eller miljötillstånd enligt miljöbalken. För vissa anläggningar krävs både ett bygglov enligt plan- och bygglagen och en anmälan enligt

miljöbalken.

På www.vindlov.se kan exploatörer läsa om prövningsprocessen. Där finns även ett kartunderlag så det går att se var de utpekade områdena i kommunen ligger samt vad som eventuellt pågår inom de olika delområdena. På kommunens hemsida finns också information om vindkraft samt kommunens vindbruksplan.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen eftersom det redan finns en aktuell vindbruksplan som är inarbetad i den nya översiktsplanen som antogs 2022.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Protokollsanteckning

Ersättare Barbro Ridell (V) får anteckna följande till protokollet: Med tanke på tiden som förlupit sedan det *Tematiska tillägget till ÖP 02; Vindbruk* färdigställdes med data från 2009-2010 anser vi att denna bör genomlysas/revideras/uppdateras med mer aktuellt data från forskning samt aktuellt behov av energiförsörjning. Mycket har hänt på dessa tretton år och vi måste visa att Bollebygds kommun vill vara med och ta ansvar för energiförsörjning och inte överlåta detta på andra. Vi anser att hänsyn måste tas till nya omvärldsfaktorer, så som behov av elförsörjning samt forskning och rön kring påverkan på djurliv och på oss människor. Dessutom har mycket stor hänsyn tagits till det visuella och vi anser att det visuella måste få stryka på foten i någon mån i dessa sammanhang, då samhällets behov av el har ökat betydligt sedan denna plan tillkom.

Beslutsunderlag

- §31 KSAU Svar på motion (V) om vindkraft
- Motion (V) gällande vindkraft
- Svar på motion (V) om vindkraft
- Tematiskt tillägg till ÖP 02 - Vindbruk

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Motion till kommunfullmäktige gällande vindkraft i Bollebygds kommun

Bakgrund

Vi vet alla att vi behöver se över vår elproduktion i Sverige och ställa om från fossil energi till hållbara energislag. Vindkraften ger förnybar, billig och utsläppsfri elproduktion och enligt naturskyddsföreningen är vindkraft ett av de snabbast växande energislagen i världen.

En kommun kan idag lägga in sitt veto mot att bygga vindkraftverk men frågan är om detta veto är att ta ansvar för framtiden.

Ansvar för framtiden kan låta stort för en liten kommun i Sverige, men vi måste ta vårt ansvar. Vi kan inte begära att andra skall handla utan att vi gör vad vi kan för miljön som vi själva och våra (kommande generationer) barnbarn skall fortsätta leva i.

Vad vi vet så finns det inga vindkraftverk i kommunen, men vad som finns är många höjder där det är möjligt att placera dessa på, t.ex. Töllsjöhöjderna där vi själva bor!

Motion

Vi vill att kommunen skyndsamt utreder var vi kan placera vindkraftverk i kommunen, och därefter kontaktar/informerar berörda myndigheter och exploatörer för möjlighet till igångsättning av byggnation.

För Vänsterpartiet Bollebygd, 2022-07-11

Tomas Ridell

Barbro Ridell

Kommunstyrelseförvaltningen

Lovisa Lundberg | Miljö- och hållbarhetsstrateg
0734-64 70 07 | Lovisa.lundberg@bollebygd.se

Svar på motion (V) om vindkraft

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen eftersom det redan finns en aktuell vindbruksplan som är inarbetad i den nya översiktsplanen som antogs 2022.

Ärendet

Tomas Ridell (V) och Barbro Ridell (V) föreslår i motion daterad 2022-07-11 att kommunen skyndsamt utreder var vindkraftverk kan placeras i kommunen och att kommunen därefter kontaktar/informerar berörda myndigheter och exploitörer för möjlighet till igångsättning av byggnation.

Bedömning

Bollebygds kommun har en vindbruksplan som antogs av kommunfullmäktige 2011. Vindbruksplanen var ett tematiskt tillägg till den gamla översiktsplanen och i samband med framtagandet av den nya översiktsplanen gjordes en aktualitetsförklaring för att fastställa i vilken utsträckning innehållet i den gamla planen fortfarande var aktuellt. Det tematiska tillägget för vindbruk ansågs fortfarande vara aktuellt och är nu en integrerad del av den nya kommunövergripande översiktsplanen som antogs 2022. En utredning som visar var vindkraftsverk kan placeras i kommunen finns därmed redan.

Enligt plan- och bygglag (2010:900) 3 kap. 23 § ska en planeringsstrategi antas under varje mandatperiod och i denna ska fullmäktige bland annat ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar som är av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Därmed kommer aktualiteten och eventuella ändringsbehov av vindbruksplanen att fångas upp i den processen.

Gällande byggnation av vindkraftsverk i kommunen så beslutade Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götaland 2017-08-10 om tillstånd att uppföra 4 vindkraftverk på fastigheterna Töllsjö-Slätthult 4:1 och Töllsjö-Slätthult 1:32. Fastigheterna ligger inom översiktsplanens utpekade område V3 som lämpligt område för vindbruk. Beslut om förlängd igångsättningstid för vindkraftsverken togs 2022-05-05. Byggnationen är planerad att starta 2024.

Gällande att ta kontakt med exploitörer för utbyggnad av vindkraft så arbetar inte kommunen med uppsökande verksamhet på det sättet. Exploatörer som vill bygga vindkraftsverk i kommunen måste ansöka om detta hos Länsstyrelsen i Västra Götaland eller hos kommunen som sedan handlägger och beslutar i ärendet. För alla vindkraftverk, utom så kallade miniverk, krävs antingen bygglov enligt plan- och bygglagen eller miljö tillstånd enligt miljöbalken. För vissa anläggningar krävs både ett bygglov enligt plan- och bygglagen och en anmälan enligt miljöbalken.

På www.vindlov.se kan exploatörer läsa om prövningsprocessen. Där finns även ett kartunderlag så det går att se var de utpekade områdena i kommunen ligger samt vad som eventuellt pågår inom de olika delområdena.

På www.bollebygd.se/byggaboochmiljo finns mer information om vindkraft samt kommunens vindbruksplan.

Beslutsunderlag

Tematiskt tillägg till ÖP 02 Vindbruk

Skickas till

Samhällsbyggnadsnämnden

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Lovisa Lundberg

Miljö- och hållbarhetsstrateg

VINDBRUK

Bollebygds kommun
Västra Götalands län

Antagen av kommunfullmäktige
2011-11-24 §159

Antagandehandling godkändes av kommunfullmäktige 2011-11-24 §159

Planhandlingarna består av;

- Planförslag med miljökonsekvensbeskrivning, 2011-10-19 (denna handling)
- Analys, 2011-06-07
- Samrådsredogörelse, 2011-02-28

Medverkande tjänstemän:

Lisa Brunnström, Michaela Kleman	projektledare, Samhällsbyggnadsavdelningen
Maria Lejdebro	handläggare, Samhällsbyggnadsavdelningen
Ulla Henskog	Samhällsbyggnadsavdelningen
Åsa Edvardsson	Samhällsbyggnadsavdelningen
Anders Jurin	Samhällsbyggnadsavdelningen

Planhandlingen är framtagen med hjälp av medel från Boverket i form av stöd för planeringsinsatser för vindkraft.

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

INNEHÅLL

1. Sammanfattning	5
2. Inledning	7
2.1 Bakgrund	7
2.2 Syfte	7
2.3 Mål	7
2.4 Utgångspunkter för vindbruksplanering	7
2.5 Vindbruk och energi i Bollebygds kommun	8
2.6 Vindbruksplanering i grannkommuner	8
- <i>Sjubäradabygden</i>	
- <i>Övriga angränsande kommuner</i>	
2.7 Planeringsprocessen	9
2.8 Förändringar under planeringsprocessen	9
2.9 Begrepp och förklaringar	10
3. Tidigare ställningstaganden	12
3.1 Planeringsmål och vindbruksläget idag	12
- <i>Sverige</i>	
- <i>Västra Götalans län</i>	
- <i>Bollebygds kommun</i>	
3.2 Riksintresse för vindbruk	13
3.3 Lagstiftning för vindbruk	14
3.4 Kommunala beslut	14
4. Planeringsförutsättningar	15
4.1 Allmänna intressen	15
- <i>Riksintressen och skyddsområden</i>	
4.2 Kommunala intressen	18
- <i>Samhällsutveckling</i>	
- <i>Bevarandevärden</i>	
5. Lokaliseringsförutsättningar för vindbruk	23
5.1 Vindkraftverket	23
- <i>Teknisk utformning och produktion</i>	
- <i>Yt- och markkrav</i>	
5.2 Vindenergi	24
5.3 Kraftledningsanslutning	26
5.4 Hälsa och säkerhet	26
- <i>Buller</i>	
- <i>Skuggor och reflexer</i>	
- <i>Skyddsavstånd</i>	
- <i>Luftfart och hindermarkering</i>	
- <i>Telekommunikation</i>	

<i>forts.</i>	5.5 Påverkan på djurliv	28
	- <i>Fåglar</i>	
	- <i>Fladdermöss</i>	
	5.6 Vindkraftverk i landskapet	30
	- <i>Vindkraftverkens storlek</i>	
	- <i>Landskapet i Bollebygd</i>	
	6. Analys	36
	6.1 Sammanfattning	36
	7. Planförslag	38
	7.1 Planförslagets huvuddrag	38
	- <i>Lämpliga områden</i>	
	- <i>Övriga områden - med stor restriktion mot vindbruk</i>	
	- <i>Olämpliga områden</i>	
	7.2 Vindbruk i mindre skala	47
	- <i>Rekommendationer för mindre vindkraftverk</i>	
	7.3 Generella rekommendationer	48
	- <i>Lokalisering</i>	
	- <i>Utformning</i>	
	- <i>Hälsa och säkerhet</i>	
	7.4 Uppskattat markanspråk och energiproduktion	49
	- <i>Markanspråk</i>	
	- <i>Energiproduktion</i>	
	8. Miljökonsekvensbeskrivning	50
	8.1 Inledning	50
	- <i>Gällande bestämmelser</i>	
	- <i>Avgränsning</i>	
	- <i>Avstämning mot intentionerna i ÖP02</i>	
	8.2 Alternativ utveckling och konsekvenser	51
	- <i>Nollalternativet</i>	
	- <i>Planförslaget</i>	
	- <i>Utvidgat planförslag</i>	
	- <i>Jämförelse av alternativen</i>	
	8.3 Beaktande av riksintressen och skyddsvärden	61
	- <i>Riksintressen</i>	
	- <i>Övriga allmänna skyddsvärden</i>	
	- <i>Kommunala bevarandevärden</i>	
	8.4 Sociala och ekonomiska konsekvenser	64
	8.5 Miljökonsekvenser av förslaget	65
	- <i>Sveriges miljömål</i>	
	- <i>Miljöaspekter</i>	
	8.6 Risk för betydande miljöpåverkan	68
	8.7 Åtgärder för att minimera miljöpåverkan	68
	8.5 Uppföljning	69
	9. Tidplan	70
	10. Referenslista	70

1. SAMMANFATTNING

I Bollebygds kommuns översiktsplan (ÖP02) som antogs av kommunfullmäktige 2002-02-07 saknas ställningstaganden angående vindbruk och vindkraftverk. Inte heller har någon vindkraftspolicy el dyl. tidigare arbetats fram. Syftet med att ta fram detta tematiska tillägg till översiktsplanen med inriktning vindbruk är att få fram ett bra underlag för kommunala beslut vad gäller vindbruk och vindkraftverk, lämna upplysningar till enskilda medborgare samt ge vägledning till exploitörer som i ett tidigt skede kan se om det finns förutsättningar att etablera vindkraftverk i ett område.

För att uppnå en god hushållning av mark- och vattenresurser har fem utgångspunkter tagits fram för planeringen av vindbruk. Utgångspunkterna är att vindbruk inte bör komma till stånd i konflikt med:

- hälsa och säkerhet
- områden för framtida samhällsutveckling, särskilt i anslutning till kommunens fyra tätorter samt till Götalandsbanans eventuella sträckning
- kommunens natur- kultur- och landskapsbilsresurser
- ett etablerat friluftsliv
- grannkommuners syn på vindkraftsetableringar vid kommungränsen

Utifrån utgångspunkterna har kommunens mark- och vattenområden analyserats. Analysen har skett i tre steg:

- kommunövergripande analys
- lokala analyser av avgränsade områden
- identifiering av olämpliga områden för vindbruk

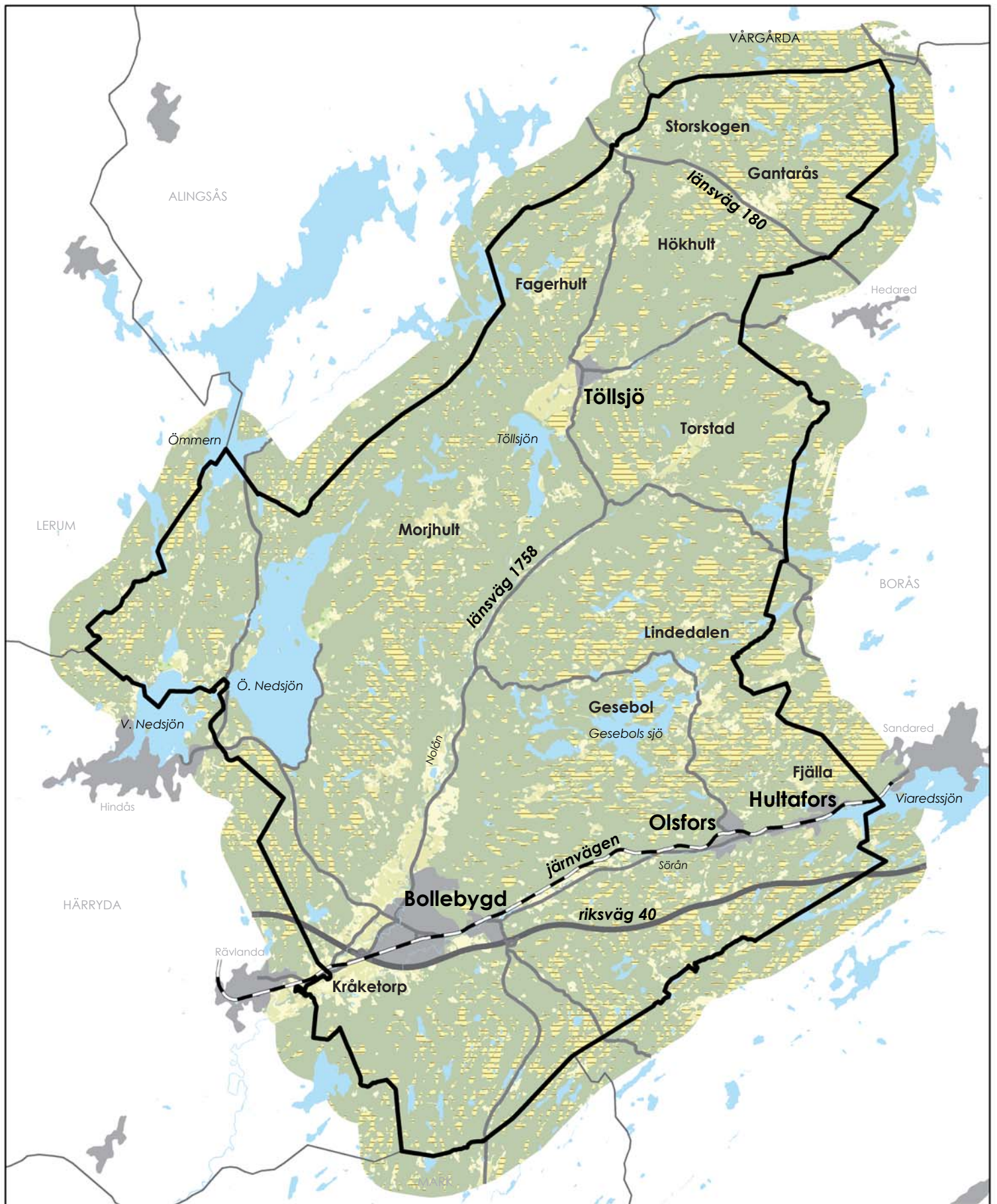
Analysen ingår endast som en sammanfattning i det tematiska tillägget. Hela analysen finns tillgänglig som en särskild bilaga.

Utifrån resultatet av analysen har ett planförslag formerats. Planförslaget utgörs av tre delområden som bedöms som lämpliga för vindbruk tillsammans med skyddszoner om 500 meter kring dessa. De tre delområdena är:

- Bengtatorp (väster om Gesebol)
- Älmåsaberget (norr om Töllsjö)
- Töllsjö-Slätthult (vid kommungränsen i nordöst mot Borås)

I ovanstående områden uppskattas översiktligt att sammanlagt cirka 15 vindkraftverk med dagens storlek kan uppföras. I planförslaget ingår områden som bedöms som olämpliga för vindbruk. Dessa områden utgör cirka 75% av kommunens yta. I övriga områden föreslås hållningen vara restriktiv mot vindkraftverk.

I samband med arbetet med det tematiska tillägget har även en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tagits fram i samarbete med SWECO i Göteborg. I MKB:n redovisas bland annat konsekvenser av planförslaget samt en alternativdiskussion.

Bollebygds kommun, översiktskarta

skala 1:125 000
 0 1 2 4 km

Åker	Sankmark
Annan öppen mark	Sankmark, svårframkomlig
Barr- och blandskog	
Lövskog	

2. INLEDNING

2.1 Bakgrund

I Bollebygds översiktsplan från år 2002 (ÖP02) saknas ställningstaganden angående vindbruk. Inte heller har någon vindkraftspolicy el dyl. tidigare arbetats fram. När nu bygglov och förfrågningar om vindkraftsetableringar inkommit till kommunen finns ett behov av att utreda vilka områden som är mer eller mindre lämpliga för denna typ av verksamhet.

Sedan den 1 augusti 2009 gäller nya regler för prövning av vindkraft. Reglerna innebär att bygglov och plankrav för vindkraftverk i stort sett tagits bort. Vindkraftverk prövas endast enligt Miljöbalken (MB). Vid större vindkraftsanläggningar krävs tillstånd enligt MB, vilket ges av Länsstyrelsen. I den nya lagen anges att Länsstyrelsen ska ta hänsyn till vad kommunernas översiktsplaner anger vad gäller vindkraftverkens lokalisering vid tillståndsgivning. Det är således av vikt att Bollebygds översiktsplan kompletteras med ställningstaganden angående vindbruk.

2.2 Syfte

Syftet med att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen med inriktning vindbruk, är att få fram ett bra underlag för kommunala beslut vad gäller vindbruk, lämna upplysningar till enskilda medborgare samt ge vägledning till exploitörer som i ett tidigt skede kan se om det finns förutsättningar att etablera vindkraftverk i ett område eller om andra intressen bedöms ha företräde.

2.3 Mål

Målet med det tematiska tillägget till översiktsplanen med inriktning vindbruk, är att klarlägga kommunens förutsättningar för vindbruk och att redovisa var kommunen bedömer att etablering av vindkraftsanläggningar bidrar till en god hushållning av marken. Detta ska ske över hela kommunens yta. Ställningstagandet ska redovisas genom en indelning av kommunens yta efter områdenas lämplighet enligt följande kategorier:

- lämpliga områden
- olämpliga områden
- område med stora restriktioner mot vindkraftverk

2.4 Utgångspunkter för vindbruksplanering

För att uppnå vad Bollebygds kommun bedömer vara en god hushållning av mark- och vattenresurser har fem utgångspunkter för planeringen av vindbruk arbetats fram. Utgångspunkterna är att vindbruk inte bör komma till stånd i konflikt med:

- hälsa och säkerhet
- områden för framtida samhällsutveckling, särskilt i anslutning till kommunens tätorter samt till Götalandsbanans eventuella sträckning
- kommunens natur-, kultur- och landskapsbildaressurser
- ett etablerat friluftsliv
- grannkommuners syn på vindkraftsetableringar vid kommungränsen

2.5 Vindbruk och energi i Bollebygd

Enligt Energimyndighetens rapport "Energiläget 2008" är Sveriges totala elförbrukning ungefärligen 77 TWh /år. I Bollebygds kommun uppgick elförbrukningen år 2006 till 66 GWh. Detta innebär att elförbrukningen i Bollebygds kommun utgör cirka 0,1 % av Sveriges totala elförbrukning.

I Bollebygds kommun finns inga vindkraftverk idag som kan bidra till elförsörjningen. Byggnads- och miljönämnden beviljade 2009-04-21 §50 bygglov och godtog anmälan för fem vindkraftverk i norra delen av kommunen, strax söder om länsväg 180 mellan Borås och Alingsås. Ytterligare intresse för etablering av vindkraftverk finns i kommunen.

2.6 Vindbruksplanering i grannkommuner

Sjuhäradsbygden

Under hösten år 2008 startade en dialog mellan Sjuhäradsbygdens kommuner angående vindbruksplanering. Dialogens syfte är att informera och diskutera aktuella vindbruksrelaterade frågor över kommungränserna.

Borås Stad har antagit rapporten "Förutsättningar för att bygga vindkraftverk i Borås, 2010-08-25". Enligt rekommendationerna finns ett område som bedöms vara intressant att studera vidare längs nordvästra kommungränsen mot Bollebygd.

Övriga angränsande kommuner

Alingsås kommun har tagit fram en utställningshandling för ett tematiskt tillägg till översiktsplanen (från 1995), med inriktning vindbruk. Enligt utställningshandlingen finns inga områden för utbyggnad av vindkraft i anslutning till kommungränsen mot Bollebygd.

Lerums kommun har arbetat fram en utställningshandling av en vindbruksplan som utgör tillägg till Lerum kommuns framtidsplan. Enligt utställningshandlingen finns två områden i närhet till Bollebygds kommun som bedöms som lämpliga för vindbruk.

Härryda kommun tog under hösten 2010 fram en samrådshandling för vindbruk i kommunen. I handlingen redovisas ett område vid gränsen mot Bollebygd som lämpligt för vindbruk.

● Område i grannkommunens gränsområde mot Bollebygd där vindbruk bedöms som lämplig markanvändning

2.7 Planeringsprocessen

Översiktsplanen är ett planeringsinstrument som utgör en vägledning och vision för kommunens mark- och vattenanvändning. Den behandlar vanligtvis ett tidsperspektiv om 15-20 år. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande. Innehållet och den demokratiska förankringen av översiktsplanen regleras i plan- och bygglagens bestämmelser. Översiktsplanen kan kompletteras med ett tematiskt tillägg. När detta sker ska det utföras enligt samma förfarande som för översiktsplanen.

Vid översiktsplanering ställs inga formella krav på att upprätta ett program. Mål och utgångspunkter för planeringen redovisas istället i ett särskilt kapitel i inledningen till denna samrådshandling.

Enligt plan- och bygglagen ska alla översiktsplaner miljöbedömas och således följas av en miljökonsekvensbeskrivning. Miljökonsekvensbeskrivningen är ett fristående dokument, men utgör i detta fall en del av planhandlingen. SWECO i Göteborg har medverkat i arbetet för att ta fram miljökonsekvensbeskrivningen.

Till planhandlingarna ska en särskild sammanställning tas fram. Sammansställningen ska redovisa hur miljöfrågorna behandlats och integrerats i planen. Den särskilda sammanställningen ska ligga till grund för ett antagandebeslut och i stort sett vara färdigställd vid utställningen.

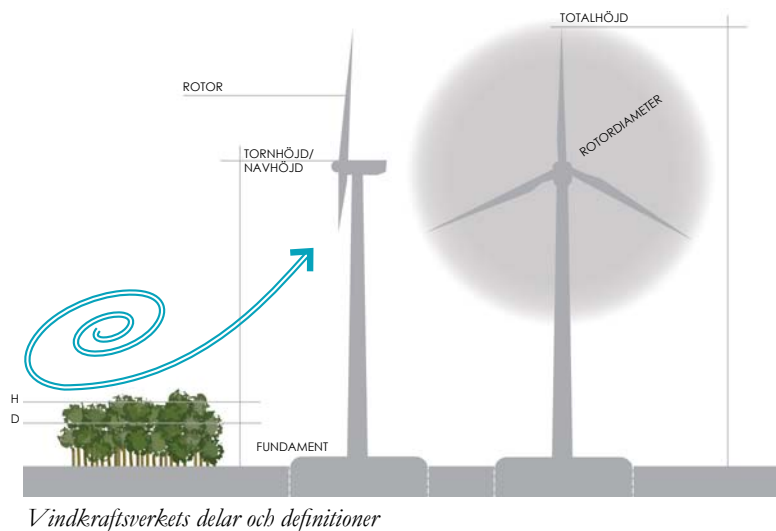
Det tematiska tilläggets aktuella skede i planprocessen

2.8 Förändringar under planeringsprocessen

Det tematiska tillägget för vindbruk har reviderats under processens gång. Nedan redovisas de större ändringarna som gjorts i planförslaget under de olika skedena.

Under samrådsskedet

- Särskilda rekommendationer för de tre lämpliga områdena har införts i planförslaget.
- För de övriga områdena med stor restriktion mot vindkraftverk i planförslaget har det tydliggjorts vilka verk kommunen förespråkar och vilka typer av verk som inte rekommenderas.
- Kapitlet ”Påverkan på djurliv, fåglar och fladdermöss” har kompletterats.
- Fågelsträcksinventeringen har kompletterats med slutsatser för höststräcket 2010.

Under utställningsskedet

Ändringarna var av redaktionell karaktär. Följande ändringar/ förtydligande gjordes:

- Ändring så att det framgår att det är Transportstyrelsen som ställer krav på hinderbelysning.
- Avsnittet om skyddsavstånd för järnväg ändras i enlighet med Trafikverkets yttrande.
- I planen skrivs in att det i genomförandeskedet tidigt skall tas kontakt med Räddningstjänst.
- I planen ändras meningen ”Tills dess att flygstråket eventuellt blir fastställt ställer sig kommunen negativ till vindkraftverk i området” till ”Kommunen ställer sig positiv till vindkraft i området”.
- Planen kompletteras med text om att HARRY VOR planeras att avecklas.

2.9 Begrepp och förklaringar

Effekt - är ett mått för hur mycket energi (t.ex. el) en apparat behöver för att fungera eller producera (som vid fallet för vindkraftverk). Effekten mäts i J/s eller Watt.

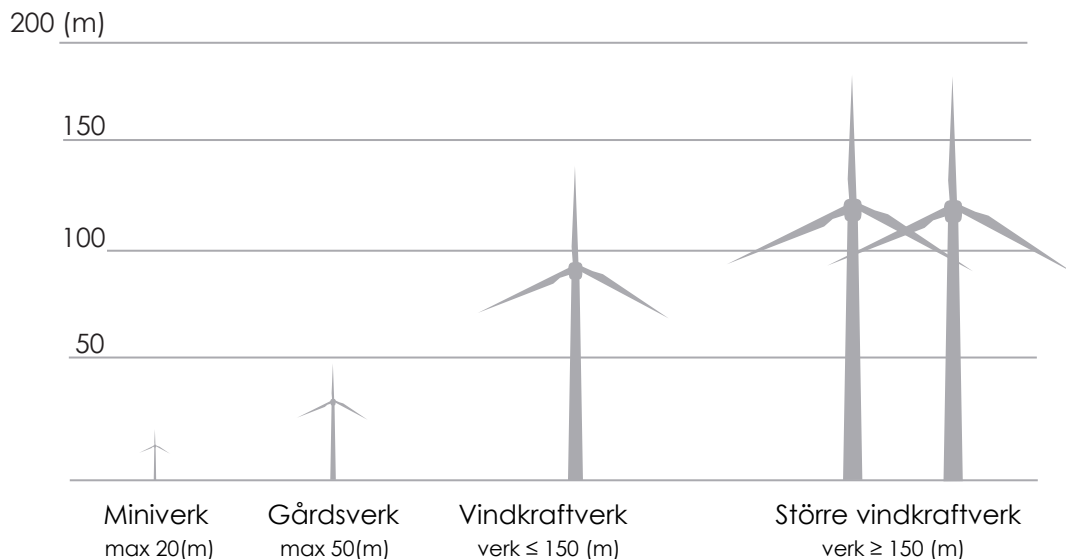
Energi - är rörelse eller förmåga till rörelse. Energi är ett mångdbegrepp och kan även förklaras som effekten mätt över tid, och mäts i Wh. Förenklat sagt kan ett vindkraftverk med en effekt om 2 MW som snurrar i 8 000 timmar tillskapa en energi om 16 MWh, ($2000 \text{ kW} \cdot 8\,000 \text{ h} = 16\,000 \text{ MWh}$).

GIS (geografiska informationssystem) - är ett datorbaserat system för att samla in, lagra, analysera och presentera lägesbunden information. I detta tematiska tillägg har GIS använts i analyskapitlet för att få fram möjliga områden för vindbruk.

Gårdsverk - definieras som ett vindkraftverk som har en totalhöjd på 20-50 meter och en rotordiameter som överstiger tre meter. Verket får inte placeras närmare fastighetsgräns än dess totalhöjd. Bygglov krävs för gårdsverket och prövning bör ske efter de utpekade intressena i översiktsplanen och i det tematiska tillägget.

Nollplansförskjutning - I vindkarteringen som tagits fram av Uppsala Universitet anges vindarnas hastighet ovan nollplansförskjutningen och inte ovan mark. Detta beror på att vindberäkningarna är gjorda med kännedom om typen av markanvändning (skog, åkermark etc.) men utan kännedom om höjden på eventuell

vegetation. I vindkarteringen läggs därför höjden till för ”nollplanet” (i bilden nedan markerat D). Nollplansförskjutningen kan uppskattas till tre fjärdedelar av vegetationens höjd (angett i bilden som H). Som exempel kan resultaten för höjden 71 meter med en 20 meter hög skog tillämpas $71 + (20 \times \frac{3}{4}) = 86$ meter ovan mark. (Definition enligt Energimyndighetens hemsida).

kWh (kilowatt-timme) = 1000 Watt-timmar. Vanligt värde för att redovisa ett vindkraftsverks möjlighet att producera el. En 40 Wattslampa som lyser i 5 timmar använder 200 Wh ($40 \times 5 = 200$).

Miniverk - definieras som ett vindkraftverk vars totalhöjd inte överskrider 20 meter och dess rotordiameter är högst tre meter. Verket får heller ej placeras närmare tomtgränsen än verkets höjd.

MB - miljöbalken

MKB - miljökonsekvensbeskrivning. Del av en miljöbedömning som ska utföras i samband med framtagandet av en översiktsplan.

MW (mega watt) - 1 MW = 1 000 000 Watt. Vanlig enhet för att illustrera ett vindkraftverks förmåga att producera energi.

PBL - plan- och bygglagen

Totalhöjd - vindkraftverkets höjd över marken, från marknivå till högsta läge för rotorspets.

Vindbruk - för att likställa vindkraft med andra näringar som skogs- och jordbruk har begreppet vindbruk myntats.

ÖP - översiktsplan. Alla kommuner ska ha en kommunövergripande översiktsplan som redovisar kommunens vision om mark- och vattenanvändningen i ett tidsperspektiv om cirka 15-20 år.

3. TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

3.1 Planeringsmål och befintliga vindkraftverk

Sverige

Sverige hade år 2008 en energitillförsel om 624 TWh ($624 \cdot 10^{12}$) enligt Energi- myndighetens rapport "Energiläget 2008". Av denna energitillförsel uppgick vindkraftens elproduktion till 1,99 TWh, vilket motsvarar cirka 0,6 procent av Sveriges totala elproduktion.

Enligt "Energiläget 2008" fanns 1138 vindkraftverk i Sverige med en sammanlagd effekt om cirka 1048 MW vid årsskiftet 2008/2009. Utbyggnadstakten av vindkraften har ökat kraftigt under de senaste åren och år 2008 installerades cirka 129 verk som sammantaget omfattade 217 MW till skillnad från de föregående årens installationer som omfattat en effektökning om 50-60 MW.

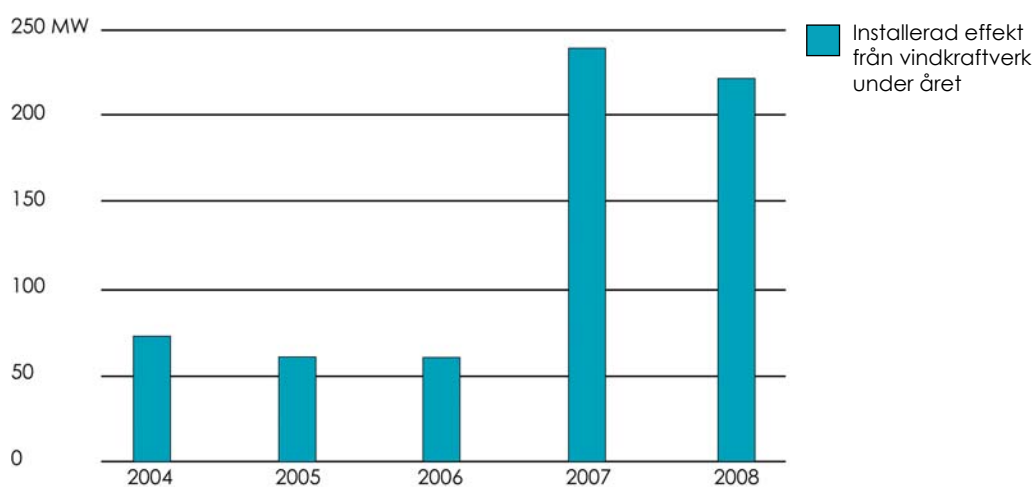
Riksdagen har beslutat om en nationell planeringsram för vindkraft som motsvarar 30 TWh år 2020, varav 20 TWh på land och 10 TWh till havs.

Västra Götalands län

Enligt "Energiläget 2009" fanns det 302 vindkraftverk i Västra Götalands län. Den sammanlagda effekten från dessa verk uppgick till cirka 270 MW och cirka 432 GWh el producerades.

Bollebygds kommun

Bollebygds kommun har inga uppsatta mål för hur mycket energi som ska produceras genom vindkraft. Arbetet pågår med att ta fram en energiplan.

Nyinstallerad effekt/år från vindkraftverk i Sverige, källa Energimyndighetens rapport Energiläget 2008

3.3 Lagstiftning för vindbruk

Från och med 1 augusti 2009 gäller nya regler för bygglov, anmälan och tillstånd för vindkraftverk. Ändringarna påverkar lagstiftningen i plan- och bygglagen, miljöbalken samt i ellagen. Syftet med ändringarna är att snabba på processen för hanteringen av vindkraftärenden och att minimera dubbelprövning enligt de olika lagstiftningarna.

De nya reglerna är även mer fokuserade på vindkraftsverkens höjder än deras effekt. I förändringarna anges bland annat att en översiktsplan eller liknande bör ligga till grund för beslut om en vindkraftsetablering. Krav på bygglov och detaljplan i samband med vindkraftsetableringar tas i huvudsak bort. Detaljplanekravet kvarstår dock i de områden där det råder stor efterfrågan på mark.

Tillstånd krävs för större vindbruksanläggningar och behandlas av länsstyrelsen. Övriga vindbruksärenden behandlas av kommunen.

3.4 Kommunal beslut

- Kommunstyrelsen beslutade 2008-06-26 § 103 att söka finansiellt stöd hos Boverket för att klarlägga förutsättningarna för utbyggnad av vindkraftsanläggningar i kommunen samt att kommunen själv avsätter resurser för att genomföra utredningen.
- Kommunstyrelsen beslutade 2010-11-04 § 165 att godkänna samråds-handlingen för det tematiska tillägget till ÖP 02, vindbruk.
- Kommunstyrelsen beslutade 2011-02-28 § 37 att godkänna samrådsredogörelsen för det tematiska tillägget till ÖP 02, vindbruk.
- Kommunstyrelsen beslutade 2011-06-07 § 117 att godkänna utställningshandlingen för utställning.
- Kommunstyrelsen beslutade 2011-11-07 § 172 att godkänna utställningsutlåtandet.
- Kommunfullmäktige beslutade 2011-11-24 § 159 att anta Tematiskt tillägg till ÖP02, vindbruk.

4. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

4.1 Allmänna intressen

Riksintressen och skyddsområden

Naturvård

Två områden i Bollebygds kommun är av riksintresse för naturvård. Skogsbygden är ett våtmarks- och odlingslandskap vilket är beläget i norra delen av kommunen och sträcker sig vidare in i Vårgårda kommun. Det andra området, Tubbaröd, är en naturbetesmark i västra delen av kommunen. I ÖP02 anges bland annat att bebyggelse och anläggningar i de båda områdena endast ska tillåtas om de inte inkräktar på områdenas naturvärden och landskapskaraktärer liksom deras värde som stora opåverkade områden.

Rörligt friluftsliv

I Bollebygds kommun finns ett riksintresseområde för det rörliga friluftslivet, Delsjö-Härskogenområdet som sträcker sig från länsväg 1758 (Töllsjövägen) till den västra kommungränsen och vidare in i grannkommunerna Alingsås, Lerum och Härryda. I ÖP02 anges att Härskogsområdet och området kring Östra och Västra Nedsjöarna ska bli föremål för fördjupning av översiktsplanen och att bebyggelse och anläggningar som inte har samband med det rörliga friluftslivet eller jord- och skogsbruket på platsen endast ska tillåtas om de inte skadar riksintresset eller områdets karaktär i avvaktan på den fördjupade översiktsplanen.

Enligt rekommendationerna i översiktsplanen ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt skyddas så långt som möjligt mot åtgärder som kan skada naturmiljön och får inte utan synnerliga skäl användas för bebyggelse. Särskilda prövningar ska göras i varje bygglovärende eller vid andra ingrepp.

Natura 2000-områden

Bollebygds kommun har ett Natura 2000-område. Området är beläget i Gantarås i norra delen av kommunen, strax norr om länsväg 180 mellan Borås och Alingsås, och utgörs av en slätteräng. Rekommendationerna för Natura 2000-området i ÖP02 faller under samma som riksintresse för naturvård, Skogsbygden, se ovan.

Kommunikationsanläggningar

Större vägar och järnvägar av betydelse för landet kan ses som riksintressen. I Bollebygds kommun är riksväg 40 samt järnvägen Borås-Göteborg av riksintresse.

Genom södra delen av Bollebygds kommun sträcker sig kust-till kustbanan mellan Göteborg och Kalmar. Trafikverket (dåvarande Banverket) har upprättat en förstudie (2007) för dubbelspårig järnväg på sträckan mellan Bollebygd och Borås. Den nya järnvägen kommer att förbinda Göteborg och Borås. Utbyggnaden blir samtidigt en del av en framtida höghastighetsbana från Stockholm via Jönköping till Göteborg. Genom Bollebygds kommun finns i förstudien två alternativa spårdragningar för den föreslagna dubbelspåriga järnvägen, vilka tillsammans resluterat i ett järnvägsreservatsområde. I Bollebygds översiktsplan finns ett reservatsområde för den eventuella järnvägen. Den tänkbara sträckningen av Götalandsbanan bör även behandlas som ett riksintresse.

Landvetter flygplats är lokaliserad 1,5 mil väster om Bollebygds tätort. Även andra flygplatser som Trollhättan Vänersborg och Göteborg City Airport (Säve) kan påverkas av vindkraftverk i Bollebygds kommun.

Enligt Luftfartsverkets (LFV:s) skrift "Vindkraftverk och dess påverkan på luftfart i flygplatsers närhet, 2010-02-04" finns särskilda områden för flygning till och från flygplatser. Dessa områden benämns som kontrollzon och terminalområde. Landvetters kontrollzon (området närmast flygplatsen som ska skydda flygtrafik under start och landning) sträcker sig in över västra delen av Bollebygds kommun till Östra Nedsjön. Kontrollzonen är ett skyddsområde och ska i mesta möjliga mån vara fri från hinder, varför vindkraftverk i dessa områden anses som ytterst olämpligt. Även terminalområdet för Landvetter flygplats (område på väg till och från flygplats där ut- och inflygningsprocedurer kan utföras på ett säkert sätt) sträcker sig in över Östra Nedsjön. Vid terminalområdets sidogränser bör ej vindkraftverk över 150 meter förekomma och etableringar i anslutning till dessa områden kräver alltid mer detaljerade konsekvensbedömningar.

För varje flygplats som har instrumentflygprocedurer finns en eller flera "Minimum Sector Altitude" (MSA) uträknade. Innanför MSA-ytan finns ett antal procedurytor för in- respektive utflygning till/från flygplatsen. MSA-ytan baseras på en cirkel med en radie av 46 kilometer och en buffertarea med en bredd av nio kilometer. Bollebygds kommun påverkas av MSA-ytor från Landvetter flygplats, Trollhättan-Vänersborg flygplats och Göteborg City Airport (Säve). Om hinder uppförs inom MSA-ytorna medför detta en påverkan på instrumentflygprocedurerna. Hänsyn måste därför tas till höjdbegränsningar för byggnadsverk och anläggningar, alternativt kan uppförandet av hindret samordnas med investering av navigationshjälpmedel och procedurförändringar.

I ett område nordost om Tölvsjö tätort finns en luftfartsradioanläggning benämnd "VOR Harry". Runt en sådan anläggning ska en skyddszon i form av en cirkel finnas med avståndet 500 meter + hindrets totalhöjd x 50.

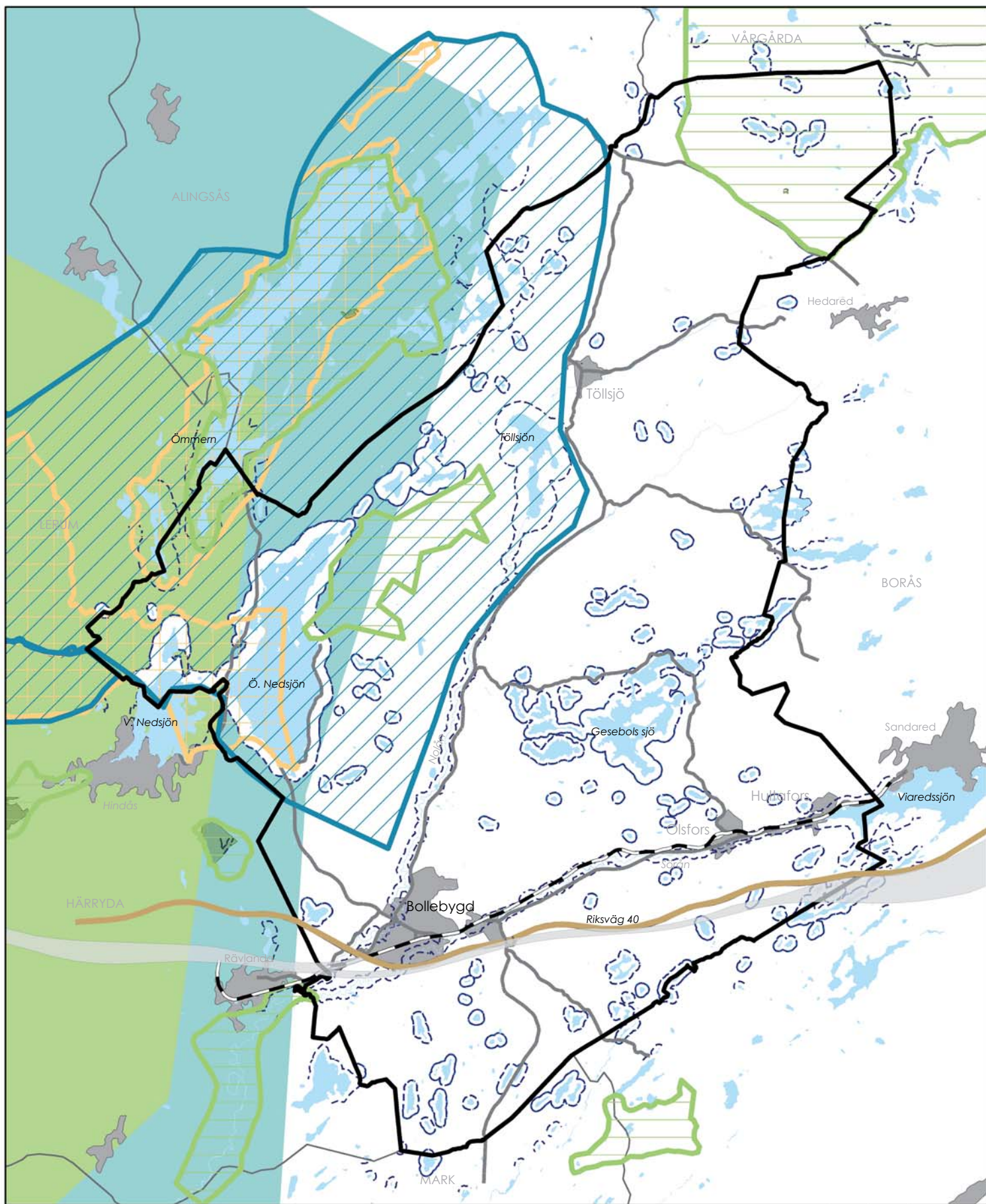
Två av de i förslagets tre lämpliga områden för etablering, "Älmåsaaberget" och "Tölvsjö-Slätthult" berörs av flygfyren, Göteborg Landvetter Airport har utställningsskedet medelat att den planeras att tas ur drift. Detta måste först godkännas av Transportstyrelsen och det beräknas ta omkring ett halvår.

Över Bollebygds kommun finns en flygväg som används i ett projekt med modern navigeringsteknik för Landvetter flygplats. I områden runt flygvägen ställs krav för skyddsavstånd mot höga hinder, så som vindkraftverk. Den exakta dragningen av flygvägen är idag under prövning och därmed ej fastställd.

Totalförsvarets militära del

Enligt miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Riksintresset för totalförsvarets militära del kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.

Rikintressen och skyddsvärden

	Rikintresse för naturvård		Kontrollzon, Landvetter flygplats
	Natura 2000-område		Terminalområde, Landvetter flygplats
	Rikintresse för rörligt friluftsliv		Rikintresse för kommunikation, befintlig järnväg
	Strandskyddat område, 100-300 meter		Rikintresse för kommunikation, framtida järnväg
	Landskapsbildsskydd		Rikintresse för kommunikation, riksväg 40

Bollebygds kommun berörs inte av några öppet redovisade riksintressen. Riksintresset för totalförsvaret kan framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarmakten kontaktas i tidigt skede i plan- och bygglovärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Landskapsbildsskydd

I Bollebygds kommun omfattas ett område mellan östra och västra Nedsjöarna samt området kring Ömmern i västra delen av kommunen av landskapsbildsskydd.

Strandskydd

Syftet med strandskyddet är att säkerställa goda livsvillkor för växt- och djurliv och att bevara områden för rekreation och friluftsliv. Skyddet gäller för land- och vattenområden samt undervattensmiljön. Strandskyddet gäller generellt 100 meter från strandlinjen, men kan utökas upp till 300 meter. Inom strandskyddade områden krävs dispens alternativt upphävande för byggnation.

I Bollebygd finns nio sjöar med utökat strandskydd till 200 meter och ytterligare nio sjöar med utökat strandskydd till 300 meter. De utökade strandskydden ska ses över av länsstyrelsen innan år 2014.

4.2 Kommunala intressen

Samhällsutveckling

Tätortsutveckling Bollebygd

Enligt ÖP02 finns utbyggnadsområden för Bollebygds tätort i den nordöstra och östra delen av tätorten och omfattar bland annat områden där planering påbörjats som Tyftet, Varpås, Rinna och Grönkullen.

Efter ÖP02 har nya förutsättningar tillkommit för hur tätorten kan komma att växa i ett framtidsscenario. Trafikverket har utrett Götalandsbanans sträckning genom Bollebygds kommun, med möjlighet för ett stationsläge vid Kråketorp strax sydväst om Bollebygds tätort. Kommunen påbörjade arbete med att planera för att tätorten ska växa mot stationsläget i sydväst genom framtagande av en vision för 2050. Därefter har ett samarbete inletts under hösten 2008 med Mark och Härryda kommuner avseende planering av ett nytt stationsområde för den nya järnvägen söder om Bollebygds tätort och riksväg 40 och en stråkstudie har tagits fram.

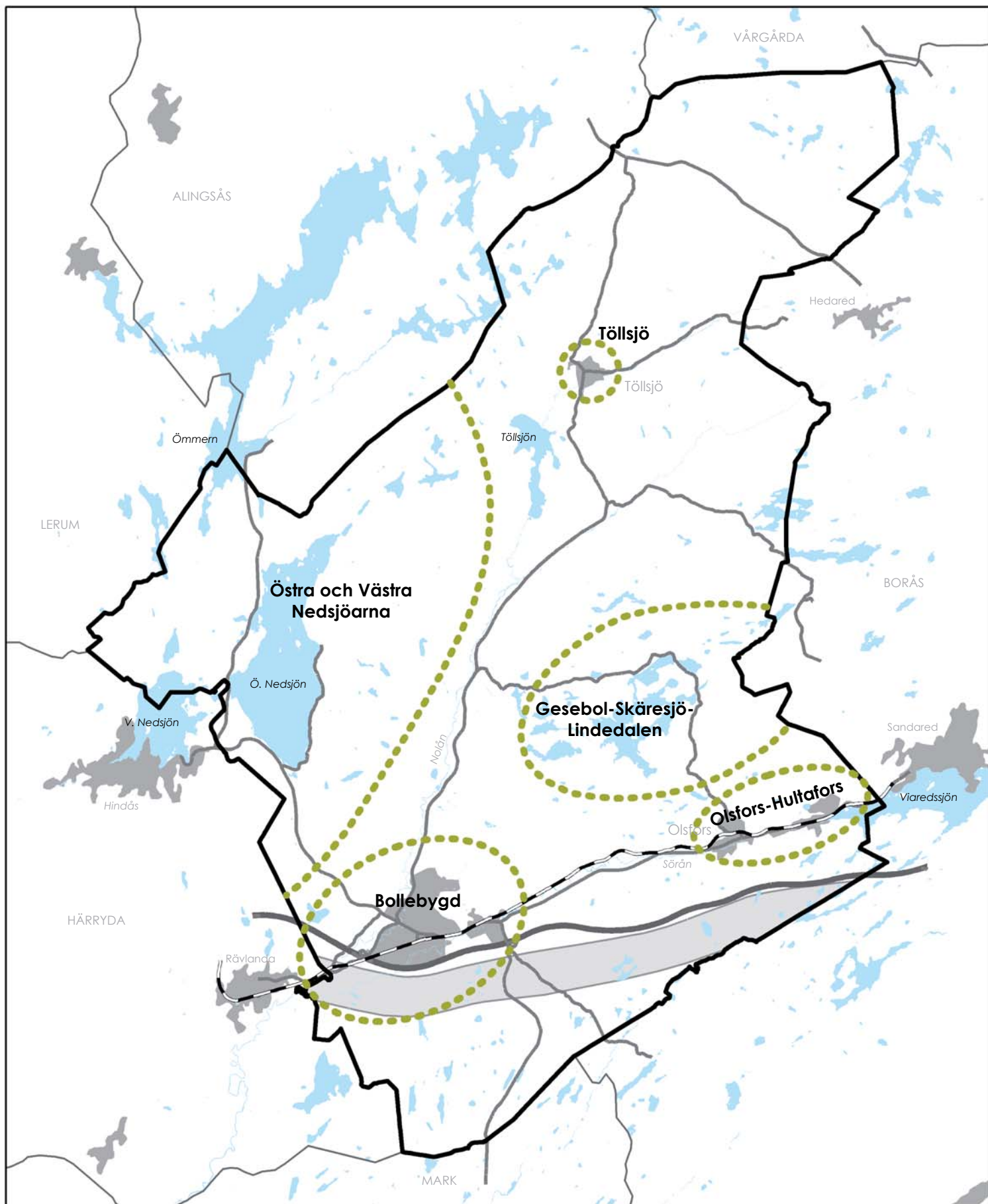
Olsfors-Hultafors

En utvecklingsplan för tätorterna Olsfors-Hultafors antogs av kommunfullmäktige 2008-09-18 § 100. Utvecklingsområdena i de två tätorterna är lokaliserade i anslutning till den befintliga bebyggelsen. Planen redovisar en långsiktig ambition av att låta de två tätorterna växa samman på höjderna.

Töllsjö

I ÖP02 anges att en fördjupning av översiktsplanen ska göras för Töllsjö. Inga utbyggnadsområden är utmarkerade. Ingen fördjupning har ännu genomförts eller påbörjats.

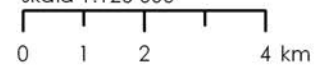

Samhällsutveckling

- - - Område för fördjupad översiktsplan, ÖP02
- Reservatsområde för Götalandsbanan

skala 1:125 000

Övriga områden

Översiktsplanen anger att en fördjupning av översiktsplanen ska göras för Gesebol-Lindedalen-Skäresjön med syfte att pröva möjligheten för ytterligare kompletterande fritidshusbebyggelse samt anläggningar för turism och fritid, liksom även att definiera och stärka bevarandebestånden. En fördjupning av översiktsplanen ska även göras för området kring Västra och Östra Nedsjöarna.

Bevarandevärden

Områden med friluftsvärden

I ÖP02 anges att Härskogsområdet och Gesebol-Skäresjöområdet är områden som innehar stora värden för friluftslivet. För båda områdena anges att ”ny bebyggelse och anläggningar som inte har samband med det rörliga friluftslivet eller jord- och skogsbruket på platsen, tillåts endast om de inte skadar riksintresset eller påverkar områdets karaktär. [...]”

Vidare redovisar översiktsplanen en vision om att bullernivåerna i områden för friluftsliv och rekreation inte ska överstiga 35-40 dB(A). Enligt översiktsplanen har även Nolån, Sörån och dess närområden stor betydelse för Olsfors och Bollebygds tätort och ska bibehållas och utvecklas som grönstråk.

Knalleleden är en 45 kilometer lång vandringsled som sträcker sig från Hindås via Bollebygd till Borås. Leden har ett stort värde för det rörliga friluftslivet lokalt, men även regionalt då leden binder samman Vildmarksleden mot Skatås i Göteborg och Sjuhäradsleden mot Ulricehamn.

Stora opåverkade områden

Enligt översiktsplanen betraktas följande områden som stora opåverkade områden:

- området norr om länsväg 180 Alingsås-Borås
- området söder om riksväg 40
- området sydost om Töllesjö, vid Torstad

I ÖP02 noteras att en utbyggnad av Götalandsbanan söder om riksväg 40 kan medföra att områdets värde som opåverkat, helt eller delvis kan gå förlorat. Enligt rekommendationerna ska dessa områden så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. Bebyggelse eller anläggningar som inte har samband med jord- och skogsbruket på platsen ska ej medges utan detaljplan eller särskild planutredning. Bebyggelse och anläggningar som tillåts ska anpassas genom läge och utformning till områdets karaktär och med hänsyn till landskapsbilden.

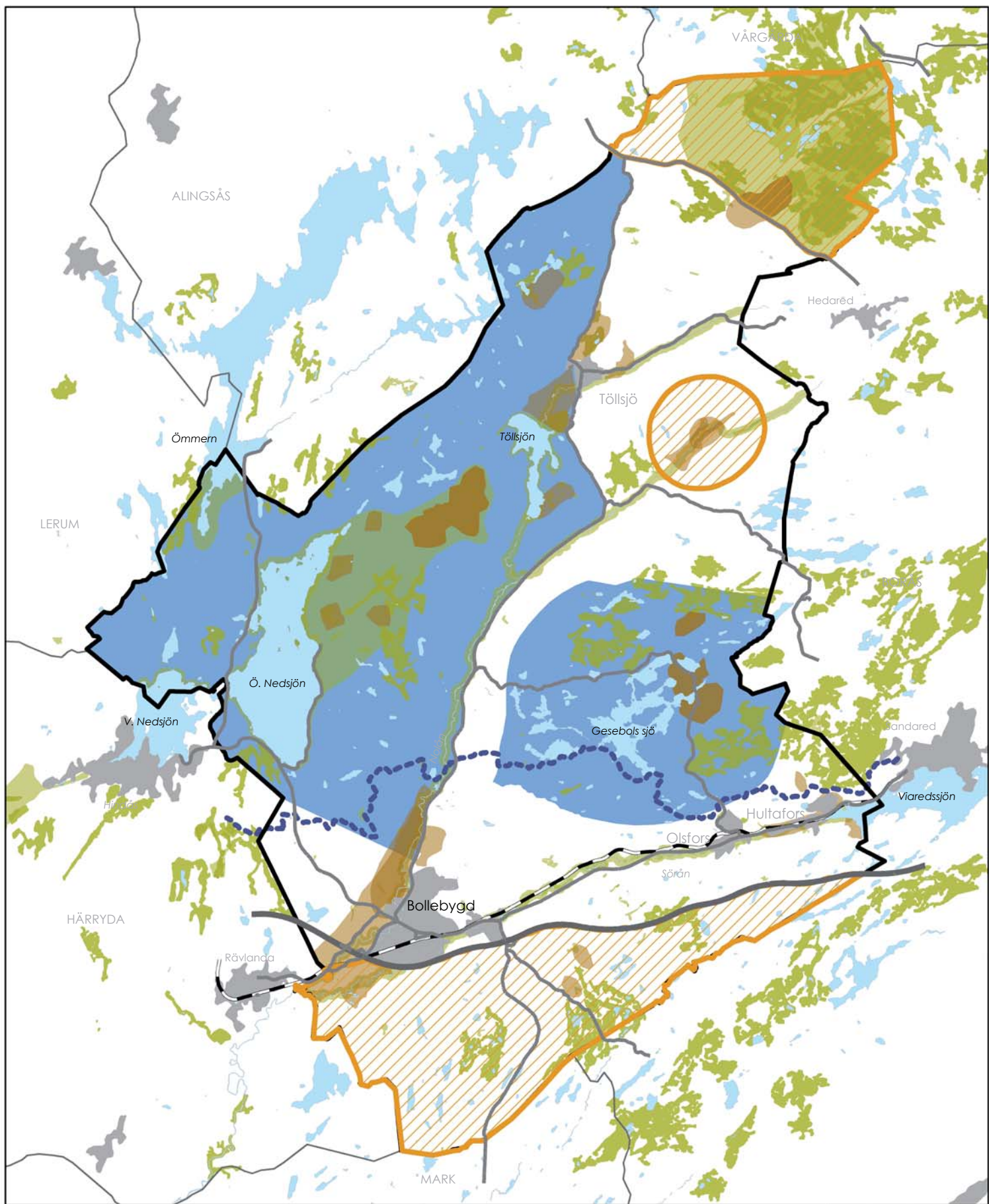
Områden med stora naturvärden

Översiktsplanen anger sex större områden med naturvärden:

- Ömmern
- Tubbared, Fagerhult & Baggegården vid Morjhult
- Skogsbygden
- Östra och Västra Nedsjöarna
- Nolåns dalgång
- Söråns dalgång

De ovan nämnda områdena ska skyddas enligt rekommendationerna i ÖP02. Särskilda rekommendationer finns för respektive område som syftar till att skydda natur- och landskapsvärdena vid eventuella nybyggnationer. Utöver ÖP02 arbetas även en naturvårdsplan fram i kommunen, i vilken mindre avgränsade områden med höga naturvärden redovisas.

Bevarandevärden

- Opåverkade områden, ÖP02
- Naturvärden, ÖP02, Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen
- Kulturområden och odlingslandskap, ÖP02

- Friluftsområden, ÖP02
- Knalleleden

skala 1:125 000
0 1 2 4 km

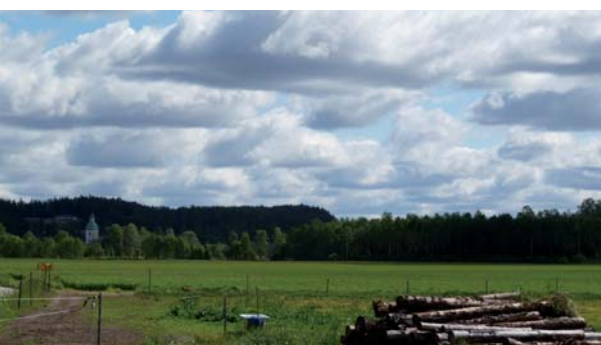
Gantarås

Fagerhult

Torstad

Töllsjö

Nolåns dalgång

Ekologiskt känsliga områden

I ÖP02 bedöms områden med s.k. nyckelbiotoper som särskilt ekologiskt känsliga. I Bollebygd redovisas 39 nyckelbiotoper och 29 objekt med höga naturvärden. Dessa områden är utpekade av Skogsstyrelsen, och inom dessa har kommunen samrådsskyldighet enligt MB 12 kap. 6§ vad gäller alla planerade åtgärder. Vidare redovisar ÖP02 att länsstyrelsens utpekade våtmarks-, lövkogs-, värdefulla odlingsmarker, ängar och hagar samt lax- och öringsvattendrag särskilt ska värnas och skyddas mot bebyggelse och exploatering.

Våtmarker

Bollebygds kommun är rik på våtmarker. I länsstyrelsens rapport ”Våtmarker i Älvsborgs län, rapport 1993:6” finns 15 våtmarker i kommunen beskrivna som klass 1 eller 2 (särskilt högt eller högt naturvärde). I ÖP02 anges särskilt att våtmarker angivna i den ovan nämnda rapporten ska värnas och skyddas från bebyggelse och exploatering.

Kulturområden och fornlämningar

Enligt ÖP 02 är följande områden värdefulla kulturmiljöer:

- Nolåns dalgång
- Torstad
- Fjälla
- Hultafors
- Villavägen i Bollebygd

Alla fornlämningar omfattas även av skydd genom kulturminneslagen.

I ÖP02 betonas det öppna odlingslandskapets värde. Bebyggelse och andra verksamheter ska underordnas odlingslandskapets bevarandevärde. De landskap som benämns ha stort bevarandevärde är:

- Gantarås
- Gesebol-Lindedalen
- Mellomgårde
- Morjhult-Bosgården
- Fagerhult
- Torstad
- det öppna landskapet kring Töllsjö
- Nolåns dalgång
- Söråns dalgång

5. LOKALISERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR VINDKRAFT

5.1 Vindkraftverket

Teknisk utformning och produktion

Ett vindkraftverk består av ett torn med maskinhus, rotor och rotorblad. Tornet förankras med ett fundament i marken, vilket kan bestå av en betongplatta eller en bergsförankring. Tornhöjden är ofta ungefärligen lika stor som diametern av rotorn, och verken som produceras idag har vanligtvis en tornhöjd om cirka 100 meter. Vindkraftverken är ofta vita eller en grå nyans, vilket gör verket väl synligt för sjö- och luftfart samtidigt som en sammanhängande färgskala ger ett estetiskt tilltalande intryck. Det är även vanligt att tornens nedre delar kamoufleras i en grön nyans mot terrängen för att bättre smälta in.

De vindkraftverk som installeras idag har ofta en effekt på 2-3 MW. Ett vindkraftverk med en effekt om 2 MW ger generellt mellan 4 och 5 GWh per år. Det räcker till hushållsel för 1000 villor under ett år, eftersom genomsnittsvillan förbrukar 5000 kWh/år. Ett vindkraftverk förväntas ha en teknisk livslängd om 20-25 år.

Yt- och markkrav

Den bebyggda ytan för ett vindkraftverk utgörs av verkets fundament, vars syfte är att hålla vindkraftverket på plats. Ett fundament till ett 90 meter högt torn kan vara cirka 20 x 20 meter, alternativt bestå av en sockel varunder långa betongbultar borrats ner i berget. Vid uppförande av vindkraftverk anläggs även vägar och parkeringsområden, ledningar och kablar dras i mark och transformator- och servicebyggnader uppförs. Dessa åtgärder innebär bestående förändringar i närmiljön, varför det är viktigt att fundera över markområdenas olika känslighet för ingrepp vad gäller växt- och djurliv, geo- och hydrologiska förhållanden samt landskapsbildspåverkan.

När flera vindkraftverk placeras inom samma område krävs stora avstånd mellan verken för att vindenergin ska kunna utnyttjas optimalt. För att hindra vindkraftverk från att utnyttja varandras potentiella vindenergi krävs ett ungefärligt avstånd om 4-6 rotordiametrar mellan verken, beroende på hur de placeras i förhållande till vindriktningen. Ytbehovet kan också beräknas till 0,1-0,2 km² per megawatt, beroende av hur terrängen ser ut.

5.2 Vindenergi

Vindenergi är en av de viktigare lokaliseringsfaktorerna för vindkraft. Dagens vindkraftverk är vanligen i drift vid vindstyrkor mellan 3 och 25 m/s och maximal effekt kan uppnås vid 12-14 m/s. Vid för svag vind stängs vindkraftverket automatiskt av, lika så om vindarna är för starka. Verken placerar sig automatiskt med rotern vinkelrät mot vindriktningen för att fånga upp mesta möjliga vindenergi. I bra vindförhållanden kan ett vindkraftverk producera el cirka 6000-7000 av årets 8760 timmar, dock med en effekt som varierar med vindstyrkan.

Medelvinden i ett område kan illustreras genom så kallade vindkarteringar där vindhastigheter beräknas under ett genomsnittså. Uppsala Universitet har gjort en vindkartering över hela Sverige i ytor om 1 x 1 km som kan ge en indikation om i vilka områden som det blåser mer eller mindre i. Resultatet är dock mycket övergripande och som komplement till vindkarteringar brukar även vindmätningar göras inför projektering.

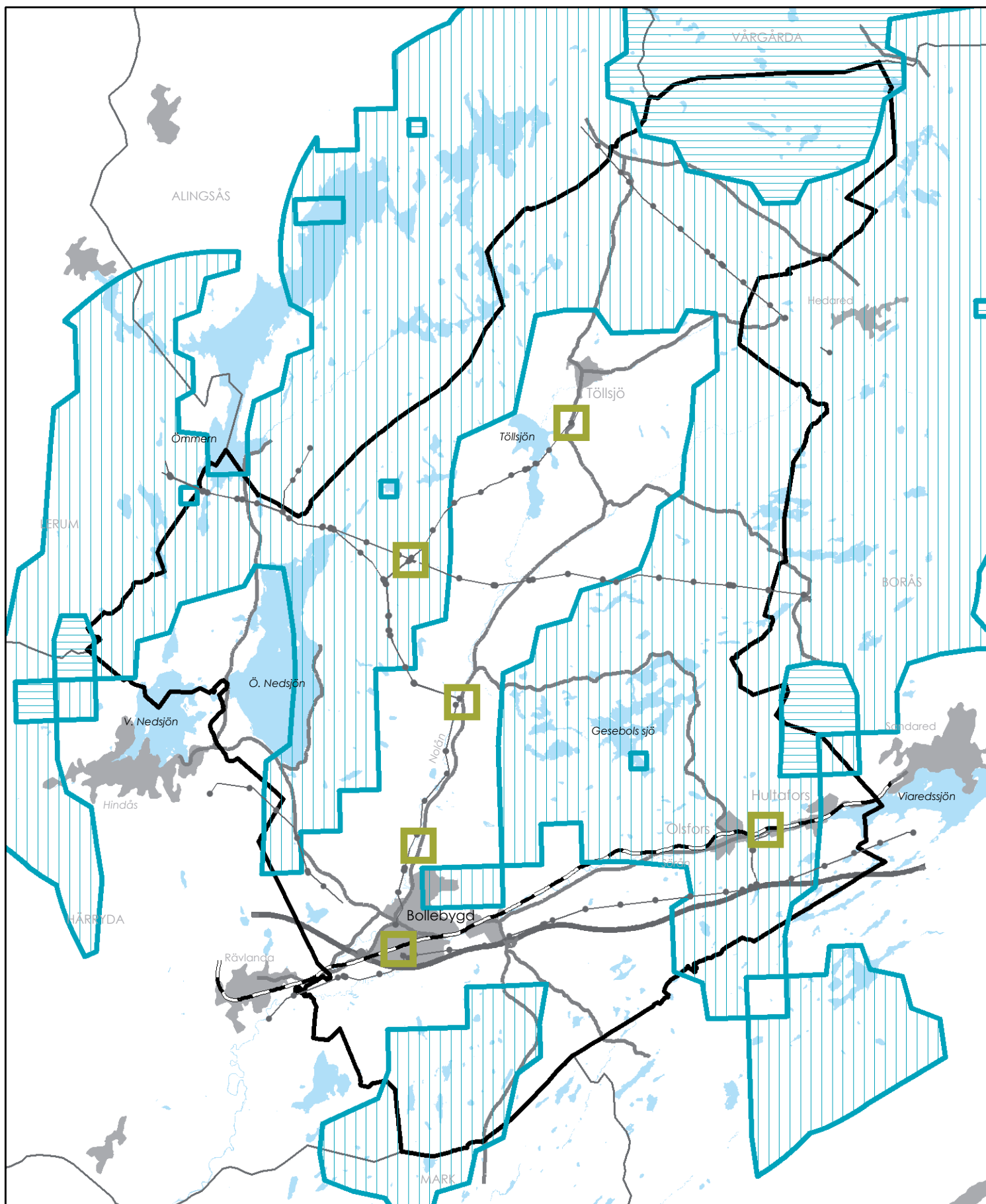
Ett av kriterierna för att ett område skulle omfattas av riksintresse för vindbruk var att årsmedelvinden minst var 6,5 m/s på 71 meters höjd. Då vindkraftverken blir högre och högre är det nu vanligt att verken har en navhöjd om 100 meter. Därför är det av intresse att veta årsmedelvinden på 103 meters höjd över terrängen.

För Bollebygds kommun visar vindkarteringen från Uppsala Universitet att årsmedelvinden är som störst i norra delen av kommunen, där medelvärdet är $\geq 7,0$ m/s 103 meter över terrängen. I övrigt är vindförhållandena goda för vindkraft längs östra och västra kommungränsen samt längst i söder. De sämsta vindförhållandena beräknas vara längs Nolåns dalgång, mellan Östra och Västra Nedsjön samt längs riksväg 40 från kommungränsen i väster till Olsfors.

För att tydliggöra vilken verkan vinden ger vid olika vindstyrkor har SMHI gjort en tydlig sammanställning (se tabellen nedan).

Dagens vindkraftverk är vanligen i drift vid vindstyrkor mellan 3 och 25 m/s

VINDHASTIGHET (m/s)	BENÄMNING	VINDENS VERKNINGAR
0,0 - 0,2	Lugnt	Inga
0,3 - 1,5	Svag vind	Knappt märkbara
1,6 - 3,3		Blad rörs, vindfana visar vindens riktning
3,4 - 5,4	Måttlig vind	Blad och tunna kvistar är i rörelse
5,5 - 7,9		Kvistar och tunna grenar rör sig konstant
8,0 - 10,7	Frisk vind	Mindre lövträd svajar, grenar rör sig
10,8 - 13,8		Stora trädgrenar rör sig
13,9 - 17,1	Hård vind	Hela träd svajar
17,2 - 20,7		Kvistar bryts från träd
20,8 - 24,4		Mindre skada på hus, takpannor blåser ner
24,5 - 28,4	Storm	Träd rycks upp, betydande skada på hus
28,5 - 32,6	Svår storm	Stora skador
> 32,6	Orkan	Mycket stora skador

Årsmedelvind på 103 meter och kraftledningnar

skala 1:125 000 0 1 2 4 km

- 7,5 - 7,0 m/s
- 7,0 - 6,5 m/s

övriga områden har lägre årsmedelvind

- Kraftledning, region
- Transformatorstation

5.3 Kraftledningsanslutning

En viktig lokaliseringsfaktor vid etablering av vindkraftverk är närhet till kraftledningsnätet och möjligheten för elnätet att ta emot producerad effekt och utjämna effektvariationer. För att kunna ansluta vindkraftverk till kraftledningsnätet måste oftast en transformatorstation anläggas.

Genom Bollebygd sträcker sig kraftledningar i det regionala nätet vilket kopplar samman det nationella stamnätet med lokalnäten. Transformatorstationer finns på sex platser i kommunen; söder om Bollebygds tätort, norr om Bollebygds tätort, öster om Olsfors, i mitten av Nolåns dalgång, i Morjhult samt öster om Töllsjön.

5.4 Hälsa och säkerhet

Buller

Om och hur mycket ett vindkraftverk upplevs som bullerstörande beror inte bara på den alstrade ljudnivån utan även på om verket är synligt och hur det upplevs påverka landskapet. Den upplevda störningen skiljer sig också mellan placeringar i olika landskapstyper och om de är placerade på landsbygd eller i anslutning till samhällen. Vilket ljud som faktiskt når en mottagare beror på vindriktning, terräng och meteorologiska förhållanden. Ljudnivån avtar med avståndet från ett vindkraftverk vilket beror på att ljudenergin breder ut sig över ett större område. Bakgrundsljud kan i vissa fall även maskera ljudet från vindkraftverk. Ljudutbredningen brukar dock minst vara på 6-10 rotordiameters avstånd.

Det är Naturvårdsverkets riktvärde för industribuller nattetid som i regel tillämpas vid prövning av vindkraftverk, vilket innebär att buller utomhus inte får överskrida 40 dB(A) vid bostäder.

Skuggor och reflexer

Vindkraftverk i rörelse ger upphov till en roterande skugga. Huruvida skuggor från vindkraftverk upplevs som störande är beroende av verkens navhöjd, rotordiameter, solstånd, avstånd, väder, siktförhållanden, vindriktning och topografi. Risken för att störningar ska uppstå är störst om vindkraftverk placeras sydost till sydväst om störningskänslig plats. Skuggor är oftast uppfattbara på 1,5 km avstånd, men då endast i form av en diffus ljusförändring. Erfarenheten visar att på tre km avstånd uppfattas ingen skuggeffekt. Det bästa sättet att undvika störande skuggor är att placera verken i rätt väderstreck och på godtagbara avstånd. Det går även att förse verken med avstängningsautomatik under de förhållanden då risk för störningar finns.

Det finns inga riktvärden för skuggeffekter från vindkraftverk. I praxis finns dock en rekommendation vilken innebär att den teoretiska skuggtiden för störningskänslig bebyggelse inte bör överstiga 8 timmar per år och 30 minuter om dagen. Den sannolika skuggeffekten som ett vindkraftverk kommer att ha kan beräknas. Den faktiska skuggeffekten (den verkliga skuggtiden) som ett verk har är dock i praktiken omöjlig att beräkna då den framtida väderleken inte går att förutsäga med den exakthet som krävs. Vid tillståndsprövning av vindkraftverk enligt miljöbalken kan ett beslut villkoras för maximal tillåten skuggeffekt.

Skyddsavstånd

Säkerhetsfrågor kring vindkraftverk avser vanligtvis risken för att byggnadsdelar eller hård snö och is ska falla ned. Tekniska lösningar finns dock som innebär att verken stannas upp vid isbildning eller att ett avisningssystem sätts igång. För att undvika risken för nedfallande delar fordras regelbunden service och underhåll av verken, såsom vid andra stora tekniska anläggningar.

Byggnader och andra anläggningar som exempelvis vindkraftverk ska enligt plan- och bygglagen placeras och utformas så att de eller deras avsedda användning inte inverkar menligt på trafiksäkerheten eller på annat sätt medför fara eller betydande olägenheter för omgivningen. Det avstånd mellan vindkraftverk och järnväg som gäller är verkets totalhöjd + 20 meter.. Trafikverket (dåvarande Vägverket) förespråkar i Boverkets handbok ”Vindkraftshandboken, planering och provning av vindkraftverk på land och i kustnära vattenområden” (2009) att avståndet mellan vindkraftverk och allmän väg bör vara verkets totalhöjd, dock minst 50 meter oavsett vägtyp. Placeringen av vindkraftverk måste bedömas individuellt i varje enskilt fall, då exempelvis trafikintensiteten på den aktuella vägen har betydelse för avståndskravet. Trafiksäkerheten kan även påverkas negativt om reklam finns på vindkraftverken. Trafikverket förespråkar också enligt Boverkets handbok att avståndet mellan järnvägsbank/kontaktledning och vindkraftverk bör vara minst totalhöjden på verket. Vid provning av bygglov för vindkraftverk bör även studeras om risk för radiostörningar mot järnvägen föreligger.

Luffart och hindermarkering

För att flyg och sjöfart ska kunna undvika vindkraftverk finns krav på information och signalsystem. För att flygsäkerheten inte ska äventyras finns exempelvis höjdbegränsningar för bebyggelse i områden vid flygplatser. Höjdbegränsningarna och vilka områden som berörs är unika för varje flygplats och är beroende på storlek och klassning av flygplatsens landningsbana. Luftfartens intressen omfattar utöver flygplatsen även utrustning som finns i övrig terräng som radiostationer, navigeringshjälpmedel av olika slag samt radarstationer. Vilken effekt ett vindkraftverk medför på utrustningen är beroende av teknik och terrängförhållanden.

Transportstyrelsen har utfärdat föreskrifter angående hinderbelysning (TSFS 2010:155). Enligt föreskrifterna ska verk med en höjd upp till 150 meter markeras med vit färg samt med blinkande medelintensivt rött ljus under skymning, gryning och mörker. Vindkraftverk med en höjd av 150 meter eller högre ska markeras med vit färg samt med blinkande högintensivt vitt ljus under hela dygnet. I vindkraftparker ska alla verk som utgör parkernas yttre gräns markeras med vit färg och, beroende på höjd, medel- eller högintensiva blinkande ljus, medan de inre verken markeras med vit färg och förses med minst lågintensiva fasta röda ljus.

Telekommunikation

Vindkraftverk kan påverka mottagningen av radiosignaler för markbaserade radiosystem som används för rundradioverksamhet, fasta radioförbindelser och navigering. Med storleken på verken och anläggningarna ökar risken för störningar.

5.5 Påverkan på djurliv

Fåglar

Fåglar anses kunna påverkas både direkt och indirekt av vindkraftverk. Exempel på direkt påverkan är kollisioner och indirekt påverkan kan ske genom störningar, barriäreffekter och påverkan på naturtyper. Det finns dock inga säkra belägg för hur vindkraftverk påverkar vilda fåglar och om det innebär att de i större grad förolyckas genom kollisioner. De fågelarter som bedöms vara mest känsliga för vindkraftverk är de som lever länge och får få ungar, så som till exempel rovfåglar. Risken för kollisioner mellan fåglar och verk är ofta låg men stor variation finns mellan olika typer av vindkraftanläggningar. Risken för kollisioner per snurra är dock ungefär densamma för stora och små anläggningar.

Ett sätt att minska risken för kollisioner är att undvika lokaliseringar av vindkraftverk längs de viktigaste kända flyttstråken (fågelsträck). Vanligtvis krävs en buffertzona om 500-1500 meter mellan verken för att inte störa fåglarnas inflygning, vistelse, födosök eller flykt vid kända fågelområden. Ett annat sätt är att undvika områden med hög fågeltäthet, krön och höjdlägen samt våtmarker och strandängar. För att förhindra störningar före och efter anläggningen av vindkraftverk bör verkens placering, utformning och drifttäthet studeras närmare och behöver skraddarsys till varje plats. Detta eftersom vad som är mest effektivt varierar från fall till fall.

Häckande fåglar

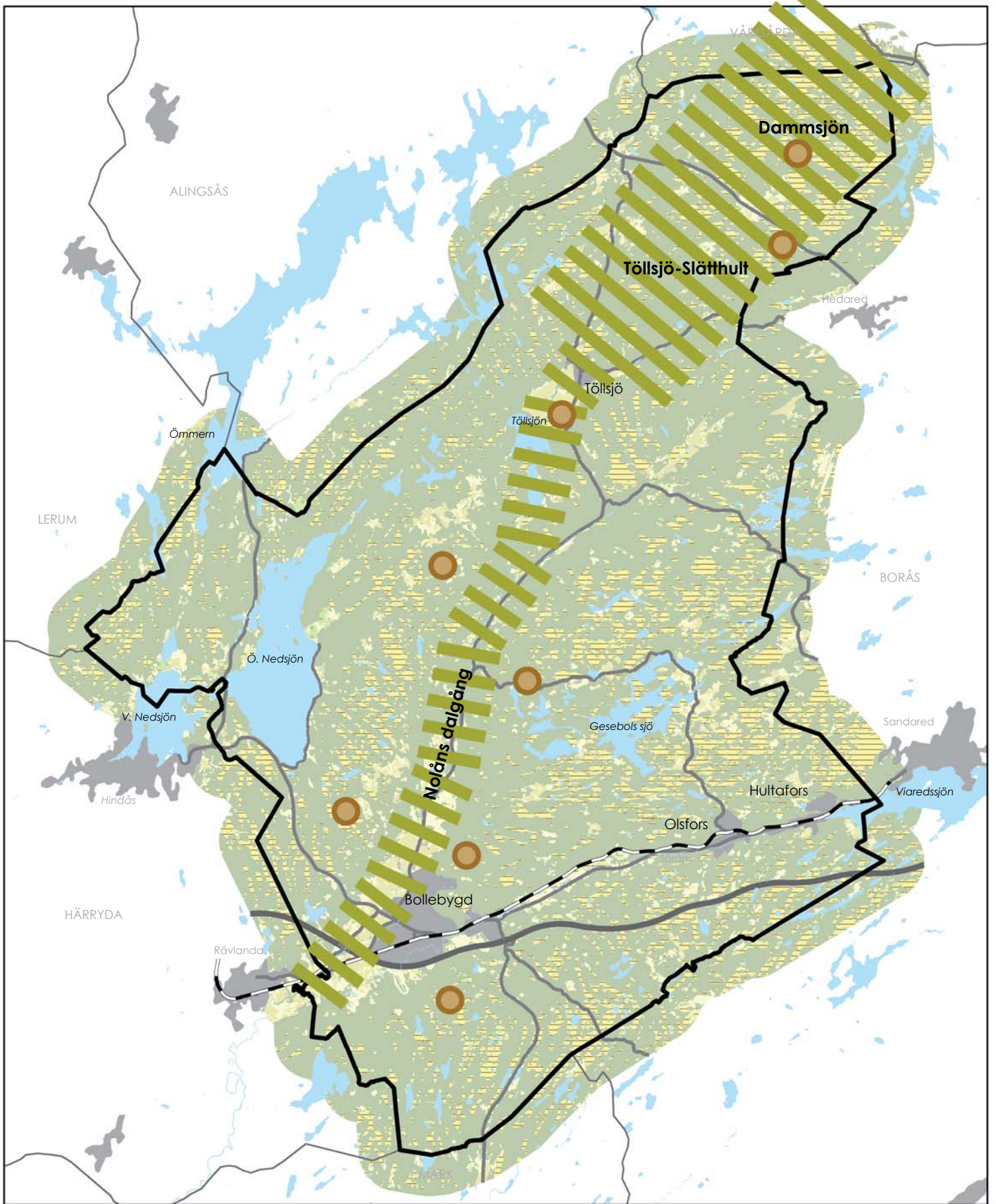
Det är känt att det i Bollebygds kommun finns häckande fågelarter som är känsliga för störning från vindkraftverk såsom rovfåglar och smålom. Sådana arter kräver stort skyddsavstånd runt häckningsplatser och särskild hänsyn längs flygvägar mellan häckningsplats och vatten där de söker föda. Likaså finns skogsfågel som tjäder som är beroende av ostörda spelplatser för sin parning. Mer noggranna studier av fågellivet behövs vid etableringsprojekt.

Fågelsträcksinventering

Västergötalands ornitologiska förening har studerat fågelsträck över Bollebygds kommun i syftet att få en uppfattning om fågelsträckens riktning, omfattning och intensitet. Räkningarna har genomförts under vår och höst 2010 på åtta platser i anslutning till Nolåns dalgång.

I Bollebygds kommun finns topografiskt sådana formationer som skulle kunna vara ledlinjer för fågelsträck, så som höjdryggar, dalgångar, vattendrag och sjösystem. Nolåns dalgång med förgreningar upp mot Töllsjö är enligt inventeringen en sådan formation och är också en utnyttjad ledlinje för fågelsträck. Sträcket längs Nolåns dalgång inbegriper även enligt observationerna korridorer på ömse sidor om dalgången med några kilometers bredd, uppskattningsvis cirka en kilometer österut och kanske två kilometer västerut.

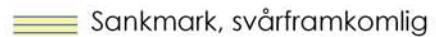
Observationen visar att en relativt hög intensitet och koncentration finns i hela Nolåns dalgång upp till Töllsjöslätten för att vid Slätthult och Dammsjön vara ett utglesat sträck som sannolikt går på bredden och inte är så koncentrerat. Nolåns dalgång, utgör för norrifrån sträckande fågel, inte en så dominerande ledlinje. Gäss och svan ser ut att sträcka mer österut än de punkter som observerats på hösten. Vid vårsträcket utgör dalgången en gren från Kungsbackafjorden, Lygnern och Storån. Räkningarna ger en något olika bild för vår och höst, åtminstone när det gäller svan- och gåssträck. Detta kan dock vara en felaktig slutsats beroende på tidpunkter för räkning och uppkomna vädersituationer. Höststräcket förefaller dock innehålla

Fågelsträcksinventering

- Fågelsträck, Nollans dalgång
- Observationspunkt

- Åker
- Annor öppen mark
- Barr- och blandskog
- Lövskog

- Sankmark
- Sankmark, svårframkomlig

skala 1:125 000
 0 1 2 4 km

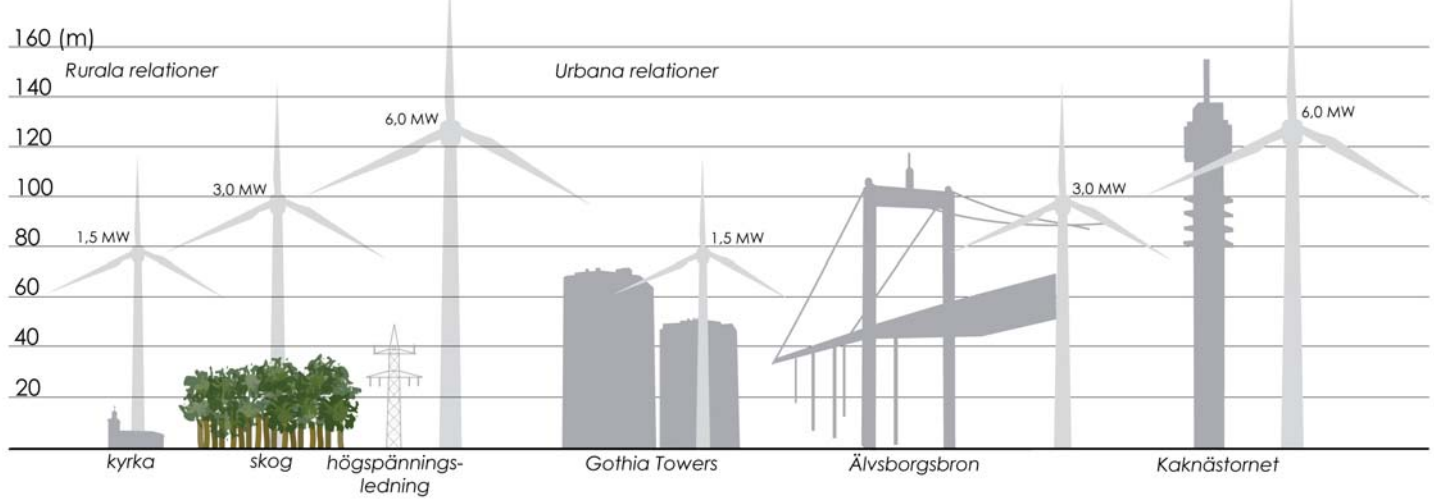

Illustration av vindkraftverkens storlek (befintliga, de som monteras idag och framtida), i jämförelse med element i landskaps- och stadsbilden.

färre svanar och gäss, i stort sett ingen observation av sådana sträck har gjorts under hösten, medan småfågelsträcket förefaller vara desto större på hösten. Ett kalenderårs fågelsträckräkning med lite kompletterande uppgifter från Artdatabankens fågelobservationer i närområdet ger inte en heltäckande bild av fågelsträckens riktning, omfattning och intensitet i Bollebygds kommun. De observationer som gjorts kan dock utgöra en grund för vidare studier.

Fladdermöss

Flertalet studier har uppmärksammat att fladdermöss kan förolyckas i samband med vindkraftverk. Fladdermöss är speciellt sårbara för att de har en långsam reproduktionstakt. Fladdermössen attraheras till insekter som samlas runt vindkraftverken tack vare dess värmeutralning. Den största risken bedöms finnas vid kuster och andra områden med rik tillgång på insekter såsom gårdsmiljöer med lövträd och tillgång till sovplatser och andra lövträds miljöer, gärna vid vatten. Barrträds miljöer innebär ofta en lägre risk ur fladdermussynpunkt.

När fladdermöss på sträckflykt passerar vindkraftverken flyger de ofta så lågt att risken för kollision anses vara liten. Det är vid svaga vindar när insekterna ansamlas som fladdermöss lockas att jaga högre upp, i höjd med rotorbladen och risken för kollisioner kan öka. Olyckorna sker oftast under för- och sensommaren, inte under högsommaren. De platser där vindkraftverk bör undvikas för att reducera risken för förolyckade fladdermöss är skogklädda höjder och längs ledlinjer så som kuster, uddar, vägar alléer, stenmurar med mera.

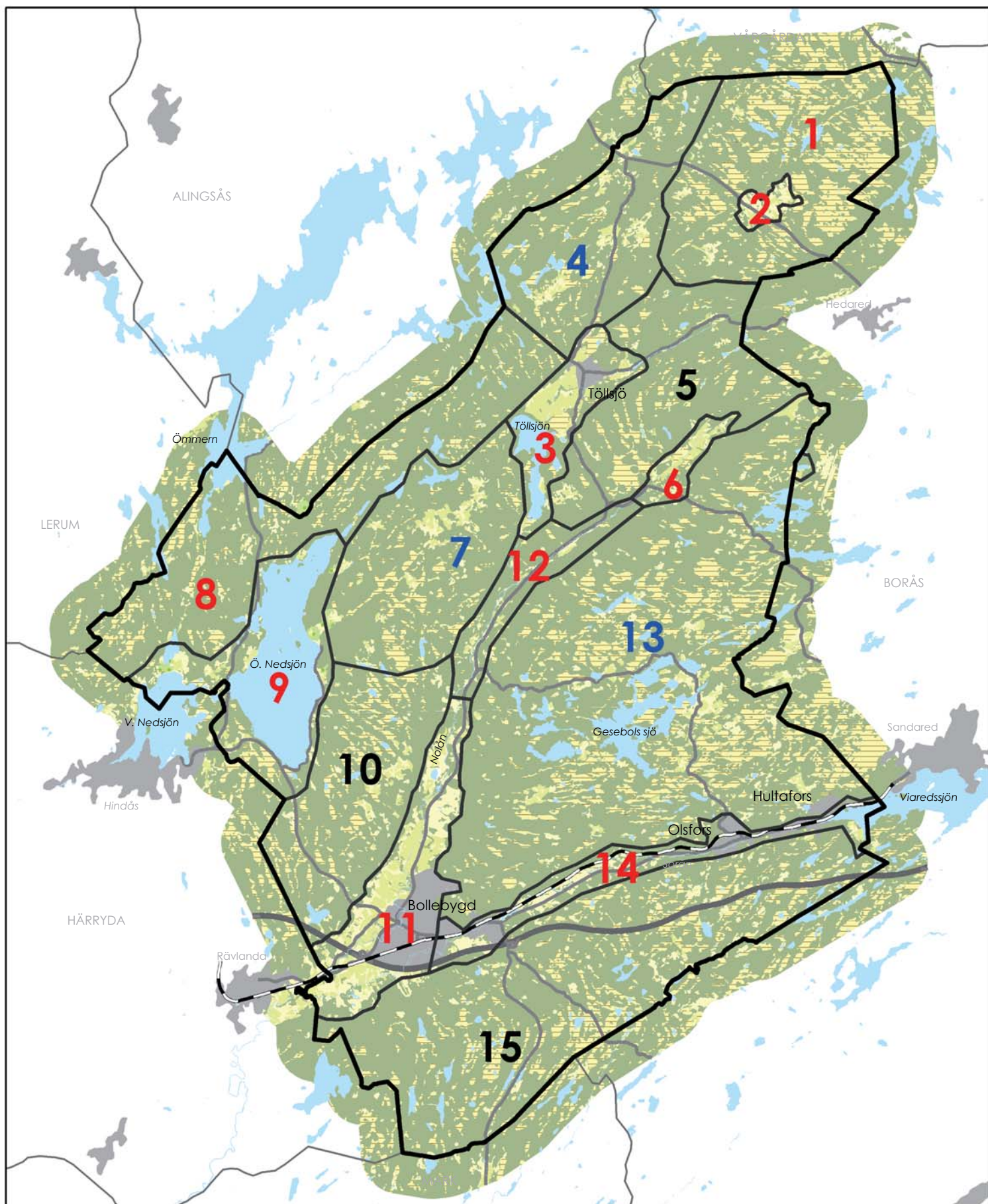
Förekomsten av fladdermöss i Bollebygds kommun är dåligt känd. Kommunövergripande studier behövs liksom mer noggranna studier vid etableringsprojekt.

5.6 Vindkraftverk i landskapet

Vindkraftverkens storlek

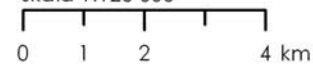
Vindkraftverken blir mer och mer effektiva på att utvinna energi ur vinden tack vare den tekniska utvecklingen. Utvecklingen innebär också att vindkraftverken blir allt större, med högre torn och vidare rotorspann. De vindkraftverk som har satts upp i Sverige under de senaste 20 åren har vanligtvis en effekt om 0,5-1,5 MW och en tornhöjd upp till 80 meter. De verk som sätts upp idag har en effekt om 2,0-3,0 MW och tornhöjder upp till 100 meter. Verken blir också större och vindkraftverk om 6 MW vilka också har en tornhöjd upp till 135 meter, har satts upp i Tyskland.

För att få en förståelse för hur stora vindkraftverken är och vilken inverkan de kan ha på det omgivande landskapet kan en jämförelse göras med vanliga objekt i

Översiktlig landskapsanalys

skala 1:125 000

1 Avgränsning av landskapstyp

1 Relativt låg visuell tålighet

4 Måttlig visuell tålighet

5 Relativt hög visuell tålighet

Åker

Annan öppen mark

Barr- och blandskog

Lövskog

Sankmark

Sankmark, svårframkomlig

landskapet som skog (30 meter), kyrka (15 meter) högspänningsledning (40 meter). Vindkraftverket, både de befintliga och de framtida, blir ett framträdande och kanske även främmande element i landskapet på grund av dess storlek. Det finns helt enkelt idag inget annat naturligt eller av människan skapat element i landskapet som kan relatera till vindkraftverket.

I det urbana landskapet finns dock höga byggnadsverk som kan ställas i relation till vindkraftverken. Det västra av Gothia Towers i Göteborg är 72 meter högt och har ungefär samma höjd som de befintliga vindkraftverken idag. Älvsborgsbrons pyloner mäter 107 meter över havet och har ungefär samma höjd som de vindkraftverk som får bygglov och tillstånd idag. För att däremot hitta ett byggnadsverk som är lika högt som de framtida vindkraftverken måste vi vända oss till Stockholm och Kaknästornet, vilket är 155 meter högt och därmed ett byggnadsverk med stor landskapsbildspåverkan.

Landskapet i Bollebygd

En särskild landskapsanalys av Bollebygds kommun har genomförts av Rådhuset Arkitekter AB i Uddevalla. Analysen har skett i två steg genom en inledande översiktlig analys av landskapet i kommunen och en detaljerad studie av delområden i kommunen. Resultatet av analysen redovisas på efterföljande sidor.

Översiktlig landskapsanalys

Den översiktliga landskapsanalysen för hela kommunens yta gjordes med en värdering av landskapets karaktärsdrag samt bedömning av landskapets känslighet och möjligheter för etablering av vindkraftverk. Genom kartstudier, flygbildstolkning och fältbesök beskrivs och analyseras landskapet utifrån följande faktorer: skala, struktur, komplexitet, rumslighet, öppenhet – slutenhet, karaktärselement samt riktning. En översiktlig bedömning i en tregradig skala gjordes av landskapets visuella tålighet för vindkraftsanläggningar. Resultatet var en indelning av kommunen i 15 olika landskapstyper. Varje landskapstyp värderades sedan efter dess visuella tålighet för vindkraftverk:

- Relativt hög visuell tålighet
- Måttlig visuell tålighet
- Relativt låg visuell tålighet

Bedömningarna i analysen är enligt följande:

1. Töllsjö, skogslandskap

Skogslandskapet har områdesvis en opåverkad karaktär som är känsligt för nya inslag som vägar och vindkraftverk. Genom att skogen öppnar sig runt sjöar, mossar eller inägor kan vindkraftverk bli dominanta och bör undvikas när naturen i övrigt upplevs som relativt orörd. Landskapet bedöms vara känsligt som helhet. Det har en **relativt låg visuell tålighet** mot vindkraftanläggningar.

2. Gantarås

Odlingslandskapet är ålderdomligt och känsligt för moderna, storskaliga inslag som vindkraftverk. Karaktären skulle förändras vid en utbyggnad i området. Det bedöms ha en **relativt låg visuell tålighet** mot nya storskaliga inslag som vindkraftsanläggningar.

Skogslandskap i närheten av Gantarås inom område 1. Töllsjö, skogslandskap.

Odlingslandskap inom område 2. Gantarås.

3. Töllsjö, odlingslandskap

De öppna fälten och sjön ger vida utblickar mot omgivande höjder med storskaligt barrskogslandskap. Skalan är relativt liten i odlingslandskapet och vid sjön. Landskapet bedöms därför ha en **relativt låg visuell tålighet** mot nya storskaliga inslag som vindkraftanläggningar.

4. Fagerås

Den ålderdomliga och småskaliga odlingsmarken har låg tålighet för moderna och storskaliga inslag som vindkraftverk. Verk som är placerade i skogen kommer att synas från många platser i det halvöppna och öppna landskapet p.g.a. att det är höglänt. Skogsmarken skulle kunna tåla noggrant placerade vindkraftsanläggningar. Anläggningarna kan komma att dominera i angränsande öppna landskapsrum varför det är viktigt att studera placering, antal och utformning. Området bedöms ha en **måttlig visuell tålighet** för vindkraftanläggningar.

5. Hökhult-Torstad

Skogslandskapet har en produktionsskog som är mindre känslig för nya inslag som vägar och vindkraftverk. Homogen tät skog och höjder bidrar till att landskapet bedöms vara **relativt högt tåligt visuellt** som helhet.

6. Torstad

Det ålderdomliga odlingslandskapet är känsligt för moderna, storskaliga inslag som vindkraftverk. De kan förändra områdets karaktär. Området bedöms ha en **relativt låg visuell tålighet** mot nya storskaliga inslag som vindkraftanläggningar utgör.

7. Morjhult

Den ålderdomliga och småskaliga odlingslandskapet har låg tålighet för moderna och storskaliga inslag som vindkraftverk. Verk som är placerade i skogen kommer att synas från många platser i det halvöppna och öppna landskapet p.g.a. att det är höglänt. Skogsmarken skulle kunna tåla noggrant placerade vindkraftsanläggningar. Anläggningarna kan komma att dominera i angränsande öppna landskapsrum varför placering, antal och utformning är viktiga att studera. Området i sin helhet bedöms ha en **måttlig visuell tålighet** för vindkraftsanläggningar.

Öppna fält vid område 3. Töllsjö odlingslandskap.

Odlingslandskap och mosse i Fagerhult inom område 4. Fagerås

Skogslandskap nordost om Torstad.

Bebyggelse i område 6. Torstad.

Odlingslandskap i område 7. Morjhult.

Områden 9. Östra Nedsjön.

Skogsområde i område 10. Buaråsen.

Del av Område 11. Nolåns dalgång med Bollebygds tätort.

Nolåns dalgång nordost om Bollebygd.

Sjösystem vid område 13. Gesebol.

8. Härskogen, väster om Östra Nedsjön

Skogslandskapet har på många platser en opåverkad karaktär som är känslig för nya inslag som vägar och vindkraftverk. Genom att området är kuperat, sjörikt och att skogen öppnar sig runt sjöar och mossar kan vindkraftverk bli dominanta och bör undvikas när naturen i övrigt upplevs som relativt orörd. Landskapet som helhet bedöms känsligt och därmed ha en **relativt låg visuell tålighet** för vindkraftsanläggningar.

9. Östra Nedsjön

Sjöns skala är relativt stor och landskapet som helhet skulle kunna tåla en vindkraftsanläggning, men stränderna är överlag komplexa med fritidsbebyggelse och ställvis ett äldre odlingslandskap. Det ger en **relativt låg visuell tålighet** mot nya inslag. Etablering av vindkraftverk i anslutning till sjön bedöms därmed vara mindre lämpligt.

10. Buaråsen

Skogslandskapet har en produktionsskog som är mindre känslig för nya inslag som vägar och vindkraftverk. Den kuperade terrängen bidrar till att minska synbarheten. Homogen tät skog och höjder bidrar till att landskapet bedöms ha en **relativt hög visuell tålighet** för etablering av vindkraftverk.

11. Nolåns dalgång med Bollebygds tätort

Dalgången i sin helhet är ett tydligt landskapsrum som är känslig för moderna, storskaliga inslag som vindkraftverk som skulle förändra områdets karaktär och dominera landskapsbilden i de enskilda delarna i dalgången. Beroende på antal anläggningar, placeringar och avstånd kan anläggningar i omgivande skogslandskap påverka dalgången. Generellt bedöms landskapet ha en **relativt låg visuell tålighet** för vindkraftsanläggningar.

12. Nolåns dalgång, norra delen

Dalgången har tydliga landskapsrum som är känsliga för moderna, storskaliga inslag som vindkraftverk. De skulle förändra områdets karaktär och dominera landskapsbilden i de enskilda delarna i dalgången. Beroende på antal anläggningar, placeringar och avstånd kan anläggningar i omgivande skogslandskap påverka dalgången. Generellt bedöms landskapet ha en **relativt låg visuell tålighet** för vindkraftverk.

13. Gesebol

Området är relativt komplext men bedöms som tänkbart för etablering av grupper av vindkraftverk då skogen och det kuperade landskapet har en avskärmande effekt. Där skogen öppnar sig för odling, sjöar eller mossar kan ett vindkraftverk bli dominant och bör undvikas. I de större och sammanhängande skogsområdena kan flera verk tålas utan att störa ålderdomliga odlingslandskap eller landskapsbild i stort. Landskapet som helhet bedöms ha en **måttlig visuell tålighet** för vindkraftsanläggningar.

Skogslandskap vid sjö inom område 15. Snotaåsen

14. Söråns dalgång öster om Bollebygd

Dalgången är för trång för att bli aktuell för etablering av vindkraftverk. Verk placerade ovanför bergbranterna på krönen kan bli mycket dominanta där de syns från dalgången. Samtidigt innebär en trång dalgång att bergssidorna döljer det som finns längre in på bergen. Området bedöms ha en **låg visuell tålighet** för större vindkraftverk, eftersom de skulle dominera landskapsbilden i de enskilda rummen.

15. Snotaåsen

Skogslandskapet har en produktionsskog som är mindre känslig för nya inslag som vägar och vindkraftverk. Homogen tät skog och höjder bidrar till att landskapet som helhet bedöms ha en **relativt hög visuell tålighet** för etablering av vindkraftsanläggningar.

HÖG VISUELL TÅLIGHET	MÅTTLIG VISUELL TÅLIGHET	LÅG VISUELL TÅLIGHET
Hökhult-Torstad	Storskogen och Fagerås	Töllsjö (skogslandskap)
Buaråsen	Morjhult	Gantarås
Grönbo	Gesebol	Töllsjö (odlingslandskap)
		Torstad
		Härskogen (v om Östra Nedsjön)
		Östra Nedsjön
		Nolåns dalgång (med Bollebygd)
		Nolåns dalgång (norra delen)
		Söråns dalgång (ö om Bollebygd)

6. ANALYS

6.1 Sammanfattning

En analys har genomförts i syfte att identifiera möjliga områden för vindbruk, men även för att ge en överblick över vilka områden som kan vara mindre lämpliga för vindbruk. Hela analysen redovisas i bilagan ”Analys, bilaga till tematiskt tillägg till ÖP02, vindbruk”.

Analysen genomfördes i tre steg och bygger på en uteslutningsmetod av områden med motstående intressen till vindbruket. De tre stegen i analysen är enligt följande:

1. Kommunövergripande analys
2. Lokala analyser av avgränsade områden
3. Identifiering av olämpliga områden för vindbruk

De motstående intressena som har sammanvägts i analysen har varit utgångspunkterna för vindbruksplaneringen som anger att vindbruk ej får stå i konflikt med: hälsa och säkerhet, framtida samhällsutveckling, kommunens natur-, kultur och landskapsbildsvärden, det etablerade friluftslivet eller grannkommunernas syn på vindbruk vid kommungränsen. Denna vägning gjordes i steg 1-2 i analysen. I steg 2 avvägdes även områdenas lämplighet efter vindförhållanden och möjlighet att nå infrastruktur.

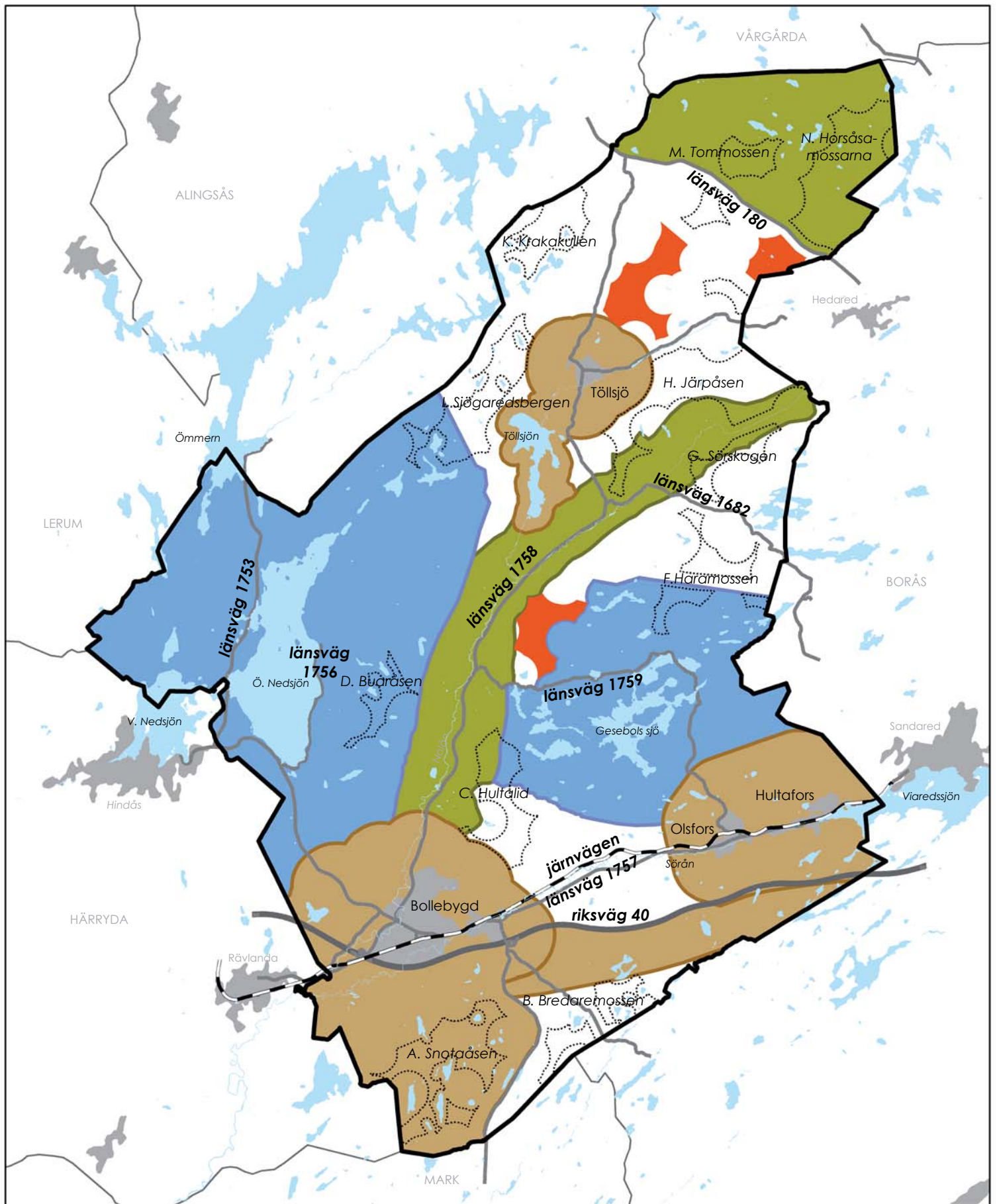
I steg 3 i analysen identifieras större sammanhängande områden inom vilka andra markanvändningsintressen bedömdes ha företräde och inte vara förenliga med vindbruk. De markanvändningsintressen som bedömdes stå i konflikt med vindbruk var enligt följande:

- samhällsutveckling
- det etablerade friluftslivet och kompletterande landsbygdsutveckling
- natur-, kultur- och landskapsvärden

Resultatet av analysen blev att tre områden bedömdes som lämpliga för vindbruk och åtta områden som bedömdes som olämpliga. Resultatet redovisas i tabellen nedan.

LÄMPLIGT OMRÅDE	OLÄMPLIGT OMRÅDE	INTRESSEKONFLIKT
Bengtatorp	Bollebygds tätort+ BoHäM	samhällsutveckling
Älmåsaberget	Götalandsbanans reservat	samhällsutveckling
Töllsjö-Slätthult	Olsfors-Hultafors	samhällsutveckling
	Gesebol-Skäresjö	friluftsliv & landsbygdsutveckling
	Östra och Västra Nedsjön	friluftsliv & landsbygdsutveckling
	Nolåns dalgång	natur, kultur & landskap
	Töllsjö tätort	samhällsutveckling
	Storskogen-Gantarås	natur, kultur & landskap

* Områdenas namn har hämtats ur fastighetskartan. Namnen har i första hand valts utefter om det innefattar beskrivning av den typ av landskap som finns på platsen, exempelvis äs eller mosse.

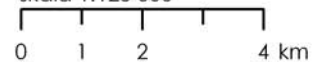
Analysresultat

Olämpliga områden

- Samhällsutvecklingsintressen
- Friluftsliv och landsbygdsutveckling
- Natur-, kultur- och landskapsvärden

- Lämpligt område för vindbruk
- Område som utesluts

skala 1:125 000

7. PLANFÖRSLAG

7.1 Planförslagets huvuddrag

Planförslaget anger vilka områden i kommunen som är lämpliga och olämpliga för vindbruk i den större skalan. Med vindbruk i den större skalan menas verk i grupper om tre vindkraftverk eller fler och verk med en större totalhöjd än 150 meter.

Kommunens yta delas in i tre typer av områden vad gäller kommunens vision om vindbrukets lokalisering. De tre kategorierna är enligt följande:

- Lämpliga områden för vindkraft, med tillhörande skyddszoner
- Olämpliga områden
- Övriga områden, med stor restriktion mot vindkraftverk

Områdesindelningen redovisas i plankartan på efterföljande sida och innebörden för varje typ av område redovisas i nästa kapitel.

Vindbruk bedöms som lämpligt i tre områden i kommunen. Runt de tre områdena rekommenderas så kallade skyddszoner där markanvändningen inte bör hindra uppförandet av eventuella framtida vindkraftverk. Med skyddszonerna omfattar de lämpliga områdena cirka 13 km² eller 5% av kommunens yta. I de lämpliga områdena bedöms cirka 15 vindkraftverk av dagens storlek kunna uppföras.

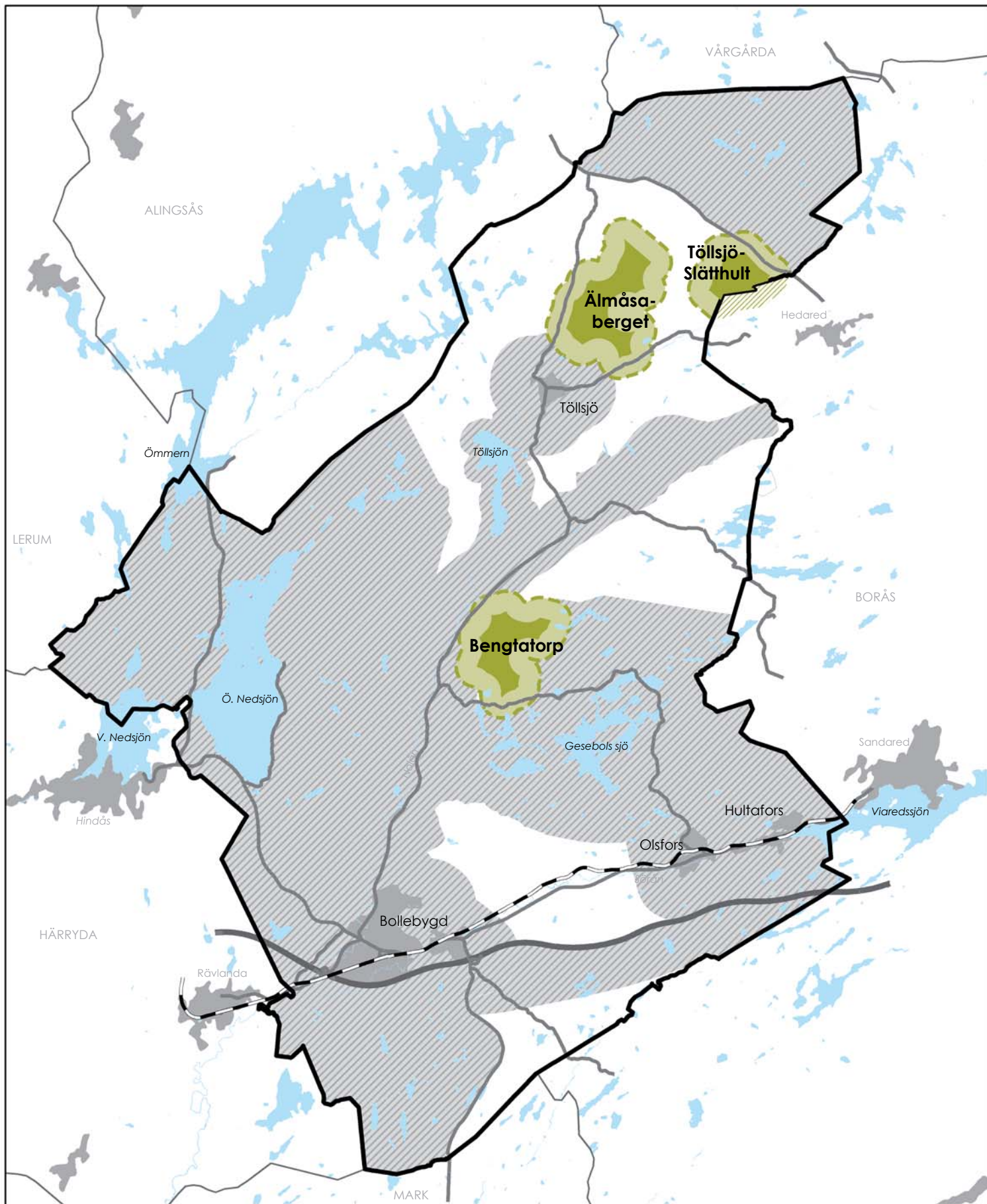
Cirka 200 km² eller cirka 75% av kommunens yta bedöms som olämplig för vindbruk. Motiven kan utläsas ur analysen (se bilaga). I de olämpliga områdena är kommunen generellt negativ till uppförande av vindkraftverk. Mindre gårdsverk och miniverk för självförsörjningsbehov bör dock kunna uppföras.

I kommunens övriga områden ska stor restriktion mot vindkraftverk råda. Restriktionen gäller särskilt det storskaliga vindbruket och verk i grupper. Kommunen ställer sig dock positiv till uppförande av gårdsverk och miniverk för självförsörjningsbehov inom dessa områden. Enstaka vindkraftverk som ej överstiger 150 meter i totalhöjd bör även kunna uppföras, såvida de inte placeras inom eller medför negativ påverkan på våtmarker med naturvärden, mark med höga naturvärden, område som kräver markavvattnings av våtmark, strandskyddade områden eller områden angivna som kulturområde, odlingslandskap eller opåverkat i ÖP 02.

	LÄMPLIGT	ÖVRIGT OMRÅDE	OLÄMPLIGT
Verk 150 (m) eller större	X	-	-
Verk 150 (m) eller mindre	-	X	-
Gårdsverk max 50 (m)	-	X	X
Miniverk max 20 (m)	-	X	X

Tabellen illustrerar med gröna kryss vilka typer av vindkraftverk som kommunen anser är lämpliga inom de tre kategorierna av områden för vindbrukets lokalisering.

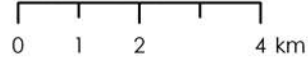

Planförslag

- Lämpligt område för vindbruk
- Skyddszon
- Områden i grannkommun där påverkan kan ske

- Olämpligt område för vindbruk
- Övrigt område med stor restriktion mot vindkraft

skala 1:125 000

Lämpliga områden

Det är till de lämpliga områdena som kommunen vill styra etableringen av vindbruk i den större skalan, det vill säga storskaliga vindkraftverk (totalhöjd över 150 meter) och vindkraftverk i grupper. För att möjliggöra att marken och vinden nyttjas på det mest effektiva sättet i de lämpliga områdena bör mindre vindkraftverk samt miniverk och gårdsverk inte uppföras inom dessa områden.

Tre områden i kommunen bedöms som lämpliga för ovan nämnd verksamhet (se även karta Planförslag på föregående sida):

- Bengtatorp (väster om Gesebol)
- Älmåsaaberget (norr om Töllsjö)
- Töllsjö-Slätthult (vid kommungränsen i nordöst mot Borås)

De områden som bedöms som lämpliga är av den storleken att minst en grupp om tre verk av dagens storlekar bör kunna etableras.

Sammantaget utgör de områden som bedöms som lämpliga för vindkraft tillsammans med de skyddszoner som krävs en yta om cirka 13,4 km². Det innebär att cirka fem procent av kommunens yta avsätts för vindbruk. Till detta tillkommer områden för vägar, transformatorstationer etc.

Översiktligt uppskattas cirka 15 vindkraftverk kunna uppföras i de lämpliga områdena, vilka tillsammans kan ha en effekt om 30 MW och producera cirka 60000 MWh. Nedan redovisas en sammanställning av en översiktligt uppskattad kapacitet och markbehov för de områden som bedöms som lämpliga för vindbruk.

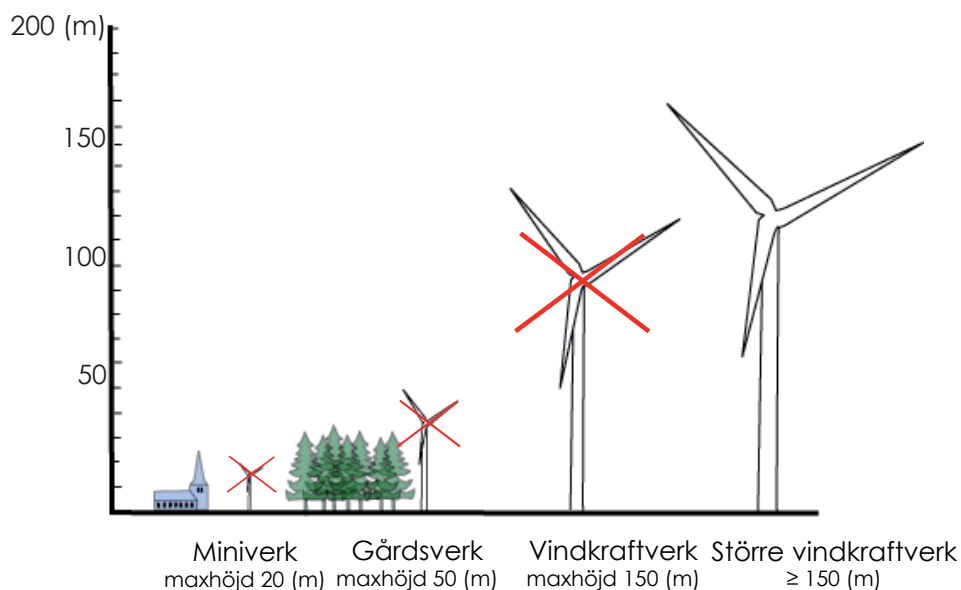
Skyddszoner

En skyddszon om cirka 500 meter bör även finnas runt de lämpliga områdena. Skyddszonen syftar både till att skydda det befintliga bostadsbeståndet mot eventuella störningar från vindkraftverk och till att etableringar av vindkraftverk inte ska förhindras eller försvåras på grund av att nya verksamheter tillkommer i områdets närhet som inte är förenliga med vindbruk. På grund av att eventuella störningar från vindkraftverk är platsspecifika är skyddszonen ingen definitiv angivelse. Avståndet kan i praktiken bli både större och mindre. Det är dock av vikt att tillämpa stor restriktivitet mot nya verksamheter som kan stå i konflikt med vindkraftverk inom skyddszonerna, detta gäller särskilt bostadsbebyggelse.

Området Töllsjö-Slätthult ligger i anslutning till kommungränsen mot Borås. Då den östra sidan av området ligger mot Borås Stad finns ingen skyddszon på den sidan. För att uppmärksamma att en påverkan från vindkraftverk kan uppkomma har området markerats i plankartan som ”Område i grannkommun där påverkan kan ske”.

OMRÅDE	AREAL (km ²)	SKYDDSZON (km ²)	VIND (m/s)	ANTAL VERK	EFFEKT (MW)
Bengtatorp	1,7	4,8	6,0-7,0	4	8
Älmåsaaberget	2,4	5,6	6,5-7,0	6	12
Töllsjö-Slätthult	1,0	3,0	7,0-7,5	5	10
SUMMA	5,1	13,4	-	15	30

Tabellen visar de lämpliga områdenas attribut och möjlig kapacitet för vindbruk.

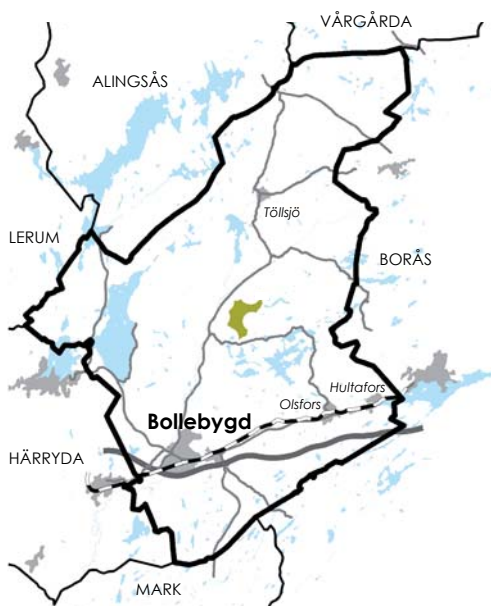
Inom de lämpliga områdena rekommenderas uppförandet av större vindkraftverk, med en totalhöjd om 150 meter eller högre.

Områdesvisa rekommendationer för de lämpliga områdena

De tre lämpliga områdena har skilda förutsättningar för etablerandet av vindbruk. På följande sidor redovisas vilka frågor som specifikt bör studeras närmare eller beaktas vid prövning av vindkraftsverk i varje lämpligt område. Det kan lämpligen göras i den miljökonsekvensbeskrivning som kan krävas vid prövningen.

För samtliga delområden ska, förutom de områdesvisa rekommendationerna, även de generella rekommendationerna i avsnitt 7.3 följas.

Bengtatorps läge i Bollebygds kommun.

Bengtatorp

Bengtatorp ligger centralt i Bollebygds kommun. Området är högt beläget i terrängen, cirka 60 meter över den östra sidan av Nolåns dalgång. Inom området bedrivs idag skogsbruk och i området finns en stor andel låg ungskog och hyggen. I området uppskattas cirka fyra vindkraftverk kunna uppföras.

Följande rekommendationer bör tillämpas vid uppförande av vindkraftverk inom Bengtatorp:

- Ett flygstråk söder om Bengtatorp mot Landvetter flygplats är under prövning enligt miljöbalken. Kommunen ställer sig positiv till vindkraft i området.
- Prövningar av eventuella verk bör avvaktas tills dess att flygstråket fastställts. Kommunen gör bedömningen att området kan vara lämpligt för vindbruk under förutsättning att verk inte kommer i konflikt med det senare fastställda flygstråket. Kontakt bör tas i ett tidigt skede med flygplatsen.
- MSA-ytor från Landvetter, Säve samt Trollhättan-Vänersborgs flygplatser ska beaktas vid utformning och placering av verk inom området. Kontakt bör tas i ett tidigt skede med flygplatserna.
- Ett fågelsträck finns enligt fågelsträcksinventeringen längs Nolåns dalgång väster om Bengtatorpområdet. Vidare studier bör påvisa hur och var verken bör placeras för att undvika konflikter med fågellivet.
- Skyddade arter och arter som kräver särskild hänsyn kan förekomma inom området. Kontakt med Länsstyrelsen bör tas i ett tidigt skede. Detaljstudier kan bli aktuella.
- Risken för nedfallande is och rotorblad bör särskilt beaktas vid projektering av verk. Detta eftersom området är beläget i utkanten till ett av kommunens större sammanhängande friluftsområden och det därför kan antas förekomma strövande folk i omgivningarna.
- Våtmarker i och i närheten av området bör studeras närmare för att säkerställa att de geotekniska förutsättningarna är godtagbara och att möjlighet finns för att dra fram vägartill de eventuella verken utan en betydande påverkan på närmiljön.
- Fornlämningens bilden bör särskilt belysas.

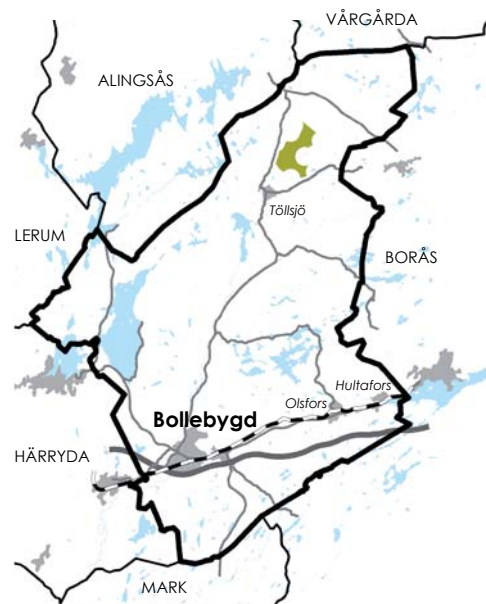

Älmåsaaberget

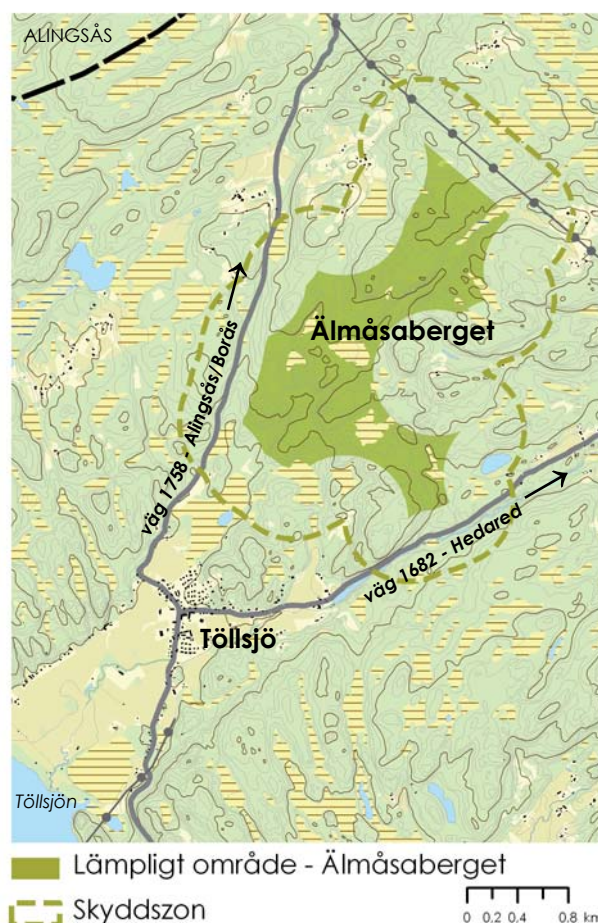
Älmåsaaberget ligger i norra delen av kommunen strax norr om Töllsjö tätort. Avståndet mellan Töllsjö och södra delen av området är cirka 1000 meter. Norr om området ligger öppna odlingslandskap. Inom området bedrivs skogsbruk och södra delen av området utgörs idag av ett kalhygge. I området uppskattas cirka sex vindkraftverk kunna uppföras.

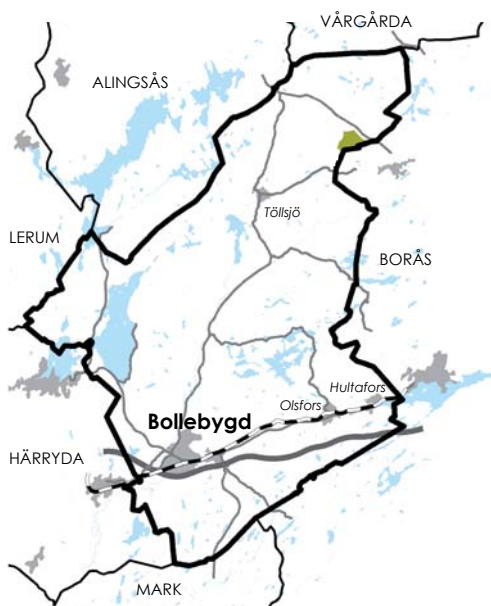
Följande rekommendationer bör tillämpas vid uppförande av vindkraftverk inom Älmåsaaberget:

- Flygfyren Harry VOR är lokaliserad på sådant avstånd mot Älmåsaaberget att eventuella vindkraftverk i området kan störa dess funktion. För att undvika detta måste fyren omlokaliseras alternativt avvecklas. Göteborg Landvetter Airport har i utställningsskedet meddelat att den planeras tas ur drift. Detta måste först godkännas av Transportstyrelsen och det beräknas ta omkring ett halvår. Kontakt ska tas i ett tidigt skede med Luftfartsverket.
- MSA-tytor från Landvetter, Säve samt Trollhättan-Vänersborgs flygplatser ska beaktas vid utformning och placering av verk inom området. Kontakt bör tas i ett tidigt skede med flygplatserna.
- Skyddade arter och arter som kräver särskild hänsyn kan förekomma inom området. Kontakt med Länsstyrelsen bör tas i ett tidigt skede. Detaljstudier kan bli aktuella.
- Landskapsbilden från Töllsjö odlingslandskap och Töllsjön bör särskilt studeras och beaktas vid förslag till placering av verk inom området.
- Risken för nedfallande is och rotorblad bör särskilt beaktas vid projektering av verk. Detta eftersom området är beläget i utkanten till en av kommunens tätorter och det därför kan antas förekomma strövande folk i den tätortsnära naturen.
- Våtmarker i och i närheten av området bör studeras närmare för att säkerställa att de geotekniska förutsättningarna är godtagbara och att möjlighet finns för att dra fram vägar till de eventuella verken utan en betydande påverkan på närmiljön.
- Fornlämningsbilden bör särskilt belysas.

Älmåsaabergets läge i Bollebygd kommun.

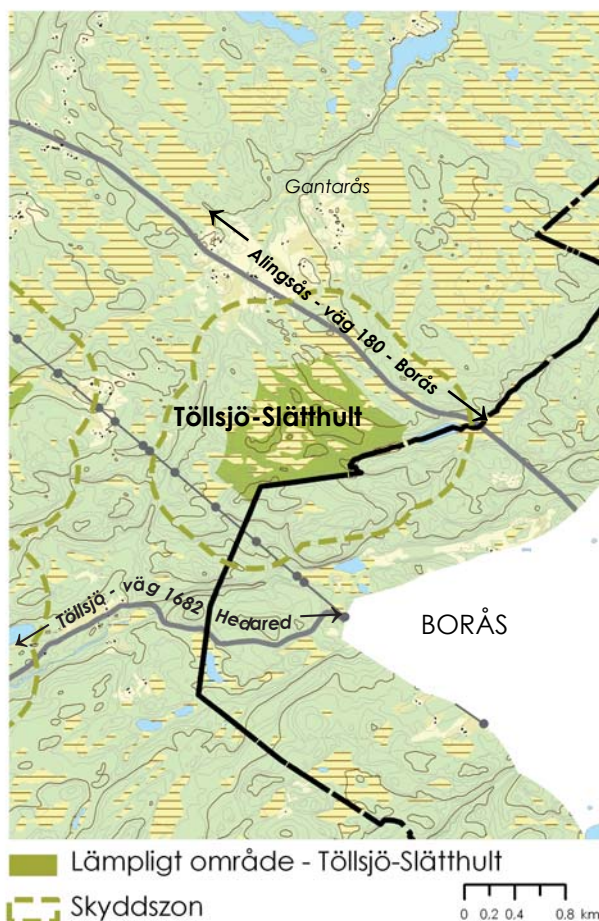
Töllsjö-Slätthults läge i Bollebygds kommun.

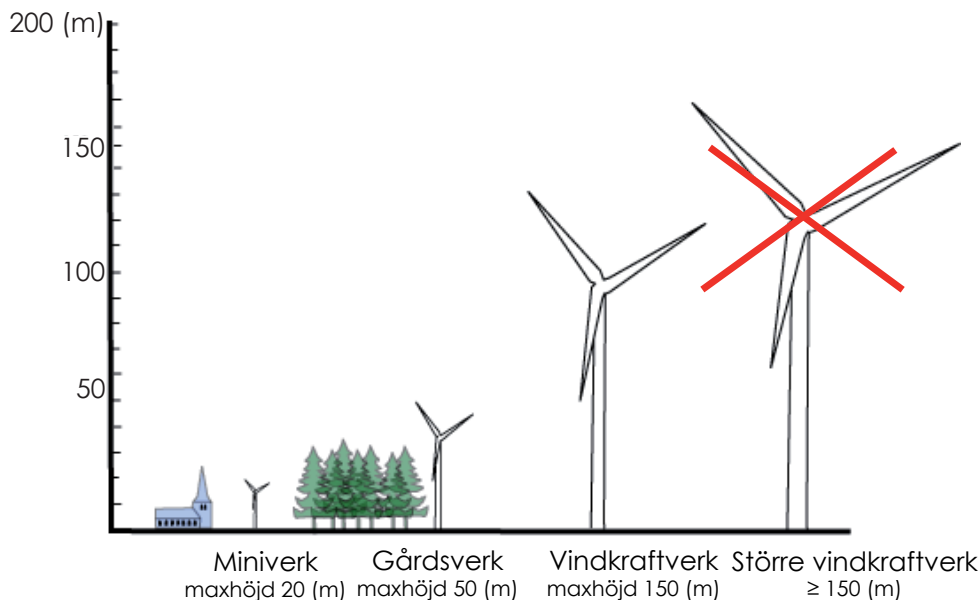
Töllsjö-Slätthult

Töllsjö-Slätthult är lokaliserat i norra delen av kommunen strax nordost om Töllsjö tätort och avgränsas i norr mot länsväg 180 mellan Borås och Alingsås. Inom området bedrivs skogsbruk. I området uppskattas cirka fem vindkraftverk kunna uppföras.

Följande rekommendationer bör tillämpas vid uppförande av vindkraftverk inom Töllsjö-Slätthult:

- Flygfyren Harry VOR är lokaliserad på sådant avstånd mot Töllsjö Slätthult att eventuella vindkraftverk i området kan störa dess funktion. För att undvika detta måste fyren omlokaliseras alternativt avvecklas. Göteborg Landvetter Airport har i utställningsskedet meddelat att den planeras tas ur drift. Detta måste först godkännas av Transportstyrelsen och det beräknas ta omkring ett halvår. Kontakt ska tas i ett tidigt skede med Luftfartsverket.
- MSA-tytor från Landvetter, Säve samt Trollhättan-Vänersborgs flygplatser ska beaktas vid utformning och placering av verk inom området Kontakt bör tas i ett tidigt skede med flygplatserna.
- En befintlig radiolänk finns söder om området. TeliaSonera bör i ett tidigt skede kontaktas för att undvika risken för störningar på länken.
- Skyddade arter och arter som kräver särskild hänsyn kan förekomma inom området. Kontakt med Länsstyrelsen bör tas i ett tidigt skede. Detaljstudier kan bli aktuella.
- Borås Stad bör kontaktas i ett tidigt skede i planeringen, eftersom området är beläget i anslutning till kommungränsen och vindkraftverk kan innebära en mellankommunal påverkan.
- Våtmarksområden i och i närheten av området bör studeras närmare för att säkerställa att de geotekniska förutsättningarna är godtagbara och att möjlighet finns för att dra fram vägar till de eventuella verken utan en betydande påverkan på närmiljön.
- Fornlämningsskildern bör särskilt belysas.

Inom de övriga områdena med stor restriktion mot vindkraftverk kan vissa typer av verk tillåtas uppföras under särskilda förutsättningar, dock ej verk som överstiger 150 meter i totalhöjd.

Övriga områden - med stor restriktion mot vindkraftverk

De övriga områdena är områden som varken bedöms som lämpliga eller direkt olämpliga för vindbruk. I dessa områden bör hållningen mot vindkraftverk vara restriktiv bland annat för att undvika en spridd landskapsbildspåverkan. Av denna anledning bör även hållningen vara restriktiv mot större (högre) vindkraftverk. Nedan redovisas vilka typer av verk som kommunen kan ställa sig bakom inom de övriga områdena och vilka som kommunen ställer sig negativ till.

Vindkraftverk som får uppföras

I områden med stor restriktion mot vindkraftverk bör mindre vindkraftverk kunna uppföras. Med mindre vindkraftverk menas verk för lokal energiproduktion för enstaka eller mindre antal hushåll. Exempel på sådana verk är miniverk eller gårdsverk (för definition se kap. 2.9 Begrepp och förklaringar). De mindre vindkraftverken bör inte placeras i grupper och bör följa rekommendationerna för mindre vindkraftverk (se kap. Vindbruk i mindre skala).

Vindkraftverk som kan få uppföras under vissa förutsättningar

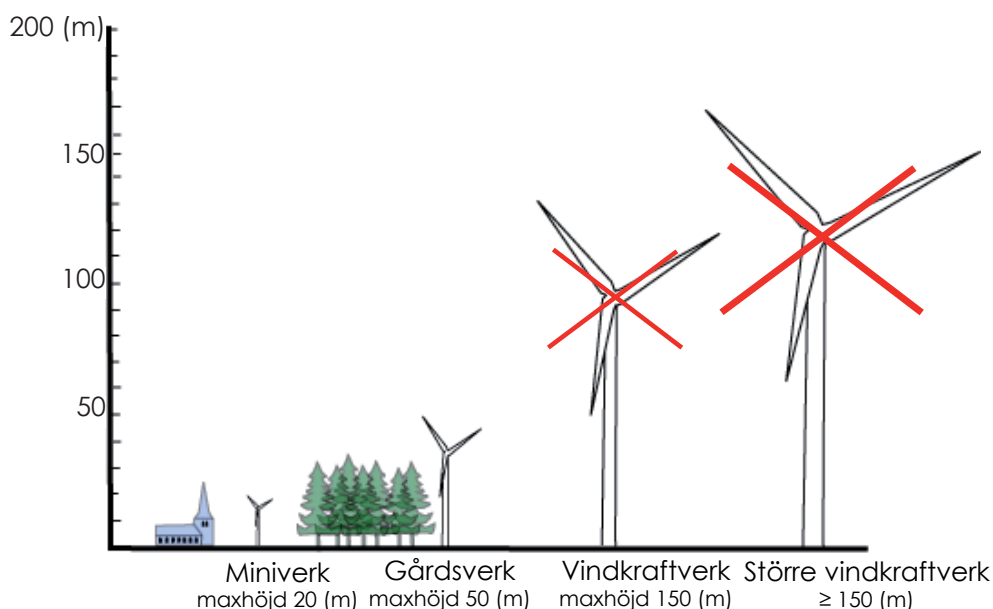
Kommunen ställer sig positiv till uppförande av enstaka vindkraftverk i storleken upp till 150 meters totalhöjd inom områden med stor restriktion mot vindkraftverk. Verken ska dock uppföras enskilt (ej i grupper eller par) och vara lokaliserade på sådant avstånd från varandra att de inte upplevs som sammanhängande eller som att de vore placerade i grupp. Vindkraftverken ska även placeras och utformas enligt de ”Generella rekommendationerna vid lokalisering och utformning” och får inte placeras inom område som:

- är strandskyddat
- utgörs av våtmark med naturvärden
- mark med höga naturvärden
- kräver markavvattningar som kan skada naturvärden
- är angivet som kulturområde, odlingslandskap eller opåverkat i ÖP02 eller negativt kan påverka sådana områden

Vindkraftverk som inte rekommenderas

Kommunen ställer sig negativ till uppförande av vindkraftverk som överstiger 150 meter i totalhöjd i områdena med stor restriktion mot vindkraftverk. Dessa verk hänvisas istället till de lämpliga områdena.

Inom de olämpliga områdena ställer sig kommunen negativ till uppförande av verk som är större än miniverk och gårdsverk.

Olämpliga områden

I de olämpliga områdena ställer sig kommunen negativ till uppförande av vindkraftverk. Anledningen till den restriktiva inställningen är det finns andra starkare intressen om den övergripande markanvändningen i kommunen enligt ÖP02. Sådana intressen är någon av följande:

- samhällsutveckling
- etablerat friluftsliv och landsbygdsutveckling
- natur-, kultur- och landskapsvärden

Efter analysen bedömdes åtta områden som olämpliga för vindbruk på grund av deras värden för samhällsutvecklingen, det etablerade friluftslivet och landsbygdsutvecklingen eller deras natur-, kultur- och landskapsvärden (se bilaga Analys). I planförslaget har de åtta områdena slagits ihop till större sammanhängande områden där vindbruk bedöms som olämplig markanvändning. De olämpliga områdena omfattar cirka 200 km² eller 75% av kommunens yta.

I de olämpliga områdena bör dock mindre vindkraftverk i form av miniverk och gårdsverk för lokal energiproduktion för enstaka eller mindre antal hushåll vara möjliga att uppföra utan att de medför en negativ påverkan på de ovan nämnda markintressena (för definition av miniverk och gårdsverk se kap. 2.9 Begrepp och förklaringar). De mindre vindkraftverken bör dock inte placeras i grupper och bör följa rekommendationerna för mindre vindkraftverk (se kap. 7.2 Vindbruk i mindre skala).

OLÄMPLIGA OMRÅDEN	AREAL (km ²)	INTRESSEKONFLIKT
Bollebygds tätort+ BoHäm	34,0	samhällsutveckling
Götalandsbanans reservat	8,1	samhällsutveckling
Olsfors-Hultafors	17,2	samhällsutveckling
Gesebol-Skäresjö	30,0	friluftsliv & landsbygdsutveckling
Östra och Västra Nedsjön	61,4	friluftsliv & landsbygdsutveckling
Nolåns dalgång	24,6	natur, kultur & landskap
Töllsjö tätort	11,3	samhällsutveckling
Storskogen-Gantarås	19,9	natur, kultur & landskap
SUMMA	199,5	

7.2 Vindbruk i mindre skala

De vindkraftverk som kommunen bedömer vara ”i mindre skala” är så kallade miniverk och gårdsverk, som kan nyttjas för vindbruk i en mindre skala. Exempelvis genom bidrag för en lokal energiförsörjning för en gård, ett mindre antal hushåll, hobbyproduktion eller dyl. Kommunens definition av miniverk och gårdsverk följer definitionerna för vindkraftverks bygglovplikt enligt plan- och bygglagen och anmälningsplikt enligt miljöbalken (se kap. 2.9 Begrepp och förklaringar).

Kommunen ställer sig positiv till uppförandet av dessa mindre vindkraftverk som kan bidra med en lokal energiförsörjning exempelvis för en gård, ett mindre antal hushåll, hobbyproduktion eller dyl.

De mindre vindkraftsanläggningarna bedöms ej medverka till sådan omgivningspåverkan att de behöver lokaliseras till särskilda områden utan kan placeras lokalt vid anläggningen som de ska försörja med energi.

Rekommendationer för mindre vindkraftverk

Följande rekommendationer bör tillämpas vid uppförande av mindre vindkraftverk, både för miniverk och gårdsverk:

- Inom de lämpliga områdena för vindbruk bör inte miniverk eller gårdsverk uppföras, då dessa är avsedda för en större energiproduktion.
- Inom de olämpliga områdena för vindbruk bör stor försiktighet råda vid placering av verken för att undvika en negativ omgivningspåverkan.
- Opåverkade områden i ÖP02 eller områden med utpekade natur- och kulturvärden bör inte innehålla mindre verk.
- Lägen för de mindre verken bör sökas i anslutning till befintlig bebyggelse, men på skäligt avstånd från bostadsbebyggelse. Verkets totalhöjd bör inte vara större än avståndet till tomtgräns.
- Placering och utformning av verken bör inte ge dominerande intryck i landskapet. Exponerade lägen som höjder bör undvikas och verk bör ej placeras inom synbart avstånd från varandra. Detta för att undvika att landskapet fragmenteras och den visuella påverkan blir påtaglig. Gällande riktlinjer för buller och skuggor får ej överskridas.
- Uppförandet av verk bör ej komma i konflikt med fornlämningar.

7.3 Generella rekommendationer

Det här avsnittet innehåller generella riktlinjer för vindkraftverks lokalisering och utformning. Riktlinjerna ska gälla både i de lämpliga områdena och i områden med stor restriktion mot vindkraftverk, alltså både för större och mindre vindkraftverk och anläggningar.

Lokalisering

Vid lokalisering av vindkraftverk bör följande kriterier efterföljas:

- vindkraftverk ska placeras med hänsyn till landskapets karaktär och form.
- vindkraftverk ska ej konkurrera med eller dominera över andra landmärken eller karaktärselement i terrängen.
- transformatorstationer, ställverk/strömfördelning och andra anläggningar tillhörande verken ska lokaliseras på lämpligt avstånd från områden där människor mer stadigvarande vistas.

Vidare ska särskild hänsyn tas till:

- lokala naturvärden och hydrologiska förhållanden vid väg- och kabeldragning till verk och vid anläggning av själva verket.
- om kommande vindkraftsetableringar berör vattenförekomster med miljö kvalitetsnormer för vatten behöver påverkan på vattenförekomstens status beskrivas i samband med provning av projekten.
- fornlämningar, både vid lokalisering av verk samt vid anläggande av tillfartsvägar samt uppförande av komplementbyggnader etc.

Rekommendationerna syftar till att minimera den lokala påverkan på landskapet samt natur- och kulturvärden.

Utformning

Vid val av vindkraftverk bör följande kriterier för utformningen efterföljas:

- vindkraftverk som placeras i en grupp ska ha en enhetlig utformning i typ av verk, färgsättning, rotationsriktning etc.
- torn och rotorblad ska utföras i reflexfria material
- reklam får ej förekomma på torn eller rotorblad

Rekommendationerna syftar till att säkerställa att vindkraftsanläggningar upplevs som sammanhållna vid placering i grupper.

Hälsa och säkerhet

För uppförande av vindkraftverk bör följande kriterier efterföljas:

- den ekvivalenta ljudnivån ska ej överstiga 40 dB(A) vid bostad. Detta ska säkerställas genom bullerutredning. Riktvärdet gäller den sammanlagda ljudnivån för vindkraftverk i grupp, antingen de är prövade som grupp eller om de genom sin placering ökar den sammanlagda ljudnivån.
- antalet skuggtimmar per år från vindkraftverk får högst uppgå till 30 timmar teoretisk skuggtid och 8 timmar faktisk skuggtid.
- erforderliga skyddsavstånd med hänsyn till risk för nedfallande rotorblad, snö- och is ska uppfyllas. Särskild riskanalys i detta hänseende kan komma att krävas.

Fundament och transformatorstation tillhörande ett vindkraftverk vid Huds moar, Tanums kommun

- varningsskyltar för nedfallande is eller andra eventuella restriktioner för allmänheten ska sättas upp på lämplig plats.
- I genomförandeskedet skall kontakt tas i tidigt skede med Räddningstjänst, för inhämtande av synpunkter om riskanalys, brandrisk, höghöjdsräddning, räddningsutrustning, tillgänglighet till verk mm.

Syftet med rekommendationerna för hälsa och säkerhet är att förhindra att vindkraftverk innebär störningar för boende och för det lokala friluftslivet.

7.4 Uppskattat markanspråk och energiproduktion

Markanspråk

De lämpliga områdena för vindbruk i detta tematiska tillägg till ÖP02 omfattar sammanlagt en yta om ungefärligen 5,1 km² (2,0% av kommunens totala yta om 264 km²). Till denna yta ingår i planförslaget även en så kallad skyddszon om 500 meter kring varje delområde. Med skyddszonerna utgör markanspråket för vindbruk en yta om cirka 13,4 km² (5,1 % av kommunens yta).

Riksintresseområden för vindbruk i Sveriges utgör cirka 2,2% av landets yta. I Västra Götalands län finns cirka 5% av dessa områden. I Bollebygds kommun finns inget riksintresseområde vilket innebär att de områden som anges i denna plan kan bli ett tillskott av energiproducerande områden. Med de föreslagna markområdena för vindbruk bidrar Bollebygds kommun till de mål som finns i Sverige.

Energiproduktion

En full utbyggnad av vindkraftverk i de föreslagna lämpliga områdena i planförslaget uppskattas till cirka 15 vindkraftverk med en sammanlagd effekt om 30 MW. Antalet MWh som fås ut av ett vindkraftverk beror på hur många timmar verket är i drift per år. Ett vindkraftverk kan vanligtvis producera el upp till 6 000 av årets 8 760 timmar, med en effekt som varierar med vindstyrkan. På land brukar antalet fullasttimmar (maximalt utnyttjande) vara cirka 2 000 - 2 500 timmar/år. Ett "normalverk" med en effekt om 1,5 MW har ofta en årsproduktion om cirka 3900 MWh/år. De 15 möjliga verken enligt planförslaget skulle därmed tillsammans kunna producera cirka 58 000 MWh.

Enligt Energimyndighetens rapport "Energiläget 2009" uppskattades användningen hushållsel i småhus år 2007 till i genomsnitt 6 000 kWh per hus och år. Detta innebär att ett vindkraftverk med en energiproduktion på 3 900 MWh/år i teorin skulle kunna försörja cirka 650 "normala småhus" med hushållsel. Sammantaget kan därmed också de 15 föreslagna verken kan samantaget försörja cirka 10 000 "normala småhus" med hushållsel.

8. MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

8.1 Inledning

Gällande bestämmelser

Miljöbalken och plan- och bygglagen föreskriver att miljökonsekvenserna av en översiktsplan och dess tillägg ska beskrivas. Processen att ta fram en miljöbedömning följer utarbetandet av det tematiska tillägget till ÖP02 med inriktning vindbruk och syftar till att planen ska utformas så att eventuella negativa miljökonsekvenser minskas eller lindras. Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är att beskriva följder på miljön som vindkraftetableringar ger utefter olika utvecklingsalternativ. Denna MKB har delvis utarbetats i samarbete med SWECO Environment AB i Göteborg.

Avgränsning

Inför framtagandet av en MKB ska en avgränsning göras. Avgränsningen ska bestå av en redovisning av vilka aspekter som ska konsekvensbeskrivas. Avgränsningen i detta tematiska tillägg har gjorts översiktligt efter planens nivå och utgår från angivna utgångspunkter i det föreliggande tematiska tillägget:

- hälsa och säkerhet
- samhällsutveckling
- kommunens natur-, kultur och landskapsbildsvärden
- det etablerade friluftslivet
- grannkommuner

Utöver de ovan nämnda aspekterna som avvägs i denna MKB ingår även:

- möjligheten att nyttja befintlig infrastruktur
- kopplingen till Sveriges miljömål

Avstämning mot intentionerna i ÖP 02

I den gällande översiktsplanen för Bollebygds kommun, antagen av kommunfullmäktige 2002-02-07 (ÖP 02), beskrivs inte några ställningstagande för vindbruk i kommunen och därför upprättas nu ett tematiskt tillägg till ÖP 02 med denna inriktning. I de inledande kapitlet i ÖP 02 anges elva målsättningar för planeringen av kommunen. Planförslaget som det tematiska tillägget förespråkar bedöms inte stå i konflikt med någon av målsättningarna. Förslaget bedöms istället vara väl förenligt med fyra av målsättningarna:

- Kommunen skall som ekokommun utvecklas i samklang med naturen.
- Planeringen skall inriktas mot en miljömässigt hållbar samhällsutveckling med en levnadsstandard baserad på naturens kapacitet och ett bevarande av den biologiska mångfalden.
- Planeringen skall inriktas mot ett bevarande som ger möjlighet att direkt i landskap, bebyggelse och lämningar kunna avläsa kommunens historia samt skapa kunskap, förståelse och insikt i olika tiders livsvillkor och livskvaliteter.
- Medborgarnas delaktighet i planeringen skall beaktas.

Att planera för vindbruk bedöms vara förenligt med en ekologisk- och miljömässigt hållbar samhällsutveckling, då vindkraftverk producerar energi av förnyelsebara naturresurser. Planeringen har skett med varsam hand och flera områden med särskilda natur- och landskapsvärden har uteslutits. Vidare görs bedömningen att om vindkraftverk etableras i de områden som förespråkas i planförslaget så kommer dessa att utgöra en del av kommunens kulturmiljö och framtida generationer kommer att få förståelse för vår tids hållbarhetsanda. Delområdena som är angivna som lämpliga för vindbruk i planförslaget är noggrant utvalda genom ingående analyser av de geografiska förutsättningarna och genom kompletterande fotomontage. Ambitionen med planen är även att skapa en dialog med kommuninvånarna avseende vindbrukets introduktion i kommunen.

8.2 Alternativ utveckling och konsekvenser

En MKB ska innehålla en beskrivning av miljökonsekvenserna av såväl förordat planförslag som en alternativ utveckling. Utöver detta ska ett så kallat nollalternativ beskrivas, vilket utgör det fall den planerade verksamheten inte kommer till stånd. Syftet med att undersöka alternativ är att underlätta i processen att hitta bästa möjliga förslag för planerad verksamhet. Det utvidgade planförslaget utgör endast en alternativstudie av konsekvenser för kommunens markanvändning och inte ett förordat planförslag.

Nollalternativ - den utveckling som kan förväntas utan ett tematiskt tillägg för vindbruk till ÖP 02, dvs. att översiktsplanen gäller utan särskilda ställningstaganden vad gäller vindbruk.

Planförslag - förordade områden för vindbruk i det tematiska tillägget; Bengtatorp, Älmåsaaberget och Töllsjö-Slätthult samt områden som anges som olämpliga för vindbruk. (Förordat utvecklingsalternativ)

Utvidgat planförslag - alternativet omfattar de tre delområdena för vindbruk som ingår i planförslaget och även områdena Järpåsen, Sjögaredsbergen, Krakakullen, Sörskogen och Buaråsen (se karta s. 37). Dessa områden var med i de lokala analyserna och valdes till det utvidgade planförslaget eftersom de inte utgjordes av våtmarker eller är tätortsnära belägna.

NOLLALTERNATIV	PLANFÖRSLAG	UTVIDGAT PLANFÖRSLAG
Inga angivna i ÖP02	Bengtatorp	Bengtatorp
	Älmåsaaberget	Älmåsaaberget
	Töllsjö-Slätthult	Töllsjö Slätthult
	+	+
	olämpliga områden	Buaråsen
		Sörskogen
		Järpåsen
		Sjögaredsbergen
		Krakakullen

Nollalternativet

Nollalternativet redovisar den utveckling som kan förväntas om det tematiska tillägget för vindbruk inte antas. Detta innebär att ÖP02 skulle gälla utan några ställningstaganden för vindbruk. Inga riktlinjer finns därför att utgå från när förfrågningar inkommer till kommunen angående utbyggnad av större vindkraftverk eller vindkraftsanläggningar.

Hälsa och säkerhet

Då vindkraftverk provas enligt miljöbalken vad gäller högsta tillåtna bullernivå och enligt gällande praxis för skuggor bör dessa aspekter inte påverkas nämnvärt av ett nollalternativ. Risk finns dock att verk placeras i områden med större andel boende i omgivningarna vilket skulle innebära att fler boende kan bli påverkade visuellt och upplevelsemässigt. Om verk däremot skulle uppföras inom och intill besöksintensiva friluftsområden och längs Knalleleden kan hotbilden bli större för att delar eller hård snö och is ska falla nedfrån vindkraftverkens rotorblad och orsaka skada.

Samhällsutveckling

I ÖP02 anges att fördjupade översiktsplaner ska göras för kommunens tätorter samt för området vid Gesebol-Skäresjö samt Östra och Västra Nedsjöarna. Hittills har kommunen endast antagit en utvecklingsplan för tätorterna Olsfors-Hultafors. Det innebär att risk för konflikt avseende vilken markanvändning som ska råda kan finnas i anslutning till de övriga områdena. I ÖP02 finns idag inget ställningstagande angående tätortsutveckling runt det planerade stationsområdet vid Kråketorp. Här kan därför särskilda konflikter mellan markanspråk uppstå.

Natur, kultur och landskapsbild

Kommunens övergripande natur- och kulturvärden finns redovisade i ÖP02. Vid ett nollalternativ måste prövning ske för varje vindkraftsprojekt om värdena är förenliga med vindbruk. Vindkarteringen (som tagits fram av Uppsala Universitet på uppdrag av Energimyndigheten) visar att vindförhållandena är som mest gynnsamma i den norra delen av kommunen norr om länsväg 180. I detta område finns även stora naturvärden bland annat av riksintresse och området anges som opåverkat i ÖP02. Risk finns därför att dessa intressen kolliderar vid ett nollalternativ.

Bollebygds bevarandevärda kulturområden och odlingslandskap kan även komma att påverkas vid ett nollalternativ. Samtliga områden utöver Nolåns dalgång och odlingslandskapet vid Töllsjö ligger nämligen inom områden som bedöms ha goda vindförhållanden för vindkraftverk. Störst risk för att en intressekonflikt uppstår bedöms vara vid Morjhult där avståndet till befintliga kraftledningar och transformatorstationer är kort och vindförhållandena goda men där stora natur- och kulturvärden finns, men även i Storskogen i norra delen av kommunen.

Vid nollalternativet finns även risk att fler enstaka verk uppkommer, istället för att verken uppförs i grupper. Detta kan ge en mer spridd påverkan på både landskapsbilden och på natur- och friluftslivet.

Etablerat friluftsliv

Nollalternativet innebär att ingen ställning tas för bra eller dåliga lägen för vindkraftverk, vilket kan detta innebära att verk placeras i anslutning till områden med ett aktivt friluftsliv. Enstaka verk längs exempelvis Knalleleden, som sträcker sig genom kommunen i öst-västlig riktning, bör ej inverka på värdet väsentligt, men om flera etableringar tillkommer längs leden kan upplevelsevärdet delvis gå förlorat.

Vindkarteringen visar även på goda vindförhållanden kring kommunens stora områden för friluftsliv vid Gesebol-Skäresjö samt Östra och Västra Nedsjöarna. Det kan ge upphov till konflikter om vilken markanvändning som ska råda och diskussioner om intressena går att förena.

Grannkommuner

Vindkarteringen visar att de områden där vindförhållandena är mest lämpliga för vindbruk i Bollebygds kommun ligger i anslutning till kommungränserna. Nollalternativet kan därför innebära negativa konsekvenser för grannkommuner då goda vindförhållanden kan locka vindkraftsintressenter att etablera sig där. De negativa konsekvenserna kan särskilt uppstå för de kommuner som gjort bedömningen att vindbruk för deras del ej är lämplig i kommungränsen mot Bollebygd.

Infrastruktur

En lokaliseringsfaktor för vindkraftsintressenter är närheten till det regionala kraftledningsnätet. Av denna anledning kan det antas att sådana områden som är på stort avstånd från ledningsnätet ej blir aktuella för vindkraftsetableringar.

Samlad bedömning

Om inga riktlinjer finns för kommunens syn på vindbruk måste varje vindkraftsinitiativ bedömas enskilt utifrån en tolkning av övriga ställningstaganden i ÖP02. Bedömningen i de enskilda fallen kan medföra en sämre samlad bedömning och sämre möjligheter att långsiktigt planera för vindbruk i kommunen. Ett nollalternativ innebär dessutom att inga områden finns angivna som olämpliga för vindbruk, vilket kan innebära ytterligare risk för konflikter avseende markanvändning.

PÅVERKAN	LITEN	MÅTLIG	STOR
Hälsa och säkerhet		•	
Samhällsutveckling			•
Natur			•
Kultur		•	
Landskap			•
Etablerat friluftsliv			•
Grannkommuner		•	
Infrastruktur		•	

Planförslaget

Delområdena Bengtatorp, Älmåsaberget och Töllsjö-Slätthult bedöms som lämpliga för vindbruk. De tre delområdena motsvarar en markyta om omkring 7,2 km², vilket med dagens vindkraftverk om 2 MW beräknas kunna ge utrymme för cirka 15 verk. De tre ovan nämnda områdena utgör planförslaget tillsammans med områden som bedöms som olämpliga för vindbruk.

Hälsa och säkerhet

Buller- och skuggstörningar samt iskast kan inte uteslutas från ett vindkraftverk. Med skyddsåtgärder och de tillhörande skyddszonerna kring delområdena i planförslaget bedöms riskerna för planförslaget vara små. Det delområde som bedöms ha störst inverkan på hälsa och säkerhet är Bengtatorp vilket är beläget i utkanten av ett område som är av vikt för friluftslivet enligt ÖP02 och där människor i högre utsträckning kan tänkas röra sig. Planförslaget innebär även skyddande av områden från vindkraftverk genom så kallade olämpliga områden för vindbruk. Det innebär att områden av vikt för friluftslivet och runt tätorter med högre befolkningstäthet utesluts som alternativa lokaliseringar för vindkraftverk och därmed bör riskerna reduceras.

Samhällsutveckling

Planförslagets delområden är belägna på ett avstånd om 1000 meter eller mer från befintliga tätorter och dess utvecklingsområden, vilket bedöms vara tillräckligt för att minimera risken för markanvändningskonflikter. Området Älmåsaberget ligger precis 1000 meter nordväst om Töllsjö tätort, vilket innebär begränsningar för att bygga ut tätorten i denna riktning kan uppstå på sikt.

Del av Bengtatorp ligger även inom område som i ÖP02 anges för fördjupning av översiktsplanen med inriktning på att möjliggöra kompletteringsbebyggelse och frilufts- och turismanläggningar. Eftersom Bengtatorpområdet är beläget i områdets kant bedöms inte dessa möjligheter begränsas betydande.

Natur, kultur och landskapsbild

Inga omnämnda naturvärden i ÖP02 berörs av planförslaget. Stora sammanhängande områden med naturvärden som området norr om länsväg 180, Östra Nedsjön-Morjhult och Nolåns dalgång ingår istället i områden som i planförslaget utgörs av olämpligt område för vindbruk.

Kultur- och odlingslandskapet i kommunen bedöms ej beröras nämnvärt av planförslaget, då inga sådana områden tas i anspråk för vindbruk eller är lokaliserade i omedelbar närhet till dem.

Landskapsbilden från kultur- och odlingslandskap kommer att förändras vid en utbyggnad av vindkraftverk enligt planförslaget. Verk i södra delen av Älmåsaberget kommer att bli synliga från delar av Töllsjö tätort och från odlingslandskapet ned mot Töllsjön. Från Slätthult kan både verk i området Älmåsaberget och i området Töllsjö-Slätthult bli synliga. Verk i Töllsjö-Slätthult kan även bli synliga från Hedared i Borås kommun. Bedömningen är att det mindre antalet verk som områdena kan omfatta har en godtagbar påverkan. Fotomontage har tagits fram som underlag för bedömningen och för att illustrera en eventuell vy av vindkraftverk från Töllsjö och Slätthult mot Älmåsaberget och från Gesebol mot Bengtatorp (se nästa sida).

Fotomontage av möjliga vindkraftverk om 150 meter i området Älmåsaberget. Fotot är taget från södra infarten till Töllsjö tätort.
Rådhuset Arkitekter AB

Fotomontage av möjliga vindkraftverk om 150 meter i södra delen av delområdet Bengtatorp. Fotot är taget från Gesebolsvägen strax öster om Libbe tjärn.
Rådhuset Arkitekter AB

Fotomontage av möjliga vindkraftverk om 150 meter i norra delen av delområdet Älmåsaberget. Fotot är taget från vägen genom Slätthult.
Rådhuset Arkitekter AB

Etablerat friluftsliv

Planförslaget i sin helhet bedöms ej påverka det rörliga friluftslivet negativt, då områden av vikt för det rörliga friluftslivet i förslaget utgörs av områden olämpliga för vindbruk. Delområdet Bengtatorp är delvis beläget i utkanten av ett område som i ÖP02 anges vara av vikt för det rörliga friluftslivet, vilket kan innebära en viss lokal påverkan. Kvalitéerna i området finns i fritidsfisket och tillgängligheten till skogen. Viss påverkan kan vindkraftsetableringar därför ha om behov finns för skyddsavstånd till verken och om dessa hamnar inom friluftsområdet. Då delområdet är beläget i områdets utkant bedöms påverkan på det etablerade friluftslivet vara godtagbar.

Grannkommuner

Två av planförslagets tre förordade utbyggnadsområden och tillhörande skyddszoner för vindbruk innebär ingen påverkan på områden i grannkommuner eftersom de ej är lokaliserade i anslutning till någon kommungräns. I det tredje området, Töllsjö-Slätthult, kan påverkan ske i Borås kommun.

Infrastruktur

Den relativa närheten till det regionala kraftledningsnätet i samtliga delområden i planförslaget bedöms som positivt då detta kan reducera behovet av ingrepp för ledningsdragning i mark och natur. Avståndet från Älmåsaberget och Töllsjö-Slätthult till transformatorstationer är större än från Bengtatorp. Samtliga delområden i planförslaget ligger även i relativ närhet till länsväg 180 eller 1758. Att skogsbruk bedrivs i samtliga områden ses även som positivt då befintliga vägar kan nyttjas i möjligaste mån eller utvidgas istället för att jungfrulig mark tas i anspråk.

Samlad bedömning

Totalt bedöms de motstående intressena till planförslagets tre delområden för vindbruk vara relativt få och ej betydande. Eftersom planförslaget innebär att även områden olämpliga för vindbruk identifieras finns möjligheten som stor att stora och sammanhängande värden för exempelvis både natur- och friluftslivet ska kunna bevaras. Risk finns emellertid för att utbyggnadsmöjligheten för Töllsjö tätort begränsas mot nordväst och friluftslivet Gesebol-Skäresjö begränsas i väst på grund av eventuella skyddsavstånd mot vindkraftverk.

PÅVERKAN	LITEN	MÅTLIG	STOR
Hälsa och säkerhet		•	
Samhällsutveckling		•	
Natur	•		
Kultur	•		
Landskap		•	
Etablerat friluftsliv		•	
Grannkommuner	•		
Infrastruktur	•		

Utvidgat planförslag

Det utvidgade planförslaget är endast en alternativstudie för eventuella konsekvenser och utgör inte förslag till markanvändningen inom kommunen. Utöver delområdena Bengtatorp, Älmåsaberget och Töllsjö-Slätthult som utgör planförslaget innefattar det utvidgade planförslaget även delområdena Buaråsen, Sörskogen, Järpåsen, Sjögaredsbergen och Krakakullen. De åtta områdena motsvarar en markyta om omkring 19,4 km², vilket med dagens vindkraftverk om 2 MW beräknas kunna ge utrymme för cirka 35-40 vindkraftverk.

Hälsa och säkerhet

Buller, skuggor och iskast från ett vindkraftverk kan inte uteslutas. Med skyddsåtgärder bedöms riskerna dock som små. Då flera av delområdena (Buaråsen, Sjögaredsbergen, Krakakullen) är lokaliserade inom områden av vikt för friluftslivet enligt ÖP02 bedöms riskerna som högre än i planförslaget, då det kan innebära att fler människor rör sig i närområden vid verken.

Flera av delområdena i det utvidgade planförslaget är lokaliserade på höjderna runt Töllsjö. Detta kan innebära att risk finns för att flera vindkraftverks sammanlagda påverkan kan ge störningar i form av buller- och skuggbildningar mot framförallt Töllsjö tätort.

Sambällsutveckling

Då tre delområden för vindbruk i det utvidgade planförslaget omgärdar Töllsjö på de närliggande bergsområdena kan en konsekvens vid en utbyggnad bli att tätorten blir omgärdad av vindkraftverk. Möjligheten att utveckla tätorten i någondera riktning kan därför begränsas mycket kraftigt.

I ÖP02 anges att en fördjupad översiktsplan med inriktning kompletteringsbebyggelse samt fritid och turism ska göras för området vid Östra och Västra Nedsjöarna. Området Buaråsen ligger inom detta område vilket innebär att risk för konflikt gällande vilken markanvändning som ska råda kan uppstå. Övriga delområden i det utvidgade planförslaget är belägna på ett avstånd om minst 1000 meter från befintliga tätorter och deras utvecklingsområden, vilket bedöms vara tillräckligt för att minimera risken för markanvändningskonflikter.

Natur, kultur och landskapsbild

Ingen av delområdena i det utvidgade planförslaget hamnar inom områden av riksintresse för natur eller inom områden angivna i ÖP02 av värde för naturvård. Känsliga våtmarksområden finns dock i anslutning till områdena Buaråsen, Järpåsen och Krakakullen och nyckelbiotoper finns inom delområdet Sjögaredsbergen. Flertalet delområden är belägna relativt långt från kraftledningsnätet och transformatorstationer varför lokala ingrepp i naturen kan vara en konsekvens av det utvidgade planförslaget.

Landskapsbildningen runt Töllsjö tätort och odlingslandskap skulle förändras avsevärt om det utvidgade planförslaget genomförs, då orten skulle omgärdas av verk på de omgivande bergen i delområdena Järpåsen, Sjögaredsbergen och Älmåsaberget.

Vid ett genomförande av det utvidgade planförslaget kommer även landskapsbildningen vid odlingslandskapen vid Fagerhult och Torstad att påverkas. Vid utbyggnad av vindkraftverk i delområdena Järpåsen och Sörskogen kommer dalgången vid

Torstad att omgärdas av vindkraftverk. En sådan utbyggnad skulle därmed strida mot intentionen i ÖP 02 där det anges att ”bebyggelse och andra verksamheter i dessa områden ska underordnas odlingslandskapets bevarandevärden.” Området runt Torstad utgör även ett av kommunens tre opåverkade områden. Genom att tillåta byggnation av vindkraft i områdena Järpåsen och/eller Sörskogen finns risk att detta värde går förlorat. Eftersom ett av de tre opåverkade områdena utgörs av reservatsområdet för Götlandsbanan är det av stort värde att bibehålla kommunens kvarvarande opåverkade områden i största möjliga mån.

Etablerat friluftsliv

Tre av åtta delområden inom det utvidgade planförslaget omfattas av riksintresse för friluftsliv och ligger inom område av vikt för friluftslivet i ÖP02 (Buaråsen, Sjögaredsbergen och Krakakullen). Genom etablering av vindkraftverk inom delområdet Buaråsen finns även risk för att möjligheten att utveckla området vid Östra Nedsjön med kompletteringsbebyggelse för bostäder fritidsändamål och turistiska verksamheter minskar.

Grannkommuner

Om vindbruksetableringar uppförs i de förordade områdena enligt det utvidgade planförslaget kan det innebära konflikter med grannkommunernas syn på markanvändningen i gränsområdet. Flera förordade områden är nämligen lokaliserade i kommungränsen. Påverkan kan särskilt gälla Alingsås kommun som i det utvidgade planförslaget angränsar till två delområden (Sjögaredsbergen, Krakakullen) och Borås kommun som har tre angränsande delområden (Sörskogen, Järpåsen, Töllsjö-Slätthult).

Infrastruktur

Den relativa närheten till det regionala kraftledningsnätet i samtliga delområden i planförslaget bedöms som positivt då detta kan reducera behovet av ingrepp för ledningsdragning i mark och natur. Avståndet är dock större för delområden Sörskogen och Krakakullen, vilket kan innebära större lokala ingrepp.

Samtliga delområden som ingår i det utvidgade planförslaget men inte i planförslaget ligger på större avstånd mot länsvägarna 180 eller 1758, vilket innebär risk för att nya vägar i större mån måste anläggas vid vindkraftetableringar. Detta kan innebära en större lokal miljöpåverkan. Att skogsbruk bedrivs i samtliga områden ses som positivt då befintliga vägar kan nyttjas i möjligaste mån eller utvidgas istället för att jungfrulig mark tas i anspråk.

Samlad bedömning

Det utvidgade planförslaget kan innebära en stor påverkan på flertalet motstående intressen i kommunen och eventuellt även i grannkommunerna. Särskilt bedöms områdena runt Töllsjö och Torstad bli påverkade då majoriteten av delområdena är lokaliserade i denna del av kommunen.

PÅVERKAN	LITEN	MÅTLIG	STOR
Hälsa och säkerhet			•
Samhällsutveckling			•
Natur		•	
Kultur		•	
Landskap			•
Etablerat friluftsliv			•
Grannkommuner			•
Infrastruktur		•	

Fotomontage av möjliga vindkraftverk om 150 meter i området Järpåsen. Fotot är taget från södra infarten till Töllsjö tätort.
Rådhuset Arkitekter AB

Fotomontage av möjliga vindkraftverk om 150 meter delområdena Älmäsaberget och Sjögaradsbergen. Fotot är taget från vägen ned till Töllsjön.
Rådhuset Arkitekter AB

Fotomontage av möjliga vindkraftverk om 150 meter i delområdet Krakakullen. Fotot är taget från Fagerhult.
Rådhuset Arkitekter AB

Jämförelse av alternativen

Nollalternativet innebär en stor osäkerhetsfaktor vad gäller var vindkraftverk kommer att lokaliseras, hur många vindkraftverk och vilken övergripande påverkan som de får på kommunen som helhet. I nollalternativet finns heller inget ställningstagande om vilka områden som kommunen vill undanta från vindbruksetableringar. Det kan innebära att risk för att delar av stora sammanhängande områden av vikt exempelvis för friluftslivet eller som kulturmiljö kan tas i anspråk för vindbruk och därmed förlora sitt sammanhängande värde. Nollalternativet innebär även att risk finns för att vindkraftverk etableras söder om riksväg 40, i områden i nära anslutning till det planerade stationsläget för Götalandsbanan, eftersom inga ställningstaganden i ÖP02 finns.

Planförslaget innebär att vindbruk tillåts i ett fåtal områden i kommunen. En koncentration av vindkraftverk till dessa områden, jämfört med det utvidgade planförslaget, innebär effektiv markanvändning. Planförslaget innebär även ställningstagande om inom vilka områden som vindkraftverk ej bör tillåtas. Detta innebär att de mest känsliga områdena i kommunen ej kommer att påverkas och att sammanhängande områden med motstående intressen kan bevaras i större grad. I planförslaget har risken för påverkan mot grannkommuner minimerats.

Det utvidgade planförslaget kan antas medföra mer omfattande konsekvenser vid ett genomförande än planförslaget. Konsekvenserna kan vara övergripande för kommunen så som ineffektivt markutnyttjande och begränsningar i möjligheten att använda stora områden i kommunen för andra verksamheter, särskilt bostäder. Stora sammanhängande markområden kan splittras för vindbrukets intressen.

Det utvidgade planförslaget kan även innebära en stor risk för påverkan på landskapsbilden i den norra delen av kommunen, särskilt runt Töllsjö och Torstad som riskerar att bli omgärdade av vindkraftverk. Det utvidgade planförslaget innebär å andra sidan en avsevärt större möjlighet att i kommunen få tillgång till energi producerad på en förnyelsebar energikälla.

Miljökonsekvenserna av nollalternativ, planförslag och utvidgat planförslag jämförs översiktligt i tabellen nedan. Jämförelsen avser full utbyggnad i både planförslaget och det utvidgade planförslaget.

Slutsatsen av jämförelsen är att den miljöpåverkan som planförslaget kan antas medföra är den mest fördelaktiga. Av denna anledning förordas detta alternativ och nollalternativet och det utvidgade planförslaget bedöms inte som lämpliga.

PÅVERKAN	NOLLALT.	PLANFÖRSLAG	UTVIDGAT PLANFÖRSLAG
Hälsa och säkerhet	måttlig	måttlig	stor
Samhällsutveckling	stor	måttlig	stor
Natur	stor	liten	måttlig
Kultur	måttlig	liten	måttlig
Landskap	stor	måttlig	stor
Etablerat friluftsliv	stor	måttlig	stor
Grannkommuner	stor	liten	stor
Infrastruktur	måttlig	liten	måttlig

8.3 Beaktande av riksintressen och skyddsvärden

Riksintressen

Inget av planförslagets tre delområden omfattas av något riksintresse. Norr om Töllsjö-Slätthult finns riksintresseområde för naturvärden. Det utgörs av ett stort sammanhängande område (Storskogen) som sträcker sig in Vårgårdas och Borås kommuner. Området är tydligt avgränsat från det närliggande delområdet Töllsjö-Slätthult av länsväg 180 mellan Borås och Alingsås, varför vindbruk söder om vägen ej bedöms innebära en negativ påverkan på riksintresset.

Tre av delområdena i det utvidgade planförslaget (Buaråsen, Sjögaradsbergen och Krakakullen) är belägna inom riksintresseområde för det rörliga friluftslivet. Kommunen har även i ÖP02 gjort bedömningen att området är av värde för friluftslivet. Även om de tre områdena är belägna i den västra kanten av riksintresseområdet bedöms det finnas risk för att riksintresset påverkas negativt om vindkraftverk anläggs i de tre områdena. Den sammanlagda påverkan skulle bli mycket stor för Bollebygd kommuns del.

De tre delområdena hamnar inom eller i anslutning till skyddszonerna mot närliggande flygplatser och tillhörande utrustning. Tidiga samråd bör hållas med flygplatserna

Övriga allmänna skyddsvärden

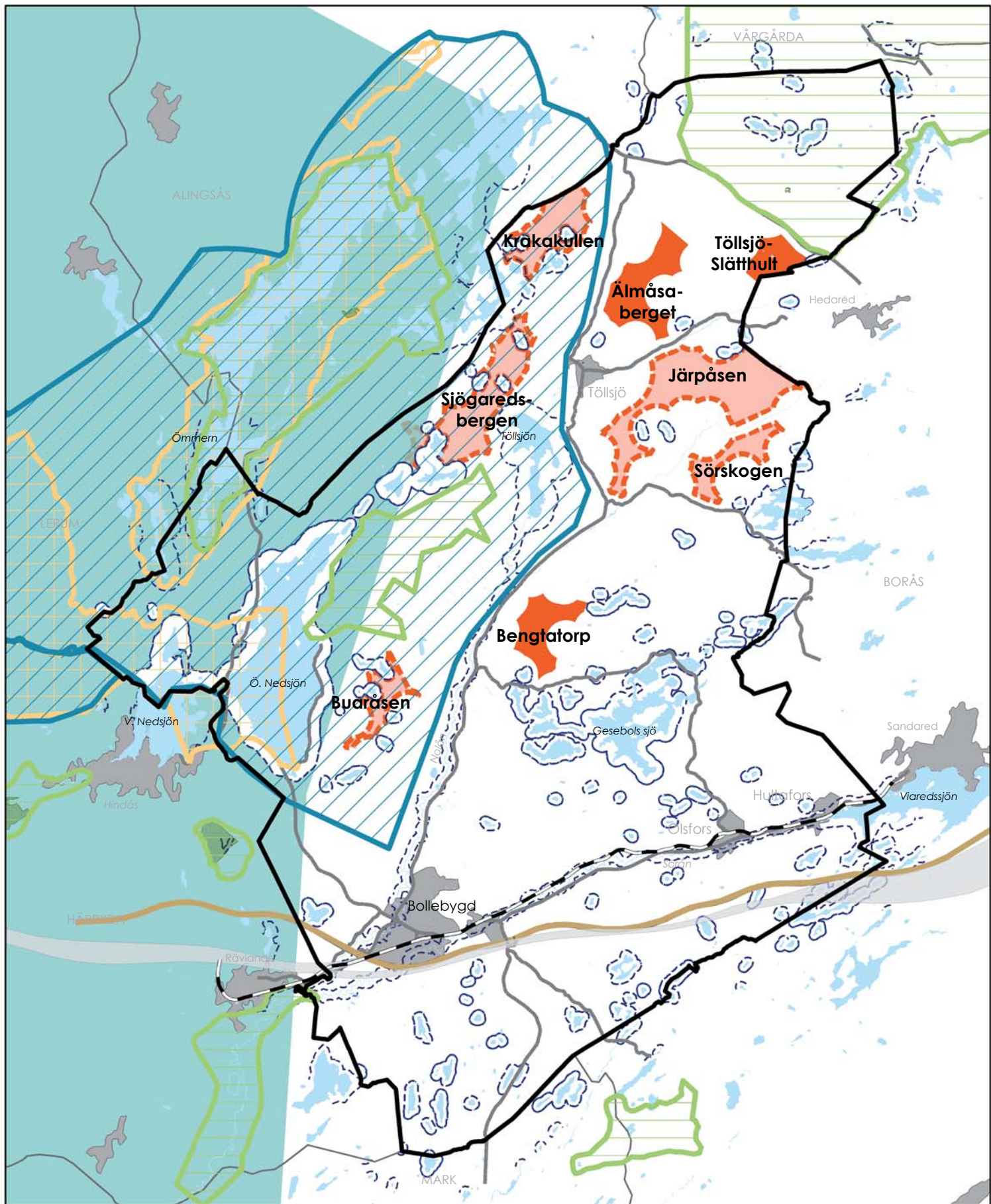
Ett tidigt ställningstagande i arbetet med att analysera kommunen för att få fram lämpliga områden för vindbruk var att strandskyddade områden ska fridlysas från vindbruk på grund av områdenas stora natur- och friluftsvärden. I den föreliggande GIS-analysen där områdena för planförslaget och det utvidgade planförslaget togs fram har dessa områden sällats bort. Således antas inga strandskyddade områden direkt påverkas av förslaget.

Kommunens landskapsbildsskyddade områden (del av Härskogen) är belägna i den västra delen av kommunen vid gränsen mot Alingsås, Härryda och Lerum. I området är bebyggelsen vida spridd och relativt tät för att vara på landsbygden. Möjligheterna att uppföra en vindbruksanläggning bedöms vara mycket liten på grund av bristen på sammanhängande oexploaterade markområden av den yta som krävs för en vindbrukanläggning. Inga områden bedöms som lämpliga för vindbruk i detta område. Det landskapsbildsskyddade området ingår istället inom område som anges som olämpligt för vindbruk bl.a. för de stora friluftsvärdena.

Bevarandevärden

I miljöbalkens 3 kap. 2 § anges att stora mark- och vattenområden som är opåverkade eller obetydligt påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. Inget av de områden som anges som stora och opåverkade i ÖP02 bedöms påverkas av planförslaget. Vid ett genomförande av det utvidgade planförslaget finns dock stor risk för negativ påverkan på området runt Torstad, då de två delområdena Järpåsen och Sörskogen är belägna på höjder som omgärdar Torstads dalgång. Förutom att vindkraftverk i dessa områden kan påverka den upplevda orördheten, finns stor risk för påverkan på kulturmiljön och landskapsbilden samt för att boendemiljön i den omgärdade dalgången påverkas betydande.

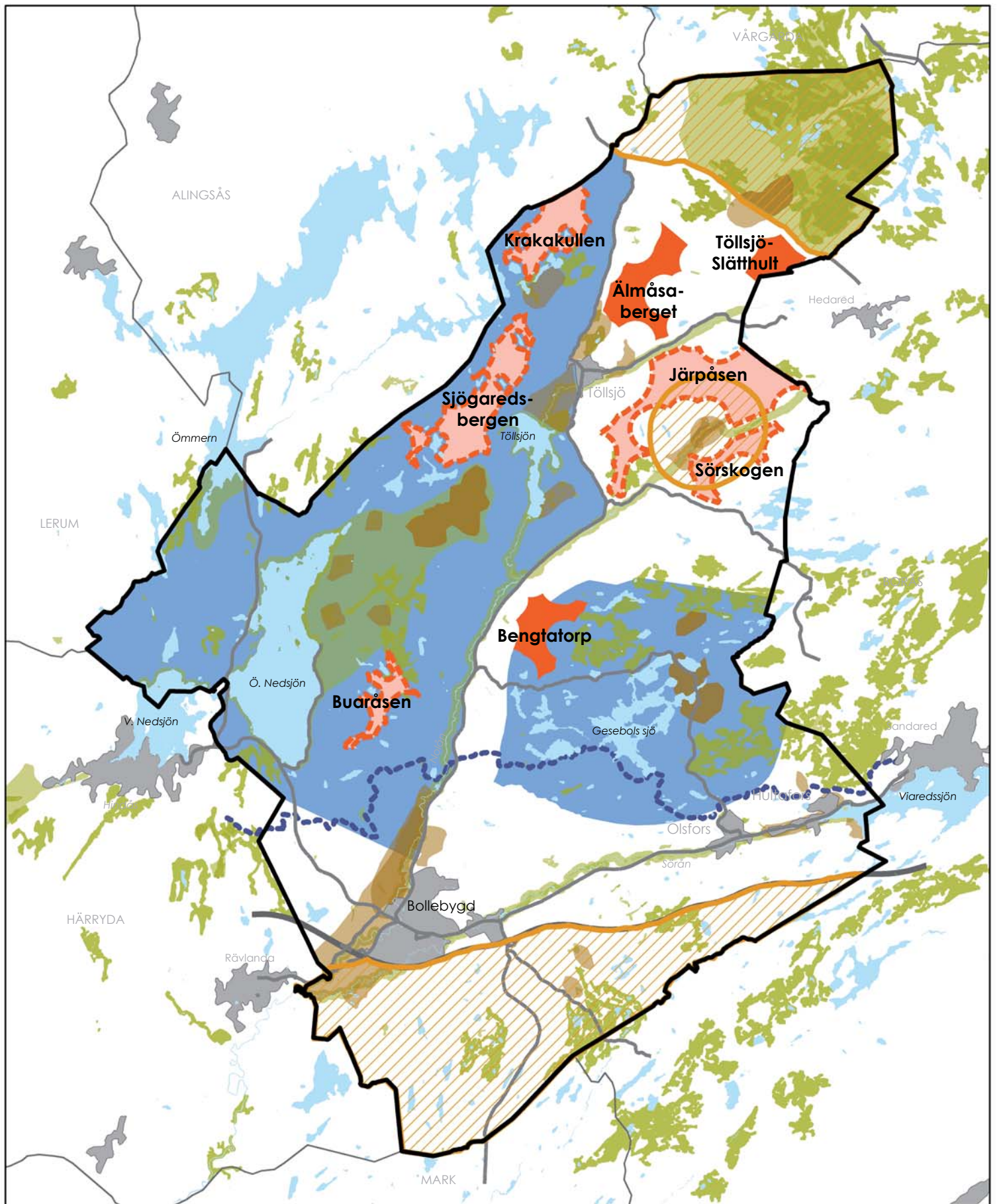

MKB-alternativ i förhållande till riksintressen och skyddsvärden

skala 1:125 000
0 1 2 4 km

Planförslag	Riksintresse för rörligt friluftsliv	Riksintresse, befintlig järnväg
Områden i Utvidgat planförslag	Landskapsbildsskydd	Riksintresse, framtida järnväg
Riksintresse för naturvård	Strandskyddat område	Riksintresse, riksväg 40
Natura 2000-område	Inflygning till Landvetter	

MKB-alternativ i förhållande kommunala bevarandevärden

skala 1:125 000
0 1 2 4 km

- Planförslag
- Områden i Utvidgat planförslag
- Opåverkade områden, ÖP02
- Naturvärden, ÖP02, Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen
- Friluftsområden, ÖP02
- Kulturområden och odlingslandskap, ÖP02
- Knalleleden

Östra delen av området Bengtatorp ingår i ett område som i översiktsplanen bedöms inneha ett högt friluftsvärde, på grund av sitt rika fritidsfiske och sin lättillgängliga skogsmark. Buller från vindkraftverk kan störa upplevelsen av friluftslivet. Visionen i ÖP02 är att vindbruk i områden med anknytning till friluftslivets värden inte ska överskrida bullernivåer om 35-40 dB(A). Normal kravnivå är 40 dB(A) vid bostäder. Friluftslivet är som mest omfattande på sommarhalvåret och bedöms kunna påverkas i måttlig utsträckning.

I närheten av Älmåsaberget finns bevarandevärda odlingsmarker vid Töllsjö. I det utvidgade planförslaget finns fyra delområden för vindbruk som omgärdar både odlingslandskapet och Töllsjö tätort.

Nordväst om Töllsjö-Slätthultområdet ligger Gantarås med bevarandevärd jordbruksområde och kulturmiljö. Dessa områden kan möjligen påverkas indirekt vid förändring av landskapsbilden.

8.4 Sociala och ekonomiska konsekvenser

Den förändrade landskapsbilden och eventuellt naturmiljön kring vindkraftverk kan upplevas negativt av närboende och för friluftslivet. Upplevelsen av vindkraftverk är i högsta grad subjektiv och individuell. Vissa kan se vindkraftetableringen som en positiv kvalitet i landskapsbilden medan andra upplever etableringen som ett stort intrång. Upplevelse av hur något medför ett intrång i landskapsbilden är bland annat avhängigt upplevelsen av nyttan av det som orsakar intrånget. Även tillvänjning har stor betydelse för synen på olika element i landskapet. Sedan länge har vi t.ex. vant oss vid att vägar, telemaster och kraftledningar är ett påtagligt inslag i många miljöer.

Markägare, och även grannar i vissa fall, kan ha möjlighet till ekonomisk kompensation för markintrång. Omfattningen av kompensationen varierar mellan vindkraft-entreprenörerna. Ofta tecknas arrendeavtal med ägare av privata vägar som vindkraftentreprenören behöver använda. Brukligt är vid vindkraftetablering att en fond för kostnader för avvecklingskedet och återställningsåtgärder byggs upp av vindkraftentreprenören med årlig avsättning från och med ett bestämt antal år efter idrifttagandet av vindkraftverket. Beloppen kan vara cirka 100 000 - 300 000 kr per idrifttaget vindkraftverk beroende på typ av verk.

Etablering av vindkraft kan generera lokala arbetstillfällen om rätt kompetens och behörighet finns. Exempel på arbeten som kan bli aktuella finns inom anläggningssektorn, vid byggnation av mindre skogsvägar, kabeldragning mm. Även driftledare och servicetekniker för driftskedet kan utses lokalt. Det är viktigt att uppnå lokal acceptans och förankring hos kringboende och fastighetsägare bl.a. genom samtal och med rätt information i samrådsprocessen. Det kan också finnas möjlighet att ordna delägarskap för lokala föreningar och fastighetsägare vid planerade vindkraftanläggningar. Detta kan bidra till lokalt engagemang samt öppenhet och intresse för vindbruk på ett sätt som gynnar vindkraftetablering och därmed en hållbar energiproduktion.

Vindkraften får ekonomiskt stöd i form av elcertifikat och miljöbonus. Syftet är att stödja förnybar elproduktion. Vindkraftetablering tillför energisystemet effekt ur en lokal förnybar energikälla som kräver relativt liten investering och genererar små utsläpp och restprodukter jämfört med de dominerande energislagen vatten- och

kärnkraft samt fossila bränslen. Vindkraftsetablering kräver investeringar i form av avsatt mark, eventuella intrång på natur- och kulturmiljö, utbyggnad av vägar och kraftnät etc. En samhällsvinst kan bli reducerade utsläpp till luft och lokal energiproduktionen.

8.5 Miljökonsekvenser av förslaget

Sveriges miljömål

Sveriges 16 miljömål definierar hur tillståndet i miljön ska utvecklas för att borga för en hållbar hushållning med miljö, natur- och kulturreсурser. Kommunen ansvarar för att omsätta de nationella miljömålen på lokal nivå. Därför är det viktigt att bedöma verksamhetens inverkan på möjligheten att uppfylla miljömålen. Miljömålen koppling till det tematiska tillägget framgår av tabellen på nästa sida.

Etablering av vindkraft bidrar direkt till att uppfylla miljömålet *Begränsad klimatpåverkan* då vindbruk är en förnyelsebar energikälla. Indirekt gynnas målen *Frisk luft*, *Bara naturlig försurning* och *Ingen övergödning* då den förnybara energin kan ersätta fossila energislag. *Myllrande våtmarker* kan påverkas negativt beroende på utförandet av etableringen. Dock berör planförslaget ett mycket litet område av skyddsvärd våtmark. *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv* påverkas i första hand negativt lokalt i de utpekade områdena, men på kommunal nivå positivt då man i planförslaget undantagit de mest känsliga och skyddsvärda områdena. Med god planering minimeras risken för skada på biologisk mångfald och natur- och kulturvärden. Det tematiska tillägget bidrar till att väga för- mot nackdelar och välja områden med de bästa förutsättningarna och bör bidra till en *God bebyggd miljö*.

Den sammanlagda påverkan av planförslagets genomförande bedöms vara positiv med avseende på miljömålen.

Miljöaspekter

I tabellen på nästkommande sida har planförslaget ställts i relation till miljömål och miljöaspekter. Sammanfattningsvis redovisar tabellen att vindkraftetableringar kommer att innebära lokala belastningar. Med utgångspunkten att underlaget till planförslaget har sållat ut bäst lämpade platserna i kommunen, kan åtgärder vidtas för att minimera belastningen. Etablering av vägar och elnät anpassas efter lokala förutsättningar och skyddsåtgärder används. Teknik, beräkningar och kravnivåer kan minimera påverkan från buller, skugga och riskfaktorer. Förändring i landskapsbild kräver anpassning hos medborgarna. Naturvärden skyddas genom inventeringar och hänsynfullt genomförande. Utsläpp till mark, luft och vatten bedöms minska med ett underbyggt planförslag jämfört med utvecklingen utan ett. Det etablerade friluftslivet och rekreationsvärden bedöms inte påverkas i så stor utsträckning.

För samhällsutvecklingen i stort är planförslaget en anpassning till utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Detta under förutsättning att det sker en nyetablering av vindkraftverk enligt planförslaget samt att arbetet med att minska energiförbrukningen fortgår i kommunen. Sammanlagt bedöms planförslaget ha en positiv effekt på de studerade aspekterna.

NATIONELLA MILJÖMÅL	Påverkas	Påverkas ej
1. Begränsad miljöpåverkan Miljömål 1 syftar till att minska utsläppen av växthusgaser. Ställverk för distribution av vindkraftsel kan innehålla växthusgasen svavelhexafluorid (SF6), men risken för utsläpp bedöms som liten och det finns även SF6-fria ställverkssystem. Vindkraftgenererad energi har en möjlighet att ersätta förbränning av fossila bränslen och etablering av vindkraft ligger i linje med det nationella planeringsmålet för vindkraft. Vindbruksplanen bedöms därmed ha en övervägande positiv påverkan på miljömålet.	•	
2. Frisk luft	•	
3. Bara naturlig försurning Miljömålen (2, 3 och 7) syftar till att minska utsläppen av gaser och partiklar som påverkar hälsa och miljö negativt. Mark och vatten i Bollebygd kan betraktas som försurningskänsliga. Om vindkraftsel tillförs energisystemet, kan fossil förbränning ersättas och därmed minskar utsläppen av försurande, övergödande och hälsoskadliga förbränningsgaser, vilket medför att miljömålet kan gynnas.	•	
4. Giffri miljö Miljömål 4 ska motverka spridning av ämnen som skapats eller utvunnits av människan. Vindkraftverk kräver en mindre mängd smörjolja för funktionen i vissa mekaniska delar. Risken för spridning av oljan till omgivningen kan minimeras med försiktighetsåtgärder. Vindbruksplanen bedöms ha begränsad påverkan på miljömålet.	•	
5. Skyddande ozonskikt		•
6. Säker strålmiljö		•
7. Ingen övergödning se miljömål 3	•	
8. Levande sjöar och vattendrag Miljömål 8 syftar till att bevara variationsrika vattendrag som livs- och rekreativmiljöer. Dragning av ledningar och vägar kan komma att göra ett visst ingrepp i naturen i närheten av vattendrag. Vindkraftverk kan komma att placeras nära natur- och kulturmiljöer. Inför varje vindkraftsetablering ska en miljökonsekvensbeskrivning göras där lokalisering av verk och planering av infrastruktur för att minimera påverkan ska redovisas. Vid framtagandet av planförslaget har tagit hänsyn till känsliga områden vid valet av lokalisering, vilket bedöms medverka till att minimera de negativa konsekvenserna.	•	
9. Grundvatten av god kvalitet		•
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård		•
11. Myllrande våtmarker Miljömål 11 syftar till att skydda och bevara våtmarker. Bollebygd är rikt på våtmarker. Tallsumpskogen i Bengtatorp är ett av dem. Skogsbilvägar kan komma att förlängas, förbättras eller nyanläggas för vindkraftsetablering, vilket kan påverka våtmarker. Särskild hänsyn krävs om vindkraft ska lokaliseras i anslutning till tallsumpskog. Vid framtagandet av planförslaget har tagit hänsyn till känsliga områden vid valet av områden vilka bedöms som lämpliga för vindbruk, vilket bedöms medverka till att begränsa de negativa konsekvenserna.	•	
12. Levande skogar Miljömålen 12, 13 och 16 syftar till att bevara områden av biologisk mångfald och natur- och kulturvärden. Planförslaget omfattar i största utsträckning skogsområden. Vindkraft som ersättning till fossil energi bidrar till att minska utsläpp av försurande ämnen som kan skada skog. Anläggningsarbeten kan medföra intrång i natur- och kulturmiljö. Vägförbättringar och ev. ersättning till fastighetsägare kan bidra till förbättrade ekonomiska och praktiska förutsättningar för hållbart nyttjande av jord- och skogsbruket i området. De djur som i första hand kan störas är fåglar och fladdermöss. Natur-, kultur- och fågelinventering kan utföras före etablering av vindkraft. Vid framtagande av planförslaget har tagit hänsyn till känsliga områden vid valet av lokalisering, vilket bedöms medverka till att begränsa de negativa konsekvenserna.	•	
13. Ett rikt odlingslandskap	•	
14. Storslagen fjällmiljö		•
15. God bebyggd miljö Miljömål 15 syftar till att skapa en hälsosam livsmiljö och ett av delmålen är att främja planering och effektivisering av förnybara energiresurser. Vindkraftverk kan generera buller, skuggor och en förändrad landskapsbild som kan påverka kringboende. Vid framtagande av planförslaget har för- mot nackdelar vägts mot de områden som har de bästa förutsättningarna för vindbruk.		•
16. Ett rikt växt och djurliv se miljömål 12	•	

MILJÖASPEKT	UTSTRÄCKNING			KOMMENTAR
	stor	måttlig	liten	
Infrastruktur				
Elnät			•	Kabeldragning och transformatorstationer till verk ger ingrepp i naturen. Det regionala nätet och transformatorstationer finns i relativ närhet till planförslagets delområden.
Vägar		•		Större vägar (väg 1758 och väg 180) finns relativt nära (cirka 0,5 km) planförslagets delområden. Mindre vägar behöver dock etableras inom respektive områdena.
Hälsa och säkerhet				
Buller		•		Vindkraftverk genererar buller vid drift. Bullerberäkningar ska utföras före etablering och riktvärden vid bostäder ska innehållas.
Skuggor		•		Sannolikhet för rörliga skuggor på närliggande bostäder ska beräknas och riktvärden innehållas. Automatisk styrning kan minimera störningar.
Risk		•		Risk för iskast från rotorbladen bedöms enligt Boverkets vara större än att delar lossnar från verken, vilket kan undvikas med automatisk avkänning och avstängning av verken. Varningsskyltar bör sättas upp.
Social miljö		•		Planförslaget påverkar den sociala miljön i liten utsträckning.
Landskap				
Visuell miljö				
Bengtatorp		•		Bengtatorp ligger inom landskap med måttlig tålighet för vindkraftverk. Området bedöms dock i analysen tåla några väl placerade verk eftersom de inte bedöms bli dominerande i landskapet.
Älmåsaaberget		•		Älmåsaaberget ligger inom landskap med måttlig tålighet för vindkraftverk. Det kuperade och omväxlande skogslandskapet innebär troligtvis att verken skymms från Töllsjö och att de därför inte blir dominerande.
Töllsjö-Slätthult		•		Området ligger inom landskap med relativt låg tålighet för vindkraftverk. Några väl placerade verk bedöms dock kunna uppföras.
Kulturmiljö		•		Planförslagets områden har valts så att betydande kulturmiljöer blir påverkade i liten utsträckning.
Opåverkade områden		•		Endast mindre kanter av stora opåverkade områden påverkas av planförslaget. Inga av områdena som är utpekade i ÖP 02 påverkas.
Naturvård				
Mark		•		Vindkraftverk kräver en uppställningsyta som kan återställas vid verkets livscykelsslut. Utrymme för transformatorstationer och vägar blir troligen permanenta. Risk för att marken förorenas av verksamheten är liten.
Luft	•			Vindkraftproduktion ger inga emissioner till luft. Energin kan ersätta fossila bränslen eller småskalig förbränning utan avgasrening och minimera miljö- och hälsoskadliga utsläpp till luft.
Vatten		•		Vindkraftproduktion förbrukar inget vatten och har inga utsläpp till vatten. Vägdragning och kabelförläggning kan dock påverka nära vattendrag eller våtmark om inte försiktighet sker vid anläggning.
Växt och djurliv		•		Fåglar och fladdermöss påverkas mest.
Etablerat friluftsliv				
Rekreation och friluftsliv		•		Utbyggd vindkraft förändrar den visuella upplevelsen kring verken och ljudmiljön i dess direkta närhet. Påverkan bedöms vara måttlig.
Samhällsutveckling				
Hushållning med material och energi	•			Vindkraftverk bidrar till samhällets utveckling mot mer hållbar energi-produktion. Ett vindkraftverk kan demonteras, materialet återvinnas och platsen återställas till nära ursprunget. Vindkraftproduktion ger inga emissioner till mark, luft eller vatten.
Götalandsbanan		•		Banans reservatsområde har uteslutits som möjlig lokalisering.
Tätortsutveckling		•		Planförslaget påverkar ej utvecklingen av kommunens tätorter då skyddsavstånd tillämpats och områden i nära anslutning valts bort.

8.6 Risk för betydande miljöpåverkan

Uppförande av vindkraftverk sker inte utan viss omgivningspåverkan. Dagens verk är höga och ofta synliga på långt avstånd. Vindkraftverk i kommunen kommer att medföra en förändring i landskapsbilden. Om förändringen blir betydande eller inte är mycket beroende av människors upplevelser av landskapet och inställningen till vindkraftverk generellt. Med anledning av människors inställning kan även risk finnas för att miljöpåverkan upplevs som stor vid den enskilda bostaden.

Uppförande av vindkraftverk kan också innebära att människors möjlighet för närrekreation i områden som idag är orörda och tysta begränsas. Det kan upplevas i anslutning delområdet Bengtatorp som är belägen i kanten mot område av vikt för friluftslivet.

8.7 Åtgärder för att minimera miljöpåverkan

I det tematiska tillägget till ÖP02 med inriktning vindbruk (avsnittet ”Övriga områden med stor restriktion mot vindkraftverk”) presenteras kriterier för vindkraftetableringar som syftar till att minimera negativa konsekvenser av utbyggnaden. Generella rekommendationer för lokalisering och utformning har också formulerats i det tematiska tillägget.

En fågelsträcksinventering har genomförts av Västergötlands ornitologiska förening. Enligt utredningen finns ett fågelsträck längs Nolåns dalgång. Särskilda rekommendationer med hänvisning till beaktande av fågelsträcket finns för uppförande av vindkraftverk inom det lämpliga området Bengtatorp.

En landskapsanalys har genomförts för hela kommunen av Rådhuset Arkitekter. För att undvika en negativ påverkan på omgivningarna vid uppförande av vindkraftverk bör särskilda studier av landskapsbildspåverkan utföras i ett tidigt skede. För att minimera risken för en betydande påverkan på odlingslandskapet mellan Töllsjön och Töllsjö finns särskilda rekommendationer för beaktandet av landskapsbilden för det lämpliga området Älmåsaberget.

Vidare åtgärder för att minimera en negativ påverkan vid etableringar av vindkraftverk inom de lämpliga områdena i planförslaget är att ställa krav på att:

- genomföra tidiga och öppna samråd med boende inom närområdet för att få tidiga synpunkter och möjlighet att diskutera utformning etc.
- verk som hamnar i riskzonen för överskriden skuggpåverkan ska inneha möjligheten att under perioder kunna stängas av.
- skyddsåtgärder i anläggningsskedet för att anpassa väg- och ledningsdragning så att natur- och kulturvärden skonas. Exempelvis bör hänsyn tas så att våtmarker inte dräneras och att vägtrummor läggs för att eventuella korsade vattendrag ska bibehålla sitt flöde. Byggskedet innebär många tunga transporter under en begränsad tid. Vid risk för damning kan vägar saltas i närheten av bostäder.
- varningsskyltar med skyddsavstånd för iskast från verken vintertid kan sättas ut som en säkerhetsåtgärd för dem som vistas i området.

- ytterligare inventeringar vid anmälnings-/tillståndsskedet, t.ex. av rovfågel- och fladdermusbestånd bör också genomföras för att identifiera habitatsområden av stort värde så att hänsyn kan tas till dessa vid etablering.
- kontakt bör tas i ett tidigt skede med länsstyrelsen för att klargöra om det finns smålom eller andra skyddsvärda arter inom området för exploateringen.

8.8 Uppföljning

Genomförandet av ett tematiskt tillägg till översiktsplanen ska enligt miljöbalken följas upp med avseende på miljökonsekvenserna. Uppföljningen bör ske i samband med översynen av översiktsplanen till dess aktualitetsförklaring och i samband med revidering av kommunens energiplan.

Frågor som kan vara av relevans att följa upp i samband med aktualitetsförklaringen av översiktsplanen kan vara:

- Har ansökningar kommit in/vindkraftverk byggts inom de angivna områdena i det tematiska tillägget?
- Har ansökningar kommit in i andra områden än de som är förordade i det tematiska tillägget för vindbruk? Har dessa beviljats? Varför?
- Har nya förutsättningar tillkommit inom de förordade områdena för vindbruk eller deras skyddsområde som medför att lämpligheten av området bör ses över?

Frågor som kan vara av relevans att följa upp i samband med revideringen av energiplanen bedöms vara:

- Hur många vindkraftverk har tillkommit och vilken sammanlagd effekt har verken i kommunen?
- Hur mycket energi produceras i kommunen från vindkraftverk?
- Hur stor del av Bollbygds energiförbrukning tillgodoses av vindkraft?
- Avstämning mot målsättningen i kommunen på årsbasis och eventuellt förslag på vidare utbyggnad.

Uppföljning kan även vara av intresse för miljöenheten i fråga om:

- Har anmälningar om störningar vad gäller buller eller skuggor från verk inkommit?
- Har anmälningar inkommit vad gäller skador på fåglar eller fladdermöss?
- Rapporter om haverier eller skador på egendom från vindkraftsverk?
- Har försiktighetsmått vidtagits för att minimera skador på känslig natur vid anläggandet?

9. TIDPLAN

- Planuppdrag KS 2008-06-26 § 103
- Samråd KS 2010-11-04 § 156
- Utställning KS 2011-06-07 § 117
- Antagande KF 2011-11-24 § 159

10. REFERENSLISTA

Publikationer

Energiläget 2008, Energiäget 2009, Energimyndigheten

LFS 2008:47, Luftfartsverket

Vindkraftshandboken, planering och prövning av vindkraftverk på land och i kustnära vattenområden, 2009, Boverket

Vindkraftsstatistik 2008, 2009, Energimyndigheten

Vindkraftverk och dess påverkan på luftfart i flygplatsers närhet, 2010-02-04, Luftfartsverket

Hemsidor

www.boverket.se

www.energimyndigheten.se

www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

www.naturvardsverket.se

www.riksdagen.se

www.vindlov.se

Lagar och förordningar

Plan- och bygglagen

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1987:10>

Miljöbalken

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1998:808>

Förordning om miljöfarlig verksamhet

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1998%3a899>

Kommunens egna utredningar

Boråspendeln, Stråket Göteborg-Härryda-Mark-Bollebygd-Borås,

En studie av utvecklingseffekter genom framtida pendeltågstrafik, WSP, 2010-04-26

Landskapsanalys,

Rådhuset Arkitekter AB i Uddevalla, 2009-09-03

Bilaga till landskapsanalys, fotomontage,

Rådhuset Arkitekter AB i Uddevalla, 2010-06-27

Fågelsträcksinventering, vår och hösträkningar 2010,

Västergötlands Ornitologiska förening, rev. 2010-12-08

12. Svar på motion (M) om odlingslotter i Kråktorps KS2022/64

§47

KS2022/64

Svar på motion (M) om odlingslotter i Kråktorps**Beslut****Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Kommunfullmäktige bifaller motionen under följande förutsättningar:

- att fastigheten som avses för odlingslotter är kommunens fastighet Forsa 6:1
- att *en* odlingsförening eller organisation arrenderar området för odlingslotter i sin helhet av kommunen. Inga avtal tecknas med enskilda personer. Föreningen/organisationen ordnar i sin tur med interna avgifter, medlemskap, eventuella tillstånd enligt plan- och bygglagen och miljöbalken, markberedning etc.
- att det finns ett bindande avtal med en förening eller organisation innan kommunen påbörjar något arbete på fastigheten, ex inmätning, iordningställande av förråd och framdragning av vatten.

Ärendet

Ingridh Anderén (M) föreslår i motion daterad 2022-03-14 att kommunen inrättar ett eller två områden med odlingslotter på kommunens jordbruksfastighet i Kråktorps. Kommunfullmäktige har på sammanträde 2022-05-05, § 42, remitterat motionen till kommunstyrelsen för handläggning.

För kommunen bedöms odlingslotter vara ett effektivt nyttjande av de ekonomiska resurserna på den här fastigheten, eftersom insatsen är relativt liten men kan bidra till positiva samhällsekonomiska effekter och främja den biologiska mångfalden. Fastighetsavdelningen bedömer att det går att ordna odlingslotter på fastigheten med relativt enkla medel eftersom vatten redan finns på fastigheten och befintliga vägar till fastigheten kan användas. Ett enklare förråd för förvaring av redskap kan även ordnas utan någon större kostnad. Hur uppkomna kostnader ska hanteras kommer att regleras i ett avtal mellan kommunen och föreningen/organisationen som vill arrendera marken.

Handläggare har i beredning av motionen tagit hjälp av samhällsbyggnadsförvaltningen, och kommit fram till att fastigheten Forsa 6:1 är lämplig för odlingslotter. Eftersom den framtida höghastighetsbanan ska anläggas genom området ställer sig Trafikverket negativa till att fastigheten bebyggs och därför hade det varit ett bra alternativ att kunna nyttja marken till odlingslotter. Tidsplanen för höghastighetsbanan är ca 10 år enligt dagens uppgifter. Det finns även möjlighet att ta sig till och från odlingslotterna utan att vara beroende av bil. Det är ca 4 km från torget i Bollebygd vilket bedöms som cykelavstånd. Alternativa vägar från Bollebygd till platsen är antingen via Rävlandavägen över riksväg 40 eller via Kullavägen under riksväg 40.

Om en odlingsförening eller annan organisation vill arrendera marken för odlingslotter är en förutsättning att ett avtal tecknas mellan kommunen och föreningen och att föreningen uppfyller

de eventuella villkor för odlingslotter som kommunen kan komma att ta fram. Hur stor yta som krävs för odlingslotterna och antalet lotter beror på efterfrågan. Odlingslotter bidrar till både ekologisk och social hållbarhet. Odling har gynnsam inverkan på folkhälsan. De som odlar spenderar mycket tid utomhus, får motion och har ett levande intresse som de delar med likasinnade vilket bidrar till ökat välmående och minskade stressnivåer. Lokal, småskalig odling bidrar även i hög utsträckning till den biologiska mångfalden och det är lättare att förstå och tillämpa naturens kretslopp när man odlar och ansvarar för sin egen odlingsyta. Ur ekonomiskt perspektiv är det även hållbart för den enskilde som kan odla egna grönsaker när livsmedelspriserna ökar.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige bifaller motionen under följande förutsättningar:

- att fastigheten som avses för odlingslotter är kommunens fastighet Forsa 6:1
- att *en* odlingsförening eller organisation arrenderar området för odlingslotter i sin helhet av kommunen. Inga avtal tecknas med enskilda personer. Föreningen/organisationen ordnar i sin tur med interna avgifter, medlemskap, eventuella tillstånd enligt plan- och bygglagen och miljöbalken, markberedning etc.
- att det finns ett bindande avtal med en förening eller organisation innan kommunen påbörjar något arbete på fastigheten, ex inmätning, iordningställande av förråd och framdragning av vatten.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §29 KSAU Svar på motion (M) om odlingslotter i Kråktorp
- Motion (M) om odlingslotter i Kråktorp
- Svar på motion (M) om odlingslotter i Kråktorp

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Till Kommunfullmäktige Bollebygd
2022-03-14

Motion

Odlingslotter till Glädje

Kommunen äger sedan tidigare en jordbruksfastighet i Kråktorps i folkmun kallad Isidors i Kråktorps.
Den var tänkt som stationsområde men som bekant är det inte aktuellt just nu.

Isidors i Kråktorps har ett bra läge och för kommunen borde det vara angeläget att finna ett fint sätt att ta tillvara värdefull Jordbruksmark.
Just nu är maken igenväxt med invasiva växter som lupiner och gullris.

Det borde vara ett gemensamt intresse att ge Bollebygds invånare möjlighet att skapa ett vackert fönster mot motorvägen.
Vid sidan om värdefull jordbruksmark finns det tillgång till vatten, tillgänglig väg och parkeringsmöjligheter på fastigheten.

Detta ger Bollebygds kommun möjlighet att anordna odlingslotter på egen mark. På det sättet kan kommuninvånarna erbjudas möjlighet till egen odling av grönsaker, potatis, sallad, örter, kryddor och mycket mer. Vid eventuell livsmedelsbrist alternativt stor prisökning på livsmedel är detta ett gott alternativ för kommunens invånare att själv kunna odla och odla giftfritt.

Mitt Förslag är att kommunen beslutar inrätta ett eller två områden med odlingslotter.

Ingridh Anderen M

Kommunstyrelseförvaltningen

Lovisa Lundberg | Miljö- och hållbarhetsstrateg
0734-64 70 07 | Lovisa.lundberg@bollebygd.se

Svar på motion (M) om odlingslotter i Kråktorps

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige bifaller motionen under följande förutsättningar:

- att fastigheten som avses för odlingslotter är kommunens fastighet Forsa 6:1
- att *en* odlingsförening eller organisation arrenderar området för odlingslotter i sin helhet av kommunen. Inga avtal tecknas med enskilda personer. Föreningen/organisationen ordnar i sin tur med interna avgifter, medlemskap, eventuella tillstånd enligt plan- och bygglagen och miljöbalken, markberedning etc.
- att det finns ett bindande avtal med en förening eller organisation innan kommunen påbörjar något arbete på fastigheten, ex inmätning, iordningställande av förråd och framdragning av vatten.

Ärendet

Ingridh Anderén (M) föreslår i motion daterad 2022-03-14 att kommunen inrättar ett eller två områden med odlingslotter på kommunens jordbruksfastighet i Kråktorps.

Ekonomiska förutsättningar

För kommunen bedöms odlingslotter vara ett effektivt nyttjande av de ekonomiska resurserna på den här fastigheten, eftersom insatsen är relativt liten men kan bidra till positiva samhällsekonomiska effekter och främja den biologiska mångfalden. Fastighetsavdelningen bedömer att det går att ordna odlingslotter på fastigheten med relativt enkla medel eftersom vatten redan finns på fastigheten och befintliga vägar till fastigheten kan användas. Ett enklare förråd för förvaring av redskap kan även ordnas utan någon större kostnad. Hur uppkomna kostnader ska hanteras kommer att regleras i ett avtal mellan kommunen och föreningen/organisationen som vill arrendera marken.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen har tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen behandlat motionen och kommit fram till att fastigheten Forsa 6:1 är lämplig för odlingslotter.

Eftersom den framtida höghastighetsbanan ska anläggas genom området ställer sig Trafikverket negativa till att fastigheten bebyggs och därför hade det varit ett bra alternativ att kunna nyttja marken till odlingslotter. Tidsplanen för höghastighetsbanan är ca 10 år enligt dagens uppgifter.

Det finns även möjlighet att ta sig till och från odlingslotterna utan att vara beroende av bil. Det är ca 4 km från torget i Bollebygd vilket bedöms som cykelavstånd. Alternativa vägar från Bollebygd till platsen är antingen via Rävlandavägen över riksväg 40 eller via Kullavägen under riksväg 40.

Om en odlingsförening eller annan organisation vill arrendera marken för odlingslotter är en förutsättning att ett avtal tecknas mellan kommunen och föreningen och att föreningen uppfyller de eventuella villkor för odlingslotter som kommunen kan komma att ta fram. Hur stor yta som krävs för odlingslotterna och antalet lotter beror på efterfrågan.

Odlingslotter bidrar till både ekologisk och social hållbarhet. Odling har gynnsam inverkan på folkhälsan. De som odlar spenderar mycket tid utomhus, får motion och har ett levande intresse som de delar med likasinnade vilket bidrar till ökat välmående och minskade stressnivåer. Lokal, småskalig odling bidrar även i hög utsträckning till den biologiska mångfalden och det är lättare att förstå och tillämpa naturens kretslopp när man odlar och ansvarar för sin egen odlingsyta.

Ur ekonomiskt perspektiv är det även hållbart för den enskilde som kan odla egna grönsaker när livsmedelspriserna ökar.

Barnkonsekvensanalys

Barn som är med och odlar får en ökad förståelse för olika växter, ekologiska samband och naturens kretslopp. Att följa vägen från frö till färdig gröda leder i större utsträckning till att man värdesätter maten och blir mer öppen för att smaka på sådant som man annars inte hade testat. Fysiska fördelar för barn som är med och odlar är exempelvis minskad stress, förbättrad motorik och bättre koncentrationsförmåga.

Skickas till

Samhällsbyggnadsnämnden

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Lovisa Lundberg

Miljö- och hållbarhetsstrateg

13. Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad KS2023/23

§43

KS2023/23

Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag och godkänner samverkansavtal benämnt "Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad".

Ärendet

Från och med 2018 finns det en generell rätt till kommunal avtalssamverkan i kommunallagen (9 kap 37 §). De förvaltningar i Sjuhärads kommuner som ansvarar för myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område ser fördelar med att ha möjlighet till kommunal avtalssamverkan. Ett förslag till avtal har arbetats fram gemensamt. Enligt 9 kap 37 § kommunallagen får en kommun ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun (avtalssamverkan). Sveriges kommuner och regioner (SKR) tog i september 2019 fram ett underlag i syfte att underlätta för kommuner och regioner att nyttja möjligheterna till avtalssamverkan. Underlaget behandlar de vanligast förekommande rättsliga och praktiska frågeställningarna och ger exempel på hur de kan lösas i praktiken vid sådan samverkan. I underlaget redovisas också exempelklausuler för ett samverkansavtal.

Det framtagna avtalet om samverkan mellan kommunerna inom Sjuhärad, är baserat på SKR:s underlag. Tjänstepersoner i respektive kommun från de berörda förvaltningarna har fått möjlighet att lämna synpunkter om vad avtalet måste innehålla för att det ska fungera i praktiken. Avtalet omfattar myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område. Syftet med avtalet är att kunna nyttja varandras personalresurser och därigenom minska sårbarheten samt öka kapaciteten och effektiviteten. Vid behov ska kommuner som omfattas av avtalet kunna kontakta någon av de andra kommunerna för stöd. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget. Uppdragstagaren har rätt till ersättning från den andra kommunen för sitt arbete. Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att avtal bör tecknas för att möjliggöra samverkan med de andra kommunerna inom Sjuhäradsområdet.

Motsvarande avtal om samverkan finns idag inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommuner inom Sjuhärad.

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2022-06-20, § 133, och beslutat att översända samverkansavtal benämnt "Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad" till kommunfullmäktige för godkännande.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige ska tillstyrka samhällsbyggnadsnämndens förslag och godkänna samverkansavtal benämnt Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §27 KSAU Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad
- §133 SBN Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad.(163623)
- Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad(163054)
- Avtal om samverkan inom plan. och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

§133

SBN2022/126

Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad.

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att översända samverkansavtal benämnt ”Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad” till kommunfullmäktige för godkännande.

Ärendet

Från och med den 1 juli 2018 finns det en generell rätt till kommunal avtalssamverkan i kommunallagen (9 kap 37 §).

De förvaltningar i Sjuhärads kommuner som ansvarar för myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område, ser fördelar med att ha möjlighet till kommunal avtalssamverkan. Ett förslag till avtal har arbetats fram gemensamt.

Enligt 9 kap 37 § kommunallagen får en kommun ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun (avtalssamverkan). Sveriges kommuner och regioner (SKR) tog i september 2019 fram ett underlag i syfte att underlätta för kommuner och regioner att nyttja möjligheterna till avtalssamverkan. Underlaget behandlar de vanligast förekommande rättsliga och praktiska frågeställningarna och ger exempel på hur de kan lösas i praktiken vid sådan samverkan. I underlaget redovisas också exempelklausuler för ett samverkansavtal.

Det framtagna avtalet om samverkan mellan kommunerna inom Sjuhärad, är baserat på SKR:s underlag. Tjänstepersoner i respektive kommun från de berörda förvaltningarna har fått möjlighet att lämna synpunkter om vad avtalet måste innehålla för att det ska fungera i praktiken. Avtalet omfattar myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område.

Syftet med avtalet är att kunna nyttja varandras personalresurser och därigenom minska sårbarheten samt öka kapaciteten och effektiviteten. Vid behov ska kommuner som omfattas av avtalet kunna kontakta någon av de andra kommunerna för stöd. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget. Uppdragstagaren har rätt till ersättning från den andra kommunen för sitt arbete. Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att avtal bör tecknas för att möjliggöra samverkan med de andra kommunerna inom Sjuhäradsområdet.

Motsvarande avtal om samverkan finns idag inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommuner inom Sjuhärad. Kommunfullmäktige godkände det samverkansavtalet i juni 2020.

Ekonomiska förutsättningar

Att beställa uppdrag innebär en kostnad för uppdragsgivaren. Uppdragsgivaren skall till uppdragstagaren betala en ersättning som är baserad på uppdragstagarens självkostnader med anledning av uppdraget.

Bedömning

Avtalet innebär inga åtaganden om uppdrag utan bygger på en frivillighet. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget.

Barnkonsekvensanalys

Ett beslut om att godkänna detta samverkansavtal, bedöms inte påverka barn och unga negativt.

Förslag till beslut**Förvaltningens förslag till beslut**

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att översända samverkansavtal benämnt "Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad" till kommunfullmäktige för godkännande.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts och föredragits av förvaltningschef Ann-Charlotte Lind.

Beslutsunderlag

- Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad
- Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad

Skickas till

Kommunstyrelsen

Jävsnämnden

Paragrafen är justerad

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ann-Charlotte Lind | Förvaltningschef samhällsbyggnadsförvaltningen
0734-64 71 00 | ann-charlotte.lind@bollebygd.se

Samhällsbyggnadsnämnden

Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad.

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att översända samverkansavtal benämnt ”Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad” till kommunfullmäktige för godkännande.

Ärendet

Från och med den 1 juli 2018 finns det en generell rätt till kommunal avtalssamverkan i kommunallagen (9 kap 37 §).

De förvaltningar i Sjuhärads kommuner som ansvarar för myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område, ser fördelar med att ha möjlighet till kommunal avtalssamverkan. Ett förslag till avtal har arbetats fram gemensamt.

Enligt 9 kap 37 § kommunallagen får en kommun ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun (avtalssamverkan). Sveriges kommuner och regioner (SKR) tog i september 2019 fram ett underlag i syfte att underlätta för kommuner och regioner att nyttja möjligheterna till avtalssamverkan. Underlaget behandlar de vanligast förekommande rättsliga och praktiska frågeställningarna och ger exempel på hur de kan lösas i praktiken vid sådan samverkan. I underlaget redovisas också exempelklausuler för ett samverkansavtal.

Det framtagna avtalet om samverkan mellan kommunerna inom Sjuhärad, är baserat på SKR:s underlag. Tjänstepersoner i respektive kommun från de berörda förvaltningarna har fått möjlighet att lämna synpunkter om vad avtalet måste innehålla för att det ska fungera i praktiken. Avtalet omfattar myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område.

Syftet med avtalet är att kunna nyttja varandras personalresurser och därigenom minska sårbarheten samt öka kapaciteten och effektiviteten. Vid behov ska kommuner som omfattas av avtalet kunna kontakta någon av de andra kommunerna för stöd. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget. Uppdragstagaren har rätt till ersättning från den andra kommunen för sitt arbete. Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att avtal bör tecknas för att möjliggöra samverkan med de andra kommunerna inom Sjuhäradsområdet.

Motsvarande avtal om samverkan finns idag inom miljö- och hälsoskyddsområdet och livsmedelsområdet mellan kommuner inom Sjuhärad. Kommunfullmäktige godkände det samverkansavtalet i juni 2020.

Ekonomiska förutsättningar

Att beställa uppdrag innebär en kostnad för uppdragsgivaren. Uppdragsgivaren skall till uppdragstagaren betala en ersättning som är baserad på uppdragstagarens självkostnader med anledning av uppdraget.

Bedömning

Avtalet innebär inga åtaganden om uppdrag utan bygger på en frivillighet. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget.

Barnkonsekvensanalys

Ett beslut om att godkänna detta samverkansavtal, bedöms inte påverka barn och unga negativt.

Beslutsunderlag

-Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad, samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2022-06-02.

-Avtal om samverkan inom plan-och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Jävsnämnden

BOLLEBYGDS KOMMUN

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ann-Charlotte Lind

Förvaltningschef

Avtal om samverkan inom plan- och bygglagens område mellan kommuner inom Sjuhärad.

§ 1 Parter

Detta avtal reglerar samverkan mellan följande parter:

Bollebygds kommun org. nr. 212000-2973

Ulricehamns kommun org. nr. 212000-1579

Svenljunga kommun org. nr. 212000-1512

Borås kommun org. nr. 212000-1561

Tranemo kommun org. nr. 212000-1462

Herrljunga kommun org. nr. 212000-1520

Vårgårda kommun org. nr. 212000-1454

Marks kommun org. nr. 212000-1504

§ 2 Syfte

Syftet med detta avtal är att det ska utgöra en grund för samarbete mellan parterna. Samarbetet syftar till att kunna nyttja varandras personalresurser och kompetens samt därigenom öka parternas kapacitet, minska sårbarhet och bidra till ökad effektivitet inom plan- och bygglagens område.

§ 3 Omfattning och avgränsning

Samverkan ska avse myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område för att avtalet ska aktualiseras.

Uppdragsgivaren har ansvar för att uppdraget inte strider mot reglerna om offentlig upphandling.

§ 4 Uppdragsbeskrivning

Avtalet innebär sammanfattningsvis att varje uppdragstagare förbinder sig att utföra uppdrag för uppdragsgivarens räkning med avtalets villkor som grund. Uppdrag som omfattas av detta avtal är tillsyn, inspektion, utredning, handläggning av ärenden, rådgivning, beslutsfattande, upprättande av yttranden och andra likvärdiga insatser. Uppräkningen utgör exempel och ska inte ses som uteslutande.

Det är uppdragsgivarens ansvar att säkerställa att uppdraget är ordentligt beskrivet för uppdragstagen och att uppdragstagaren förstår vad uppdraget innebär.

§ 5 Beställning av uppdrag

Beställning av uppdrag från annan kommun får ske av chef med personalansvar hos den beställande parten till chef med personalansvar hos den andra parten. Den tilltänkta uppdragstagaren har alltid rätt att inte anta uppdraget.

Om någon av parterna begär det ska beställning av uppdrag och antagande av uppdrag ske skriftligen.

§ 6 Uppdragsgivarens åtaganden

Uppdragsgivaren ska medverka till att uppdraget kan utföras enligt bestämmelserna i avtalet. Detta innebär bland annat att uppdragsgivaren ska tillhandahålla information, stöd, underlag, material och lokaler i den utsträckning som krävs för uppdragets utförande.

Uppdragsgivaren behåller det politiska och rättsliga ansvaret för verksamheten.

§ 7 Uppdragstagarens åtaganden

Uppdragstagaren ska utföra uppdraget fackmässigt och med omsorg. Uppdragstagaren ska se till att uppdraget utförs i enlighet med de mål och riktlinjer som uppdragsgivaren har bestämt för verksamheten samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för uppgifterna.

§ 8 Delegering av ärenden

Uppdragsgivarens delegeringsordning ska tillämpas vid alla uppdrag.

Det är alltid ansvarig nämnd hos uppdragsgivaren som bestämmer i vilken omfattning delegation ska ske och vad som i övrigt ska gälla i fråga om den delegerade beslutanderätten.

Uppdragsgivaren ska informera uppdragstagaren om delegeringsordningen och om huruvida uppdragstagaren får fatta beslut på uppdragsgivarens vägnar.

Vid delegation till en anställd i en annan kommun beslutar den anställde på den delegerande kommunens vägnar och beslutet är formellt sett fattat av den uppdragsgivande kommunen.

Beslut som fattas med stöd av delegation ska av uppdragstagaren anmälas till uppdragsgivaren på det sätt och i den tid som denne anvisar.

§ 9 Hantering av handlingar, dokumentation och arkiv

Uppgifter med anledning av uppdraget som kommer uppdragstagaren till handa på något annat sätt än genom en handling ska snarast dokumenteras, om de kan ha betydelse för ett beslut i ett ärende som omfattas av uppdraget. Det ska framgå av dokumentationen när den har gjorts och av vem.

Uppdragsgivaren är ansvarig för arkivbildningen avseende de allmänna handlingar som upprättas eller kommer in till uppdragstagaren i anledning av uppdraget. Uppdragstagaren ska se till att uppdragsgivaren tillställs sådana handlingar.

§ 10 Personuppgifter och sekretess

Varje part ansvarar för att säkerställa att partens behandling av personuppgifter sker i enlighet med dataskyddsförordningens samtliga bestämmelser.

Uppdragsgivaren är personuppgiftsansvarig.

§ 11 Arbetsgivaransvar och arbetsmiljöansvar

Uppdragstagaren är arbetsgivare för den personal som utför uppdrag som regleras i avtalet och är ytterst ansvarig för sin personals arbetsmiljö och arbetsvillkor. Samverkansavtalet påverkar inte respektive kommuns arbetsgivaransvar även om personal utför verksamhet inom andra kommuner.

Uppdragsgivaren ansvarar för att informera om eventuella risker som kan finnas i arbetet och om personlig skyddsutrustning ska användas.

Uppdragsgivaren har arbetsmiljöansvar för uppdragstagarens arbetstagare när de utför arbete i uppdragsgivarens verksamhet och i dennes lokaler i enlighet med arbetsmiljölagen 3 kap 12 §.

§ 12 Försäkring

Det är inte givet att en kommuns försäkring omfattar verksamhet som bedrivs på uppdrag åt andra kommuner. Det åligger uppdragstagaren att säkerställa att personalen är försäkrad under uppdraget för den andra kommunen.

§ 13 Ansvar för skador

Vem som svarar för skador orsakade av uppdragstagande tjänsteman bestäms utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet i enlighet med 3 kap skadeståndslagen (1972:207).

§ 14 Ersättning

Uppdragsgivaren ska till uppdragstagaren betala en ersättning som är baserad på uppdragstagarens självkostnader med anledning av uppdraget.

Ersättningen baseras på uppdragstagarens timtaxa som är fastställd av kommunfullmäktige. Ersättningen fastställs på grundval av faktiskt nedlagd handläggartid för uppdraget som redovisas månadsvis.

Ersättning ska även utgå för redovisade resekostnader som inte omfattas av timtaxan.

Om uppdraget kommer att innebära andra kostnader för uppdragstagaren än de som omfattas av timtaxan och eventuella resekostnader ska dessa kostnader redovisas skriftligen i förhand av uppdragstagaren och godkännas skriftligen av ansvarig chef hos uppdragsgivaren för att uppdragstagaren ska ha rätt till sådan ersättning.

§ 15 Betalning och fakturering

Uppdragstagaren fakturerar uppdragsgivaren enligt de principer för bestämmandet av ersättningen som anges i punkt 14.

Debitering ska ske månadsvis i efterskott.

Faktura ska i tillämpliga fall omfatta uppgift om antal debiterade timmar uppdelade på objekt/ärende.

Sista betalningsdag ska framgå av fakturan. Om detta inte framgår av fakturan ska betalning erläggas senast 30 dagar efter fakturans ankomstdag.

Vid försenad betalning utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

Fakturerings-, påminnelse- eller faktureringsavgifter utgår inte.

Ersättningen ska vara undantagen från mervärdesskatt eftersom samverkan enligt detta avtal handlar om utförande av lagstadgade uppgifter som innefattar myndighetsutövning.

§ 16 Uppföljning

Bägge parter är skyldiga att medverka i uppföljning och utvärdering av uppdraget.

Uppdragsgivaren har rätt till löpande insyn i den verksamhet uppdragstagaren svarar för på uppdragsgivarens vägnar.

Uppföljning ska ske på uppdragsgivarens initiativ och vid de tidpunkter som parterna gemensamt bestämmer.

§ 17 Omförhandling

Parterna är överens om att söka anpassa sig till nya förhållanden som kan uppstå under avtalsperioden och på bästa sätt försöka tillgodose varandras förutsättningar och behov.

Parterna har rätt att begära omförhandling av detta avtal. Omförhandling ska begäras skriftligen av respektive kommun. Rätten till begäran om omförhandling innebär inte någon rätt till ändring av avtalets innehåll.

§ 18 Ändringar och tillägg

Tillägg och ändringar av avtalet ska ske skriftligen för att vara gällande och undertecknas av behöriga företrädare för respektive part.

§ 19 Avtalstid och uppsägningsvillkor

Avtalet gäller från och med 2020-10-01 och löper tills vidare med tre månaders uppsägningstid. Uppsägningstiden avser hela kalendermånader och börjar således löpa vid nästa kalendermånads start vid en uppsägning. Uppsägning ska ske skriftligen och delges de andra parterna.

Både uppdragsgivaren och uppdragstagaren kan säga upp uppdrag som givits/åtagits genom detta avtal. Även då gäller samma uppsägningstid som för avtalet i övrigt om inte någon av befrielsegrunderna är uppfyllda.

Uppdrag får avslutas utan uppsägningstid eller med kortare uppsägningstid om båda parterna är överens om det vid uppsägningen.

§ 20 Befrielsegrunder

Uppdragstagaren fritas från skyldigheten att fullgöra sin del av avtalet och från att erlægga skadestånd om hans åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, sjukskrivning, dödsfall, ingrepp av myndighet eller annan därmed jämförlig händelse som uppdragstagaren inte råder över och inte heller kunnat förutse. Arbetskonflikt som har sin grund i kommunens brott mot kollektivavtal får inte åberopas som befrielsegrund.

Skälig försening av färdigställande av uppdrag ska anses godtagbar om förseningen beror på sjukdom hos den uppdragstagande parten och möjlighet inte finns att annan personal utför uppdraget. Parterna ska samarbeta för att sådana fall åsamkar så lite skada som möjligt för båda parterna. Uppdragstagaren ansvarar för att meddela uppdragsgivaren om situationen och hur lång förseningen bedöms bli. Vid sjukskrivningar som medför att uppdragstagaren inte kan utföra uppdraget ska uppdragsgivaren meddelas direkt.

Om uppdragstagaren inte fullgör sina skyldigheter vid antagande av uppdrag har uppdragsgivaren rätt att häva uppdraget.

§ 21 Tvistlösning

Tvister med anledning av tolkning eller tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas av parterna i godo och i andra hand av Tingsrätten i Borås.

Uppdragsgivaren har den huvudsakliga bevisbördan gällande vad uppdragen omfattar och inom vilken tidsram de ska utföras. Uppdragstagaren har den huvudsakliga bevisbördan gällande ersättning som går utöver det som bestäms av avtalets villkor.

§ 22 Godkännande av avtal

Detta avtal träder i kraft mellan de parter vars kommunfullmäktige hos respektive part godkänner avtalet.

---

14. Fördelning av arbetsmiljöuppgifter i Bollebygds kommun KS2023/36

§48

KS2023/36

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter i Bollebygds kommun

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kommunfullmäktige beslutar att fördela arbetsmiljöuppgifter till nämnderna och kommunstyrelsen i enlighet med rutin för fördelning av arbetsmiljöuppgifter.
2. Kommunfullmäktige uppdrar till nämnderna och kommunstyrelsen att årligen följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Ärendet

Bollebygds kommun ska som arbetsgivare se till att uppfylla kraven på god arbetsmiljö, det vill säga att risker och ohälsa i arbetet förebyggs och att en hållbar och god arbetsmiljö uppnås. Arbetsmiljöansvaret regleras i arbetsmiljölagen och gäller för alla arbetsgivare – privata som offentliga. Enligt lagen är arbetsgivaren ansvarig för arbetsmiljön. Av kommunallagen följer att kommunfullmäktige är ytterst ansvarig för kommunens verksamhet och därmed innehar det yttersta arbetsmiljöansvaret inom kommunens verksamheter.

I det dagliga arbetet sköter tjänstemannaorganisationen arbetsmiljöarbetet. Det åligger kommunfullmäktige att göra en skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter till nämnderna och kommunstyrelsen. Detta för att tydliggöra uppgifter och roller i arbetsmiljöarbetet.

Kommunfullmäktige fördelar arbetsmiljöuppgifter till nämnderna och kommunstyrelsen. Nämnderna fördelar arbetsmiljöuppgifterna vidare till förvaltningschef och kommunstyrelsen fördelar arbetsmiljöuppgifterna till kommundirektör och tillika förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen. Från förvaltningschef kan arbetsmiljöuppgifterna fördelas vidare till nästa chefsnivå och vidare i organisationen. Det betyder att kommunfullmäktiges ordförande skriftligen fördelar arbetsmiljöuppgifter till nämndernas och kommunstyrelsens ordförande. Nämndernas ordförande fördelar arbetsmiljöuppgifter till respektive förvaltningschef som sedan fördelar vidare i organisationen. Kommunstyrelsens ordförande fördelar arbetsmiljöuppgifter till kommundirektören och tillika förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen, denne fördelar sedan arbetsmiljöuppgifter vidare i organisationen. Den skriftliga fördelningen av arbetsmiljöuppgifter ska göras i samband med varje ny mandatperiod eller när det av någon annan anledning sker ett byte.

Bollebygds kommun har en rutin för det systematiska arbetsmiljöarbetet samt tydliga fördelningar av arbetsmiljöuppgifter i organisationen. Det systematiska arbetsmiljöarbetet innebär att arbetsmiljön ska undersökas löpande så att risker och brister i arbetsmiljön kan åtgärdas innan de

leder till ohälsa.

Årligen genomförs undersökningar och riskbedömningar av arbetsmiljön för att upptäcka eventuella risker och brister i arbetsmiljön. De risker och brister som framkommit och som inte kan åtgärdas omedelbart dokumenteras i en handlingsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet och följs upp tills åtgärden har utförts. Respektive chef som fått arbetsmiljöuppgifter fördelat till sig ansvarar för att risker och brister åtgärdas. Förvaltningarnas handlingsplaner tas upp i samverkan med de fackliga organisationerna i skyddskommittéerna.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår följande till kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktige beslutar att fördela arbetsmiljöuppgifter till nämnderna och kommunstyrelsen i enlighet med rutin för fördelning av arbetsmiljöuppgifter.
2. Kommunfullmäktige uppdrar till nämnderna och kommunstyrelsen att årligen följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §20 KSAU Fördelning av arbetsmiljöuppgifter i Bollebygds kommun
- Fördelning av arbetsmiljöuppgifter
- Rutin för det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Rutin för fördelning av arbetsmiljöuppgifter
- Fördelning av arbetsmiljöuppgifter till nämnds ordförande
- Fördelning arbetsmiljöuppgifter till förvaltningschef
- Returnering av arbetsmiljöuppgifter

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Kommunstyrelseförvaltningen

Ulrika Borg | HR-chef
0734-64 70 04 | ulrika.borg@bollebygd.se

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter och förtydligande av uppföljningsansvaret i det systematiska arbetsmiljöarbetet i Bollebygds kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige är att

1. Kommunfullmäktige beslutar att fördela arbetsmiljöuppgifter till nämnderna och kommunstyrelsen i enlighet med rutin för fördelning av arbetsmiljöuppgifter.
2. Kommunfullmäktige uppdrar till nämnderna och kommunstyrelsen att årligen följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Ärendet

Bollebygds kommun ska som arbetsgivare se till att uppfylla kraven på god arbetsmiljö, det vill säga att risker och ohälsa i arbetet förebyggs och att en hållbar och god arbetsmiljö uppnås.

Arbetsmiljöansvaret regleras i arbetsmiljölagen och gäller för alla arbetsgivare – privata som offentliga. Enligt lagen är arbetsgivaren ansvarig för arbetsmiljön. Av kommunallagen följer att kommunfullmäktige är ytterst ansvarig för kommunens verksamhet och därmed innehar det yttersta arbetsmiljöansvaret inom kommunens verksamheter.

I det dagliga arbetet sköter tjänstemannaorganisationen arbetsmiljöarbetet. Det åligger Kommunfullmäktige att göra en skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter till nämnderna och kommunstyrelsen. Detta för att tydliggöra uppgifter och roller i arbetsmiljöarbetet.

Kommunfullmäktige fördelar arbetsmiljöuppgifter till nämnderna och kommunstyrelsen. Nämnderna fördelar arbetsmiljöuppgifterna vidare till förvaltningschef och kommunstyrelsen fördelar arbetsmiljöuppgifterna till kommundirektör och tillika förvaltningschef för Kommunstyrelseförvaltningen. Från förvaltningschef kan arbetsmiljöuppgifterna fördelas vidare till nästa chefsnivå och vidare i organisationen. Det betyder att Kommunfullmäktiges ordförande skriftligen fördelar arbetsmiljöuppgifter till nämndernas och Kommunstyrelsens ordförande. Nämndernas ordförande fördelar arbetsmiljöuppgifter till respektive förvaltningschef som sedan fördelar vidare i organisationen. Kommunstyrelsens ordförande fördelar arbetsmiljöuppgifter till Kommundirektören och tillika förvaltningschef för Kommunstyrelseförvaltningen, denne fördelar sedan arbetsmiljöuppgifter vidare i organisationen.

Den skriftliga fördelningen av arbetsmiljöuppgifter ska göras i samband med varje ny mandatperiod eller när det av någon annan anledning sker ett byte.

Bollebygds kommun har en rutin för det systematiska arbetsmiljöarbetet samt tydliga fördelningar av arbetsmiljöuppgifter i organisationen. Det systematiska arbetsmiljöarbetet innebär att arbetsmiljön ska undersökas löpande så att risker och brister i arbetsmiljön kan åtgärdas innan de leder till ohälsa.

Årligen genomförs undersökningar och riskbedömningar av arbetsmiljön för att upptäcka eventuella risker och brister i arbetsmiljön. De risker och brister som framkommit och som inte kan åtgärdas omedelbart dokumenteras i en handlingsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet och följs upp tills åtgärden har utförts. Respektive chef som fått arbetsmiljöuppgifter fördelat till sig ansvarar för att risker och brister åtgärdas. Förvaltningarnas handlingsplaner tas upp i samverkan med de fackliga organisationerna i skyddskommittéerna.

Beslutsunderlag

Rutin för fördelning av arbetsmiljöuppgifter
Blankett fördelning av arbetsmiljöuppgifter till nämnds ordförande
Blankett fördelning av arbetsmiljöuppgifter till förvaltningschef
Blankett returnering av arbetsmiljöuppgifter
Rutin för det systematiska arbetsmiljöarbetet i Bollebygds kommun

Skickas till

Övriga nämnder

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren
Förvaltningschef

Ulrika Borg
HR-chef

Rutin för det systematiska arbetsmiljöarbetet i Bollebygds kommun

Rutin för det systematiska arbetsmiljöarbetet

Inledning

Arbetsmiljölagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet, och att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Det handlar alltså både om att förhindra att någon skadar sig eller blir sjuk på grund av arbetet, men också om arbetets innehåll, och en strävan efter att arbetsmiljön ska ge ett positivt utbyte i form av ett rikt arbetsinnehåll, arbetstillfredsställelse, gemenskap och personlig utveckling.

Arbetsgivaren har huvudansvaret för arbetsmiljön och för att arbetsmiljöarbetet hanteras på ett sätt så att intentionerna i lagen uppfylls. Med arbetsmiljöansvar menas en skyldighet att vara aktiv och vidta åtgärder för att ta bort eller minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetet och att driva arbetet för en god arbetsmiljö. Arbetsmiljöarbetet ska omfatta alla anställda, även inhyrd personal.

En bra arbetsmiljö bidrar till en god hälsa och betyder mer än frånvaro av sjukdom och olycksfall. I grunden handlar det om att skapa en väl fungerande verksamhet och en välmående personalgrupp. Genom att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete kan risker upptäckas och åtgärdas innan något har hänt, olycksfall och sjukdom kan förebyggas, en högre kvalitet och effektivitet samt färre driftstörningar i verksamheten kan uppnås, och trivsel och engagemang kan öka. Ett gott arbetsmiljöarbete bidrar till en bra ekonomi, ett gott anseende för organisationen, och det blir lättare att behålla och rekrytera personal.

Arbetsmiljölagen anger på ett övergripande sätt hur man ska göra för att få en säker och bra arbetsmiljö. Mer konkret stöd för hur arbetsmiljöarbetet ska utföras i praktiken på varje arbetsplats för att möta kraven i arbetsmiljölagen finns i Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1).

Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM)

Definitionen av systematiskt arbetsmiljöarbete är ”arbetsgivarens arbete med att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås”(AFS 2001:1, 2 §).

Med ett systematiskt arbetsmiljöarbete kan risker och brister upptäckas på arbetsplatsen innan det inträffar en olycka eller någon drabbas av ohälsa. Ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) leder också till ökad trivsel, kreativitet och produktivitet. SAM är grunden i arbetet med att skapa ett hållbart arbetsliv

Systematiskt arbetsmiljöarbete är alltså ett verktyg, en metod för hur chefer, anställda och skyddsombud gemensamt ska arbeta praktiskt med arbetsmiljöfrågorna på arbetsplatsen. Eftersom det är verksamheten som är utgångspunkten för arbetsmiljöarbetet behöver arbetsmiljöarbetet vara en naturlig del av det dagliga arbetet som utförs i verksamheten.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet handlar om att samverka, om att organisera arbetsmiljöarbetet och om att arbeta systematiskt genom att regelbundet undersöka, riskbedöma, åtgärda och följa upp arbetsmiljön. Det så kallade ”SAM-hjulet” symboliserar att arbetsmiljöarbetet är en kontinuerlig process med återkommande aktiviteter.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet innebär att vi ska undersöka arbetsmiljön löpande så att vi kan åtgärda eventuella risker och brister innan det leder till ohälsa. Därför är det viktigt att det systematiska arbetsmiljöarbetet ingår som en naturlig del i den dagliga verksamheten och omfattar fysiska, organisatoriska och sociala förhållanden. I Bollebygds kommun innebär det att det är en naturlig del i det dagliga arbetet, att dialog om arbetsmiljöfrågor lyfts på varje APT och är en naturlig del i samverkansgrupper.

Som chef har du ansvar för att driva arbetsmiljöarbetet och skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö. Medarbetare har ansvar för arbetsmiljön genom att följa lagar och riktlinjer. Varje medarbetare har ett ansvar att bidra till ett gott arbetsklimat.

För att uppnå en god och hälsofrämjande arbetsmiljö sker arbetet inom tre områden;

- Främjande åtgärder
- Förebyggande åtgärder
- Efterhjälpande åtgärder

Främjande åtgärder

Handlar om att skapa en god arbetsmiljö och uppnås bland annat genom att:

- Verka för ett öppet, respektfullt och inkluderande arbetsklimat
- Motverka diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling
- Ge möjlighet till delaktighet och stöd med tydliga mål och uppdrag
- Alla bidrar med sin kompetens så allsidigt som möjligt
- Alla tar eget ansvar för sin hälsa, livsstil och att sätta gränser mellan arbetet och privatlivet.

Förebyggande åtgärder

Handlar om att:

- Bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete enligt den här rutinen
- Genomföra riskbedömningar

Efterhjälpande åtgärder

Handlar om att:

- Kunna erbjuda stöd och hjälp i samband med rehabilitering och återgång i arbete efter sjukdom eller skada.
- Anmäla, utreda och följa upp arbetsskador, tillbud och riskobservationer.

Mer information finns i Arbetsmiljöverkets AFS systematiskt arbetsmiljöarbetet 2001:1. Klicka [här](#) för att läsa föreskriften i sin helhet.

”SAM-hjulet”

Undersöka arbetsmiljön

För att förebygga att medarbetarna blir sjuka, skadade eller på annat sätt far illa ska arbetsgivaren regelbundet undersöka arbetsmiljön på arbetsplatsen.

Det görs bland annat genom:

- Analys av statistikuppgifter
- Skyddsronder
- Medarbetarsamtal i Den röda tråden
- Medarbetarenkät
- Utredning av arbetsskador, tillbud och riskobservationer
- Aktiva åtgärder som syftar till att motverka kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier
- Dialog på APT och i samverkansgrupper

Om en medarbetare råkar ut för ohälsa eller olycksfall i arbetet eller om tillbud inträffar, så ska en utredning göras. Genom att undersöka och utreda orsakerna till det som inträffade kan åtgärder sättas in för att förebygga liknande risker för ohälsa och olycksfall.

Riskbedöm

Utifrån de undersökningar som gjorts ska arbetsgivaren bedöma vilka arbetsförhållanden som kan medföra risk för ohälsa eller olycksfall

De risker som har identifierats ska bedömas – är de allvarliga eller inte? Riskbedömningar ska alltid dokumenteras skriftligt i en handlingsplan. Bedömningen utgör ett viktigt underlag för det fortsatta arbetsmiljöarbetet.

Åtgärda

För att förebygga ohälsa och olycksfall och för att uppnå en tillfredställande arbetsmiljö måste arbetsgivaren omedelbart, eller så snart det är möjligt, åtgärda de risker som framkommit.

Det kan till exempel handla om utbildning, information, nya skyddsanordningar eller ändringar i organisationen. Allvarliga risker prioriteras och åtgärdas först. Om möjligt, åtgärda riskerna direkt, och om det inte går, skriv in åtgärderna i en handlingsplan. Där ska framgå när det ska vara klart, vem som ska genomföra åtgärderna och när det ska följas upp.

Chef ansvarar för att omedelbart åtgärda allvarliga risker som framkommit. Även om uppgiften fördela till annan kvarstår chefens ansvar att följa upp att åtgärden utförs.

Upprätta handlingsplan

De åtgärder som inte kan genomföras omedelbart ska föras in i en handlingsplan. Dokumentation sker i mallen som finns på Insidan.

I planen specificeras följande uppgifter:

- Vilka åtgärder som ska genomföras
- Vem som ansvarar för att åtgärderna genomförs
- När åtgärderna ska vara genomförda
- Vem som ska kontrollera att åtgärderna genomförs

Följ upp

Planerade åtgärder ska följas upp för att kontrollera att de har fått önskad effekt, och att åtgärderna inte har skapat nya risker. Uppföljning behöver göras på ett tydligt sätt och inom rimlig tid. Återkoppling till medarbetarna är en viktig del i uppföljningen. En rekommendation är att informera om alla handlingsplaner på APT för att gå igenom vad som har gjorts och vad som återstår att göra.

Samverkan

Samverkan är en central del i det systematiska arbetsmiljöarbetet, därav placeringen mitt i "hjulet". Genom samverkan ges medarbetare och skyddsombud möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det är värdefullt att ta tillvara den kunskap som finns hos medarbetare som arbetar i verksamheten dagligen, som ser utvecklingsmöjligheter och lämnar konstruktiva förslag till hur arbetsmiljön och verksamheten kan förbättras. Även skyddsombudens perspektiv är värdefullt, de har utbildning och ett särskilt intresse för arbetsmiljöfrågorna.

Ordning och reda

Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska ingå som en naturlig del i verksamheten, och alla medarbetare har ett ansvar för att medverka i arbetsmiljöarbetet och delta i genomförandet av de åtgärder som behövs för att åstadkomma en god arbetsmiljö.

Lagstiftaren kräver att arbetsgivaren organiserar arbetsmiljöarbetet. Bland annat ska det finnas skriftliga rutiner som beskriver hur arbetsmiljöarbetet ska gå till, och de som har fått arbetsmiljöuppgifter fördelade till sig ska ha tillräckliga befogenheter, resurser och kunskaper. De ska också ha tillräcklig kompetens för att bedriva ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete. Medarbetarna ska ha tillräckliga kunskaper om arbetet och riskerna i arbetet, och om det finns allvarliga risker i arbetet ska det finnas skriftliga instruktioner för arbetet.

Arbetsmiljöarbetet ska dokumenteras, vilket bland annat görs i handlingsplaner, riskbedömningar och minnesanteckningar från APT.

Överblick och vägledning i arbetsmiljöarbetet

Arbetsmiljöarbetet regleras huvudsakligen i arbetsmiljölagen, arbetsmiljöförordningen och Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS), men även i exempelvis diskrimineringslagen, arbetstidslagen och centrala kollektivavtal. Det finns också ett flertal interna styrdokument i form av regler, riktlinjer, rutiner och policydokument som ska efterlevas. Detta mynnar ut i olika former av aktiviteter som ska genomföras, antingen löpande i vardagen, när behov uppstår, eller med viss regelbundenhet.

Årsplanering för arbetsmiljöarbetet som en del av årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser

Bollebygds kommun har valt att arbeta in det arbetsmiljöarbete som ska utföras i årshjulet för arbetsmiljö- och personalprocesser.

Tänk på att du kan behöva komplettera årsplaneringen beroende på vilken slags verksamhet du har. Det kan t ex handla om att informera på APT om ensamarbete, personlig skyddsutrustning, tunga lyft/ergonomi etc.

Behovsanpassad information och dialog

Ansvarig chef behöver bedöma behovet av information och dialog i den aktuella verksamheten och för den aktuella arbetsgruppen.

Om kunskapen om en fråga är stor kan det räcka att informera kort. Om kunskaperna är oklara, låga eller om det finns nyanställda och/eller vikarier i arbetsgruppen är en dialog sannolikt nödvändig för ökad förståelse och kunskap inom området. Behovet av tydlighet och omfattning kan också variera. Om exempelvis risken för hot och våld bedöms som sannolik i verksamheten bör enheten lyfta frågan upprepade gånger årligen.

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet

Arbetsgivaren ska varje år göra en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Om det inte har fungerat tillfredställande ska det tas fram en handlingsplan för förbättringar.

Uppföljningen ska dokumenteras skriftligt och du gör det i KIA.

Respektive chef ansvarar för att det dokumenteras och att det tas fram en handlingsplan för att åtgärda bristerna.

Handlingsplanen och checklistan följs upp på förvaltningsnivå och samverkas på FSG i respektive förvaltning.

Rutin för fördelning av arbetsmiljöuppgifter

1. Inledning

I kommunerna är de förtroendevalda arbetsgivare och därigenom även huvudansvariga för en god arbetsmiljö. För att kunna uppfylla sitt ansvar är det viktigt att arbetsgivaren fördelar uppgifter i arbetsmiljöarbetet på andra personer i verksamheten. Uppgifterna ska läggas på de som har de bästa förutsättningarna att utföra uppgifterna eller kan se till att de blir utförda.

Kommunfullmäktige är högsta företrädare för arbetsgivaren och har därmed uppgiften att fördela arbetsmiljöuppgifterna till respektive nämnd, samt att föra in uppgifterna i reglementet för nämndens verksamhet. Nämnderna ansvarar i sin tur för förvaltningen och den löpande verksamheten och ska verkställa fullmäktiges beslut. Detta sker på det sätt som anges i dessa riktlinjer.

2. Syfte

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) ska arbetsgivaren fördela arbetsmiljöuppgifterna på ett lämpligt sätt i organisationen. Det är lämpligt att fördela uppgifterna på ett sätt som gör det möjligt för chefer och andra att hantera arbetsmiljöfrågor som hänger nära samman med deras övriga arbete. Syftet med uppgiftsfördelningen är att det ska vara tydligt vem som gör vad för att undvika att arbetsmiljöuppgifter förbises eller glöms bort. Uppgiftsfördelningen syftar också till att förebygga arbetsmiljörisker inom verksamheten samt att skapa en god och tillfredställande arbetsmiljö.

3. Förutsättningar för uppgiftsfördelning

En förutsättning för att kunna genomföra uppgiftsfördelningen på ett bra sätt är att det finns resurser som gör det möjligt att arbeta med arbetsmiljöfrågor. Resurser handlar om kunskaper, kompetens, tid, pengar, lokaler samt befogenheter att fatta beslut. När en person som har tilldelats uppgifter i arbetsmiljöarbetet inte kan utföra dessa på ett bra sätt ska hen signalera det uppåt i organisationen. En arbetsmiljöuppgift kan också returneras högre upp i organisationen. Det kan handla om behov av större beslutsbefogenhet, mer tid, ekonomiska resurser eller ytterligare kunskaper inom något område.

4. Nämndens övergripande ansvar

Även om uppgifterna i arbetsmiljöarbetet är tydligt fördelade från nämnden till chefer i verksamheten har nämnden fortfarande ett övergripande ansvar. De beslut som fattas i nämnden, till exempel när det gäller resurstilldelning, kan få konsekvenser för tjänstepersonernas möjligheter att utföra sina arbetsmiljöuppgifter och därmed leva upp till lagstiftningen.

5. Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Uppgifter som rör arbetsmiljöarbetet ska fördelas genom varje förvaltnings nämnd till chefer på olika nivåer, samt i vissa fall till medarbetare. Den som inte kan utföra sina uppgifter på ett sätt som säkerställer en god arbetsmiljö ska returnera uppgiften uppåt i organisationen.

5.1 Vem gör vad?

Kommunfullmäktige

- Fördelar arbetsmiljöuppgifter till kommunstyrelsen och nämnderna.
- Tar in arbetsmiljöarbetet i reglementet för nämndernas verksamhet.

Nämnd

- Fördelar arbetsmiljöuppgifter till förvaltningschef
- Ger förvaltningschef rätt att fördela uppgifter vidare.
- Beslutanderätten inom området ska framgå i förvaltningens delegationsordning.

Förvaltningschef

- Fördelar uppgifter till verksamhetschef eller motsvarande om det finns i organisationen. Om det inte finns verksamhetschef fördelar förvaltningschef direkt till enhetschef, rektor eller motsvarande.
- Ger verksamhetschef eller motsvarande rätt att fördela de mera verksamhetsnära arbetsmiljöuppgifterna vidare till underordnad chef.

Verksamhetschef eller motsvarande

- Har verksamhets, ekonomi och personalansvar, samt ett övergripande ansvar inom sitt område.
- Fördelar de verksamhetsnära arbetsmiljöuppgifterna till underordnad chef.
- Ger underordnad chef (enhetschef, rektor eller motsvarande) rätt att fördela de verksamhetsnära arbetsmiljöuppgifterna vidare.
- Om underordnad chef saknas finns möjlighet att tilldela konkreta uppgifter till medarbetare. Verksamhetschef eller motsvarande ska då se till att medarbetaren ifråga har befogenheter, resurser, kunskaper och kompetens för att kunna utföra de tilldelade arbetsmiljöuppgifterna.

Enhetschef, rektor eller motsvarande

- Är första linjens chef och har verksamhets, ekonomi och personalansvar samt ett övergripande ansvar inom sitt område.
- Har möjlighet att tilldela konkreta arbetsmiljöuppgifter till medarbetare, och ska då se till att medarbetaren ifråga har befogenheter, resurser, kunskaper och kompetens för att kunna utföra de tilldelade arbetsmiljöuppgifterna.

Medarbetare med specifika uppdrag inom arbetsmiljö

- Medarbetare med specifika uppdrag inom arbetsmiljö, t ex kemilärare, slöjdlärare och idrottslärare, ansvarar för uppgifter som tilldelats av närmaste chef.
- Medarbetare som blivit tilldelad arbetsmiljöuppgifter kan inte fördela dessa arbetsmiljöuppgifter vidare till annan medarbetare.

6. Förtroendevaldas ansvar och uppgiftsfördelning av arbetsmiljöuppgifter**6.1 Kommunfullmäktiges ansvar för arbetsmiljöfrågor****Kommunfullmäktige ska:**

- Fastställa en skriftlig arbetsmiljöpolicy.
- Fördela arbetsmiljöuppgifter till nämnderna och ta in uppgifter i reglementen för nämndernas verksamhet och arbetsformer.
- Se till att ingen arbetsmiljöfråga faller mellan stolarna eller glöms bort.
- Följa upp att nämnderna driver verksamheten i enlighet med arbetsmiljöpolicyen.
- Ge nämnderna ekonomiska resurser för arbetsmiljöarbetet.

6.2 Nämndens ansvar för arbetsmiljöfrågor

Nämnden är i egenskap av arbetsgivare huvudansvarig för respektive förvaltnings arbetsmiljö. Arbetsmiljöansvaret kan inte delegeras, men nämnden kan genom förvaltningschef fördela arbetsmiljöuppgifter.

Nämnden ska:

- Se till att verksamheten drivs i enlighet gällande arbetsmiljölagstiftning.
- Verkställa fullmäktiges beslut och bland annat se till att konkreta arbetsmiljömål tas fram.
- Fördela arbetsmiljöuppgifter till förvaltningschef.
- Se till att förvaltningschefen har befogenheter, resurser, kunskaper och kompetens för att kunna driva arbetsmiljöarbetet.
- Ge förvaltningschefen rätt att fördela uppgifter så långt ut i organisationen att det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) kan bedrivas ute på arbetsplatserna och att tillräckliga befogenheter, resurser, kunskaper och kompetens följer med.
- Se till att konsekvenserna för arbetsmiljön bedöms vid förändringar.
- Se till att ingen arbetsmiljöfråga faller mellan stolarna eller glöms bort.
- Se till att förebyggande åtgärder kan vidtas genom att ta upp arbetsmiljöinvesteringar i det årliga budgetförslaget.
- Se till att SAM följs upp årligen och fungerar både på förvaltningsnivå och i förvaltningsorganisationen i stort.
- Se till att nämnden får återkoppling på förvaltningens arbetsmiljöarbete.

6.3 Förvaltningschefens ansvar för arbetsmiljöfrågor

Förvaltningschefen ska:

- Se till att det finns mål för arbetsmiljöarbetet och att dessa följs upp.
- Organisera förvaltningens arbetsmiljöarbete på lämpligt sätt.
- Självständigt och i nämndens ställe besluta i frågor om arbetsmiljöåtgärder inom den egna förvaltningen.
- Se till att det av uppgiftsfördelningen framgår vad som gäller vid chefers frånvaro eller semester.
- Se till att gällande uppgiftsfördelning tydligt visar vem i organisationen som har ansvar för varje typ av fråga.
- Ha tillräckliga kunskaper om arbetsmiljölagen, arbetsmiljöförordningen, för förvaltningen gällande föreskrifter samt andra lagar, avtal och regler som har påverkan på arbetsmiljön.
- Säkerställa att det i förvaltningen bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete i enlighet med de policys, planer, styrdokument, lagar, avtal, föreskrifter, rutiner och riktlinjer som berör arbetsmiljön.
- Bedriva samverkan i enlighet med Bollebygds kommuns samverkansavtal.
- Se till att samverkan sker i förvaltningens samverkansorganisation i vissa arbetsmiljöfrågor.
- Se till att det inom förvaltningen finns en organiserad arbetsanpassning- och rehabilitering.
- Se till att riskbedömningar och skyddsronder genomförs och eventuella risker eller brister åtgärdas och följs upp.
- Se till att handlingsplaner för arbetsmiljöarbetet upprättas och att insatserna för arbetsmiljön dokumenteras.

- Se till att det finns ekonomiska och personella förutsättningar för ett i praktiken fungerande arbetsmiljöarbete.
- Stimulera initiativ på arbetsmiljöområdet.
- Åtgärda brister i arbetsmiljön inom den givna fördelningen eller returnera frågan till nämnden.
- Se till att det systematiska arbetsmiljöarbetet följs upp årligen.
- Säkerställa att den som tar emot arbetsmiljöuppgifter har tillräckliga befogenheter, resurser, kunskaper och kompetens för att kunna utföra uppgifterna, samt löpande följa upp hur fördelningen fungerar och åtgärda eventuella brister
- Se till att tillbud och arbetsskador rapporteras, utreds och åtgärdas
- Se till att allvarliga tillbud och olyckor rapporteras till Arbetsmiljöverket omedelbart

6.4 Verksamhetschefens ansvar för arbetsmiljöfrågor

Verksamhetschefen ska:

- Klargöra ansvarsfördelningen till underställda chefer.
- Ha tillräckliga kunskaper om arbetsmiljölagen, arbetsmiljöförordningen, för verksamheten gällande föreskrifter samt andra lagar, avtal och regler som har påverkan på arbetsmiljön.
- Säkerställa att det i verksamheten bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete i enlighet med de policys, planer, styrdokument, lagar, avtal, föreskrifter, rutiner och riktlinjer som berör arbetsmiljön.
- Se till att underställda chefer har kunskap om arbetsmiljöområdet samt fortlöpande får den information och de instruktioner som är nödvändiga för att förebygga ohälsa och olycksfall.
- Se till att underställda chefer har de kunskaper som behövs för att motverka ohälsosam arbetsbelastning.
- Bedriva samverkan i enlighet med Bollebygds kommuns samverkansavtal.
- Samverka med skyddsombud i aktuella arbetsmiljöfrågor.
- Begära budgetmedel för nödvändiga arbetsmiljöförbättringar samt arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet inom verksamhetsområdet.
- Se till att det finns ekonomiska och personella förutsättningar för ett i praktiken fungerande arbetsmiljöarbete.
- Se till att arbetsmiljöarbetet ingår som en del i den ordinarie verksamheten.
- Se till att målen för arbetsmiljöarbetet är kända och åtgärdas.
- Se till att eventuella ingripanden (förbud eller förelägganden) från Arbetsmiljöverket respekteras och efterlevs.
- Se till att riskbedömningar och skyddsronder genomförs och eventuella risker eller brister åtgärdas och följs upp.
- Se till att handlingsplaner för arbetsmiljöarbetet upprättas och att insatserna för arbetsmiljön dokumenteras.
- Se till att medarbetares rehabiliteringsbehov klarläggs, samt att rehabiliteringsåtgärder genomförs i enlighet med Bollebygd kommuns rehabiliteringsprocess.
- Se till att det systematiska arbetsmiljöarbetet följs upp årligen.
- Fortlöpande åtgärda akuta brister i arbetsmiljön eller returnera frågan till förvaltningschefen.

6.5 Enhetschef, rektor eller motsvarandes ansvar för arbetsmiljöfrågor

Arbetsmiljöarbetet ska bedrivas av enhetschef, rektor eller motsvarande tillsammans med medarbetarna som en naturlig del i den dagliga verksamheten. Chefen har ansvar för att skaffa sig kunskaper om Bollebygd kommuns policydokument och övriga regler som har betydelse för arbetsmiljöarbetet samt om Bollebygd kommuns Samverkansavtal.

Enhetschef, rektor eller motsvarande ska:

- På lokal nivå arbeta med att verkställa arbetsmiljömålen utifrån verksamhetsplanen.
- Ha tillräckliga kunskaper om arbetsmiljölagen, arbetsmiljöförordningen, för enheten gällande föreskrifter samt andra lagar, avtal och regler som har påverkan på arbetsmiljön.
- Säkerställa att det på enheten bedrivs ett systematiskt arbetsmiljöarbete i enlighet med de policys, planer, styrdokument, lagar, avtal, föreskrifter, rutiner och riktlinjer som berör arbetsmiljön.
- Se till att medarbetarna har kunskaper samt fortlöpande får den information och de instruktioner som är nödvändiga för att förebygga ohälsa och olycksfall.
- Samverka med lokala skyddsombud i aktuella arbetsmiljöfrågor.
- Bedriva samverkan i enlighet med Bollebygds kommuns samverkansavtal.
- Stimulera arbetsmiljöverksamheten bland medarbetare, bland annat genom att regelbundet ha dialog om arbetsmiljöfrågor på arbetsplatsträffar (APT).
- Se till att det är balans mellan krav och resurser på individnivå och att arbetsuppgifterna inte ger upphov till ohälsosam arbetsbelastning.
- Planera och genomföra förändringar som har betydelse för att förbättra arbetsmiljön.
- Se till att undersökningar av arbetsmiljön kontinuerligt genomförs utifrån de undersökningsmetoder som lämpar sig bäst inom verksamheten.
- Framföra behov av arbetsmiljöinvesteringar till verksamhetschef inför budgetarbetet.
- Se till att medarbetarna känner till kommunens rutiner som gäller i samband med olycksfall, tillbud och ohälsa, kränkande särbehandling och trakasserier, hot och våld etc.
- Omedelbart rapportera allvarigare olycka eller tillbud till Arbetsmiljöverket.
- Se till att utredning av olyckor och tillbud genomförs samt se till att medarbetarna fortlöpande får instruktioner om arbetsmetoder och arbetsmiljörisker för att förebygga ohälsa och olycksfall.
- Se till att riskbedömningar och skyddsronder genomförs och eventuella risker eller brister i arbetsmiljön åtgärdas och följs upp.
- Se till att handlingsplaner för arbetsmiljöarbetet upprättas och att insatserna för arbetsmiljön dokumenteras.
- Genomföra introduktion av nyanställda medarbetare, medarbetare som varit frånvarande en längre tid eller medarbetare som har fått nya arbetsuppgifter.
- Se till att befintliga hjälpmedel används på anvisat sätt och att medarbetarna använder den skyddsutrustning och personlig skyddsutrustning som krävs.
- Se till att medarbetarens rehabiliteringsbehov klarläggs och att arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder vidtas i enlighet med Bollebygd kommuns rehabiliteringsprocess.
- Returnera varje arbetsmiljöuppgift för vilken chefen saknar befogenhet, kompetens eller resurser till den chef som har fördelat arbetsmiljöuppgiften.
- Följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet årligen.

6.7 Medarbetare med specifika uppdrag inom arbetsmiljö

I samband med vissa arbetsmiljöfrågor kan det vara lämpligt att fördela uppgiften till en medarbetare istället för en chef. Detta bör ske då det finns en risk att chef inom verksamheten eller enheten inte har möjlighet att överblicka arbetet. I dessa fall är det viktigt att medarbetaren/medarbetarna ifråga har tillräckliga resurser för att utföra uppgiften samt att de regelbundet får möjlighet att stärka sin kunskap kring eventuella risker kopplade till arbetsmiljöarbetet. Blankett "Fördelning av arbetsmiljöuppgifter till medarbetare" ska användas.

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter till nämnds ordförande

Namn	Personnummer
Befattning	Förvaltning
Verksamhet/enhet	

Vi har kommit överens om att de arbetsmiljöuppgifter som härmed fördelas enligt gällande riktlinjer utgör mitt arbetsmiljöansvar. Vi är också överens om att jag har de resurser, befogenheter, kunskaper och den kompetens som krävs för att kunna ta det ansvaret.

Om jag inte längre kan utföra en arbetsmiljöuppgift så att en god arbetsmiljö kan uppnås ska jag informera kommunfullmäktiges ordförande och efterfråga ökade beslutsbefogenheter, ekonomiska resurser och/eller ytterligare kunskaper för att säkerställa att uppgiften kan genomföras. Om detta inte ger önskat resultat ska jag returnera den aktuella uppgiften skriftligen till kommunfullmäktiges ordförande på blankett för returnering. I samband med returneringen skapar vi gemensamt en handlingsplan för att jag ska kunna återta ansvaret för den returnerade arbetsmiljöuppgiften snarast.

Namnteckning – den som fördelar arbetsmiljöuppgifter	Namnteckning – den som fördelar arbetsmiljöuppgifter
Namnförtydligande	Namnförtydligande
Befattning/funktion/titel	Befattning/funktion/titel
Ort och datum	Ort och datum

Originaldokumentet diarieförs. Fördelningen gäller tills vidare och upphör att gälla när den som mottagit arbetsmiljöuppgifterna slutar sitt uppdrag i Bollebygds kommun eller vid ny mandatperiod.

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter till förvaltningschef

Namn	Personnummer
Befattning	Förvaltning
Verksamhet/enhet	
Arbetsmiljöuppgifter	

Vi har kommit överens om att de arbetsmiljöuppgifter som härmed fördelas enligt gällande riktlinjer utgör mitt arbetsmiljöansvar. Vi är också överens om att jag har de resurser, befogenheter, kunskaper och den kompetens som krävs för att kunna ta det ansvaret.

Om jag inte längre kan utföra en arbetsmiljöuppgift så att en god arbetsmiljö kan uppnås ska jag informera min nämndsordförande och efterfråga ökade beslutsbefogenheter, ekonomiska resurser och/eller ytterligare kunskaper för att säkerställa att uppgiften kan genomföras. Om detta inte ger önskat resultat ska jag returnera den aktuella uppgiften skriftligen till min nämndsordförande på blankett för returnering. I samband med returneringen skapar vi gemensamt en handlingsplan för att jag ska kunna återta ansvaret för den returnerade arbetsmiljöuppgiften snarast.

Namn Namnteckning – den som fördelar arbetsmiljöuppgifter	Namn Namnteckning – den som fördelar arbetsmiljöuppgifter
Namn Namnförtydligande	Namn Namnförtydligande
Namn Befattning/funktion/titel	Namn Befattning/funktion/titel
Namn Ort och datum	Namn Ort och datum

Originaldokumentet diarieförs och förvaras i personakten på HR-avdelningen. En kopia på handlingen läggs in i Novi på medarbetaren som har skrivit på fördelningen. Fördelningen gäller tills vidare och upphör att gälla när den som mottagit arbetsmiljöuppgifterna slutar sin anställning i Bollebygds kommun.

Returnering av arbetsmiljöuppgifter

Namn	Personnummer
Befattning	Förvaltning
Verksamhet/enhet	

Jag har fått arbetsmiljöuppgifter fördelade till mig inom ovan nämnda verksamhet. Jag bedömer att jag inte längre kan säkerställa en tillfredsställande arbetsmiljö och returnerar därför följande arbetsmiljöuppgifter:

--

Orsaken till att returnering sker samt vad som behöver tillföras för att arbetsmiljöuppgifterna ska kunna återtas anges nedan. (till exempel ytterligare kunskaper, befogenheter och/eller resurser).

--

Den som fördelade uppgifterna återtar härmed ansvaret för dessa. Returneringen gäller endast ovan angivna uppgifter, i övrigt gäller den uppgiftsfördelning som tidigare har överenskommit. I samband med returneringen skapar vi en handlingsplan för att jag ska kunna återta ansvaret för den returnerade arbetsmiljöuppgiften snarast.

Namnteckning – den som tar emot returnerad arbetsmiljöuppgift	Namnteckning – den som tar emot returnerad arbetsmiljöuppgift
Namnförtydligande	Namnförtydligande
Befattning/funktion/titel	Befattning/funktion/titel
Ort och datum	Ort och datum

Originaldokumentet förvaras i personakten på HR-avdelningen. Vid returnering till nämndsordförande diarieförs dokumentet. En kopia på handlingen läggs in i Novi på medarbetaren som har skrivit på fördelningen.

Fördelningen gäller tills vidare och upphör att gälla när den som mottagit arbetsmiljöuppgifterna slutar sin anställning i Bollebygds kommun.

15. Fråga (FR) till kommunstyrelsens
ordförande angående tågsträckning mellan
Göteborg och Borås KS2023/57

Fråga till KSO angående tåget

Under föregående mandatperiod bestämdes att kommunen skulle avstå från att pocka på att en egen ny tågstation anläggs längs med den tilltänkta nya stambanan. Det bedömdes att nationens intressen vägde tyngre än kommunens. Beslutet fattades s a s ”under galgen”.

Efter valet blev situationen en annan. Företrädare för den nya regeringen sade att stambanan inte var aktuell, men att kraft skulle läggas på regionaltrafiken. På mitt initiativ författades ett brev där vi angav att kommunen vill att en station ska anläggas i kommunen för det fall en ny regional tåglinje planeras. Bollebygds intresse ligger tungt om det blir fråga om regional trafik. En station skulle vara av stort värde. Det skulle vara tråkigt för kommande generationer bollebygdare se ett regionalt tåg som susar förbi vår kommun utan att göra stopp.

Det skulle skickas till VGR och Boråsregionen. Brevet hamnade på KSAUs bord då den nya vänsterstyrda koalitionen bildats. Jag fick besked att brevet skulle skickas av det nya styret när det ansågs lämpligt. Jag lät mig nöjas därmed.

Vid julhelgen 22 läste jag att den minister som hade ansvaret för tågtrafiken hade en ”suddig” uppfattning om läget vad gäller banan som skulle gå mellan Göteborg och Borås. Jag uppmanade därför den nya konstellationen att skicka brevet innan de andra kommunerna och regionerna hade hunnit samla sig samt att en kopia även skulle skickas till ministern. Återigen fick jag besked att det nya styret skulle ta hand om det.

I dagens GP 16/2 kunde jag läsa att Västsverige har samlat sig och att VGR med ledande politiker är eniga om hur linjen ska dras. Inte ett ord om Bollebygd.

Min fråga: har brevet skickats i enlighet med ovan?

Med vänlig hälsning/Best regards
Michael Plogell